

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
STAVEBNÍ**

**DISERTAČNÍ
PRÁCE**

2023

**MARTIN
ŠTIBOR**

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta stavební | Katedra architektury

**Vliv výchozích podmínek
na adaptabilitu industriálních staveb**

**The influence of default conditions
on the adaptability of industrial buildings**

DISERTAČNÍ PRÁCE

Ing. arch. Martin Štibor

Doktorský studijní program: P 3502 Architektura a stavitelství
Studijní obor: 3501V013 Trvale udržitelný rozvoj a průmyslové dědictví

Školitel: prof. Ing. arch. Tomáš Šenberger

Praha | 2023

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta stavební

Thákurova 7, 166 29 Praha 6

Prohlášení

Jméno doktoranda: Ing. arch. Martin Štibor

Název disertační práce: Vliv výchozích podmínek na adaptabilitu industriálních staveb

Prohlašuji, že jsem uvedenou disertační práci vypracoval samostatně pod vedením školitele prof. Ing. arch. Tomáše Šenbergera.

Použitou literaturu a další materiály uvádím v seznamu literatury.

V Praze dne .....

.....

podpis

Poděkování

Děkuji především prof. Ing. arch. Tomáši Šenbergerovi za odborné vedení v průběhu celého studia, za řadu konstruktivních podnětů a připomínek nejen k disertační práci, ale i v projekční praxi a za jeho osobní a vstřícný lidský přístup.

Děkuji Ing. arch. Evě Dvořákové z NPÚ za její rady a informace, poskytnuté při milých osobních setkáních a konzultacích.

Děkuji Ing. Janu Pustějovskému Phd. za uvedení do problematiky industriálních staveb, odborné i neformální rozhovory nejen nad architektonickými tématy.

Děkuji kolegům z Výzkumného centra průmyslového dědictví FA ČVUT v Praze za poskytnuté informace, podklady a sdílení zkušeností v oblasti průmyslového dědictví.

Děkuji kolegům Marku Machovi a Janu Kutákovi za neformální odborné diskuze a za vzájemnou podporu.

Děkuji vlastníkům, správcům či uživatelům zkoumaných objektů, kteří mi umožnili vstup a terénní průzkum a poskytli informace.

Velmi děkuji svým blízkým a své rodině za neobyčejnou trpělivost, pochopení a podporu nejen v závěru, ale i v celém průběhu mého doktorského studia.

Výzkum v rámci disertační práce byl podpořen z programu Studentské grantové soutěže ČVUT (v letech 2017-2022).

Abstrakt [cz]:

Disertační práce se zabývá popisem nevyužitých industriálních staveb a areálů, které jsou nedílnou součástí historie a průmyslového dědictví v České republice. Tyto stavby tvoří značný potenciál pro nové využití formou konverze, která může prodloužit či obnovit životnost těchto staveb. Nové využití industriálních staveb je základním předpokladem disertační práce.

Pro kvalitní využití těchto staveb je důležité správně popsat jejich stávající stav, ten vyhodnotit a určit, jaký mají, na základě tohoto stavu, industriální stavby potenciál k novému využití. Tato disertační práce tedy popisuje, jak identifikovat stav ve kterém se stavby nacházejí, jak jej vyhodnotit a jak podle něho odhadnout příležitosti a potenciály nového využití industriálních staveb. Stav, ve kterém se v současnosti stavby nacházejí je v této disertační práci popsán jako výchozí podmínky industriálních staveb.

Tyto výchozí podmínky industriálních staveb jsou doloženy na případových studiích z tuzemska i zahraničí. Výstupem disertační práce je doporučení, jak s těmito výchozími podmínkami pracovat a využít je ve prospěch zachování průmyslového dědictví případně pro konverzi industriálních staveb.

Klíčová slova

Výchozí podmínky, industriální stavby, konverze, adaptabilita, architektura, výrobní objekty, průmyslové dědictví, brownfields.

Abstrakt [eng]:

The dissertation deals with the description of unused industrial buildings and premises, which are an integral part of the history and industrial heritage in the Czech Republic. These buildings create considerable potential for new use in the form of conversion, which can extend or renew the life of these buildings. The new use of industrial buildings is the basic premise of the dissertation.

For the high-quality use of these buildings, it is important to correctly describe their current condition, evaluate it and determine the potential of industrial buildings for new use based on this condition. This dissertation therefore describes how to describe the state in which the buildings are located, how to evaluate it and how to estimate the opportunities and potentials of new use of industrial buildings according to it. The current state of the buildings is described in this dissertation as the default conditions of industrial buildings.

These initial conditions of industrial buildings are documented in case studies from the country and abroad. The output of the dissertation is a recommendation on how to work with these default conditions and use them for the benefit of the preservation of industrial heritage or for the conversion of industrial buildings.

Keywords

Default conditions, industrial buildings, conversion, adaptability, architecture, production facilities, industrial heritage, brownfields.

OBSAH

OBSAH	1
A ÚVODNÍ ČÁST	7
A.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU	7
A.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	7
A.2.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ HYPOTÉZA	7
A.2.2 VEDLEJŠÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY	7
A.3 METODY ZPRACOVÁNÍ D.P.	7
A.4 CÍLE VÝZKUMU	8
A.5 KLÍČOVÁ SLOVA A DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
A.5.1 KLÍČOVÁ SLOVA	9
A.5.2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	9
B SHRUTÍ SOUČASNÉ PROBLEMATIKY	15
B.1 HISTORIE	16
B.2 DNEŠNÍ STAV	19
B.2.1 CELOSPOLEČENSKÝ POHLED A POPULARITA INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	26
B.2.2. DOTAZNÍK O POHLEDU SPOLEČNOSTI NA VYUŽITÍ INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	35
B.2.3 VYHODNOCENÍ DNEŠNÍHO STAVU	38
B.3 OCHRANA PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ	39
B.3.1 HISTORIE PAMÁTKOVÉ PÉČE V ČESKU	39
B.3.2 MOŽNOSTI OCHRANY PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ	39
B.4 MOŽNOSTI OBNOVY A VYUŽITÍ PRŮMYSLOVÝCH STAVEB	42
B.3.1 MOŽNOSTI VYUŽITÍ PODLE FUNKCE	42
B.3.2 MOŽNOSTI OBNOVY PODLE STAVEBNÍHO PŘÍSTUPU:	45
B.3.3 MOŽNOSTI VYUŽITÍ PŘI MINIMÁLNÍM ZÁSAHU	47
C ROZBOR VÝCHOZÍCH PODMÍNEK	51
C.1 VÝCHOZÍ PODMÍNKY NOVÉHO VYUŽITÍ PRŮMYSLOVÝCH STAVEB	51
C.1.1 LOKALITA	52
C.1.2 STAVBA	56
C.1.3 LEGISLATIVA	65
C.1.4 SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ ASPEKTY	68
D VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	73

D.1	TABULKY REFERENČNÍCH PŘÍKLADŮ	73
D.1.1	MAPA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	82
D.1.2	ONLINE MAPA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	83
D.2	VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	84
D.2.1	POPIS ÚSPĚŠNÉHO VYUŽITÝCH PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	89
D.3	POPIS VÝCHOZÍCH PODMÍNEK INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	94
D.4	POPIS VYUŽITÍ VÝCHOZÍCH PODMÍNEK K ADAPTACI INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	95
D.4.1	DIVERZIFIKACE VÝCHOZÍCH PODMÍNEK	95
D.4.2	POSTUP VYUŽITÍ VÝCHOZÍCH PODMÍNEK K VHODNÉ ADAPTACI INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	95
D.4.3	OBECNÁ VÝCHODISKA NEVYUŽITÝCH INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	96
D.4.4	VÝCHODISKA NEVYUŽITÝCH INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB NA ÚROVNI LEGISLATIVY	105
E	ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ VÝZKUMU	115
E.1	PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE	116
E.2	DOPORUČENÍ PO DALŠÍ VÝZKUM	116
F	BIBLIOGRAFIE	121
F.1	CITOVANÁ LITERATURA A ZDROJE	121
F.2	OSTATNÍ INTERNETOVÉ ZDROJE	126
F.3	SEZNAM OBRÁZKŮ	126
G	PŘÍLOHY	131
G.1	PŘEDSTAVENÍ DOKTORANDA	132
G.2	SEZNAM PUBLIKACÍ	133
G.2.1	VÝPIS Z V3S	133
G.2.2	PUBLIKAČNÍ A OSVĚTOVÁ ČINNOST	137
G.3	DOTAZNÍK:	146
	POHLED SPOLEČNOSTI NA VYUŽITÍ INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB	146
G.3.1	ODPOVĚDI RESPONDENTŮ NA DOTAZNÍK	149
G.4	DOTAZNÍK VLASTNÍKŮM/PROVOZOVATELŮM	158
G.5	PŘÍPADOVÉ STUDIE	161

A

A ÚVODNÍ ČÁST

A.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU

Předmětem výzkumu je definování a popis výchozích podmínek, ve kterých se v současnosti nacházejí industriální stavby a jaký vliv mají tyto výchozí podmínky na jejich nové využití. Výchozí podmínky industriálních staveb vycházejí z analýzy širokého spektra případových studií a rozličných pohledů na dnešní stav industriálních staveb.

A.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

A.2.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ HYPOTÉZA

- Nové využití industriálních staveb je ovlivněno výchozími podmínkami, ve kterých se stavby nacházejí. Jejich popsání a pochopení se může stát vhodným podkladem pro rozhodování o budoucím využití.

A.2.2 VEDLEJŠÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY

- Stanovení výchozích podmínek, ve kterých se industriální stavby nacházejí
- Popsat, které podmínky mají pozitivní či negativní vliv na adaptabilitu industriálních staveb.
- Potvrdit či vyvrátit, zda mají výchozí podmínky vliv na budoucí využitelnost industriálních staveb.

A.3 METODY ZPRACOVÁNÍ D.P.

Při tvorbě disertační práce je postupováno následujícím způsobem:

- **Sběr dat a shromáždění informací**
  - Dostupná původní i soudobá literatura, archivní i terénní průzkumy
  - Sběr názorů zainteresovaných osob – jak je na toto téma nahlíženo v praxi
  - Návštěva objektů a jejich zkoumání stavební a provozní struktury ve vztahu k dnešním potřebám.
  - Návštěva konvergovaných projektů v ČR i v zahraničí a jejich analýza především nestandardních stavebních řešení.
  - Objektivní názor na výchozí podmínky a jejich srovnání s názory kritické většiny (např.: překážka v business plánu, vlastnictví pozemků atd.)

- **Třídění a vyhodnocení sbíraných dat**
  - Převážně použití logické metody: abstrakce, konkretizace, analýza, syntéza
  - Konfrontace názorů
- **Interpretace vyhodnocených dat, výklad tématu**
  - Převážně použití logické metody: syntéza, indukce, dedukce

A.4 CÍLE VÝZKUMU

Cílem práce je popsat podmínky využitelnosti industriálních staveb a najít řešení, které dokáže i v nepříznivých případech těchto podmínek průmyslové dědictví zachovat. Na výzkum je třeba nahlížet mezioborově, nejen z hlediska historie architektury, ale komplexně, včetně vztahu k veřejnému prostoru a socioekonomickým aspektům.

Kvalita výsledné realizace zachování stavby případně její konverze¹ z velké části nezávisí pouze na architektovi, ale také na osvícenosti klienta. Práce tedy v jedné z rovin obohacuje a inspiruje architekty a v dalších rovinách cílí na širokou veřejnost, především pak na majitele nebo správce objektů, ať už v soukromém nebo veřejném sektoru.

V neposlední řadě jde o určité podnícení celé společnosti, především veřejnou správy (Ministerstvo kultury, Národní památkový ústav, Stavební úřad ...), která dokáže toto vnímání zakořenit právně a skutečně tak nastavit pevná pravidla zacházení s touto průmyslovou vrstvou na legislativní úrovni.

Práce je popsána na příkladech širokého spektra průmyslových staveb s bližším zaměřením na stavby industriálního charakteru.

---

¹ Konverze – v architektuře jde o změnu funkce objektu případně areálu nebo oblasti, při úplném nebo částečném zachování jeho stavební podstaty. Předmětem konverze budov jsou většinou starší budovy, které ztratily své využití v současnosti. Konverzí takovýchto objektů pak dojde ke změně původního provozu. Tento proces doprovázejí stavební práce, které probíhají jak za účelem změny provozu, tak za účelem obnovy nebo výměny některých stavebních prvků a zvýšení životnosti stavby.

A.5 KLÍČOVÁ SLOVA A DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

A.5.1 KLÍČOVÁ SLOVA

PRŮMYSLOVÉ DĚDICTVÍ, INDUSTRIÁLNÍ STAVBY, PRŮMYSLOVÉ STAVBY, PRŮMYSL, ARCHITEKTURA, KONVERZE, ZNOVUVYUŽITÍ, VYUŽITÍ, VÝROBA, ADAPTABILITA, VÝCHOZÍ PODMÍNKY, KONSTRUKCE, REKONSTRUKCE, HISTORIE, KULTURA, BROWNFIELDS

A.5.2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

- **PRŮMYSLOVÉ DĚDICTVÍ**

Industriální dědictví je tvořeno pozůstatky industriální kultury, jež mají historickou, technologickou, sociální, architektonickou nebo vědeckou hodnotu. Jsou to stavby a strojní zařízení, dílny, továrny, mlýny, skladiště, obchody, doly, místa, kde se zpracovávají a čistí suroviny, a objekty, kde se vyrábí, přenáší a využívá energie. Dále sem patří i dopravní stavby a veškerá infrastruktura, místa mající vztah k průmyslu, včetně objektů sloužících k bydlení, bohoslužbě a vzdělávání.²

- **TECHNICKÁ PAMÁTKA**

Hmotné pozůstatky, jež dokládají vývoj vědy, výroby a techniky na určitém území ve všech historických souvislostech. Mezi takové památky může být zařazena již nevyužívaná stavba, technické zařízení nebo technické řešení, objekt, areál či movitá věc. Kritérií pro zařazení pamětihodnosti mezi technické památky je mnoho, mezi nimi například stáří objektu, historický kontext v souvislosti s výrobou v oblasti, unikátnost nebo typovost objektu, urbanistické či krajinné souvislosti, technologický kontext výroby a jejího řetězce od těžby až k finálnímu výrobku apod.³

- **PRŮMYSLOVÉ STAVBY**

Pojem „průmyslové stavby“ je širokosáhlý a obsahuje veškeré stavby spojené s průmyslem, jak historické, tak současné. Většinou máme pojem „průmyslové stavby“ spojen se stavbami novějšími, postavenými od poloviny 20. století. Stavby starší, většinou postavené na principu parního pohonu označujeme jako „industriální stavby“

- **INDUSTRIÁLNÍ STAVBY**

Industriální stavby vnímáme jako část průmyslových staveb, které zapadají do období industrializace, tedy období, kdy se mění manufakturní výroba na průmyslovou, z pravidla postavených na principu parního pohonu. Pro účely této práce jsem industriální stavby zařadil do období od průmyslové revoluce v 18. století, až po konec 2. světové války. Ta rozpoutala

---

² (VCPD FA ČVUT v Praze, 2013)

³ (Národní památkový ústav)

další revoluci v průmyslovém odvětví, kde se začíná postupně uplatňovat automatizace a dále robotizace.

- **BROWNFIELDS**

Nový fenomén, jehož název je převzat do češtiny a v překladu znamená "hnědá pole". Sám pojem brownfields u nás není zcela přesně vymezen, přestože je již ve společnosti zažitý a běžně se používá. Nejednoznačná definice ale vede často k rozdílnému chápání a užívání tohoto pojmu. Zjednodušeně lze chápat výstavbu na brownfields jako protiklad k výstavbě na „zelené louce“ (greenfields). Jedná se o opuštěné a chátrající oblasti (ne vždy průmyslového charakteru), uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití, často jsou nositeli ekologických zátěží a přinášející ekonomickou a fyzickou deprivaci svému okolí. Na druhé straně tvoří významný potenciál plošných rezerv rozvoje měst a pozůstatek průmyslu může tvořit pro investora přidanou hodnotu. Existuje řada definic pojmu brownfields, pocházejících většinou od institucí, které se nějakým způsobem zabývají problematikou průmyslových úhorů a jejich rekultivace. Právě rozdílnost úhlu, ze kterého daná instituce na problematiku nahlíží, vede k rozdílné definici brownfields.⁴

České Ministerstvo životního prostředí brownfields definuje podle tří kritérií⁵:

- Podle původu:
opuštěné průmyslové, energetické, těžební, skladovací, zemědělské objekty, dopravní (např. železniční pozemky, přístavy a loděnice), vojenské budovy, degradované (vybydlené) části měst, zchátralé objekty s památkovou hodnotou (industriální památky 19. stol., barokní hospodářské objekty, špitály apod.)
- Podle polohy:
  1. zastavěné území měst – v centrální části města
  2. zastavěné území měst – ve větší vzdálenosti od městských center
  3. příměstské zóny
  4. okrajové části malých obcí a vesnic
  5. mimo urbanizované území
- Podle možnosti nového využití:
  1. pozemky schopné nalézt nové využití v rámci tržních mechanismů (soukromý či veřejný developer, nebo spolupráce obou)
  2. pozemky, pro které musí být nalezeno nové využití za asistence veřejných finančních prostředků (veřejný developer, nebo spolupráce veřejného a soukromého sektoru)
  3. pozemky, pro které nové využití není možné nalézt a musí být dekontaminovány a rekultivovány

---

⁴ (PUSTĚJOVSKÝ, 2015)

⁵ (PUSTĚJOVSKÝ, 2015)

4. pozůstatky v krajině, které nebudou rekultivovány. Zůstanou ve své původní podobě, ale budou zabezpečeny proti další degradaci a možnému ohrožení bezpečnosti. Řízená ruina (sýpky, mlýny, hráze, ...)

- **BROWNFIELDY V ČR**

Lukrativnost pozemku po průmyslové činnosti je obrovská, neboť se z okraje obce za dobu své existence dostaly do širšího centra, mnohdy do centra úplného. Proto je tlak investorů tyto pozemky využít v maximální možné míře a mnohdy vidí pouze maximální finanční zisk na úkor jedinečné architektury.

- **KONVERZE**

Jedná se o změnu funkce objektu, areálu nebo oblasti, při úplném nebo částečném zachování jeho stavební podstaty. Předmětem konverze budov jsou většinou starší budovy, které ztratily své využití v současnosti. Konverzí takovýchto objektů pak dojde ke změně původního provozu. Tento proces doprovázejí stavební práce, které probíhají jak za účelem změny provozu, tak za účelem obnovy nebo výměny některých stavebních prvků a zvýšení životnosti stavby.

- **VÝCHOZÍ PODMÍNKY**

Výchozí (vstupní) podmínky popisují stav, ve kterém se stavby nacházejí a které ovlivňují jejich využitelnost. Mohou příznivě či nepříznivě ovlivnit úvahy o novém využití a tím i výsledek realizace.

Zda výsledek realizace bude úspěšný (objekt bude nově využitý) či neúspěšný (objekt bude zbořen nebo ponechán ladem) ovlivňují následující kategorie nepříznivých podmínek:

- lokalita
- stavba
- legislativa
- sociálně ekonomické aspekty.

B

B SHRnutí součASNÉ PROBLEMATIKY

„Díky osvětě, na které pracujeme minimálně 25 let, již informace o tom, že i průmyslové dědictví je součástí kulturního dědictví země, vstoupila do mnoha myslí – ne však do těch, které nakonec rozhodnou o jeho likvidaci.“⁶ – ŠENBERGER 1998. Stále platné i v roce 2019.

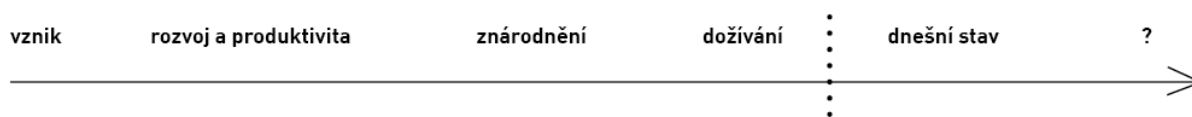
Dnes už víme, proč industriální stavby zachovávat, ale obecné povědomí, jakým způsobem k nim přistupovat, má stále velké mezery. Na škále od 0 do 100, kde 0 je ponechání bez zásahu a 100 je maximální míra konverze⁷ (plnohodnotná konverze, maximum času, financí, zásahů) je široké spektrum využitelnosti, které je většinou opomíjené nebo nesnadno představitelné – z hlediska zachování míry autenticity a atmosféry však nejvíce důležité.

Ilustrativní znázornění míry zásahu, (Foto: archiv autora)

⁶ ŠENBERGER, Tomáš. Zápis z přednášky při inženýrském dni. Praha: FOR ARCH, 1998

⁷ Fázi 100 můžeme označit jako 100 % míru využití. Jde o dokonalou transformaci, kde další možné intervence nebudou tak výrazné, pokud vůbec nějaké další intervence stavba dovolí.

Ilustrativní časová osa znázorňuje milníky, respektive etapy, kterými prošly na našem území industriální stavby během své existence, než se dostaly do současného stavu.⁸ Vyznačený milník vymezuje dobu, od které popisují výchozí podmínky – tedy dle současného stavu, ve kterém se průmyslové stavby nacházejí a jaké podmínky vedly k jejich využití či nedochování.

B.1 HISTORIE

Rozvoj techniky není jediným aspektem průmyslové revoluce. Dalším aspektem je bezpochyby celý kulturně civilizační vývoj společnosti během a po průmyslové revoluci. Ovlivněno bylo rovněž myšlení člověka, kde doposud lidská či zvířecí síla byla nahrazena stroji a mohla tak započít sériová výroba. Změna se dotkla všech odvětví včetně stavebnictví. To přineslo nový přístup ke stavbě budov, materiálů, ale i přemýšlení o nich.

- **Nové materiály a technologie**

Zpočátku bylo užívání nových materiálu spíše formální a nepřinášelo nové koncepty a způsoby přemýšlení o stavbách. Tyto materiály pouze nahrazovaly dosud tradiční materiály, kde využívaly svých lepších technických vlastností. Velmi často se nové materiály začaly využívat prvně při realizaci průmyslových staveb. Užívalo se tradičního tvarosloví – například sloupy s hlavicemi a patkami. Díky oceli a monolitickému železobetonovému skeletu byly postupně půdorysy i fasády téměř oproštěny od vnitřních nosných zdí, což přináší zcela novou estetiku. Ocel díky své únosnosti také umožnila stavět výškové budovy a budovy s velkými rozpory. U mnohých staveb je dokonalé zvládnutí konstrukce hlavním architektonickým prvkem. Do hry začaly vstupovat podmínky místa, na které architektura reaguje novými koncepty a postupně odmítá stylistiku ekletických slohů, které působí vedle silných prostorových konceptů poněkud bezvýznamně. Tyto nové koncepty jsou základem moderní architektury.⁹

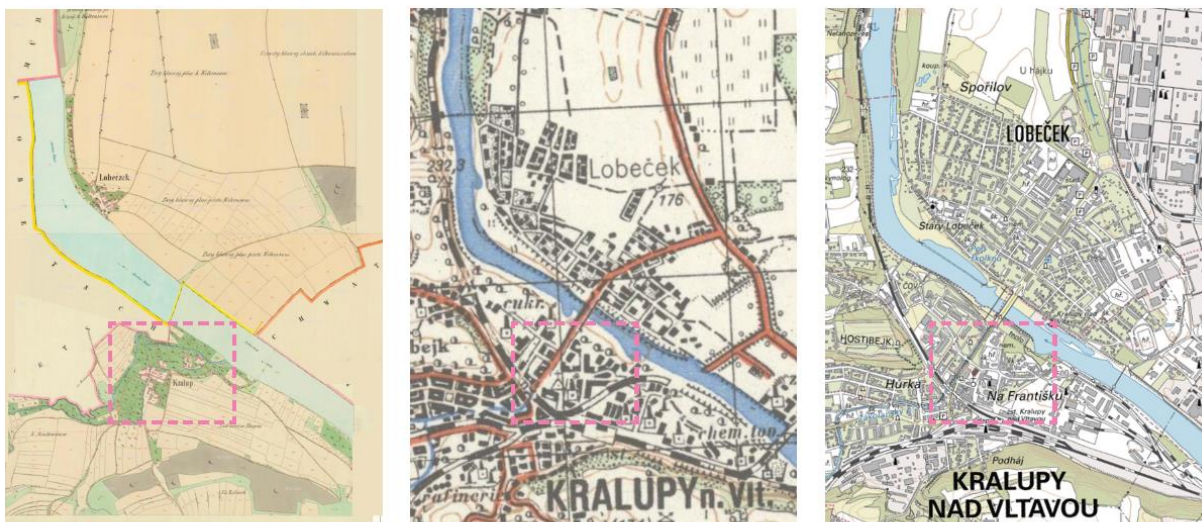
- **Rozvoj sídel**

Technologie, které urychlily nástup nových materiálů, měly za následek také rapidní rozvoj sídel. Velká produkce výrobků, distribuce a získávání materiálů a především doprava mezi těmito oblastmi byla klíčovým aspektem rozvoje. Jedná se zejména o železniční dopravu ve vnitrozemí a lodní dopravu v oblastech splavných řek a přímořských oblastí.

⁸ Nezaznamenávám světové války, které dramaticky ovlivnily všechny obory své doby. Průmyslové odvětví bylo ovlivněno převážně zrychlením vývoje a zaváděním postupné automatizace.

⁹ [ZAHRÁDKA, 2017]

Pro názornější vysvětlení, jakým způsobem zasáhla železnice do obcí, ukazují příklad Kralup nad Vltavou. Na časovém horizontu mapy Kralup je vidět rozvoj obce. Roku 1843 byly Kralupy nad Vltavou jednou z nejmenších obcí kraje s 232 obyvateli. Trať zde byla uvedena do provozu roku 1851. Podobným způsobem byly napojeny železniční tepnou téměř všechny kouty naší země.

Otisk stabilního katastru 1840, Mapování Topo S-1952, 2017, (Mapy.cz)

- **Rozvoj krajiny**

Období industrializace ovlivnilo nejen sídla, ale celé krajiny. Například pohraničí plné textilních továren a dalších objektů by se dalo posuzovat jako jeden průmyslový areál. Dalším příkladem by mohlo být Ostravsko, které nemá mnoho klasických památek jako jsou hrady a zámky, ale má těžký průmysl a s tím spojené výrobní a těžební objekty, které se charakteristicky propisují do panoramatu města a bez kterých by Ostrava ztratila svou jedinečnost a hlavně charakter. Nesmíme opomenout ani pivovary, systematicky rozmístěné po celé republice, které vnímáme dnes již pozitivně a snažíme se je využívat buď jako pivovary nadále, nebo nově pro jiné účely. Je to spojeno s tradicí a tzv. „kultem piva“, pro Čechy tak specifickým? Možná ano, a proto se nabízí otázka, zda nemáme v České republice i jiné tradice spojené s průmyslem, na které můžeme být právem hrdí? Bezpochyby to budou zmíněné textilní továrny, sklárny, továrny na výrobu keramiky a porcelánu, papírny nebo hutě a doly.

Na ilustrativním obrazu můžeme pozorovat industriální vstupy do krajiny Jizerských hor, které v této oblasti nejsou ojedinělé. Továrny, železnice a viadukty táhnoucí se údolními údolími podél řek obklopeny zalesněnými kopci jsou pro tuto oblast charakteristické a přímá spojitost se životem místních lidí je zde nezpochybnitelná.

*Pohled ze skalní vyhlídky Finkstein, Smržovka, 2022
(Foto: archiv autora)*

V době za Rakouska – Uherska bylo v českých zemích situováno až 90 % veškerého průmyslu, a to samo o sobě ukazuje na výrobní organismus zásobující zbylé země „technikou“ a průmyslově zpracovaným zbožím. Na základě toho lze označit české země za industriální srdce Rakouska – Uherska, o které má být nadále pečováno v celém rozsahu.

Podrobněji jsou takzvané industriální krajiny popsány v publikaci Zprávy památkové péče [Zprávy památkové péče 77/2017/5, ISSN 1210-5538]

Zde jsou jednotlivé industriální krajiny popsány jako krajiny specificky změněné důsledkem průmyslové činnosti a rozděleny do následujících kategorií:

- hornické krajiny metalických rud
- krajiny hlubinné těžby černého uhlí
- krajiny povrchové těžby hnědého uhlí
- krajiny dobývání kamene a dalších surovin
- krajiny textilní výroby
- lineární průmyslová krajina
- městské průmyslové krajiny
- krajiny potravinářského průmyslu
- průmyslová krajina versus stopy průmyslu v krajině

B.2 DNEŠNÍ STAV

Charakteristika a popis dnešního stavu slouží jako podklad pro definice výchozích podmínek a jejich následnou specifikaci. Pro tyto účely byla provedena rozsáhlá rešerše zabývající se celospolečenským pohledem na problematiku a popularitu industriálních staveb.

Mlýny, hamry, milíře a podobné tzv. objekty předindustriální již celospolečensky chápeme jako doklad historie a jako památku hodnou zachování. Vnímáme u nich především tzv. hodnotu stáří¹⁰ a doklad technické zdatnosti našich předků a čteme z nich jejich zvyky. Oproti tomu stavby industriálního charakteru nejsou zatím takto celospolečensky vnímány.

Nyní se tyto areály a struktury z dob průmyslové revoluce dostaly v průběhu let postupným rozšiřováním obcí do jejich širšího centra. Na rozdíl od dob, kdy tyto areály tvořily součást veřejného prostoru, nyní tvoří bariéru více či méně prostupnou. Bohužel označení za bariéru s sebou nese nejen možnou příležitost obnovy (znovu-využitelnosti, konverze atd.), ale také možnost chytout se slovního spojení „odstranění bariéry“ z čistě komerčního či politického důvodu, jakožto vymazání areálu z mapy bez zachování jeho historických a kulturních hodnot.

Současný stav vnímám jako zásadní milník života industriálních staveb. Stavby se, až na výjimky, nachází na pokraji zájmu. Především takové, které na první pohled nejsou vnímány širší veřejností jako adaptovatelné. Toto vnímání podporuje fakt, že rychlost a systematičnost, s jakou o tuto vrstvu přicházíme, roste exponenciálně a metody a důvody iniciátorů, proč tuto vrstvu nezachovat, jsou vždy o krok před včasnou záchranou.

Developerské projekty a jejich investoři využívají příležitosti, která je jim dána. Investorův záměr je jasný, rentabilně zhodnotit své nebo svěřené pozemky a majetky. Není tedy správné obvinít developerské společnosti za práci, kterou vykonávají, pokud jim je tato práce legálně dovolena.¹¹ Lukrativní parcely jsou přitahovány investory a developery s vůlí nejvyšší rentability. Pozemky jsou často bez regulativ, které by definovaly smysluplný investorský záměr a organický rozvoj městské struktury. Důsledkem toho vznikají monofunkční území, která jsou dělitelná na snadno prodejné jednotky, jako jsou komerční plochy, bytové jednotky, administrativní jednotky atd.

Dnes existují společnosti, které se systematicky zabývají vyhledáváním brownfieldů a jejich hodnocením za účelem nabídky zahraničním i tuzemským investorům. Bohužel nejde o hodnocení z hlediska možné historické hodnoty nebo kulturního významu, případně potenciálu využitelnosti stávajících objektů. Ukazují, jakým způsobem čerpat dotace na sanace objektů a jedinou hodnotu, která je uznávána jsou potenciální metry čtvereční zastavitelné plochy. Ideální brownfield má podle těchto měřítek nejvyšší hodnotu ve chvíli, kdy je zbaven veškeré stavební substance a připomíná tak greenfield, tedy zelenou louku. Častými argumenty bývají zmiňovány termíny kontaminace a nesplnitelnost dnešních norem na vnitřní prostředí či

---

¹⁰ Hodnota definovaná Aloisem Rieglem. Dokládá existenci objektu v čase. Památka získává svou významnost a hodnotu až časem.

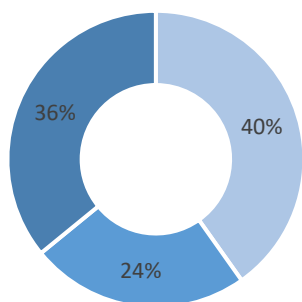
¹¹ Téma rozebírané na panelové debatě o osudu bývalé budovy Transgas 1/4/2017

stavebně technického stavu a ekonomickou nevýhodnost jejich splnění. Pojem kontaminace je zde aplikován prakticky univerzálně na všechny brownfieldy bez ohledu na jejich skutečný stav, tím pádem je využíváno nejvyšší míry znečištění podobné chemickému průmyslu či závodům na zpracování těžkých kovů. Absurdní je zneužívání pojmu kontaminace, kde tento pojem označuje tzv. „kontaminace budovami,“ neboli znečištění pozemku budovami, tedy pokud se na pozemku objevují stavby, jsou tyto stavby brány negativně v hodnocení pozemku.¹²

Výzkumné centrum průmyslového dědictví eviduje ve své databázi přes čtyři a půl tisíce průmyslových staveb a průmyslových areálů. Součástí těchto areálů jsou budovy výrobního i nevýrobního charakteru. V rámci těchto areálů se jednotlivé stavby bourají nebo využívají k jiným účelům, než byl jejich původní. Nelze tedy přesně vyčíslit, ani odhadnout, kolik staveb bylo zbořeno, kolik jich stále slouží výrobě či kolik jich je využito k jiným účelům nebo nejsou využity vůbec. Přesná statistika jednotlivých objektů by byla předmětem rozsáhlého grantu zaměřeného konkrétně na tuto problematiku.¹³

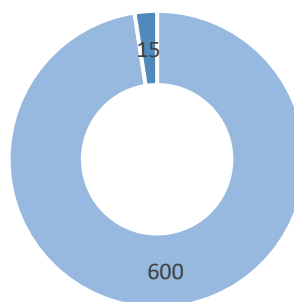
Podobný průzkum byl proveden v rámci výzkumu NAKI II¹⁴ na identifikaci konkrétního typu průmyslového objektu, a to na Věžové vodojemy, u kterých můžeme tuto statistiku poměrně přesně určit (viz. graf). Ze 1493 Věžových vodojemů je funkčních pro zásobování obyvatelstva a průmyslových areálů odhadováno pouze kolem 600, zbylých 357 je zbořených a odhadovaný počet nefunkčních je 536. Pouze 15 vodojemů je evidováno jako konverze. Dále z těchto vodojemů bylo postaveno jako drážních 525, z toho 316 je stojících a pouze 4 jsou v provozu jako drážní vodojemy.

Celkem postaveno 1493 věžových vodojemů

■ Funkčních ■ Zbořených ■ Nefunkčních

Celkem funkčních cca 600 vodojemů

■ Funkčních ■ Konverze

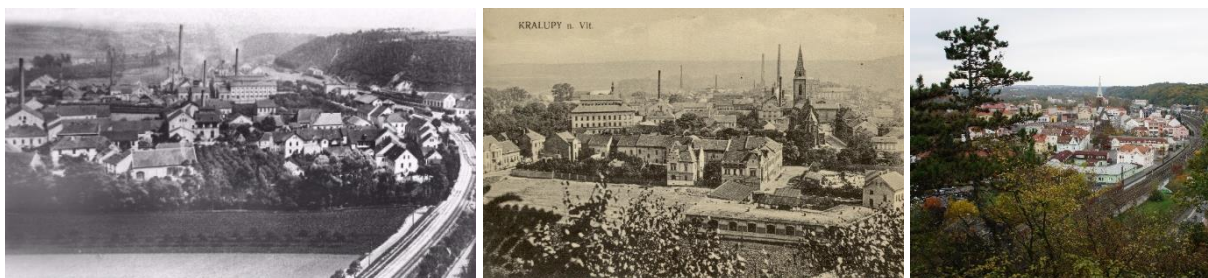
¹² Vycházím z vlastních průzkumů a jednání s vlastníky, dalším užitečným zdrojem v této problematice byla konference Brownfieldy 2018.

¹³ VCPD FA ČVUT | Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT v Praze . [online]. Copyright © 2014 [cit. 27.06.2022]. Dostupné z: <http://vcpd.cvut.cz/cz/>

¹⁴ Projekt Věžové vodojemy – identifikace, dokumentace, prezentace, nové využití [DG18P020V010], Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II), řešitel projektu - Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce

Srovnáme-li současná panoramata krajiny a měst s historickými fotografiemi a kresbami, můžeme z nich vyčíst mizející charakteristické industriální dominanty. Stejně tak pokud srovnáme letecké snímky map.

Příkladem může být město Kralupy nad Vltavou, jehož centrum tvořilo mnoho výrobních objektů z 18. a 19. století. Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Václava byl vystavěn mezi léty 1894-95. Nyní je kostel dominantním panoramatem města oproti bývalým průmyslovým závodům. Paradoxně v nejateističtější zemi Evropy, a třetí v celosvětovém měřítku,¹⁵ chápeme významnost kostelů více než významnost staveb, díky kterým se tato města rozrostla o mnoho obyvatel, získala na významnosti a díky této expanzi bylo důležité zbudovat kulturní, vzdělávací i duchovní stavby.

*Porovnání města Kralupy nad Vltavou
Před koncem 19. století, 1907, 2016
(Foto: Město Kralupy¹⁶, Marek Mach)*

*Ortognální snímky areálu Poldi Kladno, 2003 vs. 2022
(Ortofoto: Mapy.cz, maps.google.com)*

- **Status kulturní památky**

Disponuje-li stavba či objekt významnými architektonickými, technickými či kulturně historickými vlastnostmi, může být zapsána na indikativní seznam kulturních památek a jako taková je pak chráněna zákonem o státní památkové péči. Je pak nezbytné řídit se při užívání a opravách předepsanými doporučeními, aby nedošlo ke znehodnocení této památky. Důslednost dodržování a následné vymáhání však v řadě případů není dostatečné a dostáváme

---

¹⁵ Statistika z roku 2012 rakouské agentury Kathpress

¹⁶ [Fot]

se do situace, kterou můžeme pojmenovat jako „chátrání pod dozorem památkové péče“ viz nádraží Vyšehrad.

V opačném případě, kdy není objekt prohlášen za kulturní památku, majitel může s objektem nakládat dle svého uvážení což považuji za nezodpovědné jednání vůči hodnotám nejen lokálním. Příklady, kde bylo zažádáno o prohlášení za památku, které ale nebylo vyhověno, důsledkem čehož pak byla demolice objektu jsou:

- Transgas
- mazutová výtopna na Invalidovně¹⁷
- železniční depo v Hostivicích¹⁸
- Těžní rypadlo RK5000¹⁹

V extrémním případě může dojít k sejmutí památkové ochrany důsledkem ztráty hodnot, kvůli kterým byla stavba prohlášena za památku nebo na žádost vlastníka objektu. Takovým případem byla Pražská akciová tiskárna z roku 1911 v Opletalově ulici, která díky nevhodným stavebním úpravám ztratila statut kulturní památky a uvolnila tak místo nově zbudovanému objektu.

---

¹⁷ Již od doby výstavby konstrukce staticky nepůsobila dle původního návrhu a střecha byla od začátku podepřena sloupy, střecha tak nikdy nebyla samostatně zavěšena na lanech, což bylo jedním z důvodů neprohlášením za památku.

¹⁸ [CERQUEIROVÁ, Andrea; Náš region, 2021]

¹⁹ [mld, 2022]

- **Kauza českých nádraží**

V listopadu roku 2018 byla zveřejněna zpráva o investičním záměru SŽDC na odstraňování údajně zchátralých, respektive dlouhodobě neudržovaných, nádraží a drážních objektů, které mají nahradit modulární buňky.²⁰

Dlouhodobá nedostatečná údržba by neměla být důvodem plošné likvidace industriálního dědictví a je vizitkou špatného hospodaření státního sektoru.

Úpravy osobních nádraží místního významu

- SŽDC převzala od ČD a.s. většinu výpravních budov na celé síti provozované SŽDC. Součástí převodu byly i objekty v nedobřím technickém stavu, jejichž rekonstrukce bude vyžadovat vynaložení značných finančních prostředků;

- Naskýtá se tedy možnost náhrady vyžilých budov, které jsou ve velmi špatném technickém stavu, modulárním systémem uzpůsobeným potřebám konkrétní stanice, dopř. zastávky.

SŽDC Rozvoj železniční infrastruktury, zvýšení kapacity a parametrů tratí

10

Možná řešení náhrady vyžilých budov modulárním zařízením, (Zdroj: SŽDC)

„Nezpochybnitelná nutnost zásadní obnovy a rozvoje drážní infrastruktury, poznamenané dlouhodobě nedostatečnou údržbou, nemůže odůvodnit postupný zánik celé typologické oblasti staveb. Nelze souhlasit s plošnou likvidací staveb, které v minulosti byly, zejména ve venkovských oblastech, nositeli moderního stavitelství a architektury. Nahrazení budov (i když zchátralých) triviálními kontejnery, evidentně bez snahy o alespoň minimální architektonické řešení, nás v evropském kontextu odsouvá mezi rozvojové země, které nemají prostředky nejen na kvalitní výstavbu nádraží, ale ani na jejich základní údržbu. Naopak zachováním objektů se podaří uchovat i nesporné kulturní hodnoty a tradici, která se pojí s rozvojem železniční dopravy na našem území: čehož lze využít i obchodně a pro celkovou image dopravy, která staví

²⁰ [CAFOUREK, 2018]

na kvalitě, zkušenosti, důvěryhodnosti, ale také na schopnosti využívat těchto vlastností i pro současnost.

Snahou SŽDC, resp. státu, by mělo být jejich další trvale udržitelná využití, s přihlédnutím k jejich stáří, stavebně technickému stavu a umístění. Demolice by měla být až krajním řešením, po vyčerpání všech ostatních možností o další využití objektu jako například renovace pro potřeby dráhy, nové využití jinými státními či veřejnoprávními organizacemi nebo prodeji jinému majiteli. “ (HÁJEK, a další)

Tímto způsobem byla v březnu 2021 zahájena „modernizace“ nádraží Teplice – Řetenice. Výpravní budovu měl nahradit modulární kontejnerový systém, ale z této realizace sešlo kvůli neudělení souhlasu umístění těchto kontejnerů na pozemku, který patří firmě AGC Flat Glass Czech.²¹ V těsné blízkosti vznikla novostavba sdělovacího a zabezpečovacího zařízení a návazných technologií a nové bezbariérové řešení s lávkami pro bezpečný přechod trati.

Nádraží Řetenice před demolicí (Zdroj: iDNES.cz)

Nádraží Řetenice během demolice (Zdroj: iDNES.cz)

Nová budova sdělovacího zařízení vedle demolovaného nádraží Řetenice (Zdroj: Patrik Karas)

Tento příklad dokazuje nepřipravenost a nekonceptnost tohoto systému nahrazování drážních budov. Na jedné straně stojící nepoužívaný objekt a na straně druhé, potřeba umístění nové technologie by mohla mít řešení v obligátním rčení: Spojit ruce dohromady. Bohužel realita je jiná a potvrzuje se i v mnoha jiných případech. Řada spolků, jednotlivců i měst hledá prostory pro realizaci svých projektů a díky uchopitelnosti měřítko drážních staveb i dobré dopravní dostupnosti má zájem uchylvat se právě k těmto stavbám. Mnohým z nich, i přes veškerou snahu zájemců, není ze strany SŽDC vyhověno.

O nádražní budovu v Bynově na Děčínsku měli zájem nájemníci, ale SŽDC objekt v roce 2022 demolovala. Demolice se vyšplhala na více než tři miliony korun. Kupce nemovitosti SŽDC ani nehledala.²²

Ve Slatinicích v Olomouckém kraji by rádi zbudovali skautskou klubovnu, kde je tento nápad podpořen i vedením obce. v Náměšti na Hané funguje spolek Zachraňme nádraží v Náměšti, který navrhuje přeměnit nádraží na muzeum lokální tratě a zprovoznění kavárny. V obou případech se hledají důvody ze strany SŽ, proč je objekty složité převést na jiné subjekty. Podobných případů je celá řada a pochybné jsou i finanční důvody, kdy se ceny demolice

²¹ (PŘIBYL, Pavel; iDNES, 2021)

²² (SŮRA, Jan; Zdopravy.cz, 2022)

vyčíslení v řádech milionů korun. I přes tyto aspekty je přistupováno k demolicí, která je úředně jednodušší než však levnější.²³

Nádraží Děčín-Bynov (Zdroj: Iveta Lhotská)

Nádraží Slatinice (Zdroj: Petr Ondráček)

Nádraží Náměšť na Hané (Zdroj: Nádraží Náměšť)

O drážní budovu v Krouně na Chrudimsku měla zájem obec, která zde chtěla zbudovat obecní byt. Po neúspěšných vyjednáváních byl budova demolována a na místě zbudován nový přístřešek.²⁴

Nádraží před demolicí (Zdroj: Zachraňme nádraží na trati Olomouc – Bruntál)

Nový přístřešek (Zdroj: Ladislav Smejkal, Mapy.cz)

Železniční síť v českých zemích, a její rozvoj, byla součástí celého železničního systému Rakouska – Uherska a je tedy nezbytné, uvažovat o této dopravní tepně v tomto měřítku. Nelze ji tedy vyčlenit a pracovat pouze v území ohraničeném současnou státní hranicí. Byť majetkoprávní vztah je nezpochybnitelný, ale historický kontext a souvislost nemůže být vymezen dnešní mapou. Stát má plnit především úlohu dobrého hospodáře a uvažovat v širším kulturně civilizačním kontextu, než pouze v ekonomickém.

²³ [OČENÁŠKOVÁ, Adéla; Aktuálně.cz, 2020]

²⁴ [OČENÁŠKOVÁ, Adéla; Aktuálně.cz, 2021]

B.2.1 CELOSPOLEČENSKÝ POHLED A POPULARITA INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

Vzhledem k cílení mé práce především na širokou veřejnost, jakožto nejpočetnější skupinu, která reálně může změnit všeobecný pohled na tuto problematiku, bylo nutné analyzovat, jak je tato situace touto skupinou vnímána.

Společností prostupuje trend kontrastu starých technologií a odkaz na historii spolu s technologiemi soudobými.

Obecně lze říct, že zájem společnosti o industriální dědictví stoupá, čemuž nasvědčuje řada faktů jako například zařazování těchto staveb do průvodců po architektuře, čím dál častější prezentování rekonstrukcí a konverzí na webových architektonických portálech, televizní pořady spojené s touto tematikou, pořádání společenských akcí a dnů otevřených dveří v těchto stavbách.

- Průvodce po architektuře industriálních staveb

- Tištěné a digitální průvodce

Tištěné brožury, online mapy a prezentace, naučné stezky a další způsoby propagace těchto staveb se objevují napříč fyzickým i virtuálním veřejným prostorem.

*Industriální cesty českým středozápadem
Mapa tří živel – těžní věže, tovární komíny a věžové vodojemy ostravsko-karvinského revíru
Průvodce po průmyslových a technických stavbách Prahy
Guide to Industrial and technical structures in Prague
(Foto: archiv autora)*

- Informační panely a naučné stezky

Ve veřejném prostoru se postupně objevují naučné stezky nejrůznějšího charakteru, mezi nimi i takové, které upozorňují na technické památky.

Pražská tržnice, Holešovice, 5/2021

Industriální sezka Vojtěšskou hutí, 11/2019

Industriální stezka okolo řeky Svitavy v Brně, 5/2022

Cesta moravským Manchesterem, Brno, 5/2022

Krakovská stezka techniky, Krakow, 09/2016

(Foto: archiv autora)

- Industry open – „Cílem projektu *Industry Open* je zviditelnit industriální dědictví Plzně a Plzeňského kraje. Sdružuje odborníky, provozovatele industriálních turistických cílů i zájemce o technické památky a nabízí širokou platformu pro spolupráci. Součástí *Industry Open* je odborná konference, industriální stezka a letní festival, který zve návštěvníky i na místa, kam se běžně nedostanou.“ www.industryopen.cz
- ERIH – EUROPEAN ROUTE OF INDUSTRIAL HERITAGE – Do češtiny přeloženo jako Evropská cesta průmyslového dědictví a jde o informační iniciativu, jejímž cílem je prezentovat průmyslové památky po celé Evropě. www.erih.net
- **Naučně populární pořady České televize na téma industriálních a technických staveb²⁵:**
  - *Industrie* (2021) – Jednotlivé díly tohoto seriálu nás provedou od počátků manufaktury z 18. století přes dobu průmyslové revoluce až po současné robotizované továrny.
  - *Technické památky českých zemí* (2022) – V jednotlivých krajích České republiky jsou prezentovány industriální a technické památky, jejich vliv na krajinu a lokální význam. Sérií provází Tomáš Hanák.
  - *Putování s párou* (2020, 2022) – Putování po vzdálených koutech Česka v historických lokomotivách.
  - *Tajemství železnic* (2022) – Série dokumentů mapujících známá i neznámá místa naší železnice.

---

²⁵ Kvalita pořadů je různorodá. Je potřeba vycházet z předpokladu, že je nutné zaujmout co největší počet diváků, a to různou formou scénáře, proto se jedná o spektrum naučných i populárních pořadů.

- Kolben (2021) – Portrét velkopodnikatele Emila Kolbena a jeho vliv na hospodářský vývoj v českých zemích.
- Hledání ztraceného času (od 1992) – Legendární sonda do českých filmových archivů s raritními záběry z 20. století s komentáři Karla Čáslavského. Velmi často jsou na autentických záběrech zobrazovány technické unikáty i tovární výroba.

- **Společenské a kulturní akce:**

Mimo akcí pořádaných pod záštitou FSv ČVUT v Praze, jako jsou výstavy studentských prací z ateliérové tvorby zaměřené na téma konverzí industriálních staveb a přednášek v rámci těchto výstav, se objevují kulturní a společenské akce spojené s využitím industriálních staveb. Některé akce jako např.: Otevíráme Zauhlovačku, Kolben Open nebo Open House Praha jsou přímo cíleny na téma spojeným s prezentací těchto staveb, jiné např.: Urban Challenge přímo neprezentuje tyto stavby, ale využívá kulis průmyslových areálů pro pořádání překážkového běhu.

Otevíráme Zauhlovačku 11/6/2022

Každoroční kulturně společenská akce pořádaná spolkem Zauhlovačka - AvantgArt, z. s. slouží k příležitosti zahájení návštěvní sezóny. Akce je doprovázena hudební produkcí, řemeslnými dílnami a trhy. Nechybí samozřejmě prohlídka vodárenské a zauhlovací věže, podle které má spolek svůj název.

Kolben Open 09/2017

Každoročně opakovaná prohlídka areálu Praga Vysočany. Ročník 2017 byl zajímavý především účastí bývalých pracovníků a jejich postřehy a vzpomínkami přímo v místech kde se pohybovali, kde měli své pracovní stoly a jakou práci vykonávali

Open House Praha 08/2020

Při příležitosti Open House Praha je možné navštívit jindy nepřístupné stavby. V tomto ročníku byla možnost prohlídky vozovny na Královských Vinohradech. Součástí byla výstava studentských projektů ateliérové tvorby z FSV ČVUT na téma jejího využití pro společenské a kulturní aktivity.

Cukrkandl Kick-off 05/2018

Jednorázová společenská akce na podporu zviditelnění nových investičních záměrů bývalého cukrovaru v Modřanech. Spolu s ní byl zpřístupněn popelník pod komínem spolu s vystavenými studentskými projekty na využití těchto prostor. Při této příležitosti bylo okolí upraveno tak, aby zde vzniklo dočasné místo setkávání, cyklopoint, komunitní zahrádky a sportovní hřiště. Tento prostor bude sloužit, dokud areál nebude zastavěn podle investorských plánů.

Urban Challenge 09/2016

Překážkový běžecký závod inspirovaný městským prostředím situovaný převážně do průmyslových areálů, které dodávají závodu patřičnou atmosféru. První ročník se uskutečnil v areálu bývalé Praga Vysočany.

(Foto: archiv autora)

Mezi další kulturně společenské akce s tematikou popularizace industriálních staveb můžeme zařadit prohlídky staré čističky odpadních vod v Praze Bubenči či Vozovně Střešovice. Dále pak hudební festival Colours of Ostrava v oblasti vítkovických železáren v Ostravě (DOV).

- **Název průmyslového areálu jako součást marketingové strategie**

Jméno, které si místo spojené s industriální historií vybudovalo a pracovalo na své kvalitě, má význam širšího kontextu, kdy se podniky dostávaly do povědomí celého státu i mimo jeho hranice. Takové jméno může dnes velmi dobře sloužit marketingové propagaci.

Například:

- Residence Waltrovka (Nová Waltrovka)

„Waltrovka v pražských Jinonicích je areál bývalé továrny na letecké motory o rozloze 169 tisíc m², který se změnil na moderní městskou čtvrť.“²⁶

- Residenční čtvrť Tesla Hloubětín:

„Architektura se inspiroje industriální minulostí - Projekt ateliéru Loxia a architektonického týmu Central Group se odkazuje k industriální minulosti, používá například do Poděbradské ulice rezné zdivo. Architektura hlavních bytových domů si hraje s principem skládání cihel.“²⁷

- Smíchovský Lihovar:

„Vdechneme nový život industriální čtvrti - Na místě původního Lihovaru Fischl a synové, který byl založený v první polovině 19. století, zanedlouho vyroste rezidenční projekt s více než 550 byty. Architektura domů v sobě odráží hlubokou průmyslovou historii jižního cípu Prahy 5. Odkazuje na starobylou zástavbu v centru Smíchova a zachovává jejího ducha, kterého ale originálně snoubí se současným myšlením a nejmodernějšími materiály. Projektem nového Lihovaru vybízíme mladou generaci k návratu k industriálním kořenům Smíchova.“²⁸

Mezi další příklady můžeme zařadit bytový dům Nová Elektra v pražském Hloubětíně, Tiskárna Kristiánov v centru Liberce nebo Vlněna Business Centrum či Nová Zbrojovka v Brně.

Podobná hesla můžeme dnes vidět téměř na každém kroku. Pokud se ale zaměříme na bližší kontext, můžeme často vyčíst, že z areálu zůstalo v lepším případě zachováno velmi malé množství signifikantních prvků a to jen díky tomu, že tyto prvky byly zapsány na seznam kulturních památek. V horším případě se z původně brownfieldu stal tzv greenfield, tedy doslova zelená louka zbavená veškerých stop připomínajících jakoukoliv dřívější činnost. Přesto nově vzniklá čtvrť na tomto místě nese názvy připomínající industriální historii. Do jaké míry jde o skutečné zachování hodnot těchto nově vznikajících čtvrtí není předmětem výzkumu, nicméně využití takové marketingové strategie nasvědčuje tomu, že být spojen s industriální

---

²⁶ Residence Waltrovka | Naše projekty | Penta Real Estate. Penta Real Estate - Courage to Create [online]. Copyright © 2022 Penta Real Estate [cit. 05.06.2022]. Dostupné z: <https://www.pentarealestate.com/cs/nase-projekty/rezidence-waltrovka-21/>

²⁷ Nová rezidenční čtvrť TESLA HLOUBĚTÍN: Živé město s cenově dostupnými byty namísto dosluhujících skladů. Central Group [online]. Copyright © 2022 CENTRAL GROUP, a.s. [cit. 05.06.2022]. Dostupné z: <https://www.central-group.cz/page.aspx?page=tz-08022019-2&jv=1>

²⁸ LIHOVAR Smíchov - Spirit of Smíchov. LIHOVAR Smíchov - Spirit of Smíchov [online]. Copyright © [cit. 05.06.2022]. Dostupné z: <https://www.lihovar-smichov.cz/>

historií je do jisté míry módní či trendovou záležitostí. Objektivně lze zhodnotit, že název přidává na hodnotě místa investorovi, nicméně skutečná hodnota v podobě zachování fragmentů doby je v některých případech investorovi spíše překážkou.

- **Módnost kontrastu a rezonování industriální tematikou napříč žánry**

Pokud se zaměříme na hledání tohoto tématu, můžeme jej nalézt například v reklamě, kde jsou postaveny do kontrastu například syrové materiály pozadí s luxusními produkty, stylizování interiérů do dnes již zažitého tzv. „industriálního stylu“, bytové doplňky s technicistní tematikou nebo sci-fi žánr Steampunk²⁹.

Pokud zadáme do vyhledávače výraz industriální styl, nalezneme zde více či méně vkusné bytové doplňky, články a doporučení, jak si v takovém stylu zařídit domácnost. Do jaké míry jde o architektonicky kvalitní a vkusné návrhy nelze určit bez širšího kontextu, toto hodnocení není ani předmětem daného výzkumu.

Podobné odkazy na popularitu tohoto módního kontrastu můžeme nalézt i v televizních pořadech a seriálech, které nejsou primárně zaměřeny na popularizaci industriálních staveb, ale čerpají z nich nápady pro své kulisy.

Kavárny, restaurace, pivnice a další objekty navržené či zařízené s technicistním charakterem, mohou přímo či nepřímo odkazovat na výrobní proces. Přímý odkaz můžeme pozorovat například u Pivovaru Hostivar H2 kde jde o skutečnou „malou továrnu“ na vaření piva, zatímco kavárna Rebelbean je umístěna v novostavbě leč v brněnské Vlněna Business Centrum, která vznikla na území bývalého textilního závodu. Nepřímý odkaz pozorujeme například u restaurace Guston, umístěné v hotelu, který je součástí klasického žižkovského bloku, ale je zařízena podobně jako holešovický Vnitroblok³⁰. Nelze ani opomenout podniky, které mají svou značku založenou na místě svého vzniku či provozu. Takovým konceptem je například kavárna a pražírna Industra.Coffee, která má svou provozovnu v areálu České Zbrojovky v Brně.

Pivovar Hostivar H2, Praha, 2022

Rebelbean kavárna v brněnské Vlněna Business Centrum, 2022

Restaurace Guston, Praha - Žižkov31

Industra.Coffee, 2022

(Foto: archiv autora)

---

²⁹ Sci-fi žánr, který vznikl ve 2. polovině 20. století odkazující na technologii páry, podobně také později Dieselpunk, objevuje se jak v literatuře tak ve filmové tvorbě či obrazové produkci.

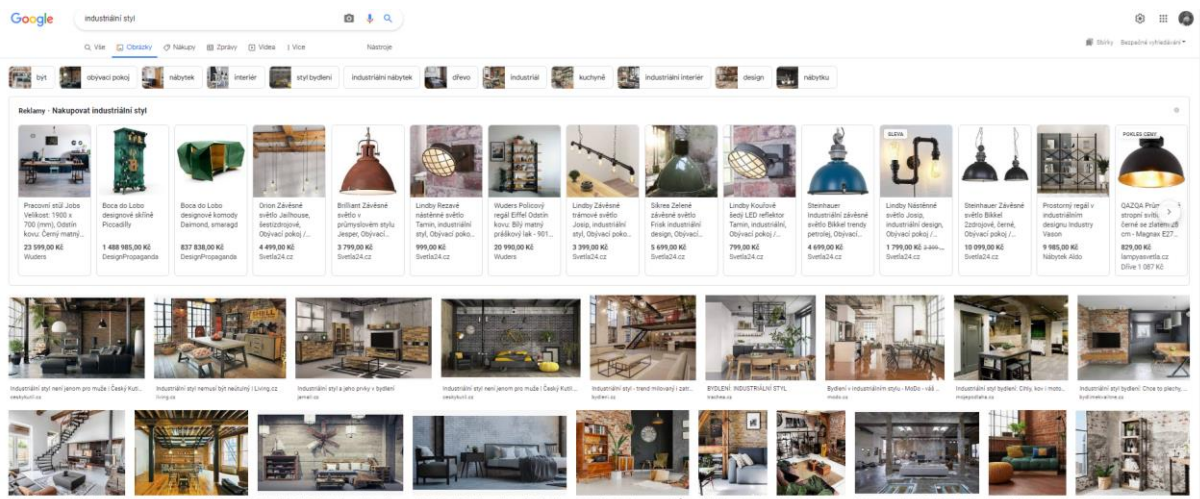
³⁰ Vnitroblok je kavárna, obchod, galerie, kulturní místo, které vzniklo v bývalé hale umělecké slévárny Bendelmayer a Červenka v pražských Holešovicích.

³¹ Restaurace Guston. Restaurace Guston [online]. Copyright © restaurace Guston [cit. 08.06.2022]. Dostupné z: <https://www.guston.cz/>

Ortenovo náměstí v pražských Holešovicích je doplněno o kavárnu z lodních kontejnerů, které mají podle autorů návrhu, studia Collarch, navázat na industriální historii čtvrti.³² Přestože je náměstí vymezeno převážně obytnými budovami, základní školou s gymnáziem a doslova obklíčeno rušnou komunikací, funguje jako malý městský park, do kterého je nyní vsazena tato drobná stavba kavárny. Oproti tomu je stejný koncept, vložení lodních kontejnerů s občerstvením, v polské Lodži, kde jsou kontejnery umístěny přímo do vnitrobloku bývalé továrny. Díky tomuto spojení má místo poněkud jinou, autentičtější industriální atmosféru než kavárna na Ortenově náměstí. Obě místa svým způsobem navazují na industriální historii, ale jsou zasazena do jiného prostředí, a obě se stala velmi vyhledávaným cílem.

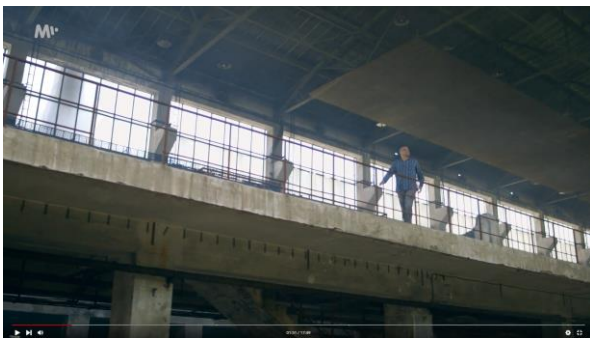
*Kontejner, Praha - Holešovice, 2022
OFF Pietrovka, Lodž, 2016
(Foto: archiv autora)*

Vyhledání hesla Industriální styl, 2022³³

³² Kavárna jako industriální pavilon města. Holešovicke náměstí oživila kavárna z lodních kontejnerů | EARCH.cz. EARCH.cz [online]. Copyright © artEcho, s.r.o. Publikování nebo šíření obsahu je zakázáno bez předchozího souhlasu. Provozovatelem serveru je artEcho, s.r.o., se sídlem Boršov 280 [cit. 07.06.2022]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/architektura/clanek/kavarna-jako-industrialni-pavilon-mesta-holesovicke-namesti-ozivila-kavarna-z-lodnich-kontejneru>

³³ Google. Google [online]. Copyright © 2022 [cit. 06.06.2022]. Dostupné z: <https://www.google.com/>

Natáčení pořadu Zmlsané dějiny pro online televizi Mall.tv byl natáčen v bývalých papírnách ve Vraném nad Vltavou, 2018³⁴

Natáčení pořadu o vaření Masterchef probíhalo v kulisách připomínajících průmyslovou halu, některé díly se natáčely v areálu parního mlýna F.Odkolka ve Vysočanech a Art Food Zooně, která je součástí Trojského pivovaru, 2020³⁵

• Fenomén URBEX

V neposlední řadě došel značné popularity fenomén URBEX, neboli Urban exploration, volně přeloženo jako průzkum měst. Jde o aktivitu, která spočívá v prozkoumávání opuštěných staveb či lokalit, mimo jiné i průmyslových staveb či vil továrníků. Ze své povahy jde o rizikový koníček, nejen z hlediska bezpečnosti spojené se stavebně technickým stavem zkoumaných objektů, ale mnohdy i z hlediska majetkoprávního, kde dochází ke vstupu na cizí pozemek.³⁶ Smyslem této aktivity je dobrodružství z nalézání nevšedních zážitků, zjišťování historie místa, autenticita, případně zachycení audiovizuálního záznamu, který může být mnohdy umělecky či historicky hodnocen. Mezi nejcennější nálezy zpravidla můžeme řadit ty, kde se při průzkumech najde zachovalá technologie nebo celé vybavení, ve stylu „Zachování posledního pracovního dne“. V takovém případě může místo vypadat tak, jako by si lidé pouze odskočili,

³⁴ MALL.TV | Seriály, pořady a filmy zdarma. MALL.TV | Seriály, pořady a filmy zdarma [online]. Copyright © Czech Video Center, a. s. 2022 [cit. 06.06.2022]. Dostupné z: <https://www.mall.tv/>

³⁵ Nova. Nova [online]. Dostupné z: <https://tv.nova.cz/>

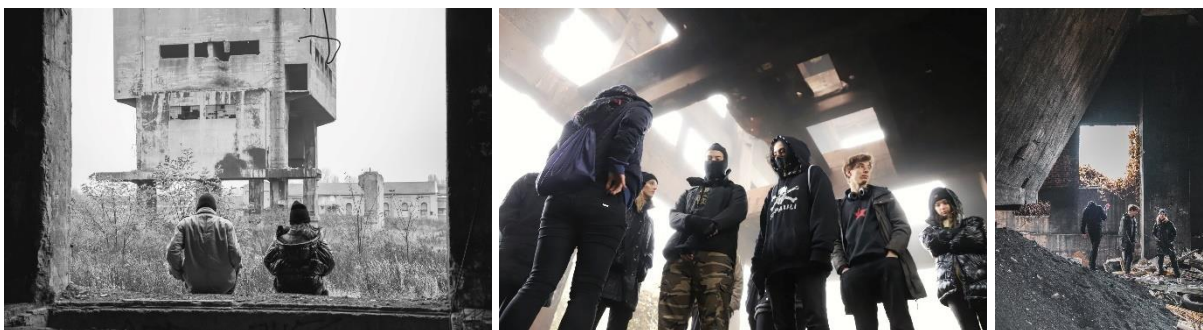
³⁶ Aktivita URBEX nespočívá ve vykrádání, vloupání či jiném poškozování cizího majetku, vždy šlo a jde pouze o průzkum a zachycení nevšedního zážitku, podle nepsaného pravidla – Odneseš jen fotografie, zanecháš jen stopy. Dále zde platí, že lokace by neměly být prozrazovány, především aby nelákaly vandaly a aby průzkumníci nepřišli o ten tzv zážitek z objevení.

ale bohužel se již nevrátili. Mezi takové případy se dala například ještě donedávna řadit cihelna Zeolit na Kladně. Dá se říct, že kdysi dětská hra přelézání rezavých plotů za podobným účelem hledání dobrodružství, má dnes oficiální pojmenování.

„Urbex je nový fenomén, a to jen tak nepomine...Oni zachytí něco, co možná jednou zanikne. Pro historiky architektury to může být velmi cenná informace.“³⁷ historik architektury Zdeněk Lukeš

Tuto činnost si zvolili i žáci maturitního ročníku Trojského gymnázia, kde měli v rámci své výuky formou projektu prezentovat fenomén Urbex a zároveň se zúčastnit samotného průzkumu opuštěných staveb. S tímto tématem nás jako platformu Industry Punk oslovili a požádali o provedení po opuštěném průmyslovém areálu. Společně s Markem Machem jsme je provedli po kladenském areálu Vojtěšské huti, který není tak rizikový a náročný na průzkum.

*Studenti Trojského gymnázia, Kladno – Vojtěšská huť, 11/2019
(Foto: archiv autora)*

Osobní průzkumy opuštěnými průmyslovými stavbami za účelem vlastního sebevzdělání a propagace krásy industriálních staveb.³⁸

*Mechanická tkalcovna Franz Haney, 2015
Původně textilní továrna, později závod na výrobu rakví, Borovnička, 2018
Severočeská armaturka a.s., Ústí nad labem 2016
(Foto: archiv autora)*

---

³⁷ (Urb)

³⁸ Jedno ze základních nepsaných pravidel Urbexu je anonymita zkoumaných lokalit. Důvodem je neupozorňovat na opuštěné stavby, které by mohli být, díky prozrazení místa, možným terčem vandalů, případně kvůli své atraktivitě cílem „urbexobé turistiky“. Dovolil jsem si tedy pro edukační účely uvést příklady míst, která jsou již lépe střežena nebo zde nehrozí vyšší míra vandalizmu.

B.2.2. Dotazník o pohledu společnosti na využití industriálních staveb

Pro komplexnější hodnocení celospolečenského pohledu na problematiku využitelnosti industriálních staveb jsem sestavil dotazník, který měl vyhodnotit, zda je toto téma ve společnosti vnímáno pozitivně či negativně. Dotazník byl vyhodnocen spolu s neformálními rozhovory, které vznikly dříve před dotazníkem³⁹.

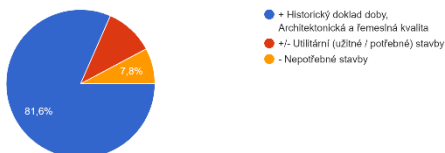
Přesto, že byl dotazník cílen na širokou veřejnost, většina odpovědí byla zodpovězena skupinou převážně pozitivně smýšlejících lidí a fanoušků tohoto architektonického odvětví, z čehož můžeme vyvozovat dva závěry:

a) většina lidí vidí v zachování industriálních staveb hodnotu a vnímají rekonstrukce a konverze jako pozitivní přístup

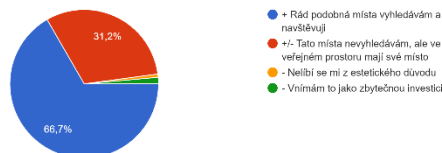
b) dotazník vyplnili pouze lidé, kteří vidí v zachování industriálních staveb hodnotu a vnímají rekonstrukce a konverze jako pozitivní přístup. Většina lidí, kteří se o tuto problematiku nezajímají, dotazník nevyplnilo.

Přesto zde bylo položeno 6 otázek, u kterých není primární oblíbenost industriálních staveb a dají se z nich vyčíst určité poznatky. Těmito otázkami jsou:

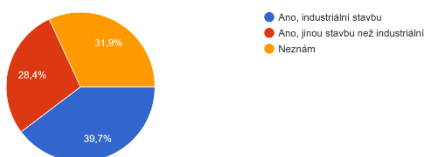
Vidíte nějakou hodnotu v industriálních stavbách i přes to, že jsou nevyužité, zanedbané nebo dokonce rozpadlé? Např.: Nádraží Vyšehrad, Cínový důl Sautersack, Vápenky na Kladně, Těžní stroje
141 odpovědí

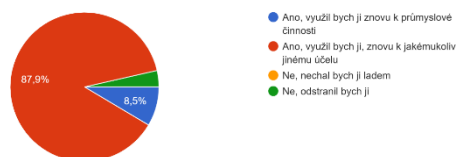
Jak vnímáte využití industriální stavby a oblasti jako jsou např.: Dolní oblast Vítkovice, Centrum současného umění DOX, Stará čistírna odpadních v...e, Londýnské Docklands či Oblast lužických jezer
141 odpovědí

Znáte ve vašem okolí opuštěnou a zanedbanou stavbu?
141 odpovědí

Byli byste raději, kdyby takové industriální stavby dále fungovaly?
141 odpovědí

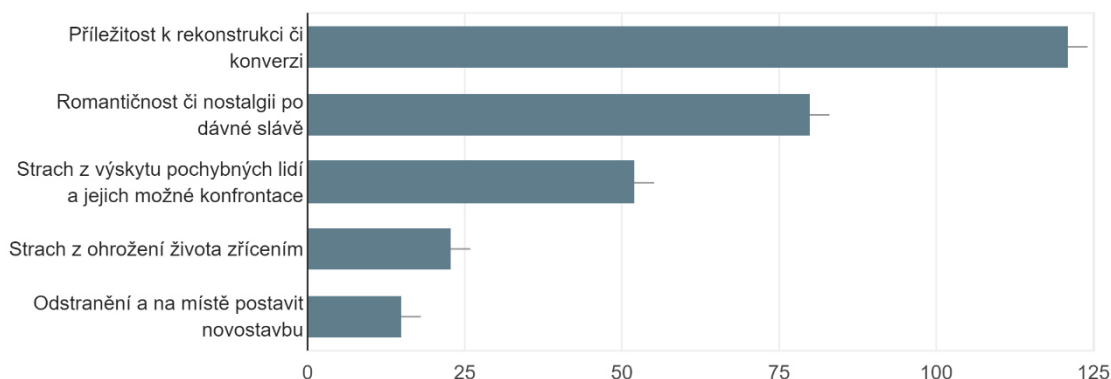

Z výsledků těchto otázek vyplývá, že veřejnost v industriálních stavbách vidí určité historické či architektonické kvality. I přes to že část veřejnosti k těmto stavbám nemá žádný vztah, nikdo tyto stavby nepřehlídí a situaci, v jaké se nacházejí, by změnil.

³⁹ Otázky byly koncipovány a formulovány jednoduše tak, aby byly veřejností snadno pochopeny

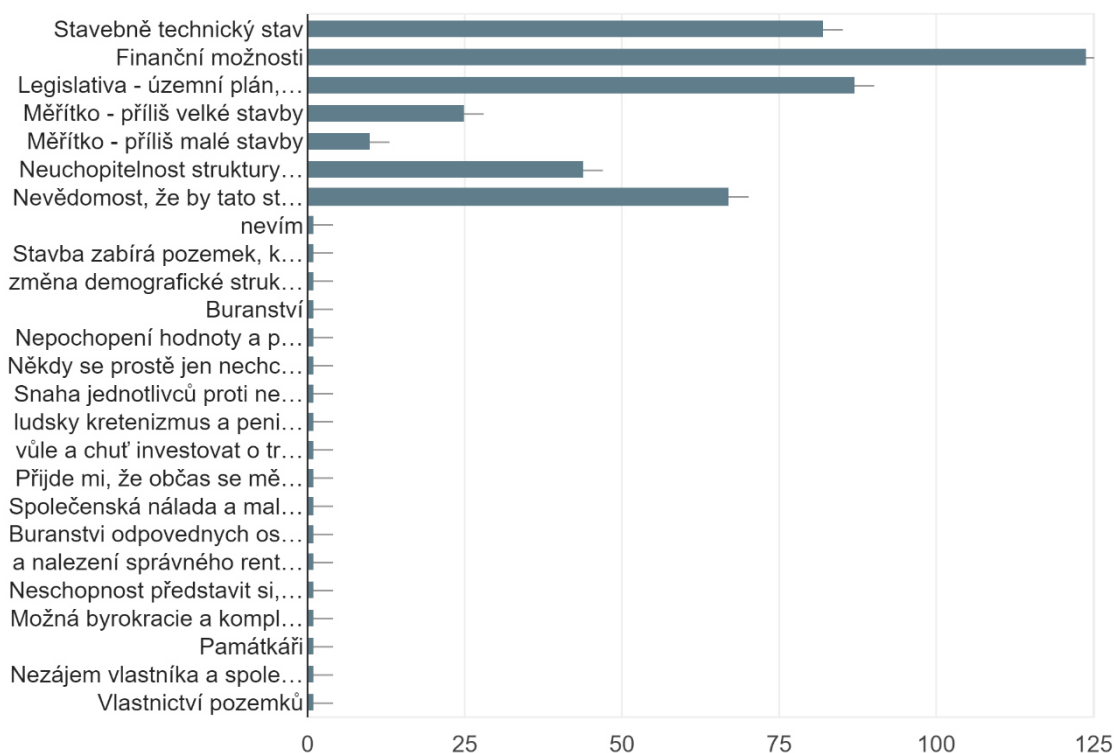
Jaké pocity či myšlenky ve vás vzbuzuje opuštěná industriální stavba? (více možností)

141 odpovědí

Jaký je podle vás důvod, že takových staveb není využito více? (více možností)

141 odpovědí

Tyto dvě otázky velmi dobře korespondují s předpoklady, které jsem pro disertační práci stanovil.

Velmi zajímavý je fakt, že lidé nemají strach z ohrožení v důsledku špatného technického stavu, mnohem větší efekt strachu je vyvolán možnou konfrontací s pochybnými lidmi, kteří se v okolí staveb mohou nacházet. Většina lidí v opuštěných industriálních stavbách vidí příležitost k rekonstrukci či konverzi.

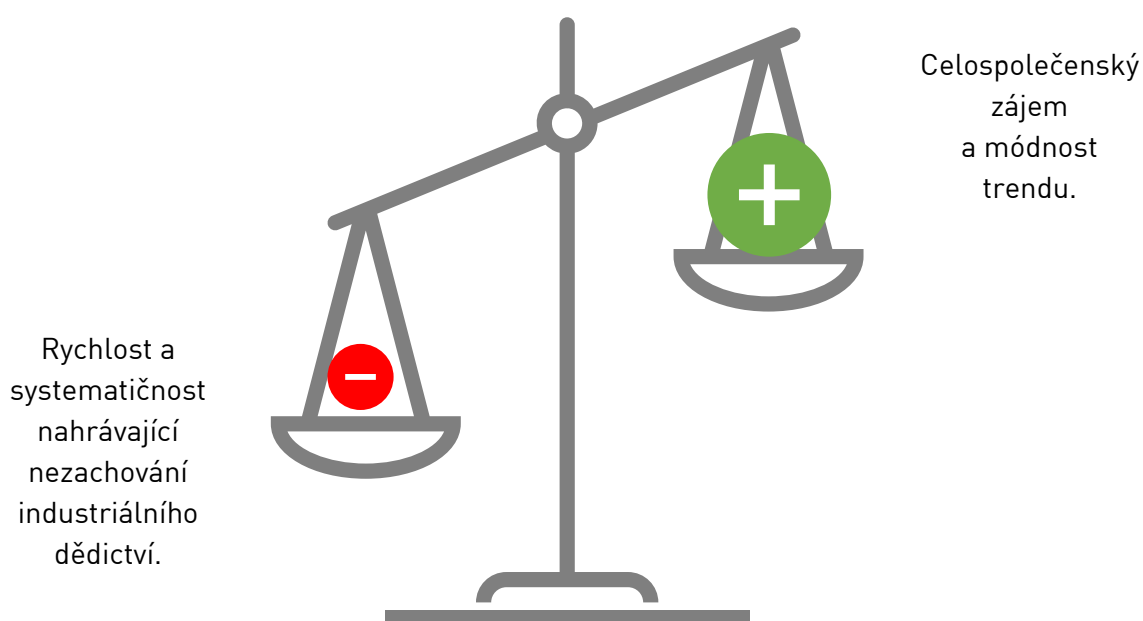
Další zjištění bylo potvrzení domněnky, že většina veřejnosti předpokládá, že stavby jsou nevyužity kvůli nedostatečnému množství financí, špatnému technickému stavu či legislativě. Naopak podle názoru veřejnosti není tak velkou překážkou měřítko stavby, dokonce ani neuchopitelná struktura některých staveb, jako jsou například vysoké pece, sila a zásobníky, komíny, vodojemy atd

Celý dotazník i s výsledky je součástí přílohy G3 Dotazník: Pohled společnosti na využití industriálních staveb.

B.2.3 VYHODNOCENÍ DNEŠNÍHO STAVU

Přesto, že můžeme pozorovat velký společenský nárůst zájmu o zachování industriálních staveb a módnost tohoto trendu napříč odvětvími, stále převažuje rychlost a systematičnost s jakou o tuto vrstvu přicházíme.

Metaforicky jde o sílu setrvačnosti rozjetého vlaku, který se snaží zabrzdit dav lidí bez silných nástrojů. Bohužel vlak je postupně modernizován a stále vítězí priority ze stran strojvedoucích, řídících vlak a koleje, po kterých tento vlak jede, stále vlaku vyhovují. (strojvedoucí – vlastníci a investoři, koleje – nástroje nahrávající investorům a vlastníkům, dav lidí – široká veřejnost)

Ilustrační prezentace vyhodnocení dnešního stavu zájmu o industriální stavby.

„Volili jsme svobodu, volili jsme individualismus a asi jsme volili dobře. Ne každý však zvolil v rámci možné svobody dobrovolnou kázeň. Všude v Evropě nadáváme na politiku, ale může být politika lepší než souhrn jednotlivých domů?“ Václav Cílek

B.3 OCHRANA PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ

B.3.1 HISTORIE PAMÁTKOVÉ PÉČE V ČESKU

Institucionální podoba památkové péče vznikla již v polovině 19. století v rámci Rakouska – Uherska. Samotný vývoj instituce Národního památkového ústavu vychází z činností řady institucí státní památkové péče na našem území, jež měly v minulosti podobné poslání a úkoly. Historie této instituce je popsána v sekci Historie Národního památkového ústavu jejich webového portálu.⁴⁰ Důležitější, než popis vzniku instituce jsou myšlenky, které tyto instituce představovaly během svého působení.

Ve 2.pol. 19. století bylo inklinováno k tzv. slohově čisté podobě staveb, podporované hlavním představitelem této myšlenky Josefem Mockrem (1835-1899). Odklon od této historizující myšlenky purismu přichází až s dílem Aloise Riegla (1858-1905), který klade důraz na analytickou a konzervační metodu a ocenění hodnoty stáří památky. V Česku byla tato myšlenka propagována Maxem Dvořákem (1874–1921), který je autorem knihy Katechismus památkové péče.

Myšlenky A. Riegla a M. Dvořáka byly uplatněny v zákoně č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách, který byl prvním památkovým zákonem v Československu. Novela tohoto zákona byla vydána v roce 1988 jako zákon č.20/1987 Sb., o státní památkové péči, který je platný dodnes

„Neustálý metodický vývoj památkové péče je dnes ve fázi, kdy je hlavním cílem především uchování památky, prodloužení jejího života a snaha o její další zapojení do současného života, kde všechny její výše zmíněné nástroje nejsou ve vzájemném rozporu, ale spolupracují na dosažení tohoto cíle.“ - STAŇKOVÁ, Jaroslava; SEDLÁKOVÁ, Radomíra; POŠVA, Rudolf, VODĚRA, Svatopluk. Architektura v proměnách tisíciletí. Praha: Sobotáles, 2005. ISBN 80-86817-10-5.)

B.3.2 MOŽNOSTI OCHRANY PRŮMYSLOVÉHO DĚDICTVÍ

V České republice lze průmyslové dědictví chránit na legislativní úrovni dle zákona č.20/1987 Sb., o státní památkové péči. Ten vymezuje možnosti ochrany jednotlivých staveb a souborů (kulturní památka a národní kulturní památka) a hodnotných územních celků (památková zóna, památková rezervace). Všechny tyto památky jsou zapisovány do Ústředního seznamu kulturních památek, jehož vedením je pověřen Národní památkový ústav.⁴¹

Tento zákon dává možnost podat návrh na prohlášení za movitou či nemovitou kulturní památku každému jednotlivci či skupině lidí z řad široké veřejnosti, a ne pouze odborným institucím, jak tomu bylo v předchozím zákoně č.22 z roku 1958.

---

⁴⁰ (NEJEDLÝ)

⁴¹ (MATĚJ, a další, 2018)

Ústřední seznam čítá aktuálně zapsaných 38 940 kulturních památek a 361 národních kulturních památek.⁴² Mezi tyto památky jsou zařazeny i objekty technického charakteru a zařízení.

Technická a průmyslová památka je kategorie, která zahrnuje doklady vědy, techniky a výroby, tedy objekty, které souvisí nejen s těžbou a výrobou, ale i s dopravou a skladováním. Jde o památky zvláštního druhu se svými specifickými hodnotícími kritérii. Tímto odvětvím se zabývají specialisté na jednotlivých odborných pracovištích NPÚ a pro jejich koordinaci bylo zřízeno Metodické centrum průmyslového dědictví v Ostravě, které má za úkol zlepšit poznání a ochranu technických památek.⁴³

Díky této instituci vznikla publikace Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče, jejímiž autory jsou Miloš Matěj a Michaela Ryšková – jde o certifikovanou metodiku uznanou Ministerstvem kultury ČR.

„Cílem předkládané metodiky je především přinést odpovědi na základní otázky: co je průmyslové dědictví, proč je chránit, jak k jeho poznání a správnému hodnocení dojít a jak přistupovat k jeho zachování a novému využití, tedy přinést prvotní orientaci v problematice průmyslového dědictví, jako definování, hodnocení, dokumentaci i možnostech (přístupech) k jeho zachování a dalšímu nakládání s ním. Určena je zejména pracovníkům památkové péče, dále pracovníkům muzeí, správním orgánům, investorům, projektantům, vlastníkům i široké veřejnosti.“ (MATĚJ, a další, 2018)

Mezi památky chráněné na nejvyšší úrovni, tedy památky zapsané na Seznam národních kulturních památek, které řadíme jako technická či průmyslová památka patří například⁴⁴:

- Karlův most se sochařskou výzdobou, který byl zapsán jako první technická památka
- koněspřežní železnice České Budějovice – Linec (česká část)
- řetězový most ve Stádlci
- vodní mlýn ve Slupi na Znojemsku
- důl Michal v Ostravě
- důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren v Ostravě
- horský hotel a televizní vysílač Ještěd u Liberce
- čistírna odpadních vod v Praze Bubenči
- brusárna Harrachovské sklárny se strojním vybavením
- Winternitzovy automatické mlýny v Pardubicích
- železárna Stará huť
- vlak Slovenská strela – movitá NKP

a další...

---

⁴² K červenci 2022 dle památkového katalogu přístupného na <https://www.pamatkovykatalog.cz/>

⁴³ (Tec)

⁴⁴ (Národní památkový ústav)

*Winternitzovy automatické mlýny, Pardubice, 2019
Sklárna na Novém Světě, Harrachov, 2022
Stará čistírna odpadních vod, Praha – Bubeneč, 2023
(Foto: archiv autora)*

Na mezinárodní úrovni mohou být památky chráněny zapsáním na Seznam světového dědictví UNESCO. Z oblasti průmyslového dědictví České republiky je na tomto seznamu zapsán pouze Hornický region Erzgebirge / Krušnohoří. O další zápis se snaží Žatec – Město chmele. Jako nehmotné dědictví, které souvisí s výrobou, bylo v roce 2020 zapsáno specifické sklářské řemeslo foukaných vánočních ozdob, týkající se rodinné dílny Rautis v Poniklé a venkovských foukačů a navlékačů skleněných perlí. Perlařské řemeslo funguje v Poniklé od roku 1902.⁴⁵

*Důlní propady, Mědník, (Foto: www.montanregion.cz)
Dílna Rautis, 2012, Poniklá, (Foto: Alena Štiborová)*

---

⁴⁵ (Fou)

B.4 MOŽNOSTI OBNOVY A VYUŽITÍ PRŮMYSLOVÝCH STAVEB

Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče vydaná v roce 2018 Národním památkovým ústavem popisuje základní zachování průmyslového dědictví takto: *„Z pohledu památkové péče existuje nepřímá úměra mezi novými zásahy a zachováním hodnot památky: míra zásahu by se měla odvozovat z významu dané věci, tedy čím je hodnota vyšší, tím méně zásahů by mělo být akceptováno a pečlivěji voleno nové využití. Naopak s nižší mírou památkových hodnot se otevírá širší prostor pro úpravy, změny nebo dokonce celkové přetvoření.“*⁴⁶

Průmyslové objekty můžeme využívat podle funkce a současně je můžeme obnovit podle stavebního postupu. Z toho vyplývají dvě podstaty, kterými lze popsat zachování průmyslové stavby:

- možnosti využití podle funkce
- možnosti obnovy podle stavebního přístupu

B.3.1 MOŽNOSTI VYUŽITÍ PODLE FUNKCE

Možnosti využití industriálních staveb podle funkce řadíme dle metodiky památkové péče do dvou kategorií:

- zachování původní funkce
- konverze
  - pro muzejní a edukativní účel
  - pro jiný účel

---

⁴⁶ [MATĚJ, a další, 2018]

- **Zachování původní funkce**

Přestože většina průmyslových staveb již neplní svou původní funkci, stále se najdou takové, které slouží svému účelu dodnes. Takové stavby můžeme najít v odvětvích dopravních staveb, energetiky či vodohospodářství. Takové stavby ale čelí tlaku na měnící se technologii.

Ocelárna Salzgitter AG, Salzgitter, Německo, 2021 (Foto: archiv autora)

Železniční stanice Martinice doplněna o železniční muzeum, Martinice, 2019

Vstupní objekt zemního vodojemu z roku 1911, Dolní Dvůr, 2019

Visutá dráha z roku 1900, Wuppertal – Německo, 2020

(Foto: archiv autora)

- **Konverze**

Jedná se o změnu funkce objektu případně areálu nebo oblasti, při úplném nebo částečném zachování jeho stavební podstaty. Předmětem konverze budov jsou většinou starší budovy, které ztratily své využití v současnosti. Konverzí takovýchto objektů pak dojde ke změně původního provozu. Tento proces doprovázejí stavební práce, které probíhají jak za účelem změny provozu, tak za účelem obnovy nebo výměny některých stavebních prvků a zvýšení životnosti stavby. Dva základní typy konverze jsou konverze pro muzejní účel a konverze pro jiný účel.

- Konverze pro muzejní a edukativní účel

Ať už se jedná o zachování maximální autenticity, časovou konzervu či muzealizaci in situ, jde o ponechání stavby nebo zařízení za edukativním účelem – stane se muzeem se zachováním své technologie a je prezentována jako doklad technické vyspělosti doby. Stavba sama o sobě funguje jako exponát. Tento typ využití by měl být použit především u staveb, u kterých nelze využít jejich původní funkci a mají výjimečnou památkovou hodnotou či vysokou mírou autenticity.

*Stará čistička odpadních vod, Praha Bubeneč, 2018
Skrývkový stroj F60, Oblast lužických jezer, Německo, 2016
Hornický skanzen Důl Mayrau, Vinařice u Kladna, 2018
(Foto: archiv autora)*

- Konverze pro jiný účel

Konverze pro jiný účel, ne tedy pro muzejní účely, spočívá ve vložení zcela odlišné funkce, než která zde byla doposud. Příkladem vložení takové funkce může být bydlení v textilní továrně, galerie z pivovaru, administrativa z kasáren či škola z etážové továrny.

*Galerie, eventové a společenské akce v bývalé kotelně , Železný Brod, 2017
Bytový dům z textilní továrny, Lodž – Polsko, 2016
Universita SWPS z továrny na vysokonapěťové přístroje, Varšava – Polsko, 2019
(Foto: archiv autora)*

B.3.2 MOŽNOSTI OBNOVY PODLE STAVEBNÍHO PŘÍSTUPU:

Možnosti obnovy podle stavebního postupu můžeme rozdělit do třech kategorií:

- rekonstrukce a restaurování
- konzervace
- transfer

• Rekonstrukce a restaurování

Rekonstrukce spočívá v uvedení objektu do funkčního stavu za použití více či méně autentických prostředků, technologií a materiálu. Rekonstruovat můžeme objekt za použití moderních materiálů a technologií a přiznat tak, že nejde o snahu autentické podoby jako z dob výstavby. Velmi často je tento způsob uplatňován u objektů, které mají nadále sloužit svému účelu a při tom splňovat dnešní standardy.

Restaurování oproti tomu probíhá moderními technologiemi k zjištění, jakým způsobem bylo dílo vytvořeno, původ, stav konstrukce, barevnost atd. za použití např.: rentgenů, sond, laboratorního vyhodnocení... Následná obnova díla pak spočívá při použití ideálně původní technologie a postupu, jaký byl zjištěn v předchozí fázi. Zpravidla je této technologie použito u objektů významné architektonické, řemeslné či technologické kvality.

• Konzervace

Pojem konzervace spočívá v uchování objektu ve své současné autentické podobě se zachováním všech nánosů doby. Můžeme se setkat rovněž s označením „časová konzerva“ či „řízená ruina“. Všechna tato označení se liší pouze v popisu stavu objektu, ale podstata zachování objektu do budoucna v takové podobě, v jaké byl doposud dochován. Objekt se zabezpečí proti poškození a proti další erozi a možnému pádu či ohrožení na zdraví.

S takovými objekty se setkáme většinou ve volné krajině nebo jako „sochy“ v městském parteru, a jejich funkce spočívá v připomenutí historické stopy místa. Nelze opomenout i určitou romantičnost, která na takových místech vzniká a má analogickou spojitost se zříceninami hradů a podobných objektů z předindustriálního období.

- Příklady konzervovaných památek ve volné krajině

Protržená přehrada na Bílé Desné, (Foto: archiv autora)

Větrný mlýn Příčovy, (Foto: archiv autora)

Torzo Ivančického viaduktu, Ivančice u Brna, 2018 (Foto: Marek Mach)

- Příklady konzervovaných památek jako součást městského parteru

Komín ohříváče vzduchu vysoké pece bývalé ocelárny zapojený do prostoru náměstí, Jesenice - Slovinsko, 2017 (Foto: archiv autora)

Přístavní jeřáb jako socha v parteru, Bremenhaven - Německo, 2018 (Foto: archiv autora)

Jeden z plynojemů integrovaný do parkové úpravy, King 's Cross - Londýn, 2022 (Foto: Kateřina Prausová)

- **Zachování transferem (přenesením)**

Transfer neboli přenesení je metoda známá především pro movité objekty, kde daný předmět, který chceme uchovat, přeneseme na jiné místo, než na kterém se původně nacházel. Typickým příkladem jsou předměty přenesené do muzeí. Méně častý případ zachování transferem můžeme pozorovat i u nemovitých objektů, tedy především u staveb. Pravděpodobně nejznámější případ transferu neprůmyslové stavby je přesun kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě, který byl přesunut, aby uvolnil místo těžbě hnědého uhlí. Mezi objekty industriálního a technického charakteru, které jsou zachovávány transferem, patří převážně stroje, a v poslední době se můžeme setkat s přesouváním mostů, z nichž nejznámější je přesun Podolského mostu.

Stádlecký řetězový most přes Lužici, dříve přes Vltavu u Podolska, (Foto: www.mosty-tunely.cz)

Kolesové rýpadlo KU 800.8/K 77 Dolu Nástup Tušimice, (Foto: archiv autora)

Přesun vozu tramvaje na soukromý pozemek, dále slouží jako klubovna (Foto: Marek Mach)

B.3.3 MOŽNOSTI VYUŽITÍ PŘI MINIMÁLNÍM ZÁSAHU

Tento specifický typ využití by se dal nazvat jako nízkonákladové řešení (low-cost) nebo také jako „Zamést a užívat“. Objekt je využit tak jak je, s minimem zásahů. Využití je spojeno s vyčištěním prostoru tak, aby se v něm dalo pohybovat, a zabezpečením, aby nedošlo k ohrožení života či zdraví. Často může jít o dočasná řešení, na jedné straně, aby bylo místo oživeno a ukázalo veřejnosti, jak takové místo vnímat pozitivně, na druhé straně vyvoláním potřeby seberealizace a s tím spojená potřeba užitných prostor.

Tento způsob je zpravidla iniciován z řad veřejnosti pomocí spolků, sdružení atp. Skupina lidí, mající vztah k danému místu, často hledá prostory pro své kreativní využití, a tak se jejich cílem stává osidlování nevyužitých staveb, velmi často průmyslového charakteru, kde je možné získat netradiční prostory. Osidlování není v tomto případě synonymem squatterství,⁴⁷ nýbrž jde o legálně domluvený vztah mezi majitelem a uživateli objektu.

Mezi objekty využitě při minimálním zásahu nebo dočasným způsobem patří například:

- Továrna Dělnická, Praha - Holešovice
- Zauhlovačka – Využití zauhlovací a vodárenské věže ve Vrtislavicích nad Nisou
- Art Food ZOO na (nyní Kolovna), Praha - Trojský pivovar
- Radlická sortovní, Praha - Smíchov
- Vnitroblok, Praha - Holešovice
- Max Space – skatepark, Praha – areál Praga Vysočany
- Jatka 78 – Pražská tržnice – Holešovice
- DEPO 2015, Plzeň

OFF-Pietrowska, restaurace, koncerty, obchody, Lodž - Polsko, 2016 , (Foto: archiv autora)

Art Food ZOO na – Trojský pivovar, Praha-Troja, 2017, (Foto: Marek Mach)

DEPO 2015, Plzeň, 2020, (Foto: archiv autora)

---

⁴⁷ Squatting je obývání opuštěných staveb a pozemků, které squatter nevlastní, nemá v nájmu ani nezískal povolení od vlastníka. V České republice jde o nelegální činnost.

C

C ROZBOR VÝCHOZÍCH PODMÍNEK

Analytická část představuje samotný výzkum vyhodnocení nepříznivých výchozích podmínek a interpretaci jeho výsledků. V každé z typů podmínek jsou uvedeny hlavní limity a příležitosti pro adaptace a charakteristické vlastnosti ovlivňující adaptace. Na konkrétních příkladech budou popsány jednotlivé podmínky, případně jejich kombinace a jakým způsobem ovlivnili výsledek budoucího využití stavby. Pro lepší orientaci jsou veškeré referenční projekty zařazeny v samostatné kapitole (D) a jejich zásadní charakteristika původních objektů a jejich nové využití seřazeny do tabulky případových studií.

C.1 Výchozí podmínky nového využití průmyslových staveb

Podmínky využitelnosti industriálních staveb posuzují dle lokality, ve které se stavba nebo areál nachází, vlastního stavu stavby, legislativy a sociálně ekonomických aspektů. Tyto podmínky lze pro jasnější strukturu a přehlednost rozdělit do dvou základních skupin:

1. SKUPINA

Podmínky, které jsou do jisté míry neměnné. Týkají se samotné hmotné stavby. Patří mezi ně:

- lokalita
- stavba

2. SKUPINA

Podmínky, které jsou takzvaně „nehmatatelné“ a patří mezi ně:

- legislativa
- sociálně ekonomické aspekty

C.1.1 LOKALITA

Některé metody hodnocení brownfieldů z hlediska lokality uvádějí kategorizaci A, B, C, (např.: metodika CABERNET) případně D (metoda inventarizace brownfieldů v ORP), které jsou zaměřeny na pochopení jejich rozvojového potenciálu. Operují především s náklady na regeneraci (množství překážek) ve vztahu s atraktivitou (množstvím výhod). Toto dělení lokality je však nutné chápat s ohledem na několik faktorů, především situaci na trhu, aktivitě veřejného sektoru, legislativě či postoji vlastníků. Závisí také na pohledu odborníka provádějícího kategorizaci.⁴⁸

KATEGORIE A – Sídlo/lokalita v komerční lokaci při hlavní infrastruktuře.

Objekty a areály nacházející se v centrální části a kompaktní zástavbě větších měst. Zde je největší šance na nové využití. Jde o lokality atraktivní pro budoucí investory, nevyžadující podporu z veřejných prostředků.

KATEGORIE B – Sídlo/lokalita mimo hlavní osy rozvoje, ale s dostatečným rozvojovým nebo jiným potenciálem.

Do této kategorie patří objekty a areály v menších městech či obcích nebo na jejich okrajích. Jde o místa, která mají určité množství problémů a určité množství atraktivity. Soukromá investice do takových brownfieldů nemá dostatečnou návratnost a často je potřeba veřejná podpora z veřejných prostředků, např.: na odstranění ekologické zátěže či záchranné stavební zásahy. Nabízí se zde model spolupráce více investorů ze soukromého i veřejného sektoru.

KATEGORIE C – Sídlo/lokalita nesplňující žádné z předchozích kritérií.

Lokality, které bez výrazné intervence veřejných prostředků nejsou využitelné. Většinou jde o lokace v malých ekonomicky neaktivních obcích, v oblastech bez potenciálu v turistickém ruchu ani jiném odvětví. Chybí nejen návratnost investice ale také noví uživatelé. Jedná se o lokality pro investory neatraktivní, v případě silně kontaminovaných ploch téměř bez šance na nové využití. Přesto jejich přítomnost není bezvýznamná – mohou fakticky blokovat budoucí rozvoj obce, naopak jejich uvedení do života (obvykle za podstatné podpory z veřejných zdrojů) může znamenat nesporné nejen společenské přínosy.⁴⁹

Přesnější kategorizaci A, B, C brownfieldů uvádí metodika CABERNET⁵⁰

KATEGORIE D – Sídlo/lokalita riziková

Zvláštní kategorie uvedená z praktických důvodů. Jde zejména o rizika ohrožující zdraví a životy lidí a životní prostředí. Obvykle jde o havarijní stavební stav či velkou kontaminaci.⁵¹

Pro účely mé práce dělím industriální stavby dle polohy ve vztahu k sídlu viz. kapitola 0.

---

⁴⁸ Metodika inventarizace brownfieldů v ORP

⁴⁹ [PUSTĚJOVSKÝ, 2015]

⁵⁰ CABERNET = Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network

⁵¹ Metodika inventarizace brownfieldů v ORP

POLOHA VE VZTAHU K SÍDLU

Pro účely mého výzkumu bylo potřeba zpřesnit vztah mezi industriálními stavbami a sídlem. Základní skupiny, ve kterých se stavby nacházejí jsou – krajina a sídlo. I v těchto kategoriích je nutné zohlednit, zda se nacházejí v lokalitě atraktivní s potenciálem rozvoje či nikoliv.

KRAJINA

Stavby vázané na přírodní zdroje se objevují logicky v úzké vazbě na přírodu a patří sem stavby z předindustriální éry, ale také pozdější výrobní stavby s vazbou na těžbu suroviny nebo přírodní zdroje energie. Na město byl vázán rozvoj řemesel a následně i výroby, vyžadujících velký počet zaměstnanců. Tato dvě základní prostředí výskytu industriálních staveb mají nesporný vliv na okruh jejich nového využití, ale i na přístup k vlastní přeměně budovy. Na další osud budovy bude mít z hlediska lokalizace rozhodující vliv stav „nabídky“ a „poptávky.“⁵²

SÍDLO

Městské či venkovské prostředí z hlediska nabídky a poptávky lze rozdělit do těchto skupin – centrum, městská zástavba, okrajové oblasti a venkovská zástavba, průmyslová zóna uvnitř městské zástavby a průmyslová zóna na periferii města.

- **Centrum**

V centrech měst a obcí dochází k největší poptávce po volných plochách, především po pracovních plochách, po službách a po bytech. Pokud se v takové oblasti nalézá vhodná budova, jejímu novému využití nebrání nedostatek poptávky po volných plochách či prostorech, ale cena pozemku. Ceny pozemků v centrech měst jsou oproti jiným částem města vysoké a cena stavby v porovnání s cenou pozemku je malá a vzniká tak tlak na výměnu staré budovy za novou. Tento tlak opadá tehdy, je-li budova památkově chráněna nebo se díky novým předpisům nedosáhne u novostavby větší užité plochy, než jaká byla u budovy původní.⁵³

- **Městská zástavba**

Městská zástavba (a oblasti přiléhající k centru) je rovněž lukrativní zóna s dostatečnou poptávkou po volných užitných plochách. V těchto oblastech bývá zachována řada výrobních objektů z předchozího období, a proto zde je jejich nejvyšší potenciál nového využití. Cena pozemku ve vztahu k budově sice není tak nepříznivá, ale s postupem času se tyto lokality dostávají do širšího centra měst a v budoucnu již rozdíl nemusí být tak významný.⁵⁴

- **Okrajové oblasti a venkovská sídla**

Minimální poptávku po nových plochách lze očekávat v okrajových oblastech. V těchto lokalitách vzniká problém, jak tyto prázdné budovy chránit před rozpadem, protože i když

---

⁵² (ŠENBERGER, 1995)

⁵³ (ŠENBERGER, 1995)

⁵⁴ Postupné rozšiřování měst a začlenění industriálních staveb do širšího centra města vytváří atraktivní lokality, které nejsou tak striktně vázány například ochranou památkové rezervace jako historická centra měst.

nejsou využívány, představují zde krom kulturních hodnot i jisté ekonomické hodnoty – především pro budoucí rozvoj. Budoucí rozvoj je jedna z příležitostí, kterou mohou tyto objekty nabízet. Jiným problémem těchto lokalit může být vysídlování obyvatelstva a pomocí rekultivace lze využít potenciálu posílení lokality postavené na nabídnutí pracovních příležitostí.

- **Průmyslové zóny**

Další oblasti, které vnímám jako důležité zařadit, jsou průmyslové zóny, které představují širší území než jednotlivé stavby. Potenciál či případnou nevýhodu vnímám především v jejich velikosti a jejich prostupnosti a napojení na městskou zástavbu a infrastrukturu.

- Průmyslová zóna uvnitř městské zástavby

Charakteristické problémy průmyslové zóny uvnitř městské zástavby jsou především v určité bariéře, kterou vytvářejí. Bariéra může být v rovině fyzické, tzn reálná překážka v prostupnosti území v podobě uzavřeného areálu, tak v rovině nefyzické (mentální, pocitové atd), kde areál vnímám jako místo potenciálního výskytu nebezpečí. Na druhé straně jde často o území nacházející se v širším centru obce a jako takové nabízí příležitost k přirozenému rozvoji sídla, vzniku nových ohnisek zájmu⁵⁵ atd.

- Průmyslová zóna na periferii

Průmyslové zóny na periferiích sídel nebo ve volné krajině disponují zpravidla dvěma faktory. Na jedné straně jde o specifickou dopravní obsluhu pro zaměstnance (vlastní doprava, omezená dostupnost MHD atd) ale žádoucí logistickou dopravu pro potřeby produkce, na druhé straně jde o dominantní a výrazově silné prvky v krajině. Ne nezbytně jsou tyto faktory nevýhodou. Problém nastává tehdy, když přestane být výhodné tento areál provozovat. Takové areály jsou často využívány v lepším případě ke skladování či parkování zemědělské techniky, v horším případě nejsou pod žádnou kontrolou a zabezpečením.

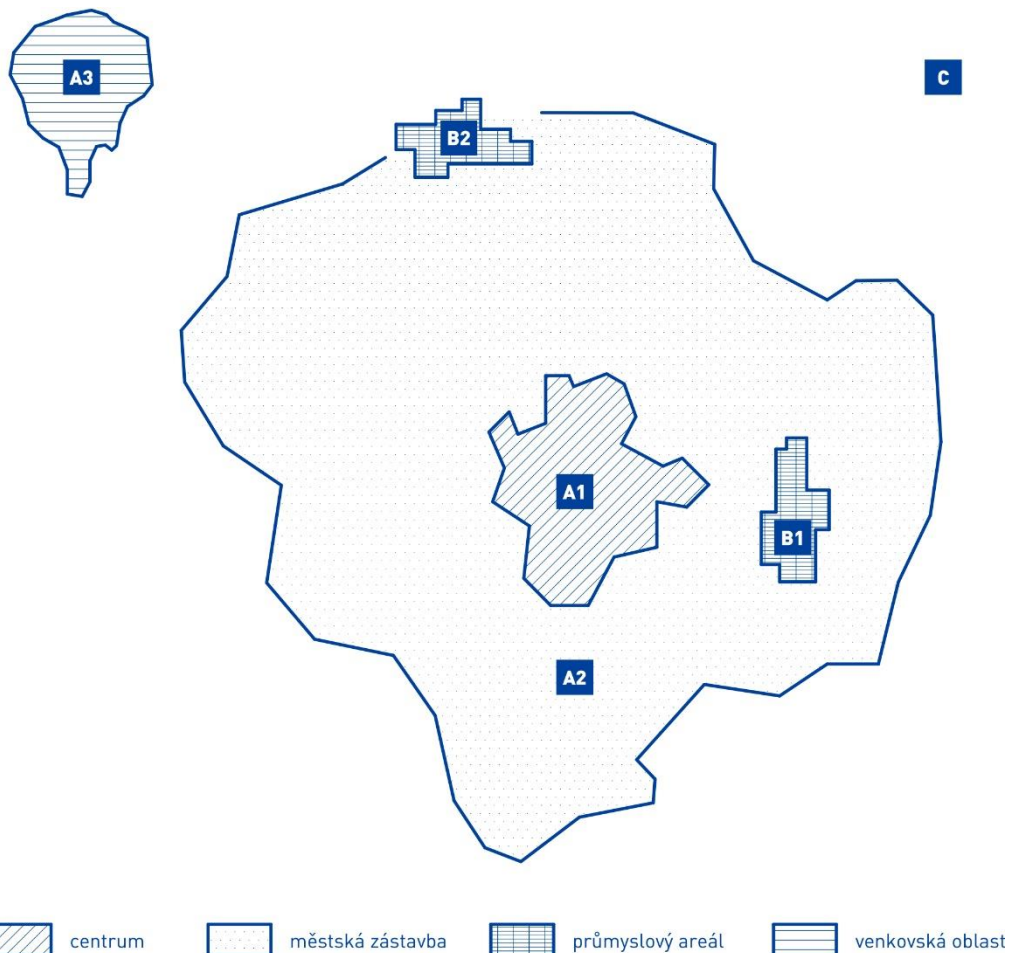
Průmyslové těžební areály, známé pod pojmem těžební pánve, povrchové doly a další, které svým rozsahem zasahují do několika katastrálních území a výrazně morfologicky ovlivňují krajinný ráz, spadají do specifického odvětví průmyslového dědictví – získávání a těžba surovin. Dále jde o oblasti, jejichž měřítko nelze srovnávat s běžnými průmyslovými stavbami či areály. Aktivně se tomuto tématu věnuje Ing. arch. Jan Kuták ve své budoucí disertační práci s názvem Severočeská hnědouhelná pánev - perspektivy po útlumu těžby⁵⁶. Proto bude toto téma v mé disertační práci omezeno pouze na jednotlivé relevantní fragmenty, jako například těžební stroje, haldy a výsypky, a to pouze v minoritním množství.

---

⁵⁵ Ohniska zájmu mohou být veřejné prostory i jednotlivé stavby doplňující občanskou vybavenost, kulturní a sportovní vyžití i residenční čtvrti v atraktivních či dopravně dostupných lokacích.

⁵⁶ Název vycházející z doktorské rozpravy Ing. arch. Jana Kutáka konané na podzim 2022.

LOKALITA				- Nevýhody	+ Výhody
POLOHA VE VZTAHU K SÍDLU	VOLNÁ KRAJINA	C	PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ	Nízký ekonomický potenciál, dopravní obsluha, Chráněná přírodní území	Turistický potenciál, romantičnost, stopa v krajině
	SÍDLU	B2	PRŮM. ZÓNA NA PRIFERII	Monofunkční území Dopravní dostupnost Vliv na krajinný ráz	Možnost průmyslového rozvoje Potenciál v krajinném rázu Výskyt ojedinělé flóry a fauny
		B1	PRŮMYSLOVÁ ZÓNA UVNITŘ	Uzavřený neprostupný areál Brání rozvoji města	Napojení na infrastrukturu Příležitost v rozvoji města
		A3	OKRAJOVÉ OBLASTI A VENKOVSKÁ SÍDLA	Malá poptávka po volných plochách Nedostatek financí	Ohniska nového rozvoje Lokální charakter
		A2	MĚSTSKÁ ZÁSTAVBA	Cena pozemku vyšší než cena stavby na pozemku Brání rozvoji města Malá užitná plocha	Polyfunkční území Napojení na infrastrukturu Dopravní dostupnost
		A1	CENTRUM	Cena pozemku vyšší než cena stavby na pozemku Malá užitná plocha	Napojení na infrastrukturu Dopravní dostupnost

C.1.2 STAVBA

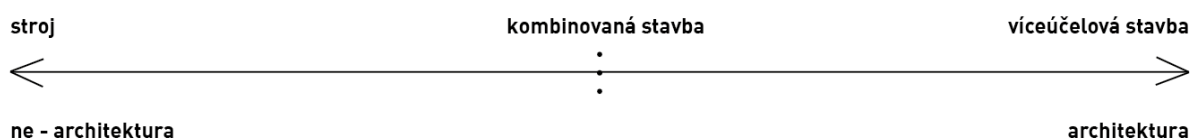
Podmínky, ve kterých se nachází samotná stavba nebo areál jsou zařazeny do skupin: architektonická kvalita, adaptabilita a stavebně technický stav objektu.

ARCHITEKTONICKÁ KVALITA

Popis architektonických kvalit je záznamem historických souvislostí a současného stavu objektu. Jde o doplnění informací a pochopení, zda jde o architektonické dílo s uměleckou přidanou hodnotou či utilitární technickou stavbu, která byla postavena bez reprezentativního charakteru.

Podmínky, které zde mohou nastat jsou ve vztahu k architektuře dány vnímáním objektu ve smyslu považování či nepovažování za architektonické dílo. Stavby s přidanou architektonickou hodnotou mají vyšší šance na úspěšné znovuvyužití, už jen z toho důvodu, že jsou vnímány společností pozitivněji, než stavby strojového typu (těžní věže, dopravníky, jeřáby, ...). Nedá se říct, že stavby strojového typu nemají estetickou kvalitu, ale její vnímání může být subjektivní a společnost se s touto formou estetiky nemusí ztotožnit.

Prakticky veškeré stavby spadající do kategorie průmyslového dědictví, vykazují znaky kvalit, které lze nazvat jako architektonická kvalita či stavitelsky řemeslná kvalita. Důraz nejen na estetickou kvalitu stavitelství, ale i na samotné provedení stavby byl v minulosti mnohem vyšší, než je tomu dnes. Z dnešního pohledu lze tyto stavby hodnotit pouze jako stavby jejichž provedení se blíží více architektuře nebo se více blíží stroji a tudíž přestává býti architekturou ve stavitelském smyslu.⁵⁷

Idealizovaná osa uplatnění architektonických kvalit dle typologie stavby.⁵⁸

⁵⁷ Dnes se s pojmem architektura můžeme setkat napříč odvětvími jako například architektura čipů a tištěných spojů či architektura buňky, který je synonymem pro stavbu, konstrukci či složení nebo umístění jednotlivých dílů v prvku. Tyto paralely, ale nejsou v rámci disertační práce uvažovány.

⁵⁸ Ideová osa na jedné straně vymezuje pojem víceúčelová stavba, uprostřed kombinovaná, ale na druhém konci není pojem interpretován jako jednoúčelová stavba, i když by se tento pojem nabízel. Důvodem je, že nelze všechny jednoúčelové stavby charakterizovat jako stroj, byť mají podobnou funkci a do určité míry jej suplují. Například pivovarnický hvozď, kotelna nebo stavby fungující jako nádoby, typicky sila, vodojemy atd.

Estetika jednotlivých staveb velmi často souvisela s nároky továrníka na určitý charakter, jaký mají stavby vyzařovat. Základní typy objektů a popis chápání jejich estetiky ve vztahu k jejich účelu:

- stroj – technické zařízení, estetika spojená s charakterem práce stroje
- komín – technická stavba, stavitelsky řemeslný, reprezentativní charakter („Kde se z komínu kouří, tam se dobře daří“)
- vodojem – technická stavba, stavitelsky řemeslný, reprezentativní charakter
- kotelna, strojovna – srdce výrobního podniku, reprezentativní charakter
- výrobní hala – přelomové velko-rozponové konstrukce, osvětlení shora
- etážová stavba – přelomové konstrukce vícepatrových budov, lidské měřítko, reprezentativní charakter
- administrativní budova – reprezentativní charakter

Dnes, s odstupem času, jsou některé symboliky vnímány odlišně. Např. kouř z komína je dnes spíše brán za symbol znečištění prostředí. Dále pak určité stavební úpravy v průběhu let vedly k odstranění vrstev, které v celkovém souboru stavby tvořily dohromady silný estetický zážitek. Následně docházelo k setření rozdílu mezi původní konstrukcí a novými zásahy a stavba postupně změnila svůj charakter natolik, že jí ze současného pohledu jen těžko můžeme označit za reprezentativní objekt. Např. výměna obloukových tabulkových oken a změna jejich překladů, případně jiné stavební otvory, nové vrstvy omítek a nátěrů atd.

Při posuzování architektonických kvalit nás bude zajímat: jméno autora, rok stavby, zda jde o památkově chráněný objekt, popsání architektonických kvalit a identifikace jedinečnosti či formálnosti stavby.

PAMÁTKOVÁ OCHRANA

Pokud stavba dosahuje významných architektonických, historických či dokumentačních kvalit, je vhodné uvažovat o její ochraně pomocí nástrojů památkové péče, a zapsat tak stavbu na seznam kulturních památek.

Památková péče dnes, díky metodickému vývoji, má za cíl především uchovat památky, prodloužit jejich životnost a snažit se o jejich další zapojení v současném životě. Všechny zmíněné nástroje jsou v souladu a spolupracují k dosažení tohoto cíle. (viz B.3 – ochrana průmyslového dědictví)⁵⁹

Pokud je stavba zapsána na seznam kulturních památek, pak NPÚ nařizuje velmi striktní pravidla zacházení a užívání. Nutné udržovací práce podléhají vyjádření památkové péče. Taková pravidla jsou velmi vhodná právě pro industriální stavby vynikajících architektonických, historických nebo dokumentačních kvalit. Určitá omezená představitost vlastníků může vést

---

⁵⁹ (Wik)

k extrémnímu zacházení s nimi. Jedná se o přehnané nahrazování za kopie a repliky nebo na druhé straně ponechání stavby ladem bez jakékoliv údržby. Pokud se nacházejí objekty v památkové zóně a nejsou zapsány na seznamu kulturních památek, je nutné vyjádření památkového ústavu, který vydává závazné stanovisko a vyjadřuje se především k vnější obálce budovy. Majitel pak musí závazné stanovisko respektovat a řídit se jím. Bohužel vyjádření pouze k vnější obálce budovy s sebou nese určité riziko zachování pouze této vnější obálky budovy a zbytek stavby může být znehodnocen či odstraněn.⁶⁰

ADAPTABILITA

Adaptabilita je označení schopnosti objektu nebo prostoru přijmout novou funkci z hlediska svého původního typologického řešení. V rámci průmyslových staveb se setkáme s objekty lépe i obtížně adaptovatelnými. Adaptabilita je důležitým faktorem, ovlivňujícím možnosti budoucího využití historických průmyslových staveb.

V této souvislosti se průmyslové stavby dělí do třech základních kategorií:

- jednoúčelové
- víceúčelové
- kombinované

• Jednoúčelové stavby

Hlavním měřítkem tohoto typu průmyslové stavby je technologie, kterou obsahují. Samotná stavba je pouze obálkou vnitřní technologie, nebo sama tvoří výrobní nebo zpracovatelskou technologii. Jednoúčelová stavba byla primárně stavěna podle konkrétní potřeby na daném místě. Schopnost přijmout jinou funkci, než měla původně, je proto velmi obtížné. Zachovat si stávající funkci je rovněž velmi obtížné až nemožné, neboť výroba v místě již zanikla a technologie používaná v dobách průmyslové revoluce je již dnes překonána a stále se mění a vyvíjí.

Mezi reprezentanty jednoúčelových staveb patří například stavby získávání a prvotního zpracování surovin (těžní věže, hutě, koksovny, ocelárny...) dále pak speciální aparatury (komíny, vodojemy...).

V důsledku rychle se měnící technologie, především jejího měřítka, můžeme dnes některé stavby považovat za stavby s využitelným prostorem i přes to, že byly stavěny jako jednoúčelové. Takovým příkladem jsou stavby, které byly stavěny jako obálka technologie. Po vyřazení technologie (u funkčních staveb výměně technologie a její zmenšení) pak získáme prostory, které mohou nabídnout velkorysé vnitřní prostory halového typu a stanou se pak adaptabilní. Mezi stavby, které mohou nabídnout adaptabilní prostory, můžeme řadit například kotelny, strojovny nebo elektrárny.

---

⁶⁰ Památková péče v česku, cs.wikipedia.org

Další možné užité objemy či plochy můžeme získat ze staveb typu nádoba, mezi které patří vodojemy, plynojemy či sila, které vždy vyžadují speciální přístup. Jde však o velmi specifické prostory s možným využitím při splnění mnoha dalších podmínek.

- **Víceúčelové stavby (univerzální)**

Měřítko víceúčelové stavby je přizpůsobeno lidské práci, která zde byla vykonávána. Nedílnou součástí návrhu byla nejen samotná lidská práce, ale také hygiena vnitřního prostředí jako přirozené osvětlení a větrání. Jde o jedno a vícepodlažní budovy halového nebo etážového charakteru.

Víceúčelové objekty jsou charakteristické univerzálním prostorem schopným přizpůsobovat se novým požadavkům práce či technologie v průběhu doby. Proto jsou takové objekty velmi snadno využitelné i dnes. Stavby byly dimenzovány na velké zatížení vnitřní dynamickou technologií, a proto jsou uvnitř snadno dělitelné příčkami či jinými principy dělení dispozice, aniž by docházelo k přitěžování konstrukce.

Hlavní charakteristické typy výroby v univerzálních objektech jsou textilní továrny (přádelny, obuvnictví, ...), garáže nebo depa, sklady, přístavní skladiště, lehké strojírenství.

- **Kombinované stavby⁶¹**

Dělení průmyslových staveb na jednoúčelové a univerzální je do jisté míry nepřesné a zjednodušené, popisuje pouze krajní případy. Zejména objekty a areály potravinářského průmyslu jsou (z logiky postupu výroby samotné) charakteristické tím, že se skládají z částí jednoúčelových i univerzálních. Patří mezi ně objekty průmyslu pivovarského, lihovarnictví, cukrovarnictví, mlékárenství, ale i mlýny, pekárny apod. Z hlediska své adaptability obsahují výhody i nevýhody obou předešlých skupin.

MĚŘÍTKO STAVBY

Původní měřítko průmyslových staveb je určeno především účelem, ke kterému byly stavby navrženy. Zpravidla měřítkem jednoúčelových staveb byl stroj nebo technologie, která měla být do objektu umístěna. U víceúčelových staveb byl měřítkem člověk, který měl vykonávat určitý typ práce v navržené stavbě – stavba tedy byla přizpůsobena potřebám a ergonomii člověka. Toto měřítkové zařazení je spojeno pouze se vznikem konkrétních staveb. Technologie používaná v době vzniku staveb se dnes již mnohonásobně zmenšila a do dnešní doby lze přenést pouze měřítko člověka, a to jen s průměrem k velikosti prostor.⁶² Pro potřeby nového využití je nutné zvolit označení měřítka korespondujícího se současnými požadavky. Adaptabilitu průmyslových staveb je tedy nutné doplnit nejen o označení jednoúčelová,

---

⁶¹ [PUSTĚJOVSKÝ, 2015 str. 24]

⁶² V době průmyslového rozmachu byly na svou dobu v továrnách velmi kvalitní požadavky na hygienu, osvětlení, množství vzduchu, provoz atd. V dnešní době jsou tyto požadavky jiné, velmi často přísnější, a proto nelze vždy počítat s předpokladem: „Co stačilo dříve, bude stačit i dnes“.

víceúčelová a kombinovaná stavba, ale dále doplnit o označení, které bude vypovídat o její velikosti ve vztahu k dnešním potřebám.

- Anna Sigmundová rozděluje ve své disertační práci 5 základních typů, vystihujících objemovou charakteristiku speciálních průmyslových staveb na:⁶³

stroje (velké — malé)

nádoby (sila — vodojemy — plynojemy)

linie (vertikály — horizontály)

speciální a gigantické objemy (z hlediska formy — z hlediska měřítka)

dílo v krajině (plné objemy — prázdné objemy)

- Jan Pustějovský ve své disertační práci rovněž využívá k popisu pivovarských objektů měřítko, odvislé od ročního výstavu piv a plochy areálu.⁶⁴

S (small) malé: výstav do cca 5000 - 10000hl/rok, plocha cca od 0,2 do 0,5ha

M (medium) střední: výstav mezi cca 5000 - 25000hl/rok, plocha cca od 0,5 do 1,5ha

L, XL (large, X-large) velké: výstav nad cca 25000hl/rok, plocha cca nad 2ha

Vzhledem k mému výzkumu jsem určil zjednodušené měřítko objektů, které lépe reflektuje velikost stavby ve vztahu k proporcím člověka. Identifikování měřítka stavby slouží především k určení, které stavby mají větší potenciál na využití vzhledem ke své velikosti. Označení je zvoleno čistě pragmaticky: S, M, L, XL, XXL. Určitou podskupinu tvoří měřítko X, které zahrnuje objekty s nestandardními vnitřními prostory a neuchopitelné struktury (komíny, vodojemy, jeřáby, vysoké pece...)

---

⁶³ (SIGMUNDOVÁ, 2019)

⁶⁴ (PUSTĚJOVSKÝ, 2015)

S

- Drobné objekty
- Jednotky až desítky m²
- Trafostanice, drážní domky

M

- Desítky až stovky m²
- Jednopodlažní, dvoupodlažní objekty
- Kotelny, nádraží ...

L

- Stovky až tisíce m²
- Etážové a halové objekty, jednotlivé výrobní stavby
- Textilní továrny, pivovary, strojírny ...

XL

- Tisíce m²
- Velké (prázdné) objemy
- Komplexy budov, elektrárny, papírny, hutě

XXL

- Plochy o rozloze městských čtvrtí či obcí, velké územní celky
- Průmyslové areály, doly

X

- objekty s nestandardními vnitřními prostory, neuchopitelné struktury
- Komíny, vodojemy, jeřáby, vysoké pece, sila

Přečerpávací vodárna Martinice, 2019, výtopna v Kořenově 2013, mechanická tkalcovna bavlny Franz Haney v Rokytnici n. J. 2015, papírna ve Vraném n. V. 2021, Avia Letňany (Mapy.cz), skryvkový stroj F60 2026 (Foto: archiv autora)

STAVEBNĚ TECHNICKÝ STAV

TECHNICKÝ STAV

Jedena z nejčastějších podmínek ovlivňující budoucí využití je technický stav objektu. Stav se logicky zhoršuje s uplynulou dobou od ukončení provozu a opuštění stavby či areálu. Ke značnému poškození dochází důsledkem povětrnostních vlivů či vandalství. U staveb, které sice nejsou opuštěny, ale jejich technický stav není v ideální kondici, dochází k degradaci převážně důsledkem zanedbané údržby.

Mezi lehčí formy poškození technického stavu průmyslových staveb patří degradace nenosných částí objektu jako jsou chybějící okna, pobožené příčky či degradovaná omítka nebo odstranění strojního vybavení. Takové poškození není překážkou v novém využití.

Závažné formy poškození spočívají především v chybějící části střešní krytiny, kde následně vlivem zatékání dochází k degradaci vodorovných nosných konstrukcí a krovu a následně pak hrozí jejich zřícení. V konečném důsledku zůstávají stát pouze obvodové nosné konstrukce, částečně zastřešené případně bez úplného zastřešení. Nové využití je pak závislé na rozsahu a kombinaci těchto typů poškození.

KONTAMINACE

Označení místa za kontaminované je častým argumentem pro uvolnění plochy pozemku a uvedení jej do stavu 0, tedy do stavu, o kterém lze hovořit jako o greenfield, tedy zelená louka.⁶⁵ Míra kontaminace a znečištění je vždy individuální a rozdílné hodnoty můžeme najít v rámci areálu i v rámci stavební struktury.

Průmyslové areály jsou tímto faktorem postižené v různé míře. Areály převážně lehkého a potravinového průmyslu jsou řazeny mezi brownfieldy s nízkou mírou kontaminace, naopak těžký nebo chemický průmysl patří do brownfieldů s vysokou mírou kontaminace.

Rozdílnou míru znečištění můžeme identifikovat i v samotné stavební struktuře v rámci jednoho průmyslového areálu. Jinou míru kontaminace bude mít kotelna, komín, případně garáže, kde riziko znečištění bude větší a jinou míru mohou mít etážové objekty, kde je riziko velmi malé.

Kontaminaci můžeme rozdělit do dvou základních skupin – primární a sekundární znečištění. Primární znečištění je ovlivněno původním provozem a výrobou.

- Automobilový průmysl – přítomnosti ropných látek a olejů
- Chemický průmysl
- Těžební průmysl – těžké kovy, radiace
- Konstrukce obsahující azbest – střešní krytiny, izolace
- Kontaminace konstrukcí oleji – v prostorách, kde byla osazena technologie strojovny, kotelny, transmise

---

⁶⁵ Konference Brownfieldy 2018

- Znečištění v důsledku spalování – komíny, kotelny
- Znečištění skladováním – degradované biologické látky pro potravinářský průmysl či průsak jiných materiálů např. pro bělení textilu, louhy, oleje atp.

Sekundární znečištění se objevuje v souvislosti s druhotným užíváním stavby nebo areálu a často ovlivní do té doby zdravé, nekontaminované objekty. Především po 2. světové válce docházelo k využívání menších venkovských areálů pro zemědělské účely a skladování. Nevyužívané areály byly zpravidla kontaminovány skládkami.

- Skládky komunálního odpadu (černá skládka, skládka zemědělského družstva)
- Svozy nebezpečných odpadů z domácností i průmyslu
- Odstavené stroje a automobily (vrakoviště)
- Degradovaný uskladněný stavební a jiný materiál
- Sklady zemědělských hnojiv a pesticidů
- Biologická kontaminace vzniklá zanedbanou údržbou či poškozením – plísně, hmyz, trus ptactva atd.

Způsob dekontaminace vždy záleží na charakteru znečištění. Některé lehčí formy znečištění lze řešit běžnými, zejména stavebními prostředky. Jiné lze přijmout a pracovat s nimi jako s vrstvou, která sice není ideální pro určitý typ provozu (např.: trvalému provozu), ale nevadí provozu jinému (např.: dočasnému provozu).

STAVBA		- Nesnadno využitelné	+ Snadno využitelné		
ARCHITEKTURA		NEarchitektura (utilitární stavba) Formální stavba Autor neznámý Rok stavby neznámý Jednoúčelová stavba	Architektonicky cenná stavba Stavitelesky řemeslná Jedinečná stavba Autor je známý Rok stavby je známý		
PAMÁTKOVÁ OCHRANA		Malé sankce při neúdržbě Možnost sejmutí památkové ochrany Snaha historizujícího vzhledu Nahrazování kopiemi Ponechání ladem	Známka výjimečné architektury Ukládá povinnost vlastníka objekt udržovat Oddálení demolice Zachování průmyslového dědictví		
ADAPTABILITA	JEDNOÚČELOVÉ	Stroje	Jeřáby Těžní věž Dopravníky	Obálka technologie a speciální stavby	Kotelna Strojovna Elektrárna Ledárny
		Technologické stavby	Vysoké pece Vápenka Komín Cihlářské pece Chladicí věže Koksovny		
		Nádoby	Síla Plynojemy Vodárenské věže		
	VÍCEÚČELOVÉ	U halových konstrukcí malá užitná plocha ku ploše pozemku	Etážové stavby Halové stavby		
KOMBINOVANÉ	Hvozď Sklepy Chladná hospodářství (Lednice)	Pivovarské pudy Humno Varna, kotelna, strojovna Administrativní části			
MĚŘÍTKO STAVBY		XL XXL X	S M L		
STAVEBNĚ TECHNICKÝ STAV		Poškozená či chybějící střešní krytina a krov Degradované vodorovné konstrukce Poškozené či chybějící vnitřní nosné konstrukce Torzo obvodových stěn Dochované jen fragmenty, stopy	Degradace nenosných částí objektu Chybějící okna Pobořené příčky Degradovaná omítka Odstraněné strojní vybavení		
KONTAMINACE	Typ průmyslu	Těžký průmysl Chemický průmysl	Lehké strojírenství Potravinový		
	Typ stavby	Komín Kotelna Strojovna Garáže a depo Objekty těž. a chem. průmyslu	Etážové stavby Sklady Haly lehké výroby Administrativní objekty		
	Druh znečištění	Primární a sekundární typ znečištění a kontaminace vždy nutno posuzovat jednotlivě dle míry a rozsahu			

C.1.3 LEGISLATIVA

ÚZEMNÍ PLÁN

Omezující je především nepřipravenost nástrojů územního plánování. Velmi často platná ÚPD⁶⁶ neumožňuje volnou transformaci areálu pro jiné než výrobní využití. Rigidní územní plány velmi často i dlouhodobě nevyužívané průmyslové areály vedou jako plochu pro výrobu případně „nerušivou výrobu a skladování“ být v režimu ploch přestavby. Areály nejsou chápány jako rozvojový potenciál obcí. Obce si s jejich existencí neví rady.⁶⁷

Průmyslové zóny jsou v územních plánech plošně zakresleny jako šedá místa pro výrobu a skladování a jsou vymezena vnějšími hranicemi, ale bez bližší specifikace vnitřního uspořádání. Zónami prakticky, až na výjimky, neprocházejí veřejné komunikace propojující území, což je ve vztahu k fungujícímu areálu pochopitelné a žádoucí. Problém nastává v dosluhujících areálech, se kterými není do budoucna počítáno jako s rozvojovou plochou obce. Vytvářejí se tak lokální ostrovy, které de facto připomínají svébytné čtvrti v jinak fungující městské zástavbě. V plánu celého města jsou barevně odlišeny jednotlivá území včetně ochranných pásem a zvláště chráněných územních celků jako například historická jádra měst, památkové zóny a rezervace. Všechny tyto plochy mají rámcově definováno, jakým způsobem by se měla obec v těchto lokalitách rozvíjet a udržovat. Bohužel popis, jakým způsobem by se měla obec rozvíjet v rámci průmyslové zóny, je často omezen na nezákladnější parametry, jako jsou ochranná pásma inženýrských sítí či koeficient zeleně.

Územní plán stanovuje prostorové a funkční využití území a jako takový nestanovuje přílišnou podrobnost jednotlivých pozemků, tu řeší až plán regulační. Regulační plány jsou zpravidla vyžadovány pro všeobecně smíšené a obytné plochy zvláště chráněné plochy či sportovní plochy, pro plochy výroby a skladování jsou ojedinělé.

Právě plochy pro výrobu a skladování jsou založeny na struktuře historických průmyslových areálů a staveb a jako takové v sobě ukrývají mnoho historických hodnot, je tedy chybou, že tato vrstva není v územně plánovací dokumentaci podchycena. Podchyceny jsou pouze objekty zapsané na seznam kulturních památek.

VLASTNICTVÍ

Industriální stavby za dobu své existence prodělaly řadu vlastnických změn. Od prvních majitelů a předávání mezi generacemi, kde si udržovaly vlastnickou kontinuitu, až po prodání dalším vlastníkům, ale pořád se snahou pokračovat nebo navázat na výrobu. Nejdůležitější změnou ve vlastnictví bylo období znárodnění, kde „vše bylo všech,“ a které se záhy překlopilo do vztahu „nic není ničím“ a tím pádem možnost, přijmout tyto stavby za vlastní, se postupně vytrácela. Dalším milníkem ve změně majitelů byla privatizace, kde v pochybných obchodech

---

⁶⁶ ÚPD – zkratka územně plánovací dokumentace (územní a regulační plány obcí)

⁶⁷ (PUSTĚJOVSKÝ, 2015)

docházelo k rozprodávání těchto podniků lidem, kteří neměli snahu pokračovat v historických liniích a viděli zde pouze příležitost v aktuálním zisku. V současné době jsou tyto pozemky a stavby vlastněny především soukromými subjekty a pouze malé procento je vlastněno státem.

Vlastnické právo je u nás prakticky nedotknutelné a vlastník si se svým objektem může nakládat dle svého uvážení, pokud není chráněn jiným předpisem např. jako kulturní památka. Bohužel odvrácená strana této svobodné vůle s sebou nese problém v možnosti odstranit tyto stavby. Dalším aspektem, který s sebou přináší soukromé vlastnictví, je bohužel již zažitý termín „chátrání pod dozorem památkové péče.“ Nejlépe toto ilustruje kauza týkající se nádraží Vyšehrad.

Povinnosti soukromého vlastníka kulturní památky:

Kulturní památka zůstává ve vlastnictví původního majitele i po jejím prohlášení; i tehdy, jedná-li se o prohlášení za národní kulturní památku. Vlastník je povinen kulturní památku na své náklady udržovat, tato povinnost může být smluvně přenesena i na uživatele (§ 11). Vlastník má rovněž oznamovací povinnost informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností o změně užívání kulturní památky (v případě národní kulturní památky krajský úřad) (§ 12). V případě prodeje národní kulturní památky má předkupní právo Ministerstvo kultury (neplatí u prodeje mezi osobami blízkými nebo spoluvlastníky) (§ 13). Před každou obnovou kulturní památky je vlastník povinen vyžádat si stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, u národní kulturní památky pak krajského úřadu. Tato povinnost se vztahuje i na vlastníky nemovitostí, které sice nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkové rezervaci či památkové zóně. Jedná se o úpravy vnějšího vzhledu nemovitosti (okna, výkladní skříně, vývěsní štíty, omítka, střechy, výška objektu, vikýře apod.). Vydané stanovisko úřadu je pro vlastníka závazné (§ 14).

Za porušení povinností při péči o kulturní památky stanovuje zákon sankce. U správních deliktů právnických osob a podnikajících fyzických osob stanovuje pokutu v maximální výši 2 000 000 Kč v případě pokuty uložené obecním úřadem obce s rozšířenou působností a do 4 000 000 Kč u pokut vyměřených krajským úřadem (§ 35). U přestupků pro fyzické osoby mohou sankce dosáhnout stejné výše (§ 39).⁶⁸

---

⁶⁸ [Pam21]

NORMY

Pohled na problematiku této kapitoly je vnímán především v posuzování historických objektů z hlediska dnešních norem a omezenosti nástrojů posuzování kvality historických konstrukcí např. litiny, nýtovaných konstrukcí případně konstrukcí betonových. Nástroje na analýzu takových konstrukcí existují, ale jejich uplatnění není standartně využíváno. Dalším trendem v současném stavitelství je minimalizování energetické náročnosti budov, a to nejen u nově projektovaných, ale především při zvyšování standardu staveb současných.

LEGISLATIVA	- Slabé stránky	+ Silné stránky
ÚZEMNÍ PLÁN	Plocha pro výrobu a skladování Nezaznamenány historické vrstvy a nevyznačeny industriální stavby pro nové využití Areály nevnímány jako potenciální rozvoj města	V regulačním plánu lze se stavbami počítat v budoucím rozvoji obce
VLASTNICTVÍ	Nedotknutelné vlastnické právo Svévolné odstraňování staveb Neochota využití k dočasnými aktivitami Neochota využití vůbec	Zájem nového využití Dočasné poskytnutí aktivním spolkům před vlastním rozhodnutím, jak s objektem naložit v budoucnu
NORMY	Posuzování historických staveb dle dnešních norem Omezené nástroje posuzování kvality historických konstrukcí	Bezpečnost Hygienické požadavky

C.1.4 SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ ASPEKTY

Téma této problematiky závisí na obecném zájmu či nezájmu o zachování industriálního dědictví a jejich hodnot, zda je toto téma pochopeno či nepochopeno a jaký psychologický efekt mají opuštěná místa a stavby vliv na vnímání hodnot. Užitečným zdrojem informací pro tuto problematiku jsou zahraniční příklady úspěšného využití celých areálů (např. IBA, Evropské město kultury-Essen 2010 a další), dále pak publikace shrnující hlavní politiku těchto zahraničních příkladů Shift-X: compendium on effective industrial heritage management structures and options for their interregional transfer. Při hodnocení těchto sociálně ekonomických aspektů vycházím především z celospolečenského pohledu na tuto problematiku popisovanou v kapitole B.2.1.

Důležitým poznatkem ve vztahu industriálního dědictví ve vztahu k sociálně ekonomickým aspektům je následující zjištění: V publikaci Industriální dědictví v kontextu trvale udržitelného života⁶⁹ je popsána nízká korelace mezi akademickým výzkumem a teorií s veřejnou správou a podnikatelskými subjekty.

„Poznatky, ke kterým výzkum dospívá, se sice alespoň částečně daří přenášet do deklarací politik, které se označují jako operativní, a do programových prohlášení, obou nejčastěji na vyšších úrovních veřejné správy – do výkonné úrovně a do konkrétních akcí však (v podmínkách ČR) zatím spíše výjimečně. Aktivita občanských iniciativ i pozitivní příklady praxe obecních správ vycházejí až na výjimky z kombinace spontánního sentimentu a argumentačně slabého, subtilního ohledu k blíže nespécifikovaným kulturám, případně sociálním hodnotám.“⁷⁰

Dále se v této publikaci setkáme s pojmem gentrifikace⁷¹, související se ztrátou hodnot.

---

⁶⁹ (ŠOUREK, 2012)

⁷⁰ (ŠOUREK, 2012)

⁷¹ „Gentrifikace – označení procesu přerodu upadající lokality – nikoliv výlučně, i když nejčastěji rezidenční – jejímž charakteristickým rysem je proměna sociální skladby uživatelů: původní uživatelé, vesměs lidé s nižšími příjmy i sociálním statusem, lokalitu opouštějí, přestávají ji navštěvovat či jinak užívat – zpravidla tak či onak nedobrovolně – a jejich sociální situace se při tom často dále zhoršuje; lokalita – budovy, veřejný prostor i městská infrastruktura – jsou podrobeny intenzivní přestavbě, směřující nejen k odstranění opotřebení, ale ke zvýšení standardu, a lokalitu pak začínají navštěvovat, užívat, nebo zabydlují noví obyvatelé – vesměs zámožnější a s vyšším sociálním statusem. Hybatelem „gentrifikace“ je zpravidla soukromý sektor – developer, pro kterého je „gentrifikace“ podnikatelským projektem jehož cílem je vytvořit zisk a zvýšit hodnotu aktiv. V určitém smyslu opačný princip reprezentuje termín „incumbent upgrading“ ve vztahu k regeneraci upadnuvší lokality, kterou iniciují a na které se zpravidla podílejí především její původní / současní uživatelé, často formálně i neformálně sdružení v lokální občanské iniciativě. Lokalita se proměňuje k lepšímu jen postupně a nikoliv radikálně – tak, jak to odpovídá finančním možnostem „stakeholderů“ procesu, které jsou omezené ve srovnání s intenzitou vstupu profesionálního developera. Nedohází však k výrazné migraci obyvatel, sociální status lokality se nemění skokem – příchodem nové komunity jako v případě „gentrifikace“ – přesto však stoupá častěji, než stagnuje nebo dokonce klesá. Výsledkem úspěšného „incumbent upgrading“ je nikoliv exkluzivní ale přesto dobrá adresa, udržitelné dobré sousedství, užívané stabilní, prosperující komunitou.“ (ŠOUREK, 2012)

„Deficit interdisciplinární explorační a přenosu znalostí z teorie do praxe se v exekutivní rovině urbánního rozvoje projevuje mimo jiné silnou preferencí přístupů, které vyúsťují v odstraňování starších stavebních struktur a výstavbou nových budov na jejich místě (na místo přestaveb – byť spojených s přístavbami či nástavbami). A pokud přece soukromí investoři vstoupí do území cestou „redevelopmentu“ (přestavby stávajících struktur na místo jejich demolice), pak zpravidla „technologii“ gentrifikační. Podstatou obou uvedených principů, které se uplatňují v tzv. nemovitostním developmentu – aniž by však měly v tomto ohledu jakoukoliv exkluzivitu! – je ovšem ztráta hodnot: v případě demolice je to ztráta hodnot stavební struktury, která je sice amortizovaná z morálního hlediska, ale je schopna přijmout nové funkce, o kulturně-historických hodnotách nemluvě. „Gentrifikační“ je pak charakteristická posunem sociálních struktur směrem k uživatelům s vyšším sociálním statutem: k lidem s vyššími příjmy, vyšším vzděláním a společenskou prestiží. Zhoršuje se tak dostupnost i přístupnost regenerovaných lokalit pro skupiny s nižšími příjmy a nižším vzděláním, znevýhodňujícím faktorem může být i příslušnost k menšinám různého druhu: sociální tenze a jejich patologické projevy mohou následovat. Bezprostřední je negativní dopad „gentrifikační“ na původní uživatele lokality, kteří ztrácejí sociální vazby a pro které se zhoršuje dostupnost pracovních příležitostí, veřejných služeb, zdravotní a sociální péče, škol i bydlení.“⁷²

SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ ASPEKTY	- Nevýhody	+ Výhody
	<ul style="list-style-type: none"> Terč vandalství a vykrádání Nepochopení hodnot Nezájem společnosti Nedostatek financí Vytrácení hodnot 	<ul style="list-style-type: none"> Zájem jednotlivců a spolků Občanská iniciativa Pochopení hodnot Identita místa Nízkonákladová a dočasná (přechodná) využití

⁷² [ŠOUREK, 2012]

D

D VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

D.1 TABULKY REFERENČNÍCH PŘÍKLADŮ

Tabulky referenčních příkladů reprezentují možné přístupy ke stavbám industriálního charakteru.

Ze škály 0 až 100, zmíněné v kapitole B – Shrnutí současné problematiky a popisu výchozích podmínek vyplývá, že objekty, jejichž výchozí podmínky nejsou příznivé, se na ose míry zásahu blíží k 0 – tedy klesá pravděpodobnost jejich využitelnosti (Tabulka X). Naproti tomu objekty, jejichž výchozí podmínky byly příznivé, se na ose míry zásahu blíží ke 100 (Tabulka Y).

Mezi těmito hranicemi je široké spektrum využitelnosti, které je většinou opomíjené nebo nesnadno představitelné. Na základě tohoto předpokladu byly vytipovány případové studie, jejichž výchozí podmínky nejsou nejideálnější pro možné nové využití, a dokonce se často blíží k výchozím podmínkám, které jsou nepříznivé (Tabulka Z).

Tato tabulka má za úkol rozšířit povědomí o možné adaptabilitě industriálních staveb, které se na první pohled zdají neadaptovatelné.

TABULKA X

OBJEKTY, KTERÉ NEMĚLY PŘÍZNIVÉ VÝCHOZÍ PODMÍNKY KE SVÉ ADAPTACI

TABULKA Y

OBJEKTY, KTERÉ MĚLY PŘÍZNIVÉ VÝCHOZÍ PODMÍNKY KE SVÉ ADAPTACI

TABULKA Z

OBJEKTY, KTERÉ BYLY VYUŽITY, I PŘES SVÉ NEPŘÍZNIVÉ PODMÍNKY

TABULKA ZZ

ZAHRANIČNÍ OBJEKTY, DOPLNĚNÍ SPEKTRA

• LEGENDA

Lok. Lokalita

P.O. Památková ochrana
A-Chráněno, N-Nechráněno, O-sejmutí P.O.

J/V/K jednoúčelová, víceúčelová, kombinovaná stavba

M Měřítko

K Kontaminace dle typu průmyslu a možná míra znečištění
1 lehký a potravinářský průmysl + etážové a halové stavby, administrativy, sklady ...
0 těžký, chemický průmysl - kotelny, komíny, strojovny, garáže ...

Ú.P. Územní plán

Vl. Vlastník
S.V.-Soukromé vlastnictví, O-Obec, S-Stát

+/- popis výhod a nevýhod dané podmínky

TABULKA X

	LOKALITA		STAVBA					LEGISLATIVA		SOC.EKON.ASP.	ZHODNOCENÍ		
	Lok	+/-	PO	ARCHITEKTURA	ADAPTABILITA	STAV.TECH.STAV	Ú.P.	VL	+/-				
				+/-	J/N/K	+/-	M	+/-	K				
Spolková továrna na cukr													
X 001	Uhřetěves	A1	N	Stavitelský řemeslná 1868	K	Nezachován prostor vhodného k adaptaci	L	Stojící 2 komíny a torzo stavební struktury	1+	Všeobecně smíšené území	0	Potřeba vytvoření nové občanské vybavenosti v rozvíjející se obci	Zbořeno 2000 Na místě nová budova MěÚ. Praha 22
Panský pivovar													
X 002	Chlum – Našovice	A3	N	Stavitelský řemeslný	K	Univerzální prostory vhodné k adaptaci	M	Zchátralý	1+	Regionální biokoridor	0	1923 přestavba humen na taneční sál a další prostory na hostinec, 80. léta zamýšlen penzion.	Zbořeno 2002
Prázká spalovací stanice pemných odpadů, teplárna a elektrárna													
X 003	Praha – Vysočany	B1	N	Jedinečná funkcionalistická stavba 1931	J	Kombinace technologických staveb, skladových a administrativních bloků	XL	Kontaminováno zpracováním a spalováním odpadu	0	1994 - zařízení k likvidaci komunálního odpadu 1999 - Všeobecně smíšené 2009 - Všeobecně obytné	SV	Využití potenciálu rozvoje města, bez návaznosti na historii místa	Zbořena 2003. Dnes sídliště nová Harfa
Věžový drážní vodojem													
X 004	Praha – Smíchov	B1	N	Užitírní stavba 1935	J	Nádoba	X	Dobrý technický stav	1+	Ostatní dopravně významné komunikace	S	Vyřazen z provozu po napojení nádraží na městský vodovod Překážka ve stavbě rychlostní silnice	Zbořeno 1999
Wilhelm Schay, továrna na lněné a damaškové zboží													
X 005	Šumperk	A2	N	Architektonicky cenná 1864	V	Univerzální jednopodlažní objekt	M	Dobrý technický stav	1+	Plochy občanského vybavení	SV	Využíváno pro drobné obchody	Zbořeno 2003 aby uvolnil místo supermarketu Billa
Transformační a měnicí stanice													
X 006	Praha – Vokovice	A2	N	Funkcionalistická užitírní technická stavba 1930	J	Obálka technologie	M	1990 modernizováno	1+	Všeobecně smíšené	SV	Zájem místních občanů stanici zachovat	Přes protesty místních občanů zbořeno 2004. Dnes stavba multifunkčního komplexu Evropský City
První česká a.s. pro rařinování cukru													
X 007	Praha, Modřany	B2	N	Architektonicky cenná 1861 Zachovalá vývojová kontinuita budov i výroby	K	Univerzální prostory vhodné k adaptaci	XL	Zachovalá vývojová kontinuita i technologie	1+	Do r. 2009 průmysl a výrobní služby, stavebnictví, sklady	SV	Majitel získal budovu v privatizaci a záhy začal s demolicí	Zbourán 2005 vlastníkem
Plynojem MAN													
X 008	Kladno – Vojtěšská huť	B1	N	Užitírní stavba 1951	J	Nádoba	X	Narušená statika důsledkem svěvolného odřezávání konstrukce vandy	1+	Výroba a služby	SV	Terč vandalství a vykrádání Plán na přestavbu na obchodní centrum Pořdi	2005 sešrotován se zdůvodněním, že ohrohuje veřejnost, dnes prázdná plocha
Tkalcovna tanvaldské přádelny													
X 009	Tanvald	A2	N	Stavitelský řemeslná 1845	V	Univerzální etážová stavba	L	Zřícená část, sanovaná ve 30. letech, důvodem narušení statiky	1+	Občanské vybavení – komerční zařízení plošně rozsáhlá	SV	Původně snaha využít pro městskou vybavenost	Zbořena 2006 a na místě postavena prodejna Lidl
První rakouská továrna na výrobu sody/ MCHZ Dukla													
X 010	Ostrava – Hrušov	B2	N	Architektonicky cenná 1851	K	Kombinace technologických staveb, skladových a univerzálních bloků	XL	1997 povelén – narušená statika a kontaminace půdy chemickými látkami, následně požár	1+	Výroba a skladování	SV	2006-2008 demoliční práce. V budoucnu zde má být postaveno logistické centrum	
Pražská akciová tiskárna													
X 011	Praha	A1	O	Architektonicky cenná 1910-1911 přepracována J. Čámským se slavní kanceláře Ing. Václava Havla,	V	Univerzální etážová	L	Přestavby, po nichž zbyla jen část obvodových konstrukcí	1+	Do r. 2009 věda, výzkum, kultura, zdrav. škol. Alt	SV	Dnes smíšené městského jádra	Zbořeno 2008, dnes stavba nového admin. obchodního objektu
Sklady a válcovny č. IV a č. V – Madarka													
X 012	Kladno	A1	N	Užitírní stavba 1949	V	Univerzální halové objekty	L	Samovolně vyřezávání nosné kce zapříčinilo smrt dvou vyřadačů kovu	0+	Plochy smíšené obytné	SV	Občanské vybavení	Zbořeno z bezpečnostních důvodů 2007
August Neuman, pletené a stávkové zboží													
X 013	Vejpřty	A3	N	Architektonicky cenná 1907-1911	V	Univerzální etážová stavba	L	Zřícení budovy, důsledkem rozkrádání a sběračů kovu, zapříčinilo smrt člověka.	1+	Bydlení v rodinných domech městské	0	Terč vandalství a vykrádání	Zbytky struktury nechal M.Ú. ve Vejpřtech z bezpečnostních důvodů strhnout
Parostrojní pivovar Karla A. Milnera													
X 014	Gořčův Jenikov	A2	N	Architektonicky cenná 1913	K	Univerzální prostory vhodné k adaptaci	L	Rozprodávána vnitřní technologie a následně pobořeno vlastníkem	1+	Bydlení v rodinných domech, městské a příměstské	SV	Vlastníkem byla firma na likvidaci kovu, který část stavby demoloval a recykloval	Areál následně koupilo město a sanovalo jej na louku, dosud volná parcela
Nádraží Vyšehrad													
X 015	Praha	A2	A	Jedinečná stavba Antonín Bařšánek 1904	V	Univerzální prostory vhodné k adaptaci	M	Zchátralý Rámcově zabezpečený	1+	Do r. 2009 železnice, tratě, nádraží	SV	Dnes občanské vybavenost	Soukromý vlastník je krytý Italskou firmou a netle s ním komunikovat. Stále chátrá
Cihelna													
X 016	Hořice	A3	N	Užitírní stavba 1900	J	Technologická stavba	S	Stojí pouze torzo pece bez obvodových zdí a střechy a snížený komín	1-	Plochy smíšené obytné městské	SV	Vlastník ji považuje za překážku na svém pozemku	Stále chátrá
Elias Palme, továrna na výrobu lustrů													
X 017	Kamenický Šenov	A2	A	Jedinečná stavba 1905	V	Univerzální prostory vhodné k adaptaci	XL	Zachovány převážně torza budov se zborcenými vodorovnými konstrukcemi a střechou. Hlavní část budovy podepřena kůly.	1+	-	SV	Od roku 2021 vlastněno novým majitelem.	Stále chátrá
Jeřáb													
X 018	Praha – Holešovičský přístav	A2	N	Užitírní technická stavba	J	Stroj	X	Zachovány bez výrazného poškození	1+	Do r. 2009 doprava – plošná zařízení	SV	Dnes přístaviště, přístavy plavební komory	Nezájem vlastníka implementovat jeřáb do nové vznikající zástavby na vlastních pozemcích.
Sílo na šterkopisek													
X 019	Praha – Holešovičský přístav	A2	N	Užitírní technická stavba	J	Nádoba	X	Zachovány bez výrazného poškození	1+	Do r. 2009 parky, zahrady hřbitovy	SV	Dnes zeleně městská a krajinná	Identita místa
Přádelna De Liser													
X 020	Slaný	B1	N	Unikátní stavba textilní továrny ve Sileskočeském kraji 1902-1903	V	Univerzální etážová stavba	L	Zchátralý, bez poškození nosného systému. Bez vnitřního vybavení	1+	Plochy smíšené městské – bez vyznačené přádelny pro zachování	SV	Zájem o zachování byl i ze strany ČVUT i města. Majitel nakonec ustupuje od plánů na konverzi	Areál je i přes snahu vyjednat podmínky zachování postupně sanován. Přádelna stále chátrá.
OP Prostějov													
X 021	Prostějov	B2	N	Progressivní obvodový plášť. Gigantické měřítko.	V	Univerzální etážová stavba	XL	Dobrý technický stav	1+	Plochy smíšené výrobní	SV	Postupný příliv levného zboží z Asie a špatná manažerská rozhodnutí vedl ke krachu firmy	Původně plány na využití ale nakonec byl objekt 2016 zbourán. Pozemek je postupně zastavován výrobními halami

TABULKA Y

	LOKALITA		STAVBA						LEGISLATIVA		SOC.EKON.ASP.		ZHODNOCENÍ
	LOK	+/-	ARCHITEKTURA		ADAPTABILITA		STAV. TECH. STAV		Ú.P.	VL	+/-		
			PO	+/-	J/V/K	+/-	M	+/-					K
První pražský měšťanský pivovar	B2	Ekonický potenciál Centrum obce Dobrá dopravní i technická infrastruktura Bývalá průmyslová zóna	A	Jedinečná stavba z r.1895 Od 1995 památkově chráněn	K	Kombinace univerzálních a jednoúčelových prostor.	XL	Dobry technický stav	1+	Do r. 2009 služby a nerušíci výroba Dnes smíšené městského jádra	SV	Ukončena výroba 1998	2009 Konverze na obchodní a administrativní prostory, doplňno bytovou zástavbou. Projekt zpracovali CMC architects
Děčinský pivovar	A1	Ekonický potenciál Centrum obce Dobrá dopravní i technická infrastruktura	A	Jedinečná stavba z r.1849 Od 1996 památkově chráněn	K	Kombinace univerzálních a jednoúčelových prostor.	XL	Dobry technický stav	1+	ÚP před konverzí se nepodařilo dohledat – pravděpodobně plochy výroby a skladování	SV	Společenská poptávka po obchodním centru	Konverze na obchodní centrum
Parní přečerpávací stanice	B2	Okrajová oblast Turistický potenciál	A	Užitární stavba Zachovalé funkční strojní vybavení	J	Vhodné pro muzejní účel	S	Dobry technický stav Zachovalé strojní vybavení Zachovalá obálka stavby	1-	Plochy dopravní infrastruktury drážní	O	Ideální podmínky pro muzealizaci	Expozice přečerpávací vodárny s funkčním parním strojem
Pacoldova vápenka	A3	Okrajová oblast Turistický potenciál	A	Užitární stavba Jedinečná stavba 1880	J	Technologická stavba	S	Zchátralý	0-	Všeobecně smíšené Chráněné území	SV	Po roce 1990 vrácena rodině předválečných majitelů Symbol a identita místa	Vlastník ve spolupráci s městem Prahou rekonstruoval 2005 z grantu HL.m.Prahy.
Přádelny bavlny Leopold Mahler & spol.	A2	Rozvíjející se městská zástavba	N	Unikátní stavba textilní továrny v centru Prahy	V	Univerzální etážové prostory	L	Dobry technický stav	1+	Do r. 2009 Plochy technického vybavení Dnes všeobecně smíšené Záplavové území	S	Ideální podmínky pro kancelářské a skladové plochy	Dnes kanceláře České Pošty
Vodojem Veolia	B1	Funkční areál v rámci městské zástavby	N	Užitární stavba	J	Nádoba	X	Dobry technický stav	1+	Plochy smíšené obytné městské	SV	Symbol a identita místa	Jako reprezentační symbol firmy Veolia byl konvertován na sídlo firmy
Schmittova přádelna	A1	Součást městské zástavby Centrum obce Dobrá dopravní i technická infrastruktura	N	Užitární stavba	V	Univerzální etážové prostory	L	Dobry technický stav	1+	Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	O	Poptávka po občanské vybavenosti a nové budově Mě.Ú.	Dnes MěÚ Semily
Janka a spol.	B1	Ekonický potenciál Centrum obce Blízkost vlakového nádraží	N	Užitární stavba, Dřevěná vnitřní konstrukce s šedami	L	Univerzální halový objekt	L	Dobry technický stav	1+	Všeobecně smíšené	SV	Potenciál rozvoje obchodu a služeb	Rodinná firma zde viděla příležitost rozšíření svého obchodu
Corso Karlín	A2	Residenční a administrativní čtvrť. Ekonický potenciál Kompaktní městská zástavba	N	Užitární stavba, kvalitní architektonické prvky	L	Univerzální etážové prostory	L	Dobry technický stav	1+	Všeobecně smíšené Záplavové území	SV	Potenciál rozvoje obchodu a služeb	Dnes kancelářské a komerční plochy
Hanza Zollverein	B2	Oblast těžkého průmyslu, turistický, obchodní a výrobní potenciál	A	Unikátní stavba Dochovaná technologie Architektonicky cenné budovy	J	Technologické stavby Nádob	XX L	Dobry technický stav	0-	ÚP před konverzí se nepodařilo dohledat	-	Jasně předpoklady pro zachování pro muzealizaci	Výsledkem je autentické muzeum doplněno soudobou architekturou a postupně se dále rozvíjí
Jatky	B2	Okrajová oblast Turistický potenciál Blízkost Německa	A	Secesní architektura 1903	K	Univerzální prostory	L	Udržovaná užívaná stavba Dobry technický stav	1+	Smíšené výrobní plochy Hodnotné budovy a objekty	SV	Symbol a identita místa, předpoklady pro muzealizaci	Soukromý vlastník postupně upravuje jatky k muzejním účelům
Jatky	A2	Turistický potenciál Ekonická přiléhlost Německa Venkovské sídlo	N	Zdobná architektura z rezného zdvo.	K	Univerzální halový objekt	L	Udržovaná užívaná stavba Dobry technický stav	1+	Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	SV	Potenciál rozvoje obchodu a služeb	Dnes obchodní dům
Vaňkova cihelna	A3	Turistický potenciál Nedávno CHKO Kokořínsko Venkovská oblast	N	Typologicky vzácná cihelna komorového typu 1927	J	Technologická stavba	S	Zchátralý	0-	Plochy stabilizované v zastavěném území. Plochy smíšené obytné Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	SV	Lokální význam	Konvertováno pro individuální rekreační dům

TABULKA Y

	NÁZEV NOVÉHO VYUŽITÍ	INICIÁTOR	ROLE ARCHITEKTA	FINANCOVÁNÍ	Dle metodiky PP	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
		Soukromý subjekt Spolek Obec/Stát	Významná Konzultant Neúčast	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace/ROP	Zachování pův. fce. Časová konzerva Transfer Konverze ...	Minimální Střední Intenzivní	Objekt-solitér Soustava Objektů Areál	Jednorázový Dočasný Opakovaný Trvalý
Y 001	A7 Office Centrum Komerční prostory, administrativa, bydlení	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Areál	Trvalý
Y 002	Centrum Pivovar Komerční prostory	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý
Y 003	Parní přečerpávací stanice Muzeum	Spolek	Neúčast	Grand/Dotace/ROP	Muzealizace	Minimální	Objekt-solitér	Trvalý
Y 004	Pacoldova vápenka Obnova	Soukromý subjekt	Významná	Grand/Dotace/ROP	Konzervace památky	Minimální	Objekt-solitér	Trvalý
Y 005	Kanceláře České pošty Administrativa	Stát	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý
Y 006	Vodojem Veolia Administrativa	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt - solitér	Trvalý
Y 007	MěÚ Semily Administrativa	Obec	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý
Y 008	Ski Bike Centrum Radotín Komerční prostory	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Soustava objektů	Trvalý
Y 009	Corso Karlín Administrativa	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý
Y 010	Hanza Zollverein Muzeum, kultura, vzdělávání	Obec/stát	Významná	Grand/Dotace/ROP	Muzealizace	Střední	Areál	Trvalý Stále se vyvíjející
Y 011	Jatky Kraslice Muzeum	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Muzealizace	Střední	Objekt - solitér	Trvalý
Y 012	OD Senimo Komerční prostory	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý
Y 013	Rodinný dům / Chata Individuální bydlení	Soukromý subjekt	Neúčast	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý

TABULKA Z

	LOKALITA		STAVBA					LEGISLATIVA		SOC.EKON.ASP.	ZHODNOCENÍ		
	Lok	+/-	PO	ARCHITEKTURA		ADAPTABILITA		STAV. TECH. STAV		Ú.P.		VL	+/-
				+/-	J/N/K	+/-	M	+/-	K				
J. Walzel a synové, mechanická tkalcovna		Venkovské sídlo, dobrá dopravní obslužnost, ekonomický potenciál členy na polskou klientelu		Utilitární stavba	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Zchátralý, ale dobrý technický stav	1+	Plochy smíšené městské – centrální území města Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	SV	Velmi silný ekonomický potenciál členy nejen na českou, ale i potskou klientelu	Přes historicky ekonomicky slabou lokalitu, bylo dosaženo kvalitního konverze s ekonomickým potenciálem
Z 001 Meziměstí	A1		N										
Autobusové garáže		Residenční čtvrť, atraktivní lokalita, tlak na cenu pozemku		Památkově ceněná střešní konstrukce	V	Univerzální halový objekt, prázdný prostor	L	Dobry technický stav	1+	Všeobecné smíšené 1994 – služby a nerušící výroba	SV	Na stavbu byl již vydán demoliční výměr a na místě měl být obchodní dům	Díky zájmu památkové péče došlo k oddělení demolice a následné transformaci na parkoviště
Z 002 Praha - Podbaba	A2		N										
Ódpadní přádelna Karl Bienert Junior		Venkovské sídlo, Potenciál výroby, Špatná dopravní obslužnost, Malá poptávka po volných plochách		Stavitelsky řemeslná Zachované zdobné prvky i technické vybavení	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Dobry technický stav	1+	Výroba a služby	SV	Spojení potřeby seberealizace opravy strojů a vztah k místu	Soukromý majitel našel ve starobě příležitost seberealizace a pokračování v budování technických hodnot
Z 003 Bílý Potok	A3		N										
Strauch a Schmidt, výroba destilačních aparatur		Venkovské sídlo, Malá poptávka po volných plochách		Stavitelsky řemeslná Režné zdvo	V	Univerzální etážová budova	M	Dobry technický stav	1+	Plochy občanského vybavení Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	SV	Potenciál rozvoje obchodu a služeb	Poptávka po volných komerčních plochách při nízkých pořizovacích nákladech
Z 004 Mikulovice	A3		N										
Továrna Masných		Širší centrum obce, příležitost rozvoje Velká užitná plocha		Stavitelsky řemeslná	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Zchátralý, ale dobrý technický stav	1+	Výroba a skladování – výroba nerušící, obchodu a služeb	SV	Kultivace okolí a příležitost v doplnění veřejné vybavenosti	Rekonstrukce prospívá sobě i svému okolí, rozjezla se zde výroba i pronájem ploch.
Z 005 Lomnice n.P.	A2		N										
Adolf Pretlog, tkalcovna II		Okrajová oblast Dobrá dopravní dostupnost Velká užitná plocha		Stavitelsky řemeslná	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Dobry technický stav	1+	Výroba a skladování	SV	Potřeba rozšíření výroby vyvolala poptávku po nových výrobních prostorách	Bližkost lokality a univerzální prostory poslouží jako hlavní důvod využití
Z 006 Peník	A3		N										
Komíny bývalých cihelen		Okrajová oblast		Utilitární technická stavba	J	Komín, omezená schopnost adaptability	X	Zchátralý vyžadující rychlé jednání, aby nedocházelo k samovolnému rozpadu	0-	Parky a veřejná zeleň	O	Identita místa	Díky občanské iniciativě a zájmu bylo rozhodnuto komíny opravit a ponechat jako symbol a doklad historie
Z 007 Strupčice	A3		N										
Ivančický viadukt		Okrajová oblast Turistický potenciál		Unikátní konstrukce	J	Jednoolčelová dopravní stavba, omezená schopnost adaptability	X	Špatný technický stav	1+	Dopravní infrastruktura - železniční	SV	Přestal vyhovovat kapacitě novým nárokům železnice	Díky včasnému zásahu památkové péče bylo zachováno torzo viaduktu
Z 008 Ivančice	A3		A										
Železniční výtopna		Turistický potenciál Dobrá dopravní obslužnost Atraktivní lokalita		Jednopodlažní halový objekt Tzv alpský styl	J	Jednoolčelová dopravní stavba Halový postor	M	Dochovány pouze obvodové konstrukce bez zastřešení	1-	Dopravní infrastruktura železniční	SV	Lokální význam ozubnicové dráhy	Díky železničnímu muzeu v Kofenově se podařilo iniciovat rekonstrukci
Z 009 Kořenov	B2		A										
Trafostanice		Turistický potenciál Dobrá dopravní obslužnost		Utilitární technická stavba	J	Obálka technologie, omezená schopnost adaptability	S	Zchátralý	1+	Plochy technické infrastruktury – zásobování elektrickou energií	SV	Volné prostory k adaptaci v místě sportovního areálu	SDH Dneboh potřebovalo prostory k vybudování zázemí sportovního areálu
Z 010 Dneboh	A3		N										
Sílo		Okrajová oblast Malá užitná plocha		Utilitární technická stavba	J	Nádoba, omezená schopnost adaptability	X	Zchátralý	1-	Plochy smíšené obytné - venkovské	SV	Drobný investiční záměr netradičního bydlení byl od začátku určen k prodeji	Současný majitel pochází z této lokality a jako architekt v sílu našel zálibu
Z 011 Řevničov	A3		N										
Zauhtovací a vodárenská věž		Potenciál vytvoření ohniska rozvoje lokality Zajištěná dopravní i technická infrastruktura		Spolu s kotelnou jedinečná stavba	J	Technologická stavba Vodojem + uhebný zásobník	M	Dobry technický stav	1+	Smíšené obytné městské (před r. 2022 - plochy výroby a skladování)	SV	Snaha spolku zapojit do veřejného prostoru. Malá ochota majitele spolupracovat	I přes nesnadné jednání s vlastníkem se daří spolku Avantgard pravidelně oživovat stavbu a stále o ni rozšiřovat veřejný zájem.
Z 012 Vratislavice n. N.	B1		A										
Dixova Brusírna		Turistický potenciál, přírodní prostředí, malé osídlení lokality		Architektonicky cenná dochovaná stavba	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Zchátralý	1+	Návrh na vedení železnice, zatím popsáno jako Brána do hor - rekreace a služby s tím spojené	SV	Identita místa a turistický potenciál vzbudil zájem současného majitele	Stále se pracuje na vytvoření kulturně společenského centra, zatím jde o jednorázové akce
Z 013 Temný Důl	A3		A										
Otto Kretschmer, továrna na stávkové zboží,		V rámci městské zástavby centra obce		Utilitární stavba	V	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	M	Dobry technický stav	1+	Komerční zařízení – malá a sířední Původní ÚP před změnou se nepodařilo zjistit	SV	Kontinuita výroby, předpoklady navázat na výrobní funkci	Důkaz, že lehká výroba má své místo i v centrech obcí a dokonce je jedním z východisek nevyužitých industriálních staveb
Z 014 Nová Paka	A1		N										
Továrna na stroje Rossemann & Kühnemann		V rámci kompaktní městské zástavby, vysoká cena pozemku		Utilitární stavba	V	Kombinace univerzálních a etážových staveb	XL	Dobry technický stav	1+	Všeobecné smíšené 1994 - Všeobecné smíšené 1986 - průmysl a výrobní služby, stavebnictví, sklady	SV	Zájem vlastníka nepodlehout nátlaku cenné parcely a vybudovat kulturní instituci	Galerie mohou plynule využívat industriální prostory a doplnit chybějící kulturní městskou vybavenost
Z 015 Praha – Holešovice	A2		N										
Hala 22 – Praha Vysočany		Potenciál rozvoje města, tlak na cenu pozemku Malá užitná plocha		Utilitární stavba	V	Univerzální halový objekt	M	Zchátralý	1-	Všeobecné obytné 1999 -Průmyslové výroby/všeobecné obytné 1994 – Průmyslové výroby	SV	Poptávka po volných plochách, vhodných ke sportovnímu využití	Sportoviště mohou plynule využívat industriální prostory a doplnit chybějící kulturní městskou vybavenost
Z 016 Praha – Vysočany	B1		N										
Trafostanice		V rámci městské zástavby, tlak na cenu pozemku		20. léta 20. století Rondokubický styl Unikátní stavba	J	Obálka technologie, omezená schopnost adaptability	S	Zchátralý	1-	Všeobecné smíšené 1986 – izolační a doprovodná zeleň	SV	Architektonicky cenná stavba v blízkosti centra má vliv na zkrášlení blízkého okolí	Galerie mohou plynule využívat industriální prostory a doplnit chybějící kulturní městskou vybavenost
Z 017 Praha – Smíchov	A2		A										

TABULKA Z

	NÁZEV NOVÉHO VYUŽITÍ	INICIÁTOR	ROLE ARCHITEKTA	FINANCOVÁNÍ	Dle metodiky PP	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
		Soukromý subjekt Spolek Obec/Stát	Významná Konzultant Neúčast	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace/ROP	Zachování pův. fce. Časová konzerva Transfer Konverze ...	Minimální Střední Intenzivní	Objekt-solitér Soustava Objektů Areál	Jednorázový Dočasný Opakovaný Trvalý
Z 001	Centrum Walzel Fabrika na zážitky Volnočasová aktivita	Soukromý subjekt	Významná	Dotace/ROP	Konverze	Intenzivní	Objekt-solitér	Trvalý
Z 002	Kryté parkoviště rekonstrukce	Soukromý subjekt	Konzultant	Vlastní zdroj	Zachování původní funkce	Minimální	Objekt - solitér	Trvalý
Z 003	Jizerskohorské technické muzeum Muzeum	Soukromý subjekt	Neúčast	Vlastní zdroj	Muzealizace Výroba	Střední	Soustava objektů	Trvalý
Z 004	Samooobsluha Komerce	Soukromý subjekt	Neúčast	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý
Z 005	Továrna Maslných Kultura, vzdělávání	Spolek	Významná	Vlastní zdroj	Muzealizace	Střední	Soustava objektů	Opakovaný
Z 006	Singing Rock – Výroba lezeckého vybavení výroba	Soukromý subjekt	Konzultant	Vlastní zdroj	Zachování původní funkce	Intenzivní	Objekt-solitér	Trvalý
Z 007	Komíny bývalých cihelen rekonstrukce	Obec	Významná	Vlastní zdroj	Konzervace	Minimální	Dva solitérní objekty	Trvalý
Z 008	Ivančický viadukt rekonstrukce	NPÚ	Významná	Soukromý subjekt Obec, Stát	Konzervace	Minimální	Objekt - solitér	Jednorázový
Z 009	Železniční výtopna muzeum	Spolek	Významná	Vlastní zdroj	Obnovení původní funkce	Intenzivní	Objekt-solitér	Trvalý
Z 010	Vyhlídková věž Volnočasová aktivita	Spolek	Konzultant	Dotace	Konverze	Střední	Objekt-solitér	Trvalý
Z 011	Rodinný dům bydlení	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt-solitér	Trvalý
Z 012	Zauhlovačka kulturní a společenské aktivoty	Spolek	Konzultant	Sbírka	Muzealizace	Minimální	Objekt-v rámci areálu	Opakovaný
Z 013	Fabrika Temný Důl Kultura	Soukromý subjekt	Významná	Dotace	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Opakovaný
Z 014	SOS Vlášková optika a.s. výroba	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Zachování původní funkce	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý
Z 015	Centrum současného umění DOX Galerie, kultura	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý
Z 016	Max Space sport	Soukromý subjekt	Neúčast	Dotace od Red Bull	Konverze	Minimální	Objekt - solitér	Dočasný
Z 017	400 ASA galerie galerie	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý

TABULKA Z - doplnění

	LOKALITA		STAVBA						LEGISLATIVA		SOC.EKON.ASP.		ZHODNOCENÍ	
			ARCHITEKTURA		ADAPTABILITA		STAV. TECH. STAV							
	Lok	+/-	PO	+/-	J/V/K	+/-	M	+/-	K	Ú.P.	VL	+/-		
Z 018	Mechanická sladovna Praha – Smíchov	B1	Rozvojová oblast širšího centra města Dobré napojení na infrastrukturu	N	Utilitární stavba	K	Univerzální etážová budova, velká užitná plocha	L	Dobry technický stav	1+	Veřejné vybavení 2009 – ostatní 1986 - železnice	S.V	Charakter městského domu působil jako běžná stavba a na první pohled nevykazoval industriální prvky	Podobné projekty jsou v městské džungli velmi potřebné, neboť nabízejí prostory k alternativnímu využití.
Z 019	Radická kulturní sportovna Praha – Smíchov	B1	Rozvojová oblast širšího centra města Dobré napojení na infrastrukturu	N	Utilitární stavba	V	Halový objekt v části bývalého nákladového nádraží	M	Zchátralý, zanášený komunálním odpadem	1-	Smišené městského jádra 1999 – smíšené měst. J. 1986 – izolační a doprovodná zeleň	S.V	Opuštěný objekt byl zanášen komunálním odpadem a sídlem bezdomovců	Podobné projekty jsou v městské džungli velmi potřebné, neboť nabízejí prostory k alternativnímu využití.
Z 020	Bývalá zokoládovna Praha – Vršovice	A2	V rámci zastavěné části města. Tvoří část blokové zástavby	N	Stavitelský řemeslná, tvořící městský blok	V	Univerzální etážová budova, malá užitná plocha	M	Dobry technický stav	1+	Všeobecně smíšené 1999 – všeob. sm. 1986 – bydlení	S.V	Stabilizované území blízko nádraží. Lukrativní parcela. Objekt má charakter městského bloku	Komunální život, kino a divadlo v širším centru města dodává místu příjemnou atmosféru a doplňuje tak vybavenost
Z 021	Komín cukrovaru Modřany Praha – Modřany	B2	Rozvojová oblast, postupně zastavována residenčními stavbami	N	Utilitární technická stavba	J	Komín, omezená schopnost adaptability	X	Zbylé pouze torzo popelníků a samotný komín v dobrém technickém stavu	1-	Všeobecně smíšená 1999 – ostatní 1986 – průmysl a výrobní služby, stavebnictví, sklady	S.V	Dosud nevyužitá plocha s potenciálem rekreace v blízkosti cyklostezky a sídliště a jejich vzájemného propojení	Došlo k oživení lokality po dobu než, se uskuteční realizace stavebního záměru
Z 022	Továrna Dělnická Praha – Holešovice	A2	Zastavěná oblast, tvořila část blokové zástavby, tlak na cenu pozemku	N	Utilitární stavba	J	Kombinace halového a etážového prostoru	M	Dobry technický stav	1+	Všeobecně smíšená 1999 - Všeobecně smíšená 1994 - všeobecně obytné 1986 - Obytné	S.V	Území se značným rozvojovým potenciálem pro bytovou fci. Opuštěná stavba přitahovala nepřizpůsobivé a docházelo ke znečišťování okolí	Dočasné oživení kultivovalo okolí a došlo k obohacení místního života. Došlo ke zlepšení hygieny i bezpečnosti okolí.
Z 023	Carl Siegl sn., továrna na lněné zboží Šumperk	A1	Centrum obce, možnost rozšíření zástavby, komerční potenciál, součást blokové zástavby	N	Utilitární stavba	V	Univerzální halový objekt	L	Dobry technický stav	1+	Plochy občanského vybavení	S.V	Potenciál veřejné vybavenosti a obchodu, lukrativní parcela s dobrou dostupností v centru města	Dobry příklad využití stávajícího historického objektu pro obchod v samotném centru města

TABULKA ZZ

	LOKALITA		STAVBA						LEGISLATIVA		SOC.EKON.ASP.		ZHODNOCENÍ	
			ARCHITEKTURA		ADAPTABILITA		STAV. TECH. STAV							
	Lok	+/-	PO	+/-	J/V/K	+/-	M	+/-	K	Ú.P.	VL	+/-		
Z 201	Rudný zásobník Gelsenkirchen (D)	B1	Rozvojový potenciál obce	N	Utilitární technická stavba	J	Nádobá	X	Zchátralý	0-	Architektonický plán na reaktivaci území	0/S	Rozpoznáný turistický potenciál s založením na industriální historii	Byla vypracována studie na reaktivaci celého území povrchové těžby v čele s architekty a přírodovědci
Z 202	Skrývkový stroj F60 IBA Lužice (D)	B2	Bývalá oblast povrchové těžby Rozvojový a turistický potenciál	N	Utilitární technická stavba, Největší skryvkový stroj na světě	J	Stroj	X	Používaný pouze 1 rok Dobry technický stav	0-	Architektonický plán na reaktivaci území	0/S	Rozpoznáný turistický potenciál s založením na industriální historii	Byla vypracována studie na reaktivaci celého území povrchové těžby v čele s architekty a přírodovědci
Z 203	Bio věže IBA Lužice (D)	B2	Bývalá oblast povrchové těžby Rozvojový a turistický potenciál	N	Utilitární technická stavba Stavitelský řemeslná	J	Stroj – filtrační nádobá	X	Dobry technický stav, silná kontaminace znečištěnou vodou	0-	Architektonický plán na reaktivaci území	0/S	Rozpoznáný turistický potenciál s založením na industriální historii	Byla vypracována studie na reaktivaci celého území povrchové těžby v čele s architekty a přírodovědci
Z 204	Sklad lamp Bytom (PL)	B1	Areál hlubinné těžby	N	Utilitární technická stavba	V	Sklad	M	Zchátralý	0+	-	S.V	Místní význam	Soukromý vlastník využil betonovou platformu k umístění svého rodinného domu
Z 205	ROG Lublaň (SLO)	B1	Areál v širším centru obce, potenciál rozvoje.	A	Stavitelský řemeslná	V	Kombinace halových a etážových staveb	XL	Dobry technický stav	1+	-	0	Místní význam	Aktivistická skupina se chopila spontánního využití pro kreativní tvorbu

TABULKA Z - doplnění

	NÁZEV NOVÉHO VYUŽITÍ	INICIÁTOR	ROLE ARCHITEKTA	FINANCOVÁNÍ	Dot metodiky PP	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
		Soukromý subjekt Spolek Obec/Stát	Významná Konzultant Neúčast	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace/ROP	Zachování pův. fce. Časová konzerva Transfer Konverze ...	Minimální Střední Intenzivní	Objekt-solitér Soustava Objektů Areál	Jednorázový Dočasný Opakovaný Trvalý
Z 018	Eternia Smichov Kultura, volnočasová aktivita	Soukromý subjekt	Neúčast	Sbírka	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Dočasný
Z 019	Radická kulturní sportovna sport	Soukromý subjekt	Neúčast	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt - solitér	Dočasný
Z 020	Petrohradská kolektiv kultura	Spolek	Neúčast	Sbírka	Konverze	Střední	Objekt - solitér	Trvalý
Z 021	Cukrkanď Volnočasové aktivity	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Časová konzerva	Minimální	Objekt - solitér	Dočasný
Z 022	Továrna Dělnická Kulturní a společenské akce	Spolek	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt - solitér	Dočasný
Z 023	Supermarket komerce	Soukromý subjekt	Neúčast	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt - solitér	Trvalý

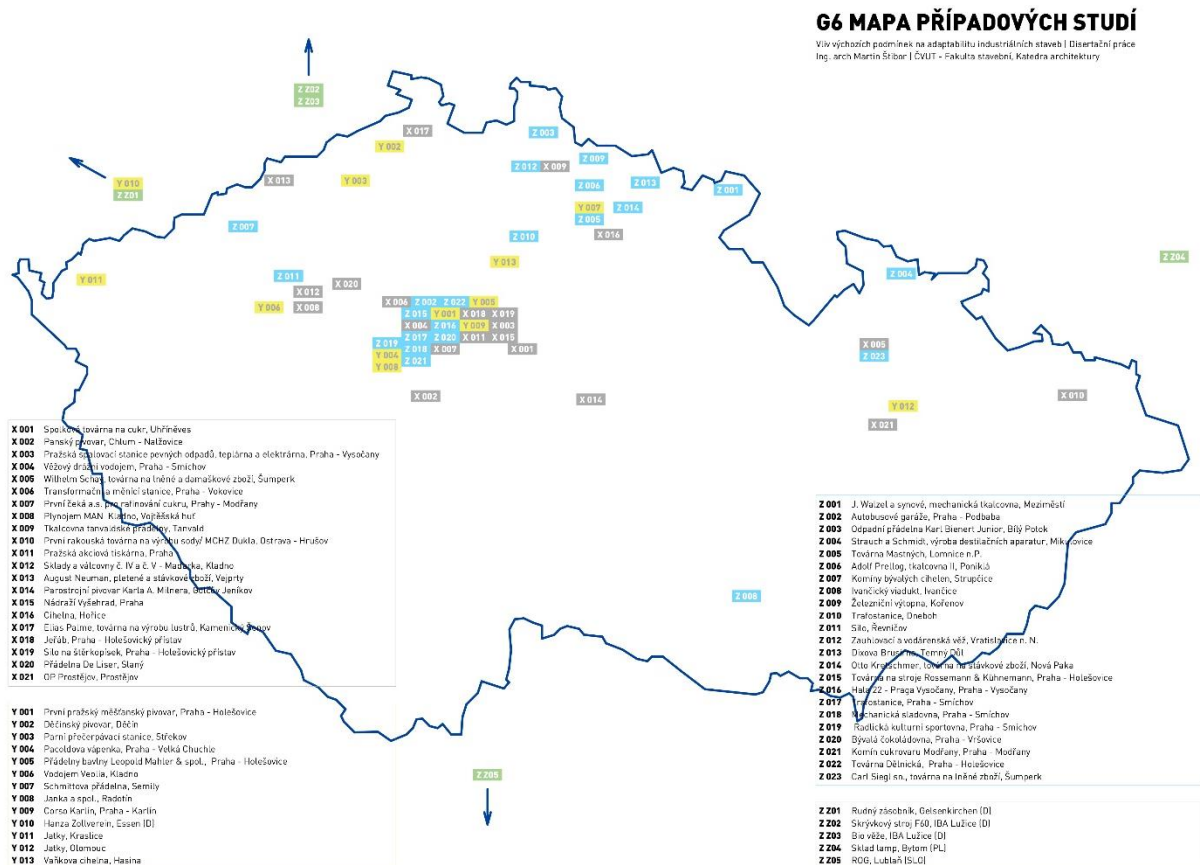
TABULKA ZZ

	NÁZEV NOVÉHO VYUŽITÍ	INICIÁTOR	ROLE ARCHITEKTA	FINANCOVÁNÍ	Dot metodiky PP	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
		Soukromý subjekt Spolek Obec/Stát	Významná Konzultant Neúčast	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace/ROP	Zachování pův. fce. Časová konzerva Transfer Konverze ...	Minimální Střední Intenzivní	Objekt-solitér Soustava Objektů Areál	Jednorázový Dočasný Opakovaný Trvalý
Z 001	Rudný zásobník Sport, výroba	Spolek	Významná	Grand/Dotace	Konverze	Minimální	Objekt - solitér	Trvalý
Z 002	Skrývkový stroj F60 rekonstrukce	Spolek	Významná	Grand/Dotace	Časová konzerva	Minimální	Objekt - solitér	Trvalý
Z 003	Bio věže rekonstrukce	Spolek	Významná	Grand/Dotace	Konverze	Střední	Soustava objektů	Trvalý
Z 004	Bolkolof Rodinný dům bydlení	Soukromý subjekt	Významná	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt - solitér	Trvalý
Z 005	Autonomní továrna ROG Kulturní a společenské aktivity	Spolek	Neúčast	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Areál	Dočasný

D.1.1 MAPA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Zasazení objektů do schématické mapy je jednou z příloh disertační práce. Obraz rozmístění případových studií nám dává místopisnou informaci, ze které můžeme vyčíst, že většina případů byla zkoumána ve střední a severní části Čech. Snahou bylo zohlednit regiony sociálně a ekonomicky silnější i slabší. Do případových studií je zahrnuto i několik zahraničních příkladů, které nám doplňují komplexnost výchozích podmínek a jejich potenciálu v novém využití industriálních staveb.

Originální velikost mapy je součástí přílohy G.6 Mapa případových studií

D.1.2 ONLINE MAPA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Odkaz na Google Maps:

[online mapa](#)

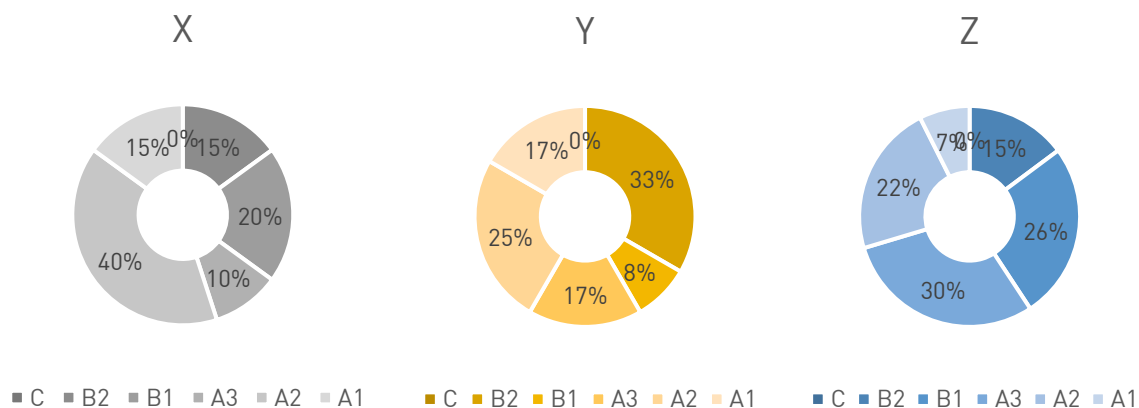

D.2 VYHODNOCENÍ PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Na základě tabulek případových studií byly vyhotoveny grafy, ze kterých lze vyčíst rovnoměrné zastoupení staveb, jejich podmínek, způsob využití či měřítko stavby a další. Grafy jsou dále popsány a slovně zhodnoceny.

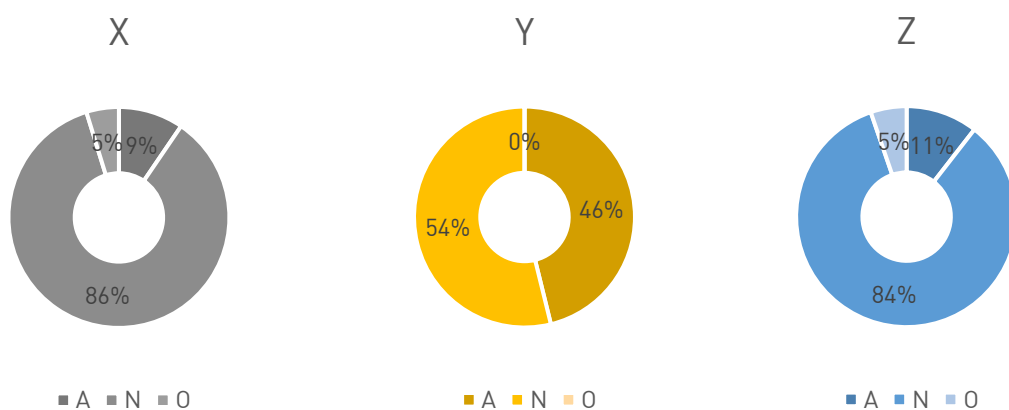
Vyhodnocení této tabulky je zásadní, díky škále přístupů, kterými lze industriální stavby využít.

• LOKALITA

Lokalita hraje významnou roli při možnostech nového využití, je to jeden ze základních popisů stavu objektu. Z grafu vyplývá, že případové studie byly zastoupeny ve všech lokalitách rovnoměrně a nelze tvrdit, že konkrétní typ lokality má tuto výchozí podmínku příznivou či nepříznivou. Stavba a lokalita, ve které se nachází, je vztah, jenž může vyvolat vhodné příležitosti k adaptaci a rovněž ten stejný vztah může vést k dalšímu nevyužití. Výsledek bude záležet na mnoha dalších výchozích podmínkách.

• PAMÁTKOVÁ OCHRANA

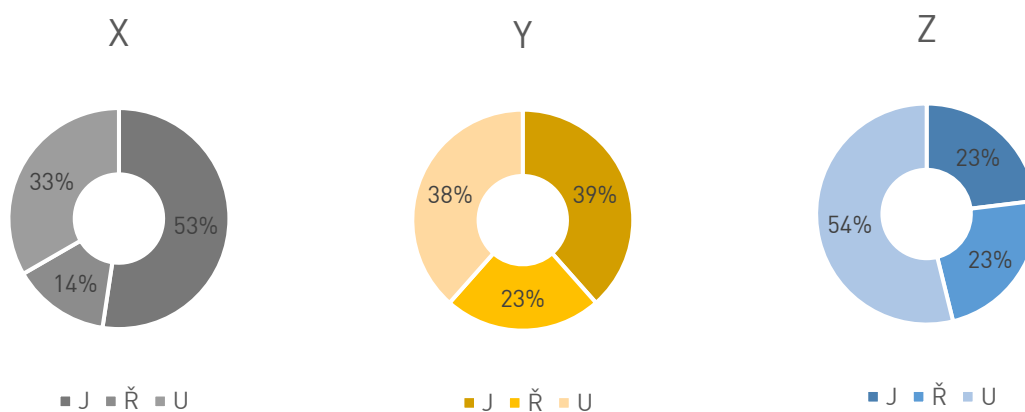

A – chráněno, N – nechráněno, O – zbaveno památkové ochrany

Památkově chráněné objekty se v analyzovaných příkladech objevují v menšině, protože objekty jsou tímto předpisem chráněny právně, a tudíž majitel takového objektu má povinnost objekt udržovat. V teoretické rovině se památkově chráněné objekty dají považovat za vyřešené ve smyslu jasného předpisu o jejich zacházení a povinnostech užívání vyplývající z legislativy. V praxi tomu bohužel tak mnohdy není a to díky určité benevolentnosti a nedostatečném vymáhání legislativních povinností.

Objekty, které nejsou zapsány na seznam kulturních památek nebo nespádají do památkové zóny či rezervace nejsou právně chráněny a tudíž jejich využití je čistě dobrovolné. Přesto, že objekty, které nejsou památkově chráněny, neznamená to, že objekty nejsou architektonicky či řemeslně hodnotné.

- **ARCHITEKTONICKÁ KVALITA PŮVODNÍ STAVBY**

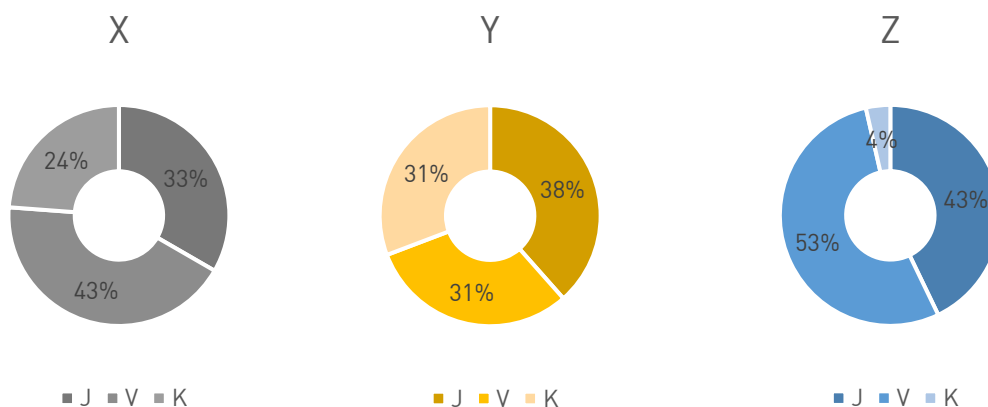
J – jedinečná, Ř – stavitelsky řemeslná, U – utilitární

Z výzkumu vyplývá, že 2/3 zkoumaných staveb vykazují určité architektonické kvality. Ty se projevují jedinečností stavby případně svou stavitelsky řemeslnou kvalitou. Utilitární stavby se zde projevují v menšině. Tímto rozbohem můžeme vyloučit domněnku, že stavby industriální byly pouze užité a dnes jsou pouhým přežitkem, který má být nahrazen poté co jeho funkce doslouží. Industriální stavby můžeme tedy považovat většinou za architektonicky kvalitní.

Co se týče vlivu architektonické kvality na adaptabilitu, tak můžeme konstatovat pouze, že stavby vykazující určitou architektonickou kvalitu mají vyšší šanci na to být uznány za hodné zachování oproti stavbám utilitárním. Nicméně ani architektonicky cenné budovy nemají jistotu zachování, pokud nejsou chráněny jiným předpisem, například status kulturní památky či součástí památkové zóny/rezervace.

- ADAPTABILITA

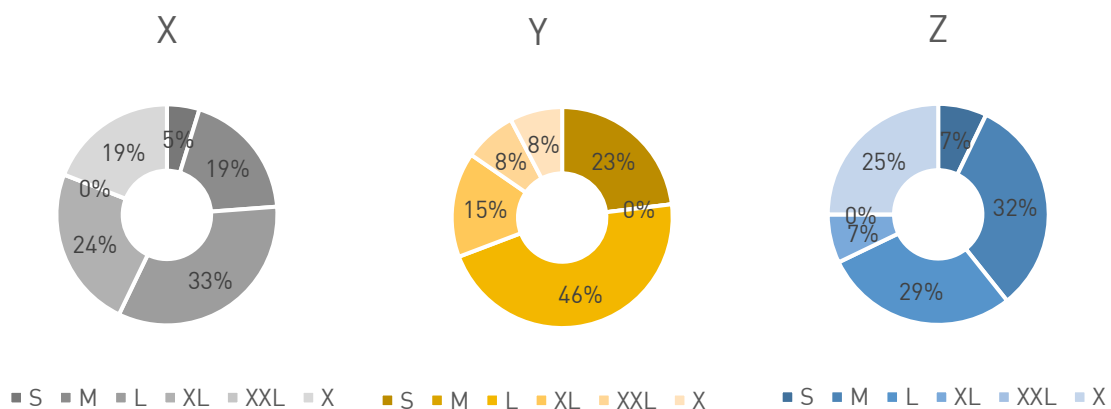
- Původní typologie stavby

J – Jednoúčelová, V – Víceúčelová, K – Kombinovaná

Původní typologie průmyslových staveb hraje důležitou roli v jejich popisu. Zkoumané referenční případy byly zastoupeny téměř rovnoměrně napříč všemi třemi typy průmyslových staveb. V míře využitelnosti tento popis nehraje tak zásadní roli, mnohem zásadnější je, zda konkrétní typ stavby dokáže nabídnout adaptabilní prostory potřebného měřítka. Tyto prostory mohou být obsaženy nejen ve víceúčelových a kombinovaných typech staveb, ale i v jednoúčelových stavbách.

- Měřítka stavby

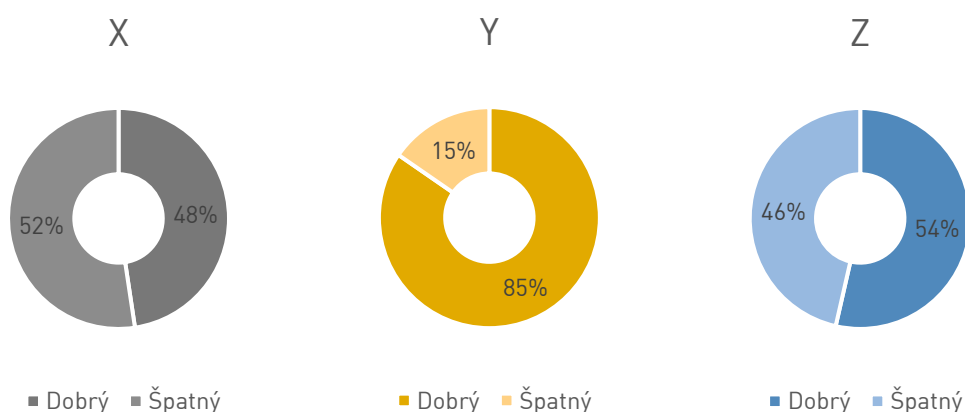

Mezi referenčními projekty jsou zařazeny adaptace objektů všech měřítka, z nichž největší zastoupení představují objekty menších a středních měřítka (S, M, L) a objekty neuchopitelných měřítka (X).

Z toho vyplývá, že objekty, které nemají jasně definovatelné měřítka (X), typu komíny, vodojemy, jeřáby atd. mají podobnou šanci na nové využití jako objekty snadněji uchopitelného měřítka.

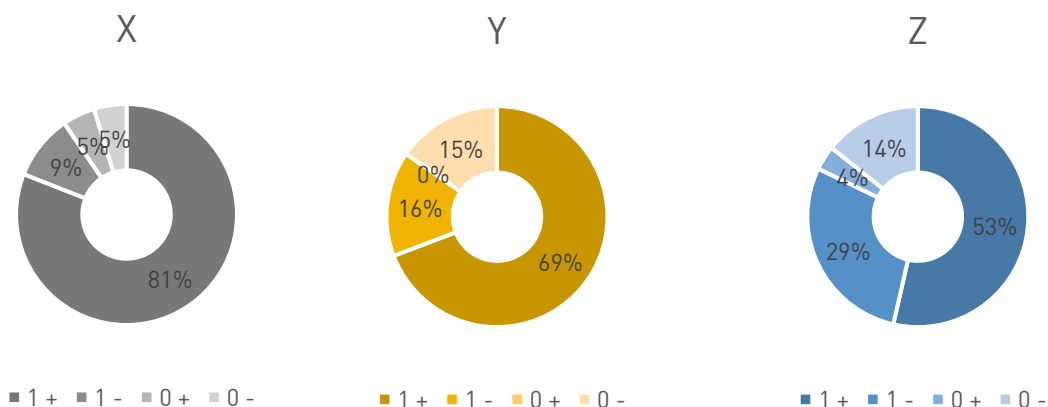
Naopak objekty velkých měřítek (XL, XXL) představují úzkou skupinu referenčních příkladů, ale i přesto je zde šance na jejich využití. Jelikož tyto objekty, respektive areály, svou rozlohou konkurují městským blokům případně i čtvrtím, vyžadují zohlednění více subjektů. Je zde například nutné řešit několik stavebních objektů a s tím spojené urbanistické vztahy či dopravní řešení, která v tomto měřítku jsou srovnatelná s budováním nové městské části. Dále je pak často nutné zohlednit stávající či podružnou výrobu případně jiné služby, kterým je areál pronajímán. Z toho vyplývá, že konverze objektů XL a XXL jsou náročné především z časových důvodů a s tím spojené i nemalé finanční prostředky vynaložené na přípravu a koordinaci všech profesí.

- **STAVEBNĚ TECHNICKÝ STAV**

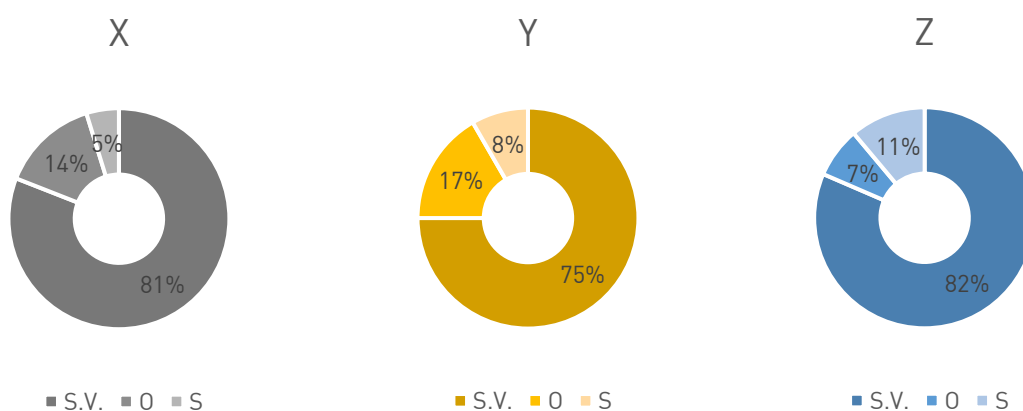
Z grafu zcela jasně vyplývá, že objekty, mající dobrý technický stav, pak pravděpodobnost jejich využitelnosti je vyšší. Zároveň z porovnání grafů vyplývá, že stavebně technický stav není tak zásadní překážkou ve využitelnosti industriálních staveb. Stavby, které měli dobrý technický stav byly demolovány a opačně, stavby jež neměli dobrý technický stav byly využity. Technický stav a jeho případné nedostatky nám otevírají možnosti využití mnohdy kreativněji, než stavby v dobrém technickém stavu, kde se snažíme o co největší míru zachování.

- **KONTAMINACE**

Míra kontaminace je popsána stupnicí od 1+ až do 0-, kde 1+ znamená minimální míru kontaminace a 0- značí objekty se značnou mírou kontaminace. Kontaminace a její míra, podobně jako stavebně technický stav, je pouze popisem stavu objektu a rovněž není důvodem nijak zvláštního zacházení. Najdou se případy, kde případná kontaminace a její vyšší agresivita může vyvolat spekulace o případném nevyužití industriální stavby, ale rozhodně by pro nevyužití neměla být argumentem. Ve většině vyhodnocených případů se setkáme pouze s minimálním množstvím kontaminace, jelikož se převážně jedná o stavby lehkého či potravinářského průmyslu. Stavby jsou dále spojené převážně se sekundárním užíváním pro skladování komunálních odpadů, odstavení automobilové techniky, snosy nebezpečných odpadů případně biologické kontaminace vzniklé zanedbanou údržbou. Nicméně ze spektra zkoumaných případů vyplývá, že téměř 2/3 staveb vykazovali nízkou agresivitu kontaminace – jedná se především o běžné stavby, nezátížené těžkým průmyslem. Těžký průmysl v našich zemích zastupuje menší skupinu a je lokalizován a sdružován do regionů. Oproti tomu lehký a potravinářský průmysl je systematicky rozmístěn po celém území České republiky.

• VLASTNICTVÍ

S.V. – soukromý vlastník, O – Obec, S - Stát

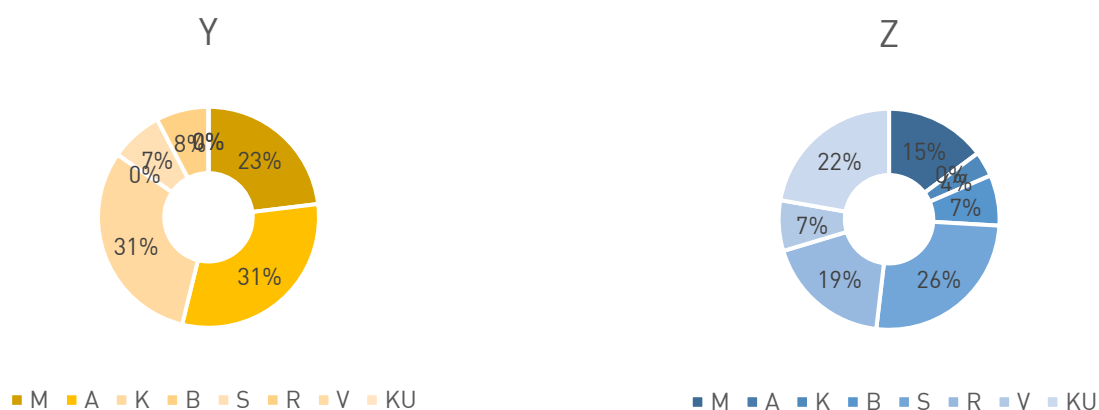
Naprostá většina zkoumaných objektů je vlastněna soukromým subjektem. To vyplývá především z faktu, že prakticky celé průmyslové odvětví bylo v 90. letech 20. století privatizováno a ve státní správě zůstalo jen malé množství závodů a podniků.

Zprvu soukromě vlastněné průmyslové závody a továrny byly později zestátněny a následně rozprodány, bohužel ve většině případů, nepůvodním majitelům. To mělo za následek přerušování kontinuity a přetrhání vazeb majitelů se svojí firmou, kterou budovali a dědili po generaci. Budoucí využití je pak závislé na majitelích, kteří majetek získali často bez jakýkoliv vztahu k tradici, dokonce v některých případech majitelé jsou pouze zahraniční spekulanti s majetkem.

D.2.1 POPIS ÚSPĚŠNÉHO VYUŽITÝCH PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Vyhodnocení využití industriálních staveb je rovněž podloženo grafy vycházející z tabulek případových studií. Pro popis jsou použity tabulky Y a Z, včetně zahraničních případů ZZ, a to z důvodu, že tabulka X neobsahuje stavby, které byly využity.

- KONCEPT

M – muzeum a galerie, A – administrativa, K – komerční plochy, B – bydlení, S – sport a rekreace, R – rekonstrukce, V – výroba, KU – kulturní a společenské aktivity

Z adaptovaných staveb jsou zastoupeny prakticky veškeré možné způsoby využití včetně využití pro další výrobu. Stavby s příznivými výchozími podmínkami byly většinou transformovány na dále rentabilní funkce jako jsou komerční plochy, administrativa, případně plnohodnotná muzea a galerie. Sportovní, volnočasové a kulturní aktivity jsou využívány převážně u staveb, jejichž výchozí podmínky nejsou na první pohled příznivé. Toto rozložení funkcí vyplývá z komerčního potenciálu industriálních staveb a v míře investovaných prostředků. Pokud stavby vykazují příznivé výchozí podmínky, je zde šance vyššího investičního záměru a tudíž transformace na plnohodnotné konverze spojené s budoucí rentabilitou vynaložených prostředků. Oproti tomu stavby vykazující určitou nepříznivost podmínek, jsou často využívány pro aktivity, jež nevyžadují tak rozsáhlé stavební zásahy a tudíž lze počítat s nižším finančním rizikem.

- INICIÁTOR

S.S – soukromý subjekt, O/S - Obec či stát, S - Spolek

Výše bylo identifikováno, že většina industriálních staveb a areálů je vlastněno soukromými majiteli a proto je stále většina budoucího využití či nevyužití iniciována právě z řad vlastníků. Přesto se ale najdou případy, kdy nová využití jsou iniciována z řad veřejnosti, kteří stavby nevlastní, ale mají mnohem bližší vztah k jejich hodnotám. V těchto stavbách vidí potenciál a příležitost rozvoje či oživení okolí ve kterém se pohybují. Proto je velmi důležité tuto tzv „iniciativu zespodu“⁷³ podporovat a hledat možnosti, jak tyto realizace podporovat a usnadnit tak komunikaci mezi nevlastníky a vlastníky. Ve snaze snadněji komunikovat a lépe tak dosáhnout svých cílů, se utvářejí spolky, které mohou mít lepší vyjednávací pozici ve směru nejen k vlastníkům, ale také ke státní správě, kde mohou čerpat například dotace, či jiné výhody.

- ROLE ARCHITEKTA

⁷³ Iniciativa běžných občanů oživit místa kde se pohybují. Může se jednat o jednotlivce či spolky, kteří sice stavby nevlastní, ale mají vůli domluvit se s majiteli na možnostech využití.

Role architekta je dle vyhodnocení nepostradatelnou součástí kvalitního nového využití industriálních staveb. Pouze v minimech případů nebyl architekt při návrhu přítomen. Ve většině případů byl architekt využit jako projektant nebo alespoň jako konzultant investora. Toto zhodnocení vede k názoru, že přítomnost architekta vede ve většině případů ke kvalitní realizaci.

• FINANCOVÁNÍ

Všechny iniciativy jsou v základu dotovány vlastním zdrojem. Iniciátor do projektu vkládá nejen finanční prostředky, ale i časové prostředky. Čas je komodita, která fakticky projekt nefinancuje, ale iniciátor s ní musí ve svém plánu kalkulovat, a to i v případě, kdy se mu podaří získat veškeré finanční zdroje z jiných než vlastních prostředků. K vyhodnocení financování je tedy přihlíženo následujícím způsobem:

- Financování je zajištěno pouze z vlastních zdrojů.
- Financování je zajištěno z vlastních zdrojů a podpořeno sbírkou.
- Financování je zajištěno z vlastních zdrojů a podpořeno grantem či dotací nebo jiným podpůrným programem.

2/3 až 3/4 projektů byly financovány pouze z vlastních zdrojů a pouze zbylá část byla podpořena sbírkami a granty, případně dotacemi, což ukazuje na určitou ekonomickou nezávislost. Na druhou stranu to ukazuje na určité nevyužití potenciálu čerpání zdrojů z jiných prostředků, než vlastních. Administrativní složitost a omezené dotační tituly eliminují možnost jejich čerpání na hrstku „vyvolených“. Jako vhodná podpora se ukazuje ze strany obcí, regionálních programů a grantů.

- MÍRA ZÁSAHU

Minimální a střední míra zásahu se ukazuje jako přístup jenž není minoritní. Což podporuje výchozí předpoklad, že většina industriálních staveb má potenciál v nízkozásahových a středních stavebních přístupech. Tyto přístupy dokážou rychleji a pružněji reagovat na případné změny spojené s časem užívání. Intenzivní míra zásahu je bezpochyby vhodná, ale je mnohem více spojena s vyššími investičními náklady. Intenzivní zásah bezpochyby nahrává kvalitní a rozsáhlé architektonické tvorbě, tedy plnohodnotné konverzi. V takových případech by měla být naprostou nezbytností součinnost s architektem.

- ROZSAH

O - objekt – solitér, S – soustava objektů, A - areál

Je logické, že rozsah zásahu byl ve většině případů aplikován na solitérní objekty případně na soustavy dvou a více objektů. Adaptabilita celých areálů je v referenčních případech zastoupena v menšině. Adaptabilita areálů vyžaduje mnohonásobně větší časovou a projektovou připravenost než solitérní objekty. Solitérní objekty se snadněji využívají i v rámci areálu, pokud se z nich dají provozně vyčlenit.

- ŽIVOTNOST (ČASOVÝ HORIZONT ZÁJMU)

J – jednorázový, D – dočasný, O – opakovaný, T – trvalý

Z vyhodnocení vyplývá, že stavby, mající výchozí podmínky tzv. příznivé, jsou využity prakticky v každém případě k trvalým změnám. Oproti tomu stavby, jejichž výchozí podmínky nasvědčovali možnému nevyužití a byly tzv. nepříznivé, jsou využívány spíše dočasně nebo v režimu opakovaných akcí. Alternativa dočasných či jednorázových zásahů se ukazuje jako možné východisko řady problematických podmínek. Například letní provoz eliminuje nutnost vytápění vnitřních prostor a tím snižuje náklady na nutné zajištění vnitřního prostředí, jindy dočasné akce umožňují seberealizaci řady kreativců, kteří by ve standartním prostředí nenašli své místo.

D.3 POPIS VÝCHOZÍCH PODMÍNEK INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

Industriální stavby se jako takové nacházejí v určitých současných podmínkách, respektive tyto podmínky obsahují. Tyto podmínky popisují vlastnosti stavby, na jejichž základě lze přepokládat, jak lze tuto stavbu nově využít. Takové podmínky jsou nazvány jako Výchozí podmínky nového využití industriálních staveb.

Některé výchozí podmínky mají pozitivní vliv na adaptabilitu, tedy na nové využití, a lze předpokládat, že stavba má vhodné podmínky k tomu, aby byla znovu využita. Jiné výchozí podmínky mají vliv negativní a lze přepokládat, že pokud stavba tyto podmínky obsahuje, procento úspěšného nového využití klesá.

Při popisu těchto kritérií nerozhoduje pouze množství jednotlivých výchozích podmínek, ale i jejich závažnost. Podmínka, která jednu stavbu nemusí nijak ovlivnit, může mít u jiné stavby rozhodující úlohu. Z toho vyplývá, že vliv podmínek nelze popsat plošně pro všechny industriální stavby, ale stavby musí být na základě těchto podmínek popsány individuálně.

- Příznivé výchozí podmínky

Jsou to ty podmínky, které pozitivně ovlivňují možnosti budoucího využití industriální stavby. Stavby mohou obsahovat 1 a více příznivých podmínek, kde se s rostoucí závažností a množstvím příznivých podmínek zvyšuje pravděpodobnost jejich využití.

- Nepříznivé výchozí podmínky

Jsou to ty podmínky, které negativně ovlivňují možnosti budoucího využití industriální stavby. Stavby mohou obsahovat 1 a více nepříznivých podmínek, kde se s rostoucí závažností a množstvím nepříznivých podmínek zvyšuje pravděpodobnost jejich nevyužití a v konečném důsledku jejich odstranění či nahrazení stavbou novou.

D.4 POPIS VYUŽITÍ VÝCHOZÍCH PODMÍNEK K ADAPTACI INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

D.4.1 DIVERZIFIKACE VÝCHOZÍCH PODMÍNEK

Výchozí podmínky jsou rozděleny do dvou základních kategorií.

Podmínky spadající do 1. skupiny, tj. týkající se samotné hmotné stavby – lokalita a stavba, se dají do jisté míry hodnotit objektivně na základě pozorování a analýzy stavu objektu a dá se na ně nahlížet jako na příležitost k novému využití či opačně jako důvod k demolici. Výsledek je zřejmý.

Podmínky spadající do 2. skupiny, tzv. „nehmatatelné,“ do které spadá legislativa a sociálně ekonomické aspekty, a jejich hodnocení souvisí se subjektivním pohledem na stavbu a její okolí v časovém horizontu zájmu.

Časový horizont zájmu -> Životnost zásahu -> Pokud uvažuji stavbu využít, pak míra zásahu souvisí s tím, jak dlouho chci stavbu nově využívat.

- Jednorázově
- Dočasně
- Opakovaně
- Trvale

Obě skupiny jsou vzájemně provázány a nelze jednu či druhou skupinu při hodnocení výchozích podmínek stavby vynechat.

Z těchto definic vyplývá, že každá stavba se dá nějakým způsobem využít. Jak bude stavba využita záleží na tom, co je v rámci legislativy a sociálně ekonomických aspektů umožněno.

D.4.2 POSTUP VYUŽITÍ VÝCHOZÍCH PODMÍNEK K VHODNÉ ADAPTACI INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

Postup využití výchozích podmínek ve prospěch zachování průmyslového dědictví se dá popsat ve třech základních krocích. Kroky vycházejí z tohoto výzkumu a mají být určitým praktickým návodem. Mají sloužit jednotlivci či skupině, erudované i laické veřejnosti a v neposlední řadě i státní správě, pro rozhodování se o využitelnosti průmyslových staveb.

- Pro využití výchozích podmínek nového využití průmyslové stavby musíme nejdříve správně pochopit a analyzovat konkrétní stavbu. Na základě této analýzy musíme popsat obecné výchozí podmínky, ve kterých se stavba nachází.

- Po popisu a správném pojmenování výchozích podmínek stavby, můžeme přistoupit k analogickému porovnávání s podobnými stavbami, (respektive se stavbami a objekty s podobnými výchozími podmínkami), které byly znovu využity.
- Po porovnání objektů se můžeme pokusit na stavbu aplikovat podobný postup nového využití.

Pro kvalitní nové využití industriálních staveb je potřeba hledat správná východiska. Tato východiska jsou založena na analýze a vyhodnocení výchozích podmínek industriálních staveb. Pokud pomineme možnost řízené demolice jako jednoho z možných východisek, které rovněž může být založeno na analýze výchozích podmínek, vyplynou nám různé scénáře využitelnosti. Tyto scénáře jsou výsledkem analýz a rozborů nově využitých průmyslových staveb uvedených v příloze případových studií.

- Východiska na úrovni obecného uvažování o industriálních stavbách
- Východiska na úrovni legislativy

D.4.3 OBECNÁ VÝCHODISKA NEVYUŽITÝCH INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

- **Identita místa a identifikace se s místem**

Jako první krok k úspěšnému a kvalitnímu návrhu nového využití je získat k dané stavbě či lokalitě kladný a pozitivní přístup.

Z mého výzkumu vyplývá, že mnoho zdařilých nově využitých staveb bylo iniciováno lidmi, kteří měli k dané stavbě či lokalitě, v níž se stavba nachází, osobní vztah. Ať už se jednalo o místní spolky, které hledali prostory pro své aktivity, nebo jednotlivce, kteří viděli v obnově stavby potenciál či jednali z čistého nadšení pro industriální stavby. Všichni měli společné základní rysy a to, že stavbu v lokalitě vnímali jako signifikantní, dodávající danému místu jasnou identitu a charakter a jako takovou ji přijali – identifikovali se s ní a získali ke stavbě sympatie.

- **Čerpání informace a zkušeností od odborníků – východisko omezené představivosti o využití**

Je nezbytné pracovat s co nejširší řadou informací, které můžeme k dané stavbě sehnat, a vést společný dialog s odbornými institucemi a obory, které mají řadu zkušeností, a to nejen na teoretické bázi. Tyto dialogy je potřeba propojovat, a ne je brát jako nutnou formalitu, jak tomu často bývá například při žádosti o vyjádření dotčených orgánů státní správy, kde projektanty často zajímá pouze závěr, který není v kolizi s jejich plány. O to více je nutné prostudování těchto dokumentů a zkušeností, jedná-li se o památkově chráněný objekt.⁷⁴

---

⁷⁴ (TICHÝ, 2021)

Téma využití průmyslových staveb je velmi obsáhlé, avšak věnuje se mu mnoho institucí i jednotlivců z řad architektů a jiných profesí. Ze zahraničních příkladů víme, že při realizaci seriózních projektů byly ve většině případů součástí realizačního týmu právě tito odborníci. Jedním z inspiračních zdrojů má být i tato disertační práce.

Mezi instituce a odborníky zabývající se průmyslovým dědictvím můžeme mimo Národního památkového ústavu zařadit studijní program Průmyslového dědictví – vedený na katedře architektury Fakulty stavební ČVUT v Praze, sdružující vědecké pracovníky i praktikující architekty zabývající se tématem využití industriálních staveb pod vedením prof. Ing. arch. Tomáše Šenbergera. V rámci tohoto programu vznikla nezávislá platforma výzkumu průmyslového dědictví s názvem Industrial Heritage 2.0. Nelze opomenout ani Výzkumné centrum průmyslového dědictví vedené na Fakultě architektury ČVUT v Praze pod vedením PhDr. Benjamina Fragnera, zabývající se evidencí průmyslových staveb.

- **Dočasné akce, intervence a oživení – východisko negativního vnímání opuštěných staveb a areálů**

Obyvatelé lokality, ve které se nachází průmyslové stavby, by se měli se svým okolím ztotožnit, aby nedocházelo k jeho vysídlování a dalšímu oslabování vyloučených lokalit. K tomu by měly pomoci dočasné akce či oživení, cílené na místní skupiny lidí a komunity a měly by být spojeny s tradicí a historií.

Pomocí spontánních akcí by měla mít veřejnost možnost blíže se se stavbou seznámit a vnímat ji z jiného úhlu pohledu než pouhým obcházením či vyhýbáním se místu úplně. Zároveň by mělo docházet k posilování místního charakteru a odstraňování mentálních i fyzických bariér mezi veřejností a stavbou.

Mezi místa, která dočasně nebo opakovanými akcemi kultivovala své prostředí, můžeme zařadit Továrnu Dělnická, Zauhlovací a vodárenskou věž ve Vratislavicích (Zauhlovačka) či Kasárna Karlín.

Můžeme se setkat s případy, kdy se takto využití území či stavba stala natolik atraktivní, že se její dočasné užívání přeneslo do užívání trvalého nebo se díky němu začalo počítat s plnohodnotnou konverzí daného místa. Takovým případem se stalo například DEPO 2015 v Plzni, které mělo sloužit jednorázové kulturní akci, ale díky tomuto jednorázovému počínu získalo místo takovou oblibu, že se z jednorázové akce stalo místo trvalé aktivity.

Více se tomuto tématu věnuje architekt Tomáš Med ve své disertační práci Spontánnost katalyzátorem regenerace industriálu, 2015.

- **Individuální výběr funkce**

Individuální výběr funkce je alfa a omegou kvalitního návrhu nového využití industriálních staveb. Industriální objekty dodávají místu nezaměnitelný charakter a nesou v sobě určitou specifičnost, jednoznačnost, zvláštnost, atmosféru. Proto by se mělo této jedinečnosti využít v budoucím návrhu. Proto je velmi důležité nesnažit se využít objekty pro účely, které nejsou pro objekt vhodné.

Individuální výběr funkce nesouvisí pouze se samotnou strukturou stavby, ale bezpochyby souvisí i s lokalitou, ve které se stavba nachází. Je nutné rozhodovat se velmi individuálně a přesně podle toho, k čemu se hodí. Nevytvářet proto schémata a ty naplňovat.

- **Příklad 1 – Bydlení vs. služby:**

Bydlení je atraktivní a často se objekty pro bydlení dají využít, ale setkáme se s případy, kde se objekty pro bydlení nehodí a je velkou chybou snažit se je takto využít.

Nevhodné umístění funkce do formy objektu může vyvolat mnohonásobně větší stavební úpravy a způsobit tím potlačení charakteru stavby. O to větší by měl být kladen důraz na výběr správné funkce, jedná-li se o památkově chráněný objekt.

Pro příklad můžeme uvést velké prostory s malými okny (jako jsou například sladovnické pudy či pivovarská humna), mohou být snadno děleny na menší jednotky, jako jsou byty, kanceláře atp. Tento výběr funkce vyvolá potřeby zvětšování okenních otvorů, a řešení otázky hygienických norem spojených s přirozeným denním osvětlením. Tímto počinem ale oslabujeme charakteristickou formu stavby typickou malými okny, která sloužila převážně pro větrání, neboť osvětlení bylo nežádoucí. Na druhé straně máme funkce, které nevyžadují potřeby denního světla nebo je vyžadují pouze v omezené míře dislokované do denních místností, studoven či pracoven, a mohou tak lépe využít charakter a potenciál stávající stavební substance, jako jsou například galerie, supermarkety, knihovny atp.

Mnohem větší volnost máme u objektů, které nejsou památkově chráněny a můžeme k nim přistupovat s větší volností stavebních zásahů. Jde-li o utilitární technické stavby pak větší stavební zásahy mohou přispět k vyšší architektonické kvalitě. Takovým příkladem může být například železobetonové silo v Řevničově transformované na vertikální rodinný dům.

- **Příklad 2 - Služby vs. volnočasové aktivity:**

Autobusové depo představuje ekologicky zatížený objekt – pokud se v něm budeme snažit vybudovat stavbu pro bydlení či služby a obchody, pak se zde setkáme s hygienickými limity kvůli možným formám kontaminace motorovými látkami a případná dekontaminace by byla velmi nákladná.

V případě, že se zde rozhodneme zbudovat garáže a kmenrční dům mimo tento objekt, pak objekt zůstane charakteristickou stavbou v území a nikomu nebude vadit, že jde o kontaminovaný objekt. Budují se různé parkovací domy v blízkosti obytných nebo administrativních čtvrtí a tím pádem může být potenciál v tomto spojení v nových čtvrtích na místech průmyslových areálů. Takovým příkladem může být například opera v Hamburku, kde původní přístavní skladiště slouží jako několikapatrové garáže a samotná opera je pak novou nástavbou nad skladištěm. Dalším příkladem je parkoviště zbudované pod konstrukcí bývalého

autobusového depa v Praze Podbabě, sloužící obchodnímu domu, postavenému vedle tohoto depa.

Dalším scénářem, jak zakomponovat takový objekt do budoucí zástavby, může být umístění krytého venkovního hřiště. Veřejná vybavenost v podobě sportovních a volnočasových ploch hraje zásadní roli v nově vytvářených městských čtvrtích. Velkým nedostatkem nově vznikajících čtvrtí je absence podobných ploch a čtvrti se pak stávají monofunkčním územím. Příklad umístění volnočasového centra bylo vyzkoušeno v osobním diplomním projektu s názvem Volnočasové centrum – Konverze haly AVIA Letňany z roku 2017 pod vedením Ing. arch. Jaromíra Kročáka, kde jsem se zabýval podobným příkladem vložení krytých sportovních ploch do haly, která dříve sloužila automobilovému průmyslu.⁷⁵

- **Příklad 3 – Nevýrobní vs. výrobní funkce:**

Stavby a areály nacházející se v lokalitách jako jsou periferie a venkovská sídla bez vyššího turistického potenciálu nebo potenciálu většího rozvoje se dají přirovnat k ostrovním oblastem, kde cena pozemku nemusí převyšovat cenu stavby na pozemku. Východiskem takových lokalit pravděpodobně nebude obligátní galerie či bydlení, které by se ekonomicky samy neuživily a pravděpodobně by ani nezaplátily vstupní náklady na rekonstrukci. Na druhou stranu se zde můžeme opřít o témata, jako jsou energetická soběstačnost, experimentální pěstování plodin či jiné experimentální projekty a trendy v průmyslu. Tyto projekty bezpochyby vyžadují větší vstupní náklady, nicméně pokud zde zohledníme fakta o ekologické stopě, máme zde strukturu, která sama o sobě může sloužit jako nosič technologie či zastřešení technologie, kterou nemusíme nově budovat.

- **Přirozená sukcese – východisko ekologicky zatížených oblastí**

Proces ekologické sukcese je: „*Nesezónní, směřovaný a kontinuální proces kolonizace a zániku populací jednotlivých druhů na určitém místě*“ a tuto teorii poprvé formuloval F. A. Clements [1916].

Principiálně jde o přirozené postupné zarůstání oblasti vegetací, která mění své prostředí například změnou složení půdy a vytváří tak vhodné podmínky pro budoucí vegetaci, která tu stávající později nahradí. Tento cyklus postupného kolonizování vegetací se opakuje, dokud nedojde k vytvoření tzv. klimaxového společenstva,⁷⁶ tedy ustálení rostlinného společenstva.

Sukcese je tedy jediný přirozený proces regenerace vegetačního krytu. Pozitivní účinky tohoto procesu můžeme pozorovat například na místech, kde byla vegetace silně narušena či

---

⁷⁵ (ŠTIBOR, 2018)

⁷⁶ „*Klimax - Jedná se o finální stádium sukcese. Společenstvo, které je klimaxové, je stabilní a neměnné. Tento stav nastává u stanovišť, která byla osídlena druhy nejlépe adaptovanými na konkrétní místo. Disklimax je stav, kdy je ekosystém ovládnut invazními druhy, které zabraňují návratu původním druhům.*“ Klimax – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Klimax>

odstraněna člověkem nebo na místech, které vznikly nově jako haldy, skládky, náplavy či deponie zeminy.⁷⁷

V praxi můžeme pozitivní účinky tohoto procesu pozorovat například na kladenských výsypkách a haldách. Biologové a přírodovědci zde objevují ohrožené živočišné i rostlinné druhy, kterým se na těchto místech daří a díky tomu se staly ekologicky cennými lokalitami. Na haldách bylo nalezeno zhruba třicet druhů rostlin zařazených do Červeného seznamu ohrožených druhů, z nichž několik je kriticky ohrožených. Dále zde bylo pozorováno více jak 140 druhů motýlů, z nichž jsou dva zvláště chráněny a čtyři jsou zařazeny na Červený seznam ohrožených druhů.⁷⁸ Podrobněji je tato oblast kladenských hald popsána v článku: Biologický průzkum na kladenských haldách od Tomáše Gremlicy a Víta Zavadila.⁷⁹

Obdobně jsou principy sukcese hojně uplatňovány v zahraničí v mnoha nově využitých areálech spojených s těžbou suroviny jako je např.:

- Oblast těžkého průmyslu Porúří spojená s projektem IBA Emscherpark, z nichž mezi nejznámější patří např:
  - Zollverein Coal Mine Industrial Complex – Německo, Essen
  - Landschaftspark Duisburg-Nord
  - Tetraeder – halda s rozhlednou v městečku Bottrop
- Oblast lužických jezer vzniklá po ukončení povrchové těžby uhlí rovněž spojená s projektem IBA Lužice

*Zollverein Coal Mine Industrial Complex, 2020
Landschaftspark Duisburg-Nord, 2020,
F60, IBA Lužice, 2016
(Foto: archiv autora)*

---

⁷⁷ Katedra Botaniky UP Olomouc [online]. Copyright © [cit. 20.07.2022]. Dostupné z: http://botany.upol.cz/pagedata_cz/vyukove-materialy/62_sukcese.pdf

⁷⁸ [BAROCH, Pavel; Aktuálně.cz, 2007]

⁷⁹ [GREMLICA, 2005]

- **Propojenost, komunikace, veřejný prostor a ohniska rozvoje – východisko rozsáhlých uzavřených průmyslových areálů XXL**

Zanedbané plochy v okrajových částech nebo uprostřed sídelní struktury jsou v zásadě totožné, neboť mají zásadní spojující faktor a tím je nedostatečné spojení s osídleným okolím. Deprivovaná lokalita je pak ostrovem v jinak fungující obklopené struktuře. Zavedení nových komunikačních vztahů mezi těmito dvěma subjekty by mělo být prvním krokem v snaze o znovuoživení.⁸⁰

Východiskem takto komplikované situace v území může být vytvoření unikátní funkční náplně území nebo kvalitního veřejného prostoru, jež se stane univerzálním podkladem pro nalezení vhodné funkce. S tím souvisí rozvoj lokality, a to možným způsobem postupné etapizace s případným vytipováním vhodných objektů k adaptaci a ty z areálu vyčlenit a adaptovat jednotlivě. Dalším způsobem je otázka celoplošné rekultivace v jedné etapě.

- Ohniska rozvoje území – vytvoření funkční náplně vs. vytvoření veřejného prostoru
Obě tyto varianty s veřejným prostorem souvisí. V první variantě hledáme unikátní funkci, kolem které veřejný prostor přizpůsobíme a u druhé varianty vytvoříme veřejné prostory, které si pak funkční využití najdou podle svého charakteru. Obě varianty jsou správné, rovněž není vyloučena jejich možná kombinace, důležité je respektovat rozsah území.

Umístění unikátní funkce, která je ve společnosti nedostatečná, nebo chybí úplně, může být ohniskem vzestupu lokality, pokud zajistíme potřebnou infrastrukturu a naplánujeme vhodné koncepční řešení budoucího rozvoje.

Například, pokud v browfieldu postavíme domov pro seniory, bude naplněn, protože v současnosti jsou nedostatečné kapacity těchto služeb. Pokud zajistíme spojení obyvatel s obcí, aby byly pokryty potřeby ubytovaných a pracujících a následně naplánují rozvoj blízkého i širokého okolí, můžeme pak dát záminku ke kvalitní rekultivaci celého území. Podobně další příklady, kterých je nedostatek jako vězení, detenční zařízení, unikátní výzkumné centrum, specializovaná škola atd. Tento impulz může dát části čtvrti specifický charakter, jakým může být například parková úprava (případně krajina vycházející ze sukcesních principů), studentský kampus, výzkumná oblast atd. Oblast začne postupně generovat další funkce, které jsou vyvolány důsledkem potřeb místních uživatelů, a tím zajistí rozvoj lokality.

Teorie nových veřejných prostor v brownfieldech jako katalyzátor znovuoživení lokalit může fungovat, pokud vytvoříme tyto prostory dostatečně kvalitní a především městotvorné. Pak se funkce začne naplňovat a hledat automaticky.

---

⁸⁰ Tato analýza je založena na seminární práci předmětu Veřejný prostor – urbánní komunikace v kontextu udržitelného rozvoje a vychází z reakce na text navazuje a reaguje na text Michala Šourka: Od funkčních ploch ke struktuře veřejného prostoru: udržitelný rozvoj města v kontextu komunikace společensko-kulturních hodnot. Poukazuje na problém zanedbaných ploch v okrajových částech sídelních struktur a ploch strukturou obklopených, znemožňujících propustnost území.

Kvalitní veřejné prostory bychom neměli v lokalitách tvořit pomocí nových domů, ale obrazně řečeno v bloku brownfieldu vyřezat ulice a náměstí a vytvořit tak kvalitní parcely, které pak už mohou mít uchopitelné měřítko. Budovy samotné pak veřejný prostor vymezí. Pokud se jedná o zastavěné území s charakteristickými soubory budov, je vhodné vytipovat veřejné prostory v kontaktu s těmito strukturami. Ty mohou sloužit jako první ohniska rozvoje, která se zabydlí a ve veřejném prostoru doplní potřebnou funkci. První, pilotní, projekty mohou být například kavárny, letní kina, alternativní divadla, tržnice, sportoviště, obnovení nádraží pro účely dopravního spojení, zkrátka stavební substance je recyklována alespoň dočasně a nízkonákladově a po čase může být stabilizována. Vytvoří tak „podhoubí“ budoucího rozvoje, podobnými principy, jako je tomu u ekologické sukcese popsané v kapitole Přirozená sukcese – východisko ekologicky zatížených oblastí.

U obou těchto variant je důležité kvalitní spojení, komunikace s přílehlými obcemi a centry obcí. Důležité je brát v úvahu velikost území a jeho polohu vůči obci. Pokud území tvoří bariéru mezi dvěma obcemi je nutné toto území zpřístupnit oběma obcím a na této spojnici vytipovat zmíněná ohniska budoucího rozvoje.

- Etapizace vs. plošná rekultivace v jedné etapě

Tato úvaha je spíše ekonomicko-sociálního charakteru. Vždy je nutno posuzovat individuálně, který přístup je pro danou lokalitu přínosnější. Obě varianty mají své obhajitelné místo při posuzování nového návrhu.

Princip etapizace byl ověřen předdiplomním projektem na revitalizaci území Avia Letňany.⁸¹ Pomocí tohoto projektu bude demonstrován princip, jakým způsobem lze k etapizaci přistupovat.⁸²

Popis koncepce návrhu na transformaci areálu Avia Letňany:

U rozlehlé čtvrti Avia Letňany byl v koncepci zvolen postupný přirozený vývoj, který je založen na vytipování ohnisek, ze kterých se pak přirozeně dle potřeby rozpíná zástavba. Zástavba má, od začátku jasně vymezená pravidla v podobě promyšlených a jasně definovaných veřejných prostor. Tato koncepce analogicky navazuje na podobné principy, jakých bylo využito při založení Nového Města pražského.⁸³

Hlavní ohnisko bylo v našem případě liniového charakteru, tedy zprůjezdnění hlavní ulice Beranových, která zde vznikla dávno před průmyslovým areálem a původně propojovala obec Letňany s Čakovicemi. Tento základní krok je vlastně „zdarma,“ jelikož ulice existuje, byla ale zabrána areálem a uzavřena. Na této hlavní ose mohou vznikat na vytvořených parcelách dle

---

⁸¹ Před diplomní projekt: Přestavba areálu bývalé AVIE Letňany – Moderní městská čtvrť s industriální duší, E. Bartošová, K. Holotová, M. Štibor

⁸² Celý projekt je dostupný online: https://issuu.com/martin_stibor/docs

⁸³ V době založení NMP nebylo plošně zastavěno celé město najednou – byly jasně definovány ulice, náměstí a další veřejné prostory, spojující důležité body (ať už stávající stezky nebo nově navržené spojnice) a zástavba byla postupně doplňována podél veřejných prostorů a mohla tak desítky let přirozeně reagovat na potřeby občanů.

generelu první veřejné prostory a architektury nové čtvrti. Je zásadní, aby tato ulice byla přístupná ze současného nádraží Čakovice a tím se nádraží stane hlavním bodovým ohniskem. V první fázi zde u nádraží vznikne záchytné parkoviště spolu s komerčními plochami, a dá tak první impuls k vytvoření hlavního centra nové čtvrti s náměstím, úřady a pracovními příležitostmi.

Budoucí plán je takový, že tato činnost vyvolá automaticky potřebu po bydlení různého charakteru a s tím další spojené funkce volnočasových aktivit, sportu, rekreace, vzdělání atd. Proto současně s tímto krokem vytipování ohnisek bylo nutné vytvořit plán budoucí uliční sítě a dalších veřejných ploch, vymezených uchopitelnými parcelami, které budou schopny přijmout požadované funkce a zároveň budou respektovat stávající strukturu tak, aby dosavadní stavby mohly dále fungovat nezávisle na prvních impulzech rozvoje. Zároveň po skončení nebo dožití stávající struktury budou moci být staré budovy přetransformovány na nový účel nebo nahrazeny novou stavební strukturou tak, aby doplnila a nepoškodila síť veřejných prostor a ulic.

Následující etapy respektují naplánovanou uliční síť a veřejné prostory a jsou výsledkem potřeb v území. Náš návrh zahrnuje komplexní obsazenost funkcí od pracovních příležitostí k obytným souborům, které generují potřebu nejen volnočasových aktivit, ale také potřeby vzdělávání, zdravotní péče, sportu atd.

Grafické znázornění etapizace Avia Letňany, 2016, (Zdroj: archiv autora)

Navrhované situační schéma plně vybavené nové městské čtvrti v etapě X po absolvování postupného rozvoje a vytvoření tak plnohodnotné součásti města.

S plošnou rekultivací v jedné etapě se můžeme setkat, pokud máme vytvořenou koncepci celého území a chceme tento záměr realizovat, ale také se s takovým přístupem můžeme setkat i ve chvíli, kdy celkovou koncepci nemáme. Pokud nemáme ucelenou představu o budoucnosti území může dojít k nesystémovému ukrajování parcel podle toho, jak je v danou chvíli výhodné, ale celku to ve většině případu nemusí svědčit.

Pokud se rozhodneme stavět na základě konečného návrhu, tedy podle celkové koncepce, jak by mělo území vypadat, a rozhodneme se realizovat záměr v jedné stavební etapě, nastává teoretická otázka: Jak si můžeme být jistí, že zrovna navržená zástavba po dokončení výstavby bude ideálně odpovídat potřebám daného území? Realizace takto rozsáhlého stavebního záměru se počítá v řádu několika let, a tak musí záměr dostatečně pružně reagovat na změny potřeb v čase. Pokud návrh nedokáže pružně reagovat, nemůžeme mít nikdy jistotu, že tento návrh je ten jediný správný, respektive jeden z mnoha správných řešení.

Rekultivace nebo zástavba území v jedné etapě vyvolává řadu otázek a je s ní spojeno mnoho analýz jednak území ale i fungování návrhu v budoucnosti. Z toho vyplývá, že pokud má být realizace takového záměru správná, především z hlediska udržitelnosti v dlouhodobém horizontu, návrh musí být kvalitnější, tím pádem nebude jednodušší než postupná etapizace. Odpověď, zda je výhodnější, lepší, kvalitnější atd. postupná etapizace nebo zástavba v jedné etapě, může být skryta v měřítku, kterým se zabýváme. Pokud jde o rozsah většího celku, pak má smysl uvažovat o etapizaci, která dokáže organicky reagovat na růst obce, a pokud se zabýváme zástavbou malého měřítku, pak pravděpodobně jednoetapový stavební záměr bude také správný. Takto banální odpověď k tomuto složitému tématu nebude s nejvyšší pravděpodobností jediná a sama o sobě vyvolává další otázky.

D.4.4 VÝCHODISKA NEVYUŽITÝCH INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB NA ÚROVNI LEGISLATIVY

- Územní a regulační plán – východisko ochrany industriálních struktur

Jelikož se často jedná o stavby, které nemají dostatek kvalit na to, aby byly zapsány na seznam kulturních památek⁸⁴, je potřeba vložit do legislativy vrstvu, která dosud v plánech chybí a na tyto stavby upozorní. Je vhodné tedy tyto stavby a objekty zanést do územního a případně následně do regulačního plánu a dát tím jasně najevo, že v lokalitě mají své místo a mají v ní být transformovány do nové zástavby.

V úrovni územního plánu jsou stavby industriálního charakteru součástí plochy pro výrobu a skladování případně plochy lehké výroby. V některých obcích jsou tyto plochy předmětem změn pro plochy smíšené případně bytové či jiné, ale stále pouze jako šrafovaná plocha. Právě v těchto případech, kdy se jedná o změnu ploch k jiným účelům, by mělo být přihlíženo jako na území v kterém by stavby neměly být pouze součástí plochy, jako je tomu doposud, ale měli by být z těchto ploch vyčleněny jako stavby určitého stáří, vykazující historické či architektonické hodnoty a mající v území význam lokálního charakteru.⁸⁵

Některá větší města alespoň podmiňují stavební záměry vypracováním územní studie. Tak je tomu i v případě areálu bývalé továrny na koberce Ignáze Ginzkeyho ve Vratislavicích nad Nisou.⁸⁶ Z tohoto územního plánu vyplývá následující:

L Vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním územní studie

L.1 Vymezení územních studií

L.1.0.1 Jako plochy nebo jejich dotčené části, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním územní studie, se vymezují soubory rozvojových ploch zakreslených ve Výkresu základního členění území (1) a mezilehlých stabilizovaných ploch, přičemž stanovený výčet rozvojových ploch nelze zmenšit ani dělit.⁸⁷

- ÚS INTEX : P5.31.PZ-P5.32.ZS-P5.96.PP-P5.97.PP-P5.98.PP-P5.100.ZS-P5.101.WTP5.102. WT-P5.122.SM-P5.123.SM

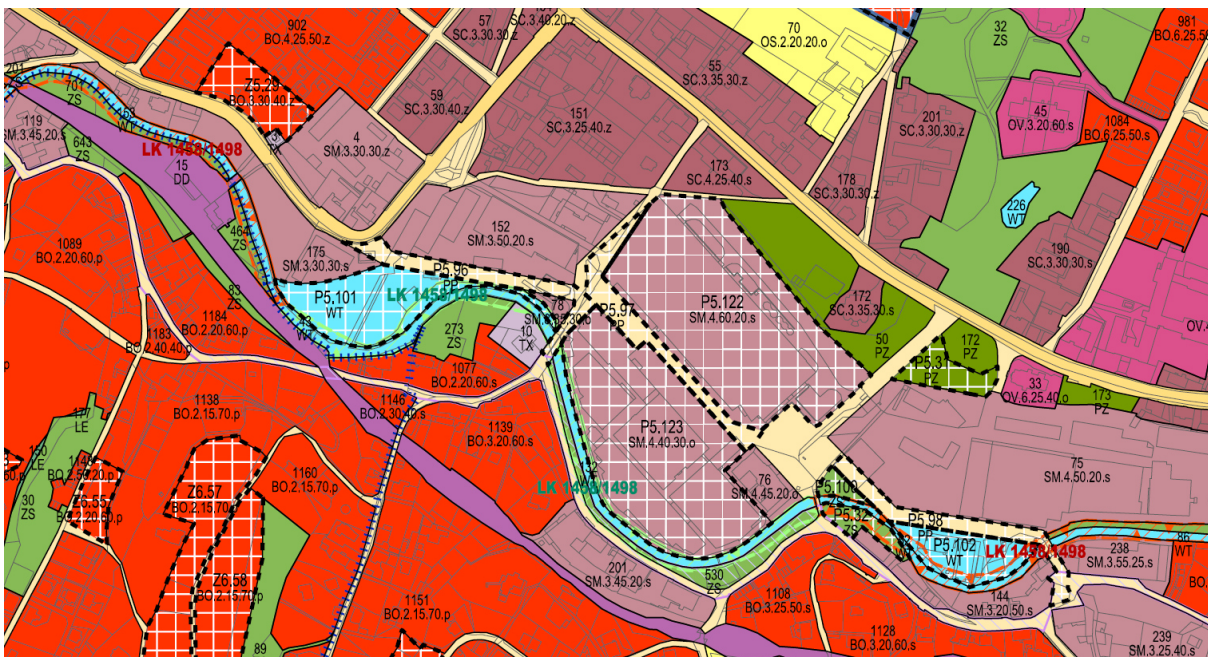
⁸⁴ Z mého pohledu není nutné prohlašovat za kulturní památky všechny stavby průmyslového charakteru, jelikož by se tím ztratila váha těch staveb, které vykazují mimořádné architektonické či historické kvality.

⁸⁵ Výsledky zkoumání řady územních plánů

⁸⁶ Zdroj: Územní plán města Liberec-Výrok-Textová část-12/2021

⁸⁷ Oblastí podmíněných územní studií je mnohem více, vybral jsem pouze jeden ilustrativní příklad obsahující území bývalé továrny na koberce Ignáze Ginzkeyho.

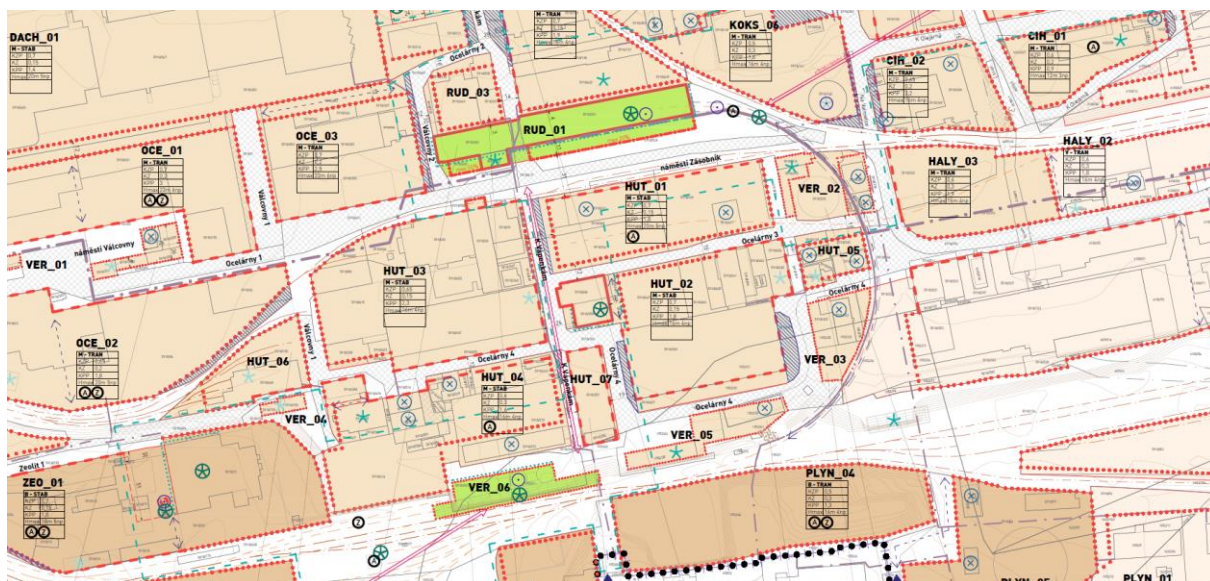

Část výkresu územního plánu Vratislavic nad Nisou v Liberci

V úrovni regulačního plánu by pak stavby měly být uvažovány jako součást veřejného prostoru a zapojeny do koncepce budoucí zástavby. Mohou se stát ohnisky nového rozvoje sídel a podstata využití pozemku brownfieldu tak bude skutečně naplněna. Pro potenciální investory je tímto plánem zajištěno smysluplné zacházení s historickou industriální vrstvou a je tím dán určitý směr či návod, jak místo dále systematicky rozvíjet.

Následující výřez hlavního výkresu regulačního plánu města Kladno znázorňuje, jak lze industriální stavby začlenit do nově plánované městské struktury. Ve výřezu legendy a situačním výkresu můžeme číst, že nejde pouze o zachování struktury v městské čtvrti, ale o promyšlenou koncepci zahrnující průhledy, dominanty či utváření veřejného prostoru pomocí těchto struktur. Vyhotovení předcházely rozsáhlé analýzy území a proto jsou zde vyznačeny i objekty, které jsou v budoucím rozvoji architektonicky či urbanisticky nevhodné.

	B - zóny městského charakteru s převážnou funkcí bydlení	vyšší intenzita zástavby, bytové domy
	M - zóny postindustriálního města	vyšší intenzita zástavby, multifunkční objekty
	V - zóny výroby	nízká intenzita zástavby
	I - zóny industriálního parku	-
	návaznost mimo řešené území	viz. text C.2.3a (návrh)
	pěší propojení skrz zónu bez přesného umístění	plovoucí značka; viz. text C.2.3b (návrh)
	chráněný průhled	včetně info. o dominantě; viz. text E.2.1 (návrh)
	chráněné dominanty	viz. text E.2.1 (návrh)
	velmi hodnotné stavby určující charakter území	viz. text E.2.2a (návrh)
	hodnotné stavby určující charakter místa	viz. text E.2.2b (návrh)
	autentické stavby doplňující charakter místa	viz. text E.2.2c (návrh)
	objekty architektonicky či urbanisticky nevhodné	viz. text E.2.2d (návrh)
	zvláště významná průčelí	viz. text E.2.1 (návrh)
	zóna specifické regulace zeleně	viz. text E.2.1c (návrh)
Ocelárny 1	název nově navrženého prostranství	-

OCE_02

"B" - STAB	označení a identifikace zóny
KZP 0,7	kód funkčního využití - B / M / V - STAB / TRAN (viz. text B.2, 0 - návrh)
KZ 0,3 a)	koeficient zastavěných ploch (viz. text D.4.1 - návrh)
KPP 1,4	koeficient zeleně, poznámky (viz. text D.4.3 - návrh)
Hmax 10m 2np	koeficient podlahových ploch (viz. text D.4.2 - návrh)
	maximální výška, podlažnost (viz. text D.5 - návrh)
	poznámka, platí pro celou zónu (ČKA, zastavovací studie,...)

Výřez části regulačního plánu: RP2 Kladno-Vojteska hut_N1_hlavni vykres,
Ing. Jan Pustějovský, Ph.D., Ing. arch., Ing. Tereza Lemparová, 05/2018

Návrh regulačního plánu s sebou nesl určité komplikace ze stran soukromých majitelů pozemků, jenž měli s těmito pozemky, a především s objekty na nich, jiné plány než začlenění do městské struktury. Tímto se vracíme zpět k otázce soukromého vlastnictví v kapitole C.1.3. LEGISLATIVA.

- **Celé území jako doklad industriální doby**

V kapitole B.1 HISTORIE podkapitola Rozvoj krajiny, byly zmiňovány tzv. industriální krajiny a vliv industrializace na formování městské i přírodní krajiny. Z toho vyplývá, že krajina jako taková je sama o sobě přetvořena lidskou činností prakticky na celém našem území.

Hornický region Erzgebirge / Krušnohoří získalo svůj název díky tzv. krušení tedy drcení rudy a tato hornická krajina sahající od Jáchymova přes Abertamy, Boží Dar, Horní Blatnou, Krupku, až po Mědník a Rudou věž smrti, byla v červenci 2019 zapsána na seznam světového dědictví UNESCO⁸⁸. Přesto soukromý vlastník, ze zatím nezveřejněných důvodů, požádal o povolení k demolici budov bývalého dolu Měděnec. Tato paradoxní situace naznačuje, jak málo dokážeme využívat potenciál této historické vrstvy, respektive jak snadno můžeme o tuto vrstvu přijít, pokud nebudeme mít dostatečné nástroje a znalosti o jejím zachování.

Řešením není plošně zapsat všechny známé krajiny na seznam památkově chráněných lokalit. Takový počín je v rozporu s principy ochrany zvláště významných území. Jde o určité zohlednění těchto prvků v krajině, podobně jako jsou pozitivně hodnoceny, a mnohdy chráněny signifikantní průhledy krajinou, ať už volnou či městskou, městské veduty či panoramata. Bylo by tedy vhodné zahrnout ve vizuálních hodnoceních i stavby a objekty industriálního charakteru, které krajinu kolem sebe přetvořily.

Princip zacházení s industriální vrstvou v městské, venkovské či volné krajině by měl být součástí územně plánovací dokumentace, v plánech rozvoje sídel, krajiny i celého regionu. Uvědomění si, že tyto prvky mají v krajině své místo, může mít pozitivní vliv na možnosti jejich zachování a případné budoucí využití. Není vyloučeno, že v některých případech dojde k vymazání prvku z krajiných průhledů, ale nemělo by k tomu docházet nesystematicky a důvody by měly být opodstatněné.

- **Nestandardní legislativní řešení – východisko posuzování historických struktur dle současných norem**

Hledání nestandardních řešení je pro využití industriálních staveb prakticky nutností v každém návrhu. Nicméně pravidla pro posuzování rekonstrukcí staveb dle dnešních norem a předpisů stále nejsou pro tento typ staveb stoprocentně připravena. Tato pravidla velmi dobře fungují pro standardní stavby jako jsou rodinné a bytové domy, stavby občanského, kulturního i sportovního vybavení, dokonce i pro výrobní objekty. Problém nastává tehdy, je-li potřeba změnit původní výrobní objekt na stavbu pro veřejnost.

---

⁸⁸ (Kru)

- Hodnocení konstrukce

Hodnocení historických konstrukcí může být limitováno například nedostatečnými informacemi o vlastnostech a složení posuzované konstrukce. Rychlý vývoj materiálového inženýrství v industriálním období byl v takovém rozmachu, že prakticky v každé dekádě tohoto období se lze setkat s jinými technologickými postupy a vlastnostmi materiálů. Dalším faktem, který může přinášet nejasnosti o historických konstrukcích je, že nové konstrukce byly primárně testovány právě na průmyslových objektech.⁸⁹

Problematickými konstrukcemi, složitými na jejich analýzu, jsou například: litinové a ocelové konstrukce a to především jejich křehkost, pevnost, odolnost vůči namáhání za ohybu, atd., betonové a železobetonové konstrukce díky svému nehomogennímu složení, použité výztuži a kvalitě cementu.

Analýzou takových konstrukcí se zabývá Kloknerův ústav při ČVUT⁹⁰, který je oslovován právě pro hodnocení a prověření historických konstrukcí a návrhu řešení prodloužení životnosti konstrukcí.

Na druhou stranu, řešit vše přes tuto instituci by bylo nejen finančně nákladné, ale náročné i časově, nicméně je to odůvodnitelný postup při sporných jednáních či významných stavbách, jako je například Libeňský most. Pro Železniční most na Výtoni byl dokonce povolán specialista na historické nýtované konstrukce, švýcarský profesor Eugen Brühwiler.⁹¹, aby spolupracoval na návrhu řešení zachování této unikátní stavby. Pro hodnocení běžných staveb industriálního a technického charakteru lze pracovat s následující zkušeností.

Z dnešní zkušenosti již víme, že stavby byly dimenzovány na vysoké zatížení a mnohdy dynamické namáhání. Pokud tyto konstrukce začneme analyzovat podle dnešních norem na výpočet dimenze prvků, pak se ve většině případů setkáme s nevyhovující dimenzí pro současné účely. Mnohdy je tohoto postupu využíváno pro obhájení demolice stavby.

Na základě normy ČSN ISO 13822 - Zásady navrhování konstrukcí - Hodnocení existujících konstrukcí § 8 Hodnocení na základě dřívější uspokojivé způsobilosti odst. 8.1 Hodnocení bezpečnosti vyplývá při splnění jejich podmínek, že pokud stavbu nově nezatížíme více, než bylo zatíženo v době provozu, lze předpokládat dostatečnou únosnost při novém použití.

Přesné znění normy:

„Konstrukce navržené a provedené podle dříve platných norem, nebo v odůvodněných případech, když nebyly použity normy, navržené a provedené na základě osvědčených stavebních postupů, lze považovat za bezpečné pro všechna zatížení kromě mimořádných (včetně seismických) za předpokladu, že:

---

⁸⁹ [ZAHRÁDKA, 2017]

⁹⁰ <https://www.cvut.cz/klokneruv-ustav>. *Od r. 1986 má soudně znalecké oprávnění v oboru stavebnictví „pro diagnostiku, analýzu poruch a zkoušky betonových, ocelových, dřevěných a zděných objektů a jejich částí; pro stavební mechaniku (deformace betonových a ocelových konstrukcí), vliv dynamických účinků na tyto konstrukce, ocelové a betonové konstrukce, využití plastických hmot ve stavebních konstrukcích“.*

⁹¹ [JADRNÝ, Petr; Český Rozhlas, 2019]

- *Pečlivá prohlídka neodhalí žádné známky významného poškození, přetížení nebo degradace*
- *Přezkoumá se konstrukční systém, prohlédnou kritické detaily a prověří se z hlediska přenosu napětí*
- *Konstrukce vykazuje uspokojivou způsobilost v průběhu dostatečně dlouhého časového období, ve kterém došlo v důsledku užívání a účinků prostředí k výskytu extrémně nepříznivých zatížení*
- *Predikovaná degradace s uvážením současného stavu a plánované údržby nemá vliv na trvanlivost*
- *Po delší plánovanou životnost konstrukce nenastanou změny, které by mohly významně zvýšit zatížení působící na konstrukci nebo ovlivnit její trvanlivost, a žádné takové změny nejsou očekávány.*

Poznámka: Pokud je k dispozici podrobná informace kvantitativního charakteru, lze brát v úvahu dřívější uspokojivou způsobilost konstrukce s ohledem na mimořádná zatížení (včetně seismicity)“

- **Hodnocení užívání stavby**

Standartním řešením pro užívání stavby pro jiné účely, než k jakým sloužila doposud, je podání Změny v užívání stavby. Tento proces je popsán ve stavebním zákoně č. 183/2006 Sb. §126 Změna užívání stavby, a vyžaduje souhlas nebo povolení stavebního úřadu. Tento předpis může být časově více či méně náročný a vyžaduje určitou projektovou připravenost. Další nevýhodou je, že jde o řešení, které může vyvolat nemalé stavební úpravy a ve výsledku toto řešení může přinést vyšší výdaje a plán nemusí být rentabilní.

Jednodušším způsobem, jak bychom mohli docílit využití industriálních staveb je určitá dočasnost, která se čím dál častěji ukazuje jako možné východisko zdlouhavých povolovacích procesů. I při dočasných řešení je potřeba splnit nároky například na bezpečnost užívání, hygienu a další podmínky dané stavebním úřadem, nicméně z hlediska legislativního jde o jednodušší proces. Dočasnost užívání stavby se ukazuje rovněž jako vhodný krok při jednání s vlastníky, kteří se stavbou mají jiné plány. Realizace těchto plánů však může mnohdy trvat několik let a do té doby je stavba nevyužita. Proto dočasně zapůjčené objekty mohou pod dobrým vedením, kvalitně oživit veřejný prostor. Oživení industriálních staveb není nezbytně nutné provádět v samotných stavbách, ale lze je realizovat i v jejich bezprostřední blízkosti, čímž se můžeme vyhnout některým problémům například bezpečnostním.

Takové užívání lze vyzorovat u příkladů jako je Zauhlovací a vodárenská věž ve Vratislavicích (Zauhlovačka), která neslouží jako samostatná rozhledna s bezpečnostními prvky ale vyhlídka s organizovaným průvodcem v omezeném počtu lidí a další aktivity, jako jsou dílny, komunitní zahrady a veřejná vystoupení se odehrávají v parteru pod věží. Bývalá Art Food Zoon v Trojském pivovaru, měla přístupný jen dvůr a šlo o dočasné řešení, které fungovalo několik let. Dnes je již v pivovaru prodejna jízdních kol a vybavení pro cyklistiku Kolovna, která postupně objekt zpřístupňuje i uvnitř. K jednorázové akci došlo například v libereckých tiskárnách, kde na jeden den ožily hudebním a výtvarným festivalem i přes to, že některé části

budovy byly v havarijním stavu. Akci bylo možné uspořádat právě za podmínek, že se odehrávala pouze ve dvoře a s omezeným přístupem do uzavřených drobných budov přiléhajících ke dvoru. Dočasně zde fungovali i umělecké ateliéry situované do domů bývalé manufakturní tiskařské výroby přiléhajících k ulici 8. března. Funkce doplnění parteru je často opomíjená, ale naprosto nezbytná pro zachování fragmentů jako jsou jeřáby či jiné strojní vybavení, jejichž nová funkce spočívá především v jejich zachování. Tento způsob je praktikován v mnoha zahraničních městech.

Sousedské setkání u Zauhlovačky, 2022 (Foto: Zauhlovačka - AvantgArt, z. s.)

Tiskárny Liberec, 2020, (Foto: archiv autora)

Jeřáb v parteru v Hamburgu, 2018, (Foto: archiv autora)

Parní stroj vyneseny do parteru, Munchhausen, 2021, (Foto: archiv autora)

E

E ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ VÝZKUMU

Tato disertační práce představuje komplexní popis a vyhodnocení výchozích podmínek industriálních staveb a jejich vliv na možnou adaptabilitu. Podařilo se tedy potvrdit hlavní i vedlejší hypotézy stanovené na začátku výzkumu.

V disertační práci byla v teoretické rovině shrnuta historie industriálních staveb, současný stav problematiky a následně byla velká část věnována celospolečenskému pohledu ze kterých vzešly podklady pro stanovení výchozích podmínek. Výchozí podmínky byly identifikovány a popsány z pohledu ve kterém se industriální stavby v současné době nacházejí.

Pokud uvažujeme industriální stavby znovu využít, je nutné míru stavebního zásahu, formu nové náplně i časový horizont zájmu, vždy posuzovat individuálně. Různorodý fond industriálních staveb vykazuje sice mnoho podobností, jako jsou etážové a halové prostory, strojní vybavení či utilitární jednoúčelové prostory, ale téměř vždy se nacházejí v různých lokalitách s odlišným měřítkem, technickým stavem atp. Kombinace takových okrajových podmínek je tedy v každém případě různá. Přesto některé okrajové podmínky jsou dominantnější než ostatní a lze vyzkoušet jejich určité podobnosti. Takové okrajové podmínky jsou popsány jako „Výchozí podmínky industriálních staveb“. Klíčem k rekultivaci industriálních staveb je popsání charakteristických výchozích podmínek a jejich srovnání s již realizovanými záměry. Díky srovnání s ostatními podobnými příklady lze predikovat možné způsoby budoucího nového využití.

Výchozí podmínky byly rozděleny do jednotlivých kategorií a následně popsán jejich vliv na adaptabilitu industriálních staveb. Kategorie výchozích podmínek byly definovány jako: Lokalita – Stavba – Legislativa – Sociálněekonomické aspekty.

Na základě charakteristik výchozích podmínek bylo vytipováno 62 objektů případových studií, na kterých byly výchozí podmínky popsány a zhodnocen jejich vliv na adaptabilitu jednotlivých objektů. Ke každému objektu byla vypracována karta objektu, kde byl objekt zkoumán z mnoha úhlů pohledů a poznatky získané jejich studiem, mohly doplnit informace o vlivu výchozích podmínek na industriální stavby. Objekty a jejich popis je shrnut v tabulkách případových studií.

V objektech případových studií mě zajímala stručná historie k dotvoření kontextu stavby a primárně pak způsob, jakým byl objekt nově využit, případně co vedlo k jeho nezachování. V některých případech se podařilo navázat osobní rozhovor s iniciátory nově využitých objektů. Takto získané informace byly nepostradatelným podkladem k pochopení důvodů iniciativy a překážek a příležitostí, které nové využití provázely. Další rovinou je seřazení objektů podle toho, zda byly či nebyly adaptovány a proč, jaké limity musely být překonány a jaké příležitosti byly podstatou pozitivního výsledku adaptace. Nechybí ani kreativní příklady a nevšední způsoby překonání zdánlivých překážek.

Primárním cílem disertační práce bylo nalezení odpovědi na otázku, jakým způsobem jsou industriální objekty vhodné k adaptaci na základě stavu, ve kterém se nacházejí. Tedy popsat

možnosti nového využití, pokud industriální stavba disponuje určitými vlastnostmi. V rámci výzkumu se potvrdilo, že předpoklady nového využití, či v opačném případě nevyužití, lze predikovat na základě podrobné analýzy objektu se zvláštním zaměřením na charakteristické vlastnosti popsané jako výchozí podmínky industriálních staveb.

Dále se podařilo potvrdit, že stavby nemusejí být nutně chráněny jako kulturní památka, aby byla vyzdvížena jejich kvalita a byly transformovány k novému účelu. Naopak utilitární stavby disponující průměrnými kvalitami mohou být mnohem snadněji podpořeny pomocí nových stavebních intervencí, funkcí či spontánními dočasnými kulturními akcemi. Na takových přístupech pak zle stavět reklamu a ekonomický potenciál stavby se díky „módnosti“ zvyšuje.

E.1 PŘÍNOS DISERTAČNÍ PRÁCE

V disertační práci vidím potřebný zdroj informací, doplňující současný stav poznání této problematiky. Rozpoznání výchozích podmínek industriálních staveb a identifikace jejich potenciálu je jednou z klíčových informací, které bychom měli získat, než se rozhodneme, jak industriální stavby využít. Zároveň včasné rozpoznání hodnot by mělo být zásadní pro jejich uchování.

Hledání zkratk a zjednodušení si cesty tvrzením, že z „nějakého“ důvodu nelze danou stavbu využít, považuji za již zažitá klišé, která by měla tato disertační práce do jisté míry vyvracet nebo alespoň nabourávat.

Výsledky této disertační práce by měly pomoci rozšířit povědomí o aktuálním stavu průmyslového dědictví a především ukázat možné postupy jak s ním pracovat. Instituce a osoby činné v procesech rozhodujících o osudu průmyslového dědictví by měly v této práci hledat jiný pohled na jejich potenciál a inspiraci nevšedních přístupů.

Každá práce, zabývající se industriálním dědictvím přispívá k jeho ochraně a zachování, zároveň rozšiřuje stav poznání vyspělé společnosti, zabývající se udržitelným rozvojem, kulturou a historií. Společnost, které není lhostejná svá budoucnost a svůj kulturně civilizační vývoj staví na historických základech, by si neměla tyto základy podkopávat.

E.2 DOPORUČENÍ PO DALŠÍ VÝZKUM

V průběhu výzkumu bylo zjištěno mnoho rezerv ve spojení dvou rovin. Na jedné straně obrovský rozvojový potenciál měst a obcí směrem k adaptaci průmyslového dědictví, a na straně druhé minimum čerpání informací z dokumentů zabývajících se touto problematikou. Spolupráce vedení obcí s akademiky, specializující se na dané obory stále není samozřejmostí. Objevují se světlé výjimky, kdy obce vidí potenciál přizvat specialisty z řad architektů při řešení rozvoje

obce, o to méně pokud jde o industriální tematiku. Podobně tomu tak je i v řadách soukromých investorů.

Apel bych kladl na korelaci veřejné správy a podnikatelských subjektů s akademickým výzkumem a odborníky v dané problematice. S tím souvisí zanesení této industriální vrstvy do územně plánovacích dokumentů.

V akademické rovině bych viděl doporučení pro další výzkum zejména v prověření následujících témat:

- Rozšíření fondu analyzovaných případových studií a doplnění do interaktivní databáze, jako zdroj užitečných informací sloužící pro investory či obce, kteří mají ve svém vlastnictví podobný typ staveb.
- Rozpracovat vztah mezi autenticitou průmyslové stavby a mírou zásahu, tedy najít „hranice“ při kterých lze hovořit o konverzi s čitelným průmyslovým charakterem anebo o stavbě, která takřka popírá, že vychází z průmyslové stavby.
- Provést analýzu vložených nákladů a zisku konverze a porovnat ji s vloženými náklady a zisky novostavby nahrazující průmyslový objekt. V této rovině se nabízejí možnosti zohlednění míry zásahu konverze od nízko zásahových řešení přes střední míru zásahu až po intenzivní.

„Architektura je specifická odpověď na specifické místo a specifické zadání.“⁹²

---

⁹² Adam Gebrian v rozhovoru podcastu U Kulatého stolu, prosinec 2021

F

F BIBLIOGRAFIE

F.1 CITOVANÁ LITERATURA A ZDROJE

A7 ARENA Holešovický pivovar - objekt B [Online] // archiweb.cz. - <https://www.archiweb.cz/b/a7-arena-holesovicky-pivovar-objekt-b>.

AUR18 Architektura a udržitelný rozvoj 2018 - Abstrakt AUR18 [Konference]. - [místo neznámé] : ČVUT v Praze.

BAROCH, Pavel; Aktuálně.cz Uhelné haldy žijí. Jsou plné vzácných rostlin a zvířat - Aktuálně.cz [Online] // Aktuálně.cz. - 6. červen 2007. - <https://magazin.aktualne.cz/uhelne-haldy-ziji-jsou-plne-vzacnych-rostlin-a-zvirat/r-i:article:453371/>.

BEČKOVÁ Kateřina Zbořeno: Zaniklé pražské stavby 1990-2020 [Kniha]. - [místo neznámé] : Paseka, 2021. - ISBN: 978-80-7637-161-3.

CAFOUREK Tomáš Zchátralá nádraží dáme pryč. Kontejnery se lépe udržují, napadlo SŽDC - idnes.cz [Online] // idnes.cz. - 21. 11. 2018. - https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/zeleznice-nadrazi-szdc-modernizace-prodej-revitalizace.A181120_180834_eko-doprava_rts?

CERQUEIROVÁ, Andrea; Náš region Hostivické depo nebude prohlášeno kulturní památkou. Dál mu hrozí demolice! [Online] // nasregion.cz. - 19. leden 2021. - <https://nasregion.cz/hostivicke-depo-nejbude-prohlaseno-kulturni-pamatkou-dal-mu-hrozi-demolice-201191/>.

CZECHINVEST BROWNFIELDY 2018 – SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ Z KONFERENCE [Konference]. - [místo neznámé] : Asociace developerů; Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest.

DVOŘÁK Max Katechismus památkové péče [Kniha]. - Praha : Národní památkový ústav, 2004. - ISBN 80-86234-55-X.

DVOŘÁKOVÁ Eva [Článek] // Zprávy památkové péče. - Praha : NPU, 2017. - 5. - ISSN 1210-5538.

DVOŘÁKOVÁ Eva, FRAGNER Benjamin a ŠENBERGER Tomáš Industriál_paměť_východiska [Kniha]. - Praha : Titanic, 2007. - ISBN 978-80-86652-33-7.

Fotogalerie - Kralupy nad Vltavou, město a městský úřad - oficiální stránky [Online] // mestokralupy.cz. - <https://www.mestokralupy.cz/mesto/fotogalerie/2-historicke-fotografie>.

Foukané vánoční ozdoby - Představení - České dědictví UNESCO [Online] // <https://www.unesco-czech.cz/>. - https://www.unesco-czech.cz/foukane-vanocni-ozdoby/predstaveni/#page_start.

GEHL Jan Města pro lidi [Kniha]. - Brno : Partnerství, 2012. - ISBN: 978-80-260-2080-6.

GREMLICA Tomáš Obnova krajiny Kladenska narušené dobýváním. - Praha : MŽP ČR, 2005. - VaV 640/10/03.

HÁJEK Karel a ŠENBERGER Tomáš K plánu Správy železniční dopravní cesty (SŽDC) na bourání nevyhovujících nádražních budov [Online] // Industrial Heritage 2.0. - <https://z-p3-upload.facebook.com/notes/428361711467676/>.

HLAVÁČEK Emil Architektura pohybu a proměn : minulost a přítomnost průmyslové architektury [Kniha]. - [místo neznámé] : Odeon, 1985.

JADRNÝ, Petr; Český Rozhlas Švýcarský expert o železničním mostu na Výtoni: Nový se stavět nemusí, stál by víc než rekonstrukce | iROZHLAS - spolehlivé zprávy [Online] // irozhlas.cz. - 29. listopad 2019. - https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/eugen-bruhwiler-zeleznicni-most-vyton-sprava-zeleznicni-dopravni-cesty_1911290650_pj.

Jandová, Olga; Tomáš Kadlec: Chci žít život, kterej mě baví a za kterým si můžu morálně stát [Online] // soucetně.cz. - 4. srpen 2020. - <https://soucitne.cz/novinky/tomas-kadlec-chci-zit-zivot-kterej-me-bavi-a-za-kterym-si-muzu-moralne-stat>.

JANSOVÁ Petra Industriální památky bouráme a pak řešíme, co dál. Je to zběsilé, říkají architekti in Aktualne.cz [Online]. - 18. 1 2019. - <https://magazin.aktualne.cz/industry-punk/r~b5251b3ad39911e895620cc47ab5f122/r~ed162da0d39811e8b634ac1f6b220ee8/>.

JANSOVÁ, Petra; Aktuálně.cz Industriální památky bouráme a pak řešíme, co dál. Je to zběsilé, říkají architekti - Aktuálně.cz [Online] // Aktuálně.cz. - 8. prosinec 2018. - <https://magazin.aktualne.cz/industry-punk/r~b5251b3ad39911e895620cc47ab5f122/>.

JEŽEK, Petr; Impuls Ze Škodovky k Chotíkovu, historický most bude sloužit cyklistům a pěším - regiony.impuls.cz [Online] // impuls.cz. - 26. červen 2022. - https://www.impuls.cz/regiony/plzensky-kraj/cyklista-pesi-most-chotikov-doudlevec-skodovka-radbuza-uhlava-plzen.A220626_093601_imp-plzensky_kov?.

KASTLOVÁ Veronika Industriály 2016 (audiovizuální dokument). - FA ČVUT v Praze, VCPD, 2016. - ISBN 978-80-01-06059-9.

KOHOUT Jiří a VANČURA Jiří Praha 19. a 20. století. Technické proměny [Kniha]. - Praha : SNTL, 1986.

KRŇÁVEK, Petr; Šumperský deník Zlatohorští zachraňují nádraží. Má nabídnout skanzen, ubytovnu i pedikúru - Šumperský a jesenický deník [Online] // <https://sumpersky.denik.cz/>. - 8. únor 2021. - https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/zlate-hory-nadrazi-pribeh-sknazen-060221.html?fbclid=IwAR24RuQ2JPpeZ-Uwqa0wZdKQW4cXfW8gdLEjOlqg-Q28eMx25MZW4uU5IcU.

Krušnohoří - Představení - České dědictví UNESCO [Online] // [unesco-czech.cz](https://www.unesco-czech.cz/). - https://www.unesco-czech.cz/krusnohori/predstaveni/#page_start.

KUBÍKOVÁ, Dáša; Český Rozhlas I nádražní záchodky mohou být kulturní památkou. V Rozsochách jsou původní z roku 1904 | Vysočina [Online]. - 28. Leden 2021. - https://vysočina.rozhlas.cz/i-nadrazni-zachodky-mohou-byt-kulturni-pamatkou-v-rozsochach-jsou-puvodni-z-roku-8413856?fbclid=IwAR3QN-4a4POqDz4Yiwqb-S6ogSMI3kJzpZXHlmpycSIF6V_FewVS3Uwe6XM.

Mapy.cz Mapy.cz [Online] // [Mapy.cz](https://mapy.cz/). - <https://mapy.cz/>.

MATĚJ Miloš a RYŠKOVÁ Michaela Metodika hodnocení a ochrany průmyslového dědictví z pohledu památkové péče [Kniha]. - Ostrava : NPU, 2018. - ISBN 978-80-88240-06-8.

MEDKOVÁ Magdalena „Ještě jednou písknou nouzový stav a já už zpátky do Prahy nejedu.“ Jak se znovuosidlují Sudety? | Vltava [Online] // [vltava.rozhlas.cz](https://vltava.rozhlas.cz/jeste-jednou-pisknou-nouzovy-stav-a-ja-uz-zpatky-do-prahy-nejedu-jak-se-8428040?fbclid=IwAR3RhxCjN1S0nltIIPFF6RZPLZHALWDXWSv-5a37iWK_ZxtKM6GGjwJU6g). - 17. únor 2021. - https://vltava.rozhlas.cz/jeste-jednou-pisknou-nouzovy-stav-a-ja-uz-zpatky-do-prahy-nejedu-jak-se-8428040?fbclid=IwAR3RhxCjN1S0nltIIPFF6RZPLZHALWDXWSv-5a37iWK_ZxtKM6GGjwJU6g.

mld Obří rypadlo z dolu ČSA zanikne. Podle ministerstva kultury je důležitější rekultivace než jeho záchrana [Online] // <https://ct24.ceskatelevize.cz/>. - 9. 11. 2022. - <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3542242-obri-rypadlo-z-dolu-csa-zanikne-podle-ministerstva-kultury-je-dulezitejsi?fbclid=IwAR3zRxjsg262Wd2UFlPV57BPY03t3jlo8V9IgvTMA50IbRPGStfDSALeD1k>.

Národní památkový ústav npu.cz [Online] // Národní památkový ústav. - www.npu.cz.

NEJEDLÝ Vratislav Historie NPÚ - Národní památkový ústav [Online] // [npu.cz](https://www.npu.cz/historie-npu). - <https://www.npu.cz/historie-npu>.

NPU Národní památkový ústav [Online]. - <https://www.npu.cz>.

Objevte Česko industriální - Czech Industrial Heritage [Online] // www.ceskoindustrialni.cz. - Pilsenjoy s.r.o. - <https://www.ceskoindustrialni.cz/cz/>.

OČENÁŠKOVÁ, Adéla; Aktuálně.cz "Takové hospodaření státu je divné." Starosta i ekologové kritizují demolici nádraží [Online] // zpravy.aktualne.cz. - 28. 4. 2021. - https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/ekologove-kritizuji-sz-za-nakladnou-demolici-nadrazi-na-pard/r~26017a1ea66b11ebb234ac1f6b220ee8/?utm_source=centrumHP&utm_medium=newsbox&utm_content=A_zena&utm_term=position-0&utm_campaign=Aktualne.

OČENÁŠKOVÁ, Adéla; Aktuálně.cz Druhý život nádraží. Lidé z nich chtějí muzea či klubovny, stát je však raději bourá - Aktuálně.cz [Online]. - 11. prosinec 2020. - <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/doprava/lide-chteji-chatrajici-nadrazi-menit-na-muzea-ci-ubytovny-sz/r~1ba5f73a3a1311ebb1110cc47ab5f122/>.

PALMER Marilin a NEAVERSON Peter Industrial Archaeology, Principles and practice [Kniha]. - 1998. - ISBN 0-415-16626-8.

Památková péče - Wikipedie [Online] // Wikipedie, otevřená encyklopedie. - https://cs.wikipedia.org/wiki/Pam%C3%A1tkov%C3%A1_p%C3%A9%C4%8De.

Památková péče v Česku: Povinnosti soukromého vlastníka. [Online] // Wikipedia: the free encyclopedia. - 6. 12. 2021. - https://cs.wikipedia.org/wiki/Pam%C3%A1tkov%C3%A1_p%C3%A9%C4%8De_v_%C4%8Cesku#Povinnosti_soukrom%C3%A9ho_vlastn%C3%ADka.

Památková spekulace — Reportéři ČT [Online] // Česká televize. - 20. leden 2020. - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/220452801240003/cast/745203/>.

POLÁČKOVÁ Tereza Architektura na červeném seznamu - normální je nebourat [Kniha]. - [místo neznámé] : ČVUT Praha, 2020. - ISBN: 978-80-01-06759-8.

POPELOVÁ Lenka a ŠENBERGER Tomáš Průmyslové dědictví - Evidence, výzkum, ochrana, nové využití [Kniha].

PŘIBYL, Pavel; iDNES V Řetenicích bourají nádraží, plán na první stanici z kontejnerů padl - [idnes.cz](https://www.idnes.cz) [Online]. - 8. březen 2021. - https://www.idnes.cz/usti/zpravy/nadrazi-stanice-teplice-retenice-demolice-bourani-kontejnery.A210308_095143_usti-zpravy_grr.

PUSTĚJOVSKÝ Jan Konverze pivovarských výrobních objektů_Disertační práce [Kniha]. - Praha : Pustějovský Jan, 2015.

REDAKCE Hornické haldy je třeba nyní využít v náš prospěch | iUHLI.cz [Online] // [iUHLI.cz](https://iuhli.cz). - 12. listopad 2016. - <https://iuhli.cz/hornicke-haldy-je-treba-nyni-vyuzit-v-nas-prospech/>.

SIGMUNDOVÁ Anna Konverze speciálních průmyslových staveb_Fenomén nového využití průmyslových staveb a staveb dopravní a technické_Disertační práce [Kniha]. - Praha : Sigmundová Anna, 2019.

STEJSKAL Jan Budeme chránit haldy po těžbě uhlí? - Ekolist.cz [Online] // EkoList. - 16. únor 2005. - <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/budeme-chranit-haldy-po-tezbe-uhli>.

SŮRA, Jan; Zdopravy.cz Správa železnic zbourala nádražní budovu v Bynově, zájem o ni měli nájemníci - zdopravy.cz [Online] // zdopravy.cz. - 25. červen 2022. - [https://zdopravy.cz/sprava-zeleznic-zbourala-nadrazni-budovu-v-bynove-zajem-o-ni-meli-najemnici-](https://zdopravy.cz/sprava-zeleznic-zbourala-nadrazni-budovu-v-bynove-zajem-o-ni-meli-najemnici-117853/?fbclid=IwAR3B_EltV_rWoQA1ZuqJk29q0v56oHl1707abivKaD9eGiM6tD9FedA9Byl)

117853/?fbclid=IwAR3B_EltV_rWoQA1ZuqJk29q0v56oHl1707abivKaD9eGiM6tD9FedA9Byl.

ŠENBERGER Tomáš a POPELOVÁ Lenka Železniční dědictví – od velké minulosti k budoucí využitelnosti [Kniha]. - [místo neznámé] : ČVUT v Praze, 2018.

ŠENBERGER Tomáš a POPELOVÁ Lenka Ochrana průmyslového dědictví – Srdcem stavaři | Fakulta stavební ČVUT v Praze [Online] // <https://srdcemstavari.cz/>. - 25. březen 2021. - [https://srdcemstavari.cz/ochrana-prumysloveho-](https://srdcemstavari.cz/ochrana-prumysloveho-dedictvi/?fbclid=IwAR3XydNxtWMGllWHgypw_QtBNKiF7nHO7IAylLO1MNz_tCp6men_s0tgFw)

[dedictvi/?fbclid=IwAR3XydNxtWMGllWHgypw_QtBNKiF7nHO7IAylLO1MNz_tCp6men_s0tgFw](https://srdcemstavari.cz/ochrana-prumysloveho-dedictvi/?fbclid=IwAR3XydNxtWMGllWHgypw_QtBNKiF7nHO7IAylLO1MNz_tCp6men_s0tgFw)

s.

ŠENBERGER Tomáš Rekonstrukce výrobně-technických staveb k novým účelům [Kniha]. - Praha : Národní technické muzeum, 1995. - ISBN 80-7037-044-0.

ŠENBERGER Tomáš Rozpravy Národního technického muzea v Praze - Rekonstrukce výrobně - technických staveb k novým účelům [Kniha]. - Praha : Národní technické muzeum Praha, 1995. - ISBN 80-7037-044-0.

ŠEVČÍK Oldřich Architektura-historie-umění, Kulturně-civilizační vývoj v Evropě od Antiky do počátku 19.století [Kniha]. - Praha : Grada Publishing a.s., 2007. - ISBN 978-80-247-2032-6.

ŠOUREK Michal Industriální dědictví v kontextu trvale udržitelného života [Kniha]. - Praha : ČVUT v Praze, 2012.

ŠOUREK Michl Od funkčních ploch ke struktuře veřejného prostoru: udržitelný rozvoj města v kontextu komunikace společensko-kulturních hodnot [Kniha]. - Praha : ČVUT v Praze.

ŠTĚDRÝ František Nauka o stavbách V.: Transformace průmyslu ve městech. 2. vydání [Kniha]. - Praha : Vydavatelství ČVUT, 2001. - ISBN 80-01-02427-X.

ŠTIBOR Martin a MACH Marek Industry Punk [Online]. - <https://www.facebook.com/industrypunk/>.

ŠTIBOR Martin DP_Martin_Štibor by Martin Štibor - Issuu [Online] // [issuu.com](https://issuu.com/martin_stibor/docs/dp__tibor_web). - 1. prosinec 2018. - https://issuu.com/martin_stibor/docs/dp__tibor_web.

Technické památky - Národní památkový ústav [Online] // [npu.cz](https://www.npu.cz/technicke-pamatky). - <https://www.npu.cz/technicke-pamatky>.

TICHÝ Marek Historická a současná architektura [Kniha]. - Praha : Argo, 2021. - ISBN: 978-80-257-3479-7.

Urbex.cz – Urban exploration v Čechách | Urban exploration in Czech Republic [Online] // urbex.cz. - <https://urbex.cz/>.

VANŽURA, Alexandr; Děčínský deník Místo demolice proměna. V budově nádraží v Krásné Lípě budou apartmány - Děčínský deník [Online] // [decinsky.denik.cz](https://decinsky.denik.cz/zpravy_region/dalsi-nadrazi-projde-promenou-v-krasne-lipe-budou-apartmany.html). - 18. Duben 2022. - https://decinsky.denik.cz/zpravy_region/dalsi-nadrazi-projde-promenou-v-krasne-lipe-budou-apartmany.html.

- VCPD FA ČVUT v Praze** Co jsme si zbořili - Bilance mizející průmyslové éry / deset let [Kniha]. - Praha : ČVUT v Praze, 2009. - ISBN 978-80-01-04387-5.
- VCPD FA ČVUT v Praze** Charta průmyslového dědictví TICCIH [Kniha]. - Praha : České vysoké učení technické v Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury, 2013. - ISBN 978-80-01-05235-8.
- VCPD FA ČVUT v Praze** Industriální topografie [Online]. - <http://www.industrialnitopografie.cz/>.
- VCPD FA ČVUT v Praze** Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT [Online]. - <http://vcpd.cvut.cz/cz/>.
- VITÁSKOVÁ, Jana; Český Rozhlas** Nová nádražní čekárna v teplických Řetenicích by měla stát ještě letos [Online]// sever.rozhlas.cz. - 6. duben 2021. - <https://sever.rozhlas.cz/nova-nadrazni-cekarna-v-teplickyh-retenicich-mela-stat-jeste-letos-8462748>.
- VYBÍRAL Jindřich** Leopold Bauer. Heretik moderní architektury [Kniha]. - Praha : Akademia, UMPRUM, 2015. - ISBN:978-80-200-2417-6.
- WALTHER Daniela** Shift-X: compendium on effective industrial heritage management structures and options for their interregional transfer [Kniha]. - [místo neznámé]: Zweckverband Sächsisches Industriemuseum, 2014. - ISBN 978-3-934512-28-3.
- ZAHRÁDKA Radek** Prograsivní stavební materiály a jejich využití pro konstrukce industriálních objektů od 2. poloviny 18. století do začátku 20. století [Referát]. - 2017.

F.2 OSTATNÍ INTERNETOVÉ ZDROJE

ERIH	https://www.erih.net/
TICCIH	https://ticcih.org/
TEH	https://teh.net/
Fabriky	www.fabriky.cz
Tovární komíny	tovarnikominy.cz koda.kominari.cz
Věžové vodojemy	vezovevodojemy.cz
Mapy	www.mapy.cz www.google.cz/maps
Mapa proměn	www.cestamipromen.cz/promeny/mapa-promen
Czechinvest	www.brownfieldy.cz
Zaniklé obce	www.zanikleobce.cz

F.3 SEZNAM OBRÁZKŮ

KAPITOLY

Č.	Popis	Zdroj
A	Těžní kladivová věž uhelného dolu Minister Stein, Eving - Dortmund	Martin Štibor, 07/2020
B	Sběrač kovu, Poldi Kladno	Martin Štibor, 2018
C	Ocelárna, Landschaftspark Duisburg-Nord	Martin Štibor, 09/2020
D	DADA Distrikt, Brno	Martin Štibor, 04/2022
E	Hamburg	Martin Štibor, 09/2018
F	Řetízková šatna, Kokerei Hansa, Dortmund	Martin Štibor, 09/2020
G	IBA Lužice	Martin Štibor, 09/2016

PŘÍPADOVÉ STUDIE

Č.	Zdroj	Č.	Zdroj	Č.	Zdroj
X 001	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 001	Martin Štibor, 08/2022	Z 009	Martin Štibor 07/2016, 08/2013
X 002	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 002	Studio acht	Z 010	Martin Štibor
X 003	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 003	Martin Štibor, 06/2019	Z 011	www.loft-revnicov.cz
X 004	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 004	Martin Štibor, 02/2020	Z 012	Martin Štibor
X 005	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 005	Martin Štibor	Z 013	www.fabrikazije.cz
X 006	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 006	Robert Kořínek Martin Vonka	Z 014	Lukáš Beran, 2012
X 007	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 007	Marek Mach	Z 015	Martin Štibor, 2023
X 008	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 008	Martin Štibor	Z 016	pragovka.com
X 009	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 009	Martin Štibor, 02/2023	Z 017	Martin Štibor, 07/2022
X 010	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 010	Martin Štibor, 09/2020	Z 018	www.eterniasmichov.com
X 011	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 011	Tomáš Šenberger, 2020	Z 019	www.radlickazije.cz
X 012	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 012	OD Senimo	Z 020	www.petrohradskakolektiv.com
X 013	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Y 013	www.mistopis.eu	Z 021	Martin Štibor, 05/2018 Martin Vonka
X 014	Co jsme si zbořili (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)	Z 001	www.walzel.cz	Z 022	Martin Štibor
X 015	Martin Štibor	Z 002	Marek Mach, 03/2018	Z 023	Alena Štiborová
X 016	Martin Štibor	Z 003	www.tovarnamastnych.eu	Z Z01	Martin Štibor
X 017	Martin Štibor	Z 004	Milan Škobrtal, 2013	Z Z02	Martin Štibor, 09/2016
X 018	Martin Štibor	Z 005	Továrna Mastných	Z Z03	Martin Štibor, 09/2016
X 019	Martin Štibor, 08/2022	Z 006	Tereza Vokurková, 2011	Z Z04	Martin Štibor, 09/2016
X 020	Martin Štibor, 10/2015	Z 007	Martin Štibor, 12/2022	Z Z05	Martin Štibor
X 021	Státní okresní archiv Prostějov	Z 008	Marek Mach		

G

G PŘÍLOHY

Seznam příloh:

G1	Představení doktoranda
G2	Seznam publikací
G3	Dotazník: Pohled společnosti na využití industriálních staveb
G4	Dotazník vlastníkům / provozovatelům
G5	Případové studie
G6	Mapa případových studií

G.1 PŘEDSTAVENÍ DOKTORANDA

DOKTORAND:	Ing. arch. Martin Štibor
DATUM NAROZENÍ:	13/09/1991
DATUM ZAHÁJENÍ STUDIA:	10/2017
FORMA STUDIA:	Prezenční studium
STUDIJNÍ PROGRAM:	P3502 – Architektura a stavitelství
STUDIJNÍ OBOR:	3501V013 – Trvale udržitelný rozvoj a průmyslové dědictví.
ŠKOLÍCÍ PRACOVISTĚ:	Katedra architektury K129 FSv ČVUT v Praze
ŠKOLITEL:	prof. Ing. arch. Tomáš Šenberger

Narozen v Praze v září roku 1991. Od roku 2007 do roku 2011 studoval Střední průmyslovou školu stavební Josefa Gočára v Praze – studijní obor 36-32-6 Pozemní stavitelství. Následně studoval a v červnu 2017 dokončil magisterský studijní program na Fakultě stavební, ČVUT v Praze – Architektura a stavitelství. Od října 2017 studuje, v prezenční formě studia, doktorský studijní program P3502 – Architektura a stavitelství – obor 3501V013 – Trvale udržitelný rozvoj a průmyslové dědictví. Během studia na vysoké škole pracoval v architektonické kanceláři Atelier 6, s.r.o.⁹³ a od června roku 2018 se věnuje architektonické tvorbě. Paralelně se studiem a prací architekta se věnuje popularizaci a aktuálním kauzám v oboru průmyslových staveb a jejich nového využití na své internetové platformě – Industry Punk⁹⁴.

ODKAZY:

Osobní stránka: www.martinstibor.cz
www.zezivotaarchitekta.cz
www.instagram.com/zezivotaarchitekta

Industry Punk: www.facebook.com/industrypunk
www.instagram.com/industrypunk

Mapa Industry Punk

---

⁹³ www.a6.cz

⁹⁴ www.facebook.com/industrypunk

G.2 SEZNAM PUBLIKACÍ

G.2.1 VÝPIS Z V3S⁹⁵

Konverze věžových vodojemů. [Pořádání výstavy s kritickým katalogem] 2021.

ŠTIBOR, M. *Veřejný prostor a ohniska rozvoje jako východisko rozsáhlých uzavřených průmyslových areálů.* [Vyzvaná nepublikovaná odborná přednáška] Fakulta stavební ČVUT v Praze, posluchárně B-168: SVK- Současné trendy konverzí, Fakulta stavební ČVUT v Praze. 2022-11-25.

ŠTIBOR, M. *Ukázky konverzí věžových vodojemů v zahraničí.* [Vyzvaná nepublikovaná odborná přednáška] Černokostelecký pivovár: Konference Věžové vodojemy 2022, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební. 2022-10-21.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *Historie a prohlídka Trojského pivovaru 2.* [Popularizační přednáška] Trojský pivovár: Komentovaná prohlídka Trojského pivovaru, Kolovna ZOO na. 2022-09-17.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *Historie a prohlídka Trojského pivovaru 1.* [Popularizační přednáška] Trojský pivovár: Slavnostní otevření nové prodejny Kolovna, Kolovna ZOO na. 2022-06-25.

Současné trendy konverzí - shrnutí současného výzkumu. [Pořádání konference] 2022.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *Stavební vývoj továrny na koberce Ignáce Ginzkeyho ve Vratislavicích nad Nisou s bližším zaměřením na zauhlovací a vodárenskou věž s kotelnou.* Praha: ČVUT. Fakulta stavební, 2022.

ISBN 978-80-01-07041-3. Dostupné

z: https://www.academia.edu/87316642/Stavebn%C3%AD_v%C3%BDvoj_to

---

⁹⁵ Aplikace ČVUT eviduje výsledky vědy a výzkumu a další aktivity vědecko-výzkumných pracovníků ve vědecké komunitě. Aplikace V3S slouží k odesílání výsledků do RIV, exportům pro statistické analýzy i k interním hodnocením vědecko-výzkumné činnosti.

[v% C3% A1rny na koberce Ign% C3% A1ce Ginzkeyho ve Vratislavic% C3% ADch nad Nisou s bli% C5% BE% C5% A1% C3% ADm zam% C4% 9B% C5% 99en% C3% ADm na zauhlovac% C3% AD a vod% C3% A1renskou v% C4% 9B% C5% BE s kotelnou](#)

ŠTIBOR, M. *OP Prostějov - Impérium oděvního průmyslu*. [Vyzvaná nepublikovaná odborná přednáška] Fakulta stavební ČVUT v Praze, posluchárně B-168: Ohrožená průmyslová architektura 2. pol. 20. století, Fakulta stavební ČVUT v Praze. 2021-11-05.

ŠTIBOR, M. *Možnosti a přístupy nového využití historických průmyslových staveb*. [Vyzvaná nepublikovaná odborná přednáška] Malešice u Temelína: Architektura na vsi, Malešice bez hranic. 2022-06-18.

ŠTIBOR, M. et al. *Architektura na vsi*. [Architektonická výstava skupinová vyzvaná] 2022-06-18 - 2022-06-19 Malešice bez hranic, Malešice u Temelína.

Ohrožená průmyslová architektura 2. pol. 20. století. [Pořádání konference] 2021.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *STAVEBNĚ HISTORICKÝ PRŮZKUM TOVÁRNÍHO AREÁLU BÝVALÉ STROJNÍ PLETÁRNY EISLER & FUCHS S BLIŽŠÍM ZAMĚŘENÍM NA STARŠÍ VÝROBNÍ HALU*. [Jiný projekt (SHP, POV apod.)] 2021-12-06.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. Zauhlovací a vodárenská věž ve Vratislavicích n/N - studentské projekty jako dialog s veřejností. In: POPELOVÁ, L. a T. ŠENBERGER, eds. *Průmyslové dědictví - evidence, výzkum, ochrana, nové využití*. Praha: ČVUT. Fakulta stavební, 2021. s. 139-144. ISBN 978-80-01-06657-7.

ČSA - Budoucnost, možnosti, výzvy. [Pořádání výstavy] 2021.

ŠTIBOR, M. Ústřední jatky a dobytčí trh v Praze Holešovicích. *Stavitel*. 2021, XXIX(6-7), 34-37. ISSN 1210-4825.

ŠTIBOR, M., J. KUTÁK a M. MACH, eds. *Cestovní průvodce EMSCHER PARK 20*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2020.

Emscher Park 20. [Pořádání workshopu] 2020.

Výstava studentských prací – AAKA LS2020 - Šenberger, Pustějovský, Štibor, Kuták. [Pořádání výstavy] 2020.

Výstava studentských prací AAKA LS 2018/2019. [Pořádání výstavy] 2019.

ŠTIBOR, M., ed. *WS Zauhlovačka - sborník*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2020. ISBN 978-80-01-06724-6. Dostupné z: https://www.academia.edu/42333359/WS_Zauhlova%C4%8Dka_-_sborn%C3%ADk

Výroční konference doktorského programu TURPD. [Pořádání konference] 2019.

ŠTIBOR, M. a M. MACH, eds. *Workshop Zauhlovačka*. Praha: ČVUT FSv. Katedra architektury, 2020. ISBN 978-80-01-06724-6.

Workshop Zauhlovačka. [Pořádání workshopu] 2019.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *Mapa Industry Punk*. [Elektronický dokument se vzdáleným přístupem (web)] 2017.

ŠTIBOR, M. a M. MACH. *Industry Punk*. [Elektronický dokument se vzdáleným přístupem (web)] 2017.

Alternativní a netradiční využití průmyslových staveb. [Pořádání výstavy] 2019.

Jak (ne)oživit fabriky. [Pořádání výstavy] 2019.

zwischennutzung / mezivyužití / interim use. [Pořádání výstavy] 2018.

Konference doktorského studijního programu Architektura a stavitelství 2018: Architektura a udržitelný rozvoj 18. [Pořádání konference] 2018.

MACH, M. et al. *Webová stránka hmotnost.cvut.cz s odborným obsahem - Zmapování výtvarných děl budovy FSv ČVUT v Praze a kampusu ČVUT.* [Elektronický dokument se vzdáleným přístupem (web)] Praha: ČVUT FSv. AECEF, 2018.

Cukrkandl Kick off. [Pořádání workshopu] 2018.

Den evropského dědictví-Trojský pivovar otevírá vnitřní prostory. [Pořádání výstavy] 2017.

Přádelna de LISER, Slaný Kvíček - Nový život pro opuštěný areál. [Pořádání výstavy] 2017.

Nová šance pro Industriál. [Pořádání výstavy] 2018.

G.2.2 PUBLIKAČNÍ A OSVĚTOVÁ ČINNOST

2022 | Veřejný prostor a ohniska rozvoje jako východisko rozsáhlých uzavřených průmyslových areálů

25/11/2022 | příspěvek na konferenci
SVK_2022_Současné trendy konverzí

Teoretická úvaha nad možným způsobem obnovy uzavřených průmyslových areálů, která spočívá v jejich začlenění do okolní struktury pomocí nástrojů tvorby veřejných prostor, propojenosti území a nalezení funkční náplně

<https://k129.cz/konference-soucasne-trendy-konverzi/>

2022 | Ukázky konverzí věžových vodojemů v zahraničí

21/10/2022 | příspěvek na konferenci
Kostelec nad Černými lesy
Štibor

Příspěvek na konferenci Věžové vodojemy 2022 s názvem Ukázky konverzí věžových vodojemů v zahraničí, představil spektrum možností zacházení s těmito stavbami. Průřez od minimálních přes jednoduchá zpřístupnění až po razantní zásahy byl představen formou fotografií a schématických plánů staveb.

Konference je jedním z závěrečných výstupů výzkumného projektu Věžové vodojemy – identifikace, dokumentace, prezentace, nové využití (DG18P020VV010), který je řešen v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) Ministerstva kultury.

[https://vezovevodojemy.cz/aktuality\(4\)-konference-vezove-vodojemy-2022](https://vezovevodojemy.cz/aktuality(4)-konference-vezove-vodojemy-2022)

2022 | Historie a prohlídka Trojského pivovaru

17/9/2022 | přednáška, exkurze
Praha
Štibor, Mach

Během Dnů evropského dědictví konané 10. - 18. září 2022 bylo zvoleno téma Udržitelné památky a při této události jsme prezentovali historii pivovarů v Čechách se zaměřením na historii trojského pivovaru. Po přednášce následovala komentovaná prohlídka samotného pivovaru včetně doposud nepřístupného hvozdu.

<https://www.historickasidla.cz/redakce/index.php?detail=5147&clanek=258620&slozka=80767&rok=&mesic=&den=&xuser=&lanG=cs>

<https://fb.me/e/3DvFQkGOR>

2022 | Historie a prohlídka Trojského pivovaru

25/6/2022 | přednáška, exkurze

Praha

Štibor, Mach

V rámci otevření nové prodejny jízdních kol Kolovna v areálu bývalého trojského pivovaru jsme měli možnost představit historii pivovarnictví a historii areálu tohoto pivovaru a zároveň provést návštěvníky samotnou stavbou, ve které se prodejna nachází

<https://fb.me/e/1PJBtNr1U>

2022 | Architektura na vsi

18/6/2022 | Příspěvek na přednášce, výstava studentských prací

Malešice u Temelína

Holinka, Ploc, Kuták, Štibor, Mandík, Moschner

Akce pořádaná spolkem Malešice bez hranic spolu s bývalými studenty a současnými doktorandy Fakulty stavební na ČVUT v Praze, měla za úkol představit veřejnosti architektonické možnosti a veřejný prostor venkovských sídel a představit spektrum vnímání těchto specifíků. Součástí byl blok s názvem Možnosti a přístupy nového využití historických průmyslových staveb, který se skládal z představení této problematiky formou přednášky a výstava vybraných studentských prací, které využívají industriální struktury podobného měřítko, jaké se mohou nacházet ve venkovských sídlech.

<https://www.malesicebezhranic.cz/l/architektura-na-vsi/>

2021 | Stavebně historický průzkum továrního areálu bývalé strojní pletárny Eisler a Fuchs s bližším zaměřením na starší výrobní halu

12/2021 | Stavebně historický průzkum

SGS21/022/OHK1/1T/11_Analýza, hodnocení a návrh záchrany halového objektu - Pluhárna V Mladé Boleslavi.

Štibor, Mach

Stavba nacházející se v Mladé Boleslavi známá pod současným označením jako "Pluhárna" je v současnosti nevyužita a předmět stavebně historického průzkumu má za úkol zjistit kvality a příležitosti tohoto objektu.

2021 | OP Prostějov - Impérium oděvního průmyslu

5/11/2021 | příspěvek na konferenci

SVK_2021_Ohrožená průmyslová architektura 2. pol. 20. století

Historie prostějovského oděvního průmyslu, rozvoj města a vykrystalizování největších jmen tohoto odvětví. Vznik Národního podniku OP Prostějov a důvody krachu tohoto mamutího závodu.

<https://k129.cz/konference-ohrozena-prumyslova-architektura-2-pol-20-stoleti/>

2021 | Ústřední jatky a dobytčí trh v Praze Holešovicích

25/6/2021 | článek v časopise

Stavitel 6-7/2021, Ročník: XXIX, číslo: 6-7, Datum vydání: 25. 6. 2021

Článek v časopise Stavitel o vzniku a vývoji Ústředních jatek a dobytčího trhu v Praze Holešovicích se zaměřením na jejich budoucí vývoj a konverzi etážové chladírny známé pod označením „Hala H 40“ s ukázkami podobných nově využitých městských jatek.

<https://www.stavitel.cz/archiv-casopisu-stavitel/stavitel-6-7-2021/>

2021 | Výstava studentských prací AAKA LS2021

24/9/2021 | pořádání výstavy

Ústí nad Labem

Šenberger, Pustějovský, Kuták, Štibor

Výstava studentských projektů AAKA LS 20/21 K129, zaměřená na postindustriální krajinu, konkrétně Důl ČSA. Zpřístupnění dochovaných pozůstatků důlní činnosti v severočeské hnědouhelné pánvi včetně prohlídek opuštěných gigantických strojů těžební techniky, návrh přístupových a prohlídkových tras pro návštěvníky, doplněných potřebnými prostorovými konstrukcemi mostů, lávek, výtahů, lanovek, vyhlídkových plošin a rozhleden.

https://sever.rozhlas.cz/studenti-architektury-navrhli-jak-mohl-vypadat-hnedouhelny-lom-csa-po-ukoncenim-8586280?fbclid=IwAR0jbmc5C2EcXR5s4M0VNMq_L7blhzBH3fQY6rBLfVUZwFv5QpNdW14aDq

2020 | Emscher Park vol.II

7-13/9/ 2020 | pořádání exkurze

Štibor, Kutík, Mach

Katedra architektury FSV ČVUT v Praze pořádala již pravidelný výjezd, který byl tentokrát plánovaný do Německa, konkrétně do Severního Porýní-Vestfálska. Ikonou této spolkové země a také i naším cílem byla oblast průmyslového pásu staveb a areálů podél řeky Emscher. Jako každý rok byla cesta plánována organizovaně autobusem s několika zastávkami a připraveným průvodcem.

<https://k129.cz/poznavaci-zajezd-emscher/>

2020 | Výstava studentských prací AAKA LS2020

5-6/9/ 2020 | pořádání výstavy

Praha

Šenberger, Pustějovský, Štibor, Kuták

Výstava proběhla u příležitosti Open House Praha 2020 5. – 6.9 vždy od 10:00 do 18:00, při otevření prostor Vozovny na Vinohradech. Byly zde vystaveny studentské projekty předmětu magisterského konstrukčního ateliéru AAKA LS 2019/2020. Konkrétní téma bylo Architektura jako exponát – Vozovna Královské Vinohrady. V rámci otevření vozovny byly komentované prohlídky a diskuze se zástupci města k možnostem budoucího využití areálu.

<https://k129.cz/vystava-studentskych-praci-aaka-senberger/>

<https://www.openhousepraha.cz/budova/?key=102>

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.932061567326267&type=3>

2020 | WS Zauhlovačka sborník

03/2020 | publikace | ISBN: 978-80-01-06724-6

Štibor

Sborník zadání a výsledků workshopu s názvem: Workshop Zauhlovačka, který proběhl 23/22/2019. Předmětem workshopu bylo navrhnout takzvanou „etapu 0“ objektu elektrárny bývalé továrny na koberce Ignáce Ginskeyho ve Vratislavicích nad Nisou a uvést ji tak do veřejného prostoru. Veřejný prostor pak následně vybavit základními prvky mobiliáře, aby mohl sloužit společenským akcím a současně neomezil provoz dosavadního průmyslového areálu - především funkčně a dopravně. Dalším úkolem bylo vytipování vstupů do elektrárny a případně zahrnout i vstup do leteckého simulátoru, který se nachází v protější hale. Základní myšlenkou práce s touto strukturou, bylo v maximální míře pracovat se stávajícím stavem a pouze jej doplnit a umožnit přístup územím.

https://www.academia.edu/42333359/WS_Zauhlova%C4%8Dka_-_sborn%C3%ADk

2019 | Stavební vývoj továrny na koberce Ignáce Ginzekeyho ve Vratislavicích nad Nisou s bližším zaměřením na zauhlovací a vodárenskou věž s kotelnou

12/2019 | Stavebně historický průzkum

Štibor, Mach, Rykl

Stavebně historický průzkum výrobního areálu na koberce ve Vratislavicích n. N. s bližším zaměřením na zauhlovací a vodárenskou věž s kotelnou. Průzkum probíhal v rámci předmětu Stavebně historický průzkum pod vedením doc. Ing. Michaela Rykla Ph.D.

2019 | WS Tovární komíny

25/10/2019 | účast na workshopu

Lobeč
Kořínek, Vonka, Pustějovský, Hořická, Štibor

Workshop zaměřený na téma nového využití továrních komínů. Hlavním bodem ws bylo navrhování nových funkcí a stavebních úprav na reálných stavbách.

2019 | Příklady realizovaných konverzí věžových vodojemů.

19/10/2019 | příspěvek na konferenci
Praha
Konference Věžové vodojemy 2019

Prezentace příspěvku: Příklady realizovaných konverzí věžových vodojemů.
Konference Věžové vodojemy 2019 proběhla 27. září 2019 v areálu bývalé Letenské vodárny v Praze-Bubenči (ulice Na Výšinách). Bylo prezentováno 16 odborných příspěvků, z toho 3 ze zahraničí (Polsko, Slovensko). Konference se zúčastnilo 55 osob.

[http://vezovevodojemy.cz/vystupy\(6\)-konference-vezove-vodojemy-2019](http://vezovevodojemy.cz/vystupy(6)-konference-vezove-vodojemy-2019)

2019 | WS Věžové vodojemy

25/10/2019 | účast na workshopu
Kořínek, Vonka, Pustějovský, Štibor, Mach

Workshop zaměřený na téma nového využití věžových vodojemů. Hlavním bodem ws bylo navrhování nových funkcí a úprav na reálných stavbách a vytvoření podkladu pro příspěvek na konferenci Věžové vodojemy 2019.

2019 | Výstava studentských prací AAKA LS 2018/2019

8/6/2019 | pořádání výstavy
Vratislavice nad Nisou
Šenberger, Pustějovský, Štibor, Mach

V rámci akce Otevíráme Zauhlovačku vol. 4 byly vystaveny studentské projekty předmětu magisterského konstrukčního ateliéru AAKA LS 2018/2019. Konkrétní téma bylo Architektura jako exponát - Vodárenská a zauhlovací věž ve Vratislavicích nad Nisou

2019 | WS Zauhlovačka

23/11/2019 | pořádání workshopu
Štibor, Mach, Myšková

V sobotu 23/11/2019 proběhl na Fakultě stavební ČVUT v Ateliéru D workshop zaměřený na zpřístupnění elektrárny továrny na koberce. WS volně navazoval na téma ateliérové tvorby s názvem ARCHITEKTURA JAKO EXPONÁT AAKA_LS_2018/2019 vedený prof. Tomášem Šenbergerem a Janem Pustějovským. Předmětem workshopu bylo navrhnout takzvanou „etapu 0“ a uvést tak kotelnu do veřejného prostoru. Ten následně vybavit základními prvky

mobiliáře, aby mohl sloužit společenským akcím a současně neomezil provoz dosavadního průmyslového areálu - především funkčně a dopravně. Dalším úkolem bylo vytipování vstupů do kotelny a případně zahrnout i vstup do leteckého simulátoru, který se nachází v protější hale. Základní myšlenkou práce s touto strukturou, bylo v maximální míře pracovat se stávajícím stavem a pouze jej doplnit a umožnit prostup územím.

2019 | Přednáška o industriálu

28/9/2019 | pořádání přednášky

Štíbor, Mach

Přednáška o industriálních stavbách, jejich historii a novém využití. Akce proběhla během dne otevřených dveří ve Fabrice Temný důl v Horním Maršově.

<https://www.facebook.com/events/408415156530888/>

2019 | Alternativní a netradiční využití průmyslových staveb

27/5/2019 | pořádání přednášky

Štíbor, Mach

Veřejná přednáška týkající se tentokrát netradičních způsobů využití nejen průmyslových staveb. Ukázky příkladů povedených i zkažených přeměn vysloužilých staveb, které jsme sami navštívili. Pohled na ně jak z pohledu nových stavebních zásahů, tak z hlediska oživení místa či vhodnosti zvolené náplně.

<https://www.youtube.com/watch?v=ixuyeR7QMVs&t=4s>

2019 | Jak (ne)oživit fabriky

20/3/2019 | pořádání přednášky

Štíbor, Mach

Přednáška dvou architektů a nadšenců do industriálu o tom, jakými způsoby se dají využít nejen průmyslové vysloužilé stavby. Ukázky – příklady povedených i zmrzačených přeměn, jak z pohledu nových stavebních zásahů, tak z pohledu oživení místa. Zabrousíme také do typických problémů památkové péče, vedení měst, nepochopení hodnot a zmíníme aktuální kauzy týkající se plošné likvidace železničních staveb a další.

<https://www.youtube.com/watch?v=vpbjpkIFL94&t=1003s>

2018 | Nová šance pro industriál

26/5/2018 | pořádání výstavy

Šenberger, Pustějovský, Štíbor, Mach

Vdechnout nový život chátrajícím industriálním stavbám? To je výzva. Na konci května v Zauhlovačce bylo představeno několik přístupů, které pomocí nových intervencí dokáží uchovat dědictví a atmosféru industriálních budov namísto jejich zbourání. Návštěvníci se mohli podívat na výstavu prací studentů ČVUT, ateliéru architektonické tvorby z Fakulty stavební v Praze, doplněnou fotografiemi českých i zahraničních průmyslových staveb, které již dostaly novou šanci. Poznání úsilí desítek lidí, které se zasadily o záchranu dědictví pro budoucí generace ve formě originálních autentických prostor, využívaných především v rámci kulturních akcí měst i obcí. Návštěvní den v Zauhlovačce pak v 17:00hod uzavřela PŘEDNÁŠKA architektů, kteří působí na ČVUT, a kteří přiblížili praktické zkušenosti z dlouhodobé práce se studenty a z realizace konkrétních projektů.

https://www.facebook.com/events/371563926681650/?active_tab=about

2018 | Konference doktorského studijního programu Architektura a stavitelství 2018: Architektura a udržitelný rozvoj 18

5-6/8/2018 | pořádání konference

Kolektiv autorů

Konference je určena především pro prezentaci studentů doktorského studia s mezi katedrovým přesahem. Cílem je setkání odborné veřejnosti nad společným tématem zachování jedinečných staveb a celků. To pomocí aktuálního návrhu, současných technologií a technického zařízení, za předpokladu jejich udržitelnosti. Doktorandská konference má za cíl mezioborové vnímání tématu jedinečných objektů a celků. Do tématu se zapojí mj. obory a studijní programy kateder konstrukcí pozemních staveb, technických zařízení budov, urbanismu a územního plánování a architektury. Výzvou je diskuze nad tématem a hledání společného řešení. Praktický pohled vnese spolupráce s Národním památkovým ústavem a iniciativou Prázdné domy. Zaměření konference se dotýká tématu udržitelnosti jedinečných objektů a celků. Jedná se o objekty, které již mají v současnosti historickou hodnotu, i když ze své podstaty nemusí mít zvláštní právní ochranu. Dalším navazujícím tématem jsou technologie, které umožňují zachování jedinečnosti staveb, jejich charakter a duch místa. Problematika průmyslového dědictví se dotýká i urbanistických celků a přístupu využívání kontaminovaných území označovaných jako "brownfields"

<https://www.aur-konference.cz/>

2018 | MACH, M. et al. Webová stránka hmotnost.cvut.cz s odborným obsahem - Zmapování výtvarných děl budovy FSv ČVUT v Praze a kampusu ČVUT

SGS18/032/OHK1/1T/11 | webová stránka

Mach, Popelová, Vicherková, Kastlová, Štibor

Web hmotnost.cvut.cz shrnuje výsledky jednoletého výzkumu, mapujícího výtvarné umění jako součást budovy FSv ČVUT v Praze a kampusu ČVUT. V rámci výzkumu současné architektury, který probíhá i na Fakultě stavební (viz. NAKI II), je jedním z témat i výtvarné umění v architektuře 60. let a navazujících desetiletích. Integrace výtvarných děl do architektury byla

podporována i legislativou (viz. zákon z roku 1965), proto se stala nedílnou součástí tehdejších veřejných budov. Web podchycuje dějiny tohoto fenoménu, zabývá se tím, jak různorodá svou formou tato díla jsou (od konkrétní formy k abstrakci), upozorňuje na širokou ikonografii (v případě ČVUT i průmyslové, technické a vzdělávací motivy ad.), paletu materiálových řešení (materiály měly sloužit i prezentaci skláren, textilek, keramiček ad. provozů). Ve strukturovaném přehledu jsou zahrnuty jednotlivé fakulty, tvůrci a díla. Jde o první přehled svého druhu. Cílem je upozornit na kvalitu výtvarných děl v kampusu ČVUT a nutnost jejich údržby a ochrany.

<http://hmotnost.cvut.cz>

2018 | Cukrkandl Kick off

19-20/5/2018 | pořádání workshopu
Hořická, Pustějovským Štibor, Mach

Tovární komín se stal symbolem projektu přechodného využití brownfieldu po bývalém cukrovaru v Praze Modřanech. Na místě zároveň vznikly design-build intervence studentů oboru Architektura a stavitelství FSv ČVUT v Praze.

https://reality.skanska.cz/cukrkandl?fbclid=IwAR052nLQt6_cNM7DSugWEoNV4VMlD9oDRAVgap7DlJmuGYtoZ2PjdgFHvHo
<https://www.facebook.com/events/1561023713996646/>

2017 | Den evropského dědictví - Trojský pivovar otevírá vnitřní prostory

9/9/2017 – 29/10/2017 | pořádání výstavy
Štibor, Mach

První výstava od studentů ČVUT v Trojském pivovaru! V rámci dnů evropského kulturního dědictví byly poprvé zpřístupněny vnitřní prostory Trojského pivovaru. K vidění byly úžasné vnitřní klenuté stropy původního Trojského pivovaru, které byly doplněny o studentskou výstavu a dále o fotografie realizovaných konverzí. Výstava byla pořádána pod platformou Industry Punk, která mapuje industriální objekty po celém světě a věnuje se jejich alternativnímu využití. Další téma výstavy bylo věnováno historii Trojského pivovaru.

<https://www.facebook.com/events/1882217208759707/>

2017 | Příkladna de LISER, Slaný Kvíček - Nový život pro opuštěný areál

1-30/11/2020 | pořádání výstavy
Šenberger, Pustějovský, Štibor, Mach

Knihovna V. Štecha ve Slaném a Katedra architektury Fakulty stavební ČVUT v Praze uspořádali výstavu studentských projektů studijního programu Architektura a stavitelství. 14.11.2017 - 18:00 - Setkání s besedou a představení projektů. Studentské projekty jsou zaměřeny na budovu přírady, jak jí vdechnout nový život, zapojit do veřejného prostoru a samozřejmě jak ji zapojit

do celého kontextu města! Tento typ textilní fabriky je ve středních Čechách téměř unikát. Nejpodobnější typ je v Praze v Holešovicích jako Přádělna bavlny Leopolda Mahlera & spol. ze které jsou nyní kanceláře České pošty a další byla Přádělna a tkalcovna Friedricha Kubinzky v Berouně (2011 zbořena).

https://www.facebook.com/events/2078635149031439/?active_tab=about

G.3 DOTAZNÍK:

POHLED SPOLEČNOSTI NA VYUŽITÍ INDUSTRIÁLNÍCH STAVEB

Formulář je zpracován pro účel výzkumu disertační práce na Fakultě stavební ČVUT v Praze pod katedrou Architektury a stavitelství.

Předmět dotazníku:

Předmětem tohoto dotazníku je zjištění, jakým způsobem jsou vnímány hodnoty industriálních staveb širokou veřejností. Jaký je pohled na zachovávání těchto staveb, na jejich rekonstrukce a konverze (využití stavby pro jiný nový účel než původní)

Dotazník je anonymní.

Věk:

- Do 25 let
- 25 - 35 let
- 35 - 50 let
- 50 - 70 let
- 70 a více let

Kraj, ve kterém žijete (Mimo ČR prosím vyplňte zemi):

- Praha
- Středočeský kraj
- Liberecký kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Zlínský kraj

Odvětví, ve kterém pracujete:

- Student
- Architektura a stavitelství
- Umělecká činnost
- Průmyslové odvětví

- Administrativa a služby
- Vzdělávání
- Zdravotnictví
- Ubytování, stravování a pohostinství
- Jiná

Vidíte nějakou hodnotu v industriálních stavbách, i přestože jsou nevyužité, zanedbané nebo dokonce rozpadlé?

Např.: Nádraží Vyšehrad, Cínový důl Sauersack, vápenky na Kladně, těžní stroje

- + Historický doklad doby, architektonická a řemeslná kvalita
- +/- Užitární (užitné / potřebné) stavby
- Nepotřebné stavby

Jak vnímáte využití industriální stavby a oblasti jako jsou např.:

Dolní oblast Vítkovice, Centrum současného umění DOX, Stará čistička odpadních vod v Bubenči, Radlická kulturní sportovna, "Liberecký Semmering" v Kryštofově Údolí, Hornický skanzen důl Mayrau ve Vinařicích u Kladna, Winternitzovy mlýny v Hradci Králové, Londýnské Docklands či Oblast lužických jezer?

- + Rád podobná místa vyhledávám a navštěvuji
- +/- Tato místa nevyhledávám, ale ve veřejném prostoru mají své místo
- Nelíbí se mi z estetického důvodu – Vnímám to jako zbytečnou investici

Je ve vašem okolí zachovalá či stále fungující industriální stavba nebo její rekonstrukce či konverze (využití stavby pro jiný nový účel než původní)? (více možností)?

- Ano, stále fungující
- Ano, konverze
- Ne

Pokud ano, jaká?

.....

Znáte ve vašem okolí opuštěnou a zanedbanou stavbu?

- Ano, industriální stavbu
- Ano, jinou stavbu než industriální
- Neznám

Pokud ano, jakou?

.....

Jaké pocity či myšlenky ve vás vzbuzuje opuštěná industriální stavba?
(více možností)

- Příležitost k rekonstrukci či konverzi
- Romantičnost či nostalgii po dávné slávě
- Strach z výskytu pochybných lidí a jejich možné konfrontace
- Strach z ohrožení života zřícením
- Odstranění a na místě postavit novostavbu

Byli byste raději, kdyby takové industriální stavby dále fungovaly?

- Ano, využil bych ji znovu k průmyslové činnosti
- Ano, využil bych ji, znovu k jakémukoliv jinému účelu
- Ne, nechal bych ji ladem
- Ne, odstranil bych ji

Máte vlastní nápad, jak by taková stavba mohla být využita?

.....

Jaký je podle vás důvod, že takových staveb není využito více?
(více možností)

- Stavebně technický stav
- Finanční možnosti
- Legislativa – územní plán, normy, vlastnictví
- Měřítko – příliš velké stavby
- Měřítko – příliš malé stavby
- Neuchopitelnost struktury (vysoké pece, sila a zásobníky, komíny, vodojemy)
- Nevědomost, že by tato stavba mohla být využita
- .....

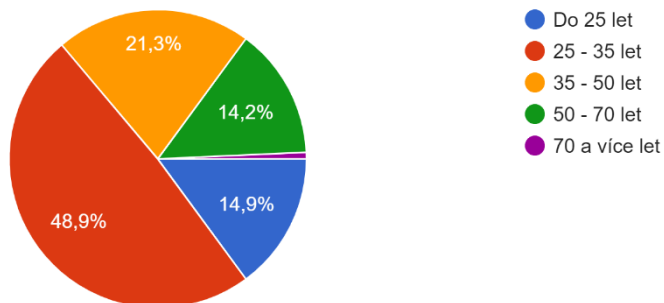
Pokud jste někdy pracoval v průmyslovém závodu, jak vzpomínáte na tuto zkušenost?

- Pozitivní zkušenost
- Negativní zkušenost
- Nepracoval jsem v průmyslovém závodu
- .....

G.3.1 ODPOVĚDI RESPONDENTŮ NA DOTAZNÍK

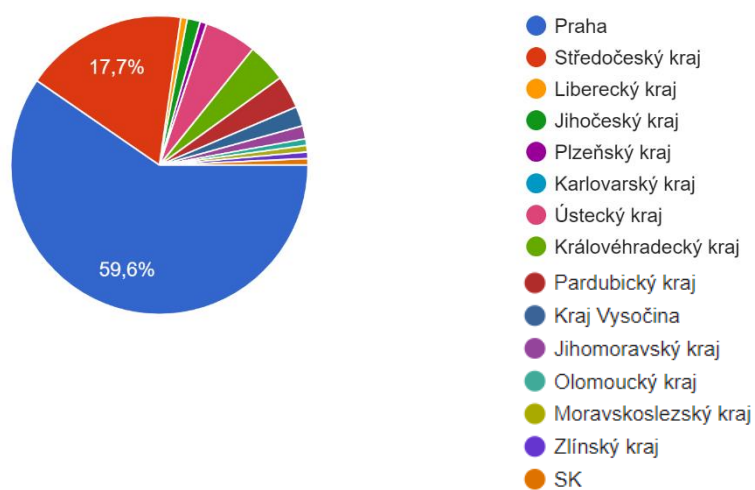
Věk:

(141 odpovědí)

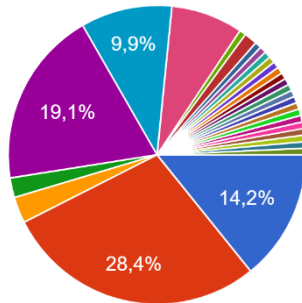

Kraj, ve kterém žijete (Mimo ČR prosím vyplňte zemi):

(141 odpovědí)

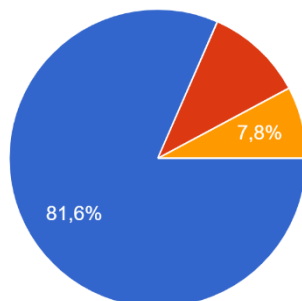
Odvětví, ve kterém pracujete:
(141 odpovědí)

- Student
- Architektura a stavitelství
- Umělecká činnost
- Průmyslové odvětví
- Administrativa a služby
- Vzdělávání
- Zdravotnictví
- Ubytování, stravování a pohostinství
- IT
- advokát
- žádné
- Digitální marketing
- Cestovní ruch
- IT a vyvoj software
- Muzeum + student
- Právní služby
- Média
- Požární ochrana
- dopravní specialista (něco mezi archit...
- Kultura
- Marketing
- arboristika, zahradnictví
- Mateřská dovolená
- Policie ČR
- It služby
- Vzdělávání i student
- Knihovnictví
- Marketing

Vidíte nějakou hodnotu v industriálních stavbách i přes to, že jsou nevyužité, zanedbané nebo dokonce rozpadlé?

Např.: Nádraží Vyšehrad, Cínový důl Sauersack, Vápenky na Kladně, Těžní stroje
(141 odpovědí)

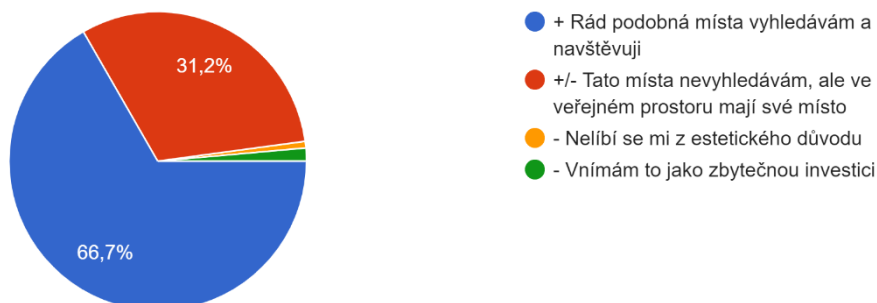

- + Historický doklad doby, Architektonická a řemeslná kvalita
- +/- Utilitární (užité / potřebné) stavby
- - Nepotřebné stavby

Jak vnímáte využití industriální stavby a oblasti jako jsou např.:

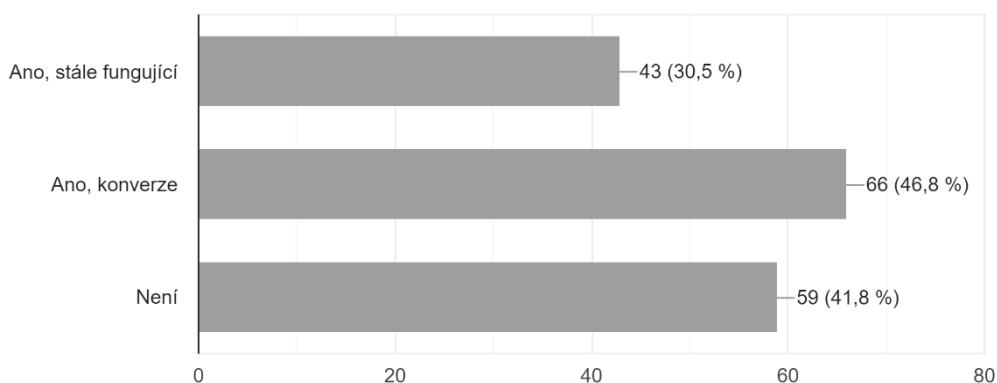
Dolní oblast Vítkovice, Centrum současného umění DOX, Stará čistička odpadních vod v Bubenči, Radlická kulturní sportovna, "Liberecký Semmering" v Kryštofově Údolí, Hornický skanzen důl Mayrau ve Vinařicích u Kladna, Winternitzovy mlýny v Hradci Králové, Londýnské Docklands či Oblast lužických jezer?

(141 odpovědí)

Je ve vašem okolí zachovalá či stále fungující industriální stavba nebo její rekonstrukce či konverze (využití stavby pro jiný nový účel než původní)? (více možností)?

(141 odpovědí)

Pokud ano, jaká?

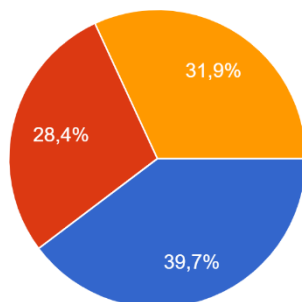
(71 odpovědí)

- Pivovar
- Forum Karlín
- V Praze je toho dost
- Ledarny Braník
- Nuselský pivovar, Nuselská mlékárna
- C7
- Koh-i-noor Vršovice, má na víc, ale alespoň stojí
- Humpolecká 8smička
- Kobky na Rašínovo nábřeží
- corso karlín
- Budova spotřebního celku Jednota Teplice, Zemská 818
- Pivovárek, truhlárna, mlyn, cukrovárek
- Přestavba textilky pro potřeby autostylu Horská 52, Trutnov. Žádná závratná architektura, ale zachránilo ho to před zbouráním. Pietteho papírny ve Svobodě nad Úpou na nové využití stále čekají. Fabrika v Temném Dole se snaží vstát z mrtvých. Minimálně 3 textleny už padly - místo nich zatím nic nevzniklo. Jeden textlen byl přestavěn na bývalý okresní úřad. Hornický skanzen Žacléř. Bývalý důl Ida slouží různým účelům soukromých firem. Máme tu toho v podkrokonoší požehnaně. Ale moc povedených

- moderních konverzí nevzniklo. Fabrika v Temném dole k tomu měla našlápnuto, ale poslední dobou se to nějak zastavilo. Jsou tu i drobnější pozůstatky industriálu - za zmínění stojí drobná intervence v podobě nové hravé střechy na vápence v Horních Albeřicích
- Depo2015, Papírna Plzeň, Moving Station Plzeň
  - Plynojem na Palmovce
  - Žitný mlýn Boršov nad Vltavou - konverze na bydlení
  - SMĚR, Vodojem v Michli, Holeš. přístav, H40
  - nevím
  - Dox, meetfactory, kasarny Žižkov,..
  - DOV, důl Michal (ostravsky industrial) + Slezan 08 ve Frydku se pomalu probouzí k životu
  - Loftové byty na Smíchově
  - Lihovar
  - Objekt starých ledaren v Braníku. Využíván pro různé kulturní akce
  - Nová paka - motomuzeum, Lomnice nad Popelkou - Továrna mastných,
  - Hornické muzeum Příbram, DEPO2015 Plzeň, Sladovna Písek a jistě víc, jen si teď rychle nevzpomenou + spousta v Praze
  - Automatické mlýny, Krajský úřad HK, PARAMO, Transporta, Synthesia,....
  - Holesovický pivovar
  - Polovina Karlína, Negrelliho viadukt, DOX..
  - Vnitroblok v Holešovicích
  - Bývalá truhlárna - náš cowork
  - DEPO 2015, Papírna (obě Plzeň), Fórum Karlín
  - Winternitzovy mlýny v Pardubicích, nikoli v Hradci Králové
  - FreeSolo - Restaurace a lezecká stěna, Donovalská, Praha 11, Chodov
  - Pleskotova továrna na vodoměry.
  - Holesovická tržnice. Vínohradský pavilon
  - Vodárenská věž Letná
  - Ricanský lihovar
  - Holešovice - kavárna Vnitroblok
  - Např. Pragovka Vysočany
  - Automatické mlýny v Pardubicích
  - Hostel Lípa - Továrna
  - Bývalý Holešovický pivovar
  - Vnitroblok
  - Petrohradska kolektiv
  - Smíchovský pivovar, Meet factory, Radlická
  - Pragovka
  - Radlická kulturní sportovna
  - Pivovar Prokopák, Lihovar a Meetfactory (Praha 5)
  - Žatecký pivovar (část revitalizace, část rekonstrukce)
  - Vodárenská věž - Letná
  - Lezecká stěna Freesolo
  - Pivovar Braník, Branické ledárny, Podolská vodárna, MeetFactory
  - Pivovar Embe Mladá Boleslav
  - Lihovar - supermarket, obchody, tanecní studio, mlyn - skola, sklady - obchod, statek - divadlo, více me ted nenapada
  - Naopak jsou v mém okolí dvě nezachovalé chátrající stavby s památkovou ochranou a je smutné je vidět v tomto stavu.
  - Zdymadlo a vodní elektrárna v Poděbradech
  - Automatické mlýny v Pardubicích
  - Stará paneláková kotelna -> Kostelna
  - Fuchs 2 na Štvanici
  - Důl Mayrau, Areál Poldi Kladno
  - DOX
  - Fabrika: textilní přádelna; 2.1 textilní fabrika: dnes Siemens montovna
  - Areál LIAZ Mnichovo Hradiště
  - Dejvické nádraží
  - Zauhlovacka, kotelna v Zelezném Brodě, Holešovická tržnice, Trojský pivovar, JTM, výroba snowboardů v Žacléři, výroba horolezeckých lan v Poniklé
  - Vratislavicka kyselka- kitl, Zauhla - nevím jestli dobrovolnická činnost a akce se dají počítat, Tiskárny - zatím jen budoucnost a ve formě studie, Jablonec nad Nisou- lezecka stěna, pivovary - Frydlant, Vandsdorf
  - Holešovický pivovar, Jatka 78
  - Kasarna
  - Areál továren Baťovských závodů. Nyní využíván pro univerzitu, galerii, knihovnu, poštu, restaurace, nemocnici, bydlení, kanceláře, obchody, ale i sklady nebo výroby.
  - Kladno oblast Koněv, Dřín

Znáte ve vašem okolí opuštěnou a zanedbanou stavbu?

(141 odpovědí)

- Ano, industriální stavbu
- Ano, jinou stavbu než industriální
- Neznám

Pokud ano, jakou?

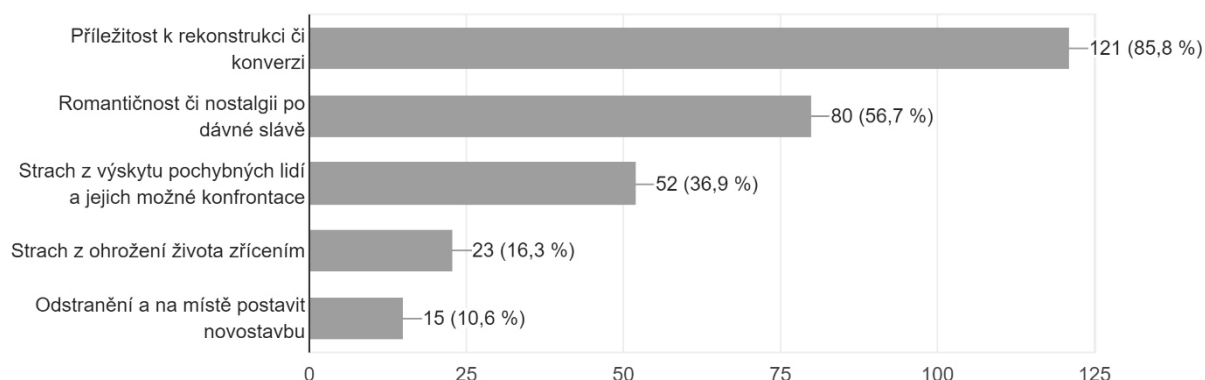
(80 odpovědí)

- Nádraží Vyšehrad
- textilka Rokytnice nad Jizerou,
- V bezprostředním okolí schody v Krčském lese
- Obytné domy a stodoly
- vila orlických vrahů
- Rodný dům houslisty Kubelíka v Michli
- Rodinný dum
- Nevím původ, mělo by jít i stavbu blízko nádraží Vršo na Michelské straně, střecha již Padla
- Lihovar Nová Ves u Světlé, továrna na výrobu dýmek Krásná Hora, Lihovar Květinov
- Pivovar Nusle
- nuselský pivovar, holešovice u mostu barikádníků
- Areál teplických strojů TESAS, Areál SOMET
- Cihelna
- Již výše zmíněné Pietteho papírny, nebo stavba na 50.5876017N, 15.9471000E
- Bývalé průmyslové škody na Belánce v Plzni, městské lázně v Plzni + spousta objektů v areálech Škodovky, které jdou postupně k zemi nevyužité továrny, haly, a na Slovensku prakticky vsetko od industrialov, kupelov, kastielov... rozpadnute vsetko
- Tovární haly na Kolbence a jistě mnoho dalších podobných
- Slévárna Škoda České Budějovice, SFINX - výroba nádobí (využíváno sporadicky ke kulturním akcím spojeným s českobudějovickým Majálem)
- Franz Haney, mechanická tkalcovna bavlny / Rotextile (Rokytnice n.J.),
- nevím
- Nádraží Vyšehrad, nákladové nádraží Žižkov,..
- Cihelna Baska, Eltzerova Cihelna v Místku, Baueruv mlyn v Hodonovicích, mlxn ve Stare Bělé atd
- Strojnícka hala
- Budova bývalého Prioru
- Lihovar na Smichove, továrny v Tanvaldu a okolí
- Rozpadající se fabriky ve Smržovce a Tanvaldu
- Skladove a výrobní haly v Krči, ulice Mezi Sklady
- Bývalá věznice v Mladé Boleslavi, bývalý cukrovar v Dolním Cetnu,...
- Sklady v Jičíně, překladiště u nádraží p
- Napr. pivovar v Jincích
- Např. areál budov a torz objektů u lomů v okolí Mrákotína
- Kulturní dum Eden
- Letenská tenisová klubovna
- Usedlost Cibulka
- kasárna
- V Jeruzalémské ulici, myslím, že je to rohák šikmo naproti synagoze
- Silo na břehu Vltavy u ulice Komunardů.
- mnoho továrních budov v Teplících
- Benar, ČKD, Bateria
- Stará čistička odpadních vod Podbaba
- Opuštěné silo na Bubenském nábřeží v Holešovicích
- V Jihlavě u městského nádraží stojí nějaká budova která je hodně známá, ale nejsem si jistý názvem
- Textilní a nožířské továrny
- Areál Pražské teplárenské v Holešovicích
- Branické ledárny
- Koh-i-noor Vrsovice
- Branický pivovar
- Usedlost Petyňka
- Neznam název, původně bytový dum
- mnoho cizovnických domů (nejen na Pze 5)
- Texlen
- kaple P. M. Bolesné (Hlubočepy)
- Praha most na Vítovi
- Hned vícero, krásně opuštěné statky Žateckého regionu.
- Cukrkandl Modrany, Lihovar, Branický pivovar, Ledárny branické?
- Prázdný rodinný dům, zanedbané Branické ledárny
- Benešova barvírna textilu Mnichovo Hradiště
- Napr. rozestavěné vedení, bývalé plicní sanatorium
- Bývalé císařské stáje Štít v Křeslicích
- Podchod Pardubice
- Nádr. Vyšehrad
- Stavby v areálu bývalé Poldi Kladno
- Milada
- Bývalá mateřská škola
- Bývalá čistírna Mnichovo Hradiště
- Vili u Letné
- Rokytnická textilka,
- Třešňova zahrada a teplárna, lázně Jablonec
- Porcelánky, textilky
- Měštanský pivovar vysoké mýto
- Klášter
- Továrny na krajích dnes již zbouraných měst
- Je zde mnoho opuštěných domů v centru města, jak bytových, tak např. soud. V Brně kde studuji, jsou to, samozřejmě i továrny. Zlín pro ně poměrně úspěšně nachází využití.
- Oblast Poldi Kladno
- Budova nádraží Praha-Bubeneč
- Elektrárna Nespeky

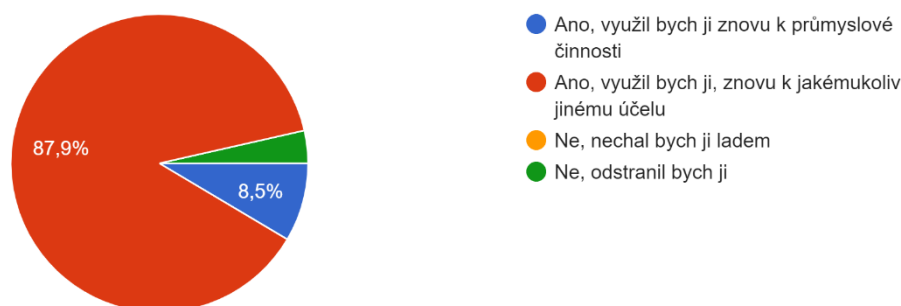
Jaké pocity či myšlenky ve vás vzbuzuje opuštěná industriální stavba?

(141 odpovědí)

Byli byste raději, kdyby takové industriální stavby dále fungovaly?

(141 odpovědí)

Máte vlastní nápad, jak by taková stavba mohla být využita?

(141 odpovědí)

- nemam
- ne
- Záleží na stavbě a jejím stavu. Někdy bych byl i pro zbourání.
- Bydlení, kultura, pohostinství
- Kultura
- ne
- ne
- Kultura
- Jsou z nich skvělé knihovny
- Ne
- kulturní sál
- nemám
- Společenské centrum, dílny pro volný čas, kino, knihovna, pobočka pošty či úřadu blízko lidem
- Bydlení
- Kulturní centrum je ideál, ale klidně i obchodní činnost - trhy např., nebo pivovar, manufaktura :))
- Každého okamžitě napadne galerie, výstavní prostory, ale proč by tyto stavby nemohly být

využity k bydlení, jako obchod s čímkoliv, restaurace, kavárna, či prostě jen udržovaný němý svědek doby svého vzniku.

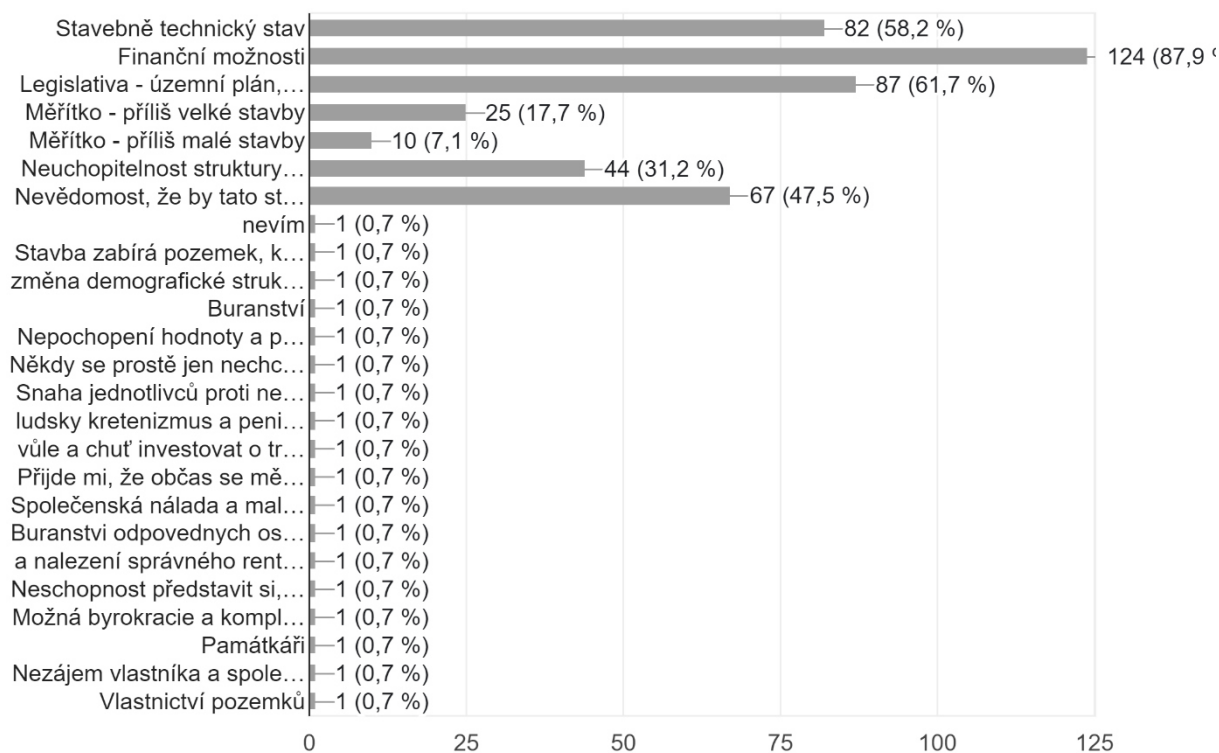
- Už má - obchodní centrum + rezidence
- konečně taky někdy byty a ne jen výstavní prostory :)
- kulturní prostor, coworking, dílny a sklady, komunitní centra
- Kombinace více funkcí-kultura, turismus, gastro ale i výroba
- Minimálně by o ní mělo být pečováno tak, aby se její stavebně-technický stav nezhoršoval. V lepším případě nové využití v jakékoliv formě, která neznehodnotí ráz stavby. Byly by fajn nějaké legislativní ústupky v této oblasti.
- Rekonstrukce a využití pro umění, muzeum/ galerii, připomínka původního účelu, kterému stavby sloužily
- komunitní centra, markety, netypické byvanie alebo kancelarie
- hudební klub, galerie, sociální podnik apod.

- Nic zvláštního oproti nabízeným možnostem. Jen si myslím, že i v případě omezených finančních možností samosprávy nebo soukromého majitele je lepší i malý zásah v podobě úklidu, případně nezbytného zajištění stavby z hlediska bezpečnosti, aby stavba mohla být využívána pro kulturní akce atp. za účelem eliminace patologických společenských jevů a pozvednutí okolí na úroveň, kdy se lokalita stane atraktivní i pro širší proměnu v delším časovém horizontu.
- Primárně není nutné nové využití, ale údržba a zachování dokladu doby a technologie. Pokud to bude docíleno novým využitím nebo vhodnou údržbou je záležitostí charakteru a příležitostí stavby.
- nemám
- nemám
- Restaurace, koncertní haly, sportoviště,...
- Cihelna Baska - multifunkční prostor, muzeum, kavárna, blízkost Beskyd a přehrady Baska, dost turistu. V Basce existence brutalistního kulturního domu, není však příliš využíván. Místní se nemají kde scházet apod., viz bakalarka na téma Bastanske cihelny
- N
- Bydlení, podnikání apod.
- Kultura
- Galerie
- Ne
- Vystavy, bydlení
- Ubytovna pro opuštěné křečky
- kanceláře, kultura, výroba
- Ne
- Kulturně-komunitní centra s určitou částí výdělečného businessu
- Nyni bez napadu (je skoro rano :)
- Občanská vybavenost
- Ne
- V současné špatné bytové situaci budovu odstranit a prostory využít jinak. Sice ano, historicky jsou to zajímavé budovy, ale je potřeba myslet na budoucnost. Bytů je málo, ceny jsou šiléný. Je potřeba stavět.
- Kultura, bydlení, komerční využití
- -
- Kulturní, výukové, společenské centrum
- Hudební klub
- kanceláře, nízkopříjmové bydlení
- Kultura
- Ne
- Nemám
- Picu
- Kompartmentalizace - část skladiště, část dílny, část obchody, část ubytování
- Na byty, když je jich v dnešní době nedostatek
- Velkokapacitní BDSM salón
- Nevím
- Záleží na lokalitě, parametry stavby ve vztahu k rentabilnímu využití.
- Pivovar
- <https://pardubice.pirati.cz/aktuality/s-masarykovymi-kasarnami-si-budeme-vedet-rady/>
- Byty, kanceláře, školy, knihovny, ordinace, restaurace, kavárny
- Ano
- Pěstování žampionů :D
- kulturní centrum
- --
- V prospěch společnosti - kultura a vzdělávání
- Kina, koncerty, divadla, bar
- hydroponická farma
- Všechny na českých hranicích
- Gastro provoz, galerie, kulturní centrum, komerční prostory, místo pro koncerty
- Ne
- kulturní centrum, galerie, divadlo, parková úprava
- Kanceláře, zábava, restaurace, muzeum
- Jako učiliště pro "technickou" školu typu zámečnick
- Ne
- Záleží na konkrétní situaci.
- Ne, ale nevyhovující stav by bylo vhodné resit.
- Nemám myslím ze zbořit a postavit novou
- Začlenění do města se vším všudy
- Kavárna, restaurace
- Kulturní centrum, workshopy, cowork..
- Kulturní centrum
- Ruzne
- Bydlení, kanceláře, restaurace, téměř vše
- kultura, administrativa, laboratoře, knihovna...
- Koncertní prostor/ či jiný pronájem
- Kulturní středisko nebo atypické bydlení
- Záleží na konkrétním typu stavby a kontextu místa. Možnosti je ale plno od galerií, přes bydlení až po sportovní areály.
- kultura, bydlení
- Obchodní centrum
- kulturní aktivity, kavárna/jídelna/restaurace, ubytování, administrativní účely, klubovny
- Různé, setkávání lidí, galerie, kavárna, prostor na semináře cvičení....
- To nelze brát objektivně - co kraj/ mesto, to jiné potreby. Konverze by měla naplnit a doplnit potrebu místní (lepe i sirsí) komunity
- Ty nápady už vlastně existují a jsou realizované (například: bydlení, sociální služby, obchody, sportoviště, výstavní a umělecké prostory atd. ... Na co bych asi upozornil a zlepšil, je vhodnější začleňování těchto staveb do okolní struktury, myslím vzhledem ke svému účelu - analýzou zjistit co je v okolí nedostatek, nebo je potřeba... Chápu že se investice musí vrátit, ale dá se nad tím více přemýšlet než to většinou odmrsknout bydlením - ještě k tomu je v takovýchto stavbách bydlení atypické - takže extrémně drahé, protože je vnímáme jako výjimečné...
- To záleží na rozloze a místě stavby, ale věřím, že se vždy nake využití najde. Určitě bych ji neztrhl a nepostavil tam zbytečnou a např. Moderní budovu místo toho, která by se na místo nehodila. Je ale pravda že by stará budova musela mít odpovídající kvalitu.
- Občanská vybavenost, pokud se finančně vyplatí
- Kavárna, centrum pro setkávání rodin
- Sportovní hala
- To je pro každou stavbu individuální.
- administrativa, řemesla, workshopy, pohostinství, ...
- Nevím.
- Kulturní prostory, byty, instituce (např. škola)

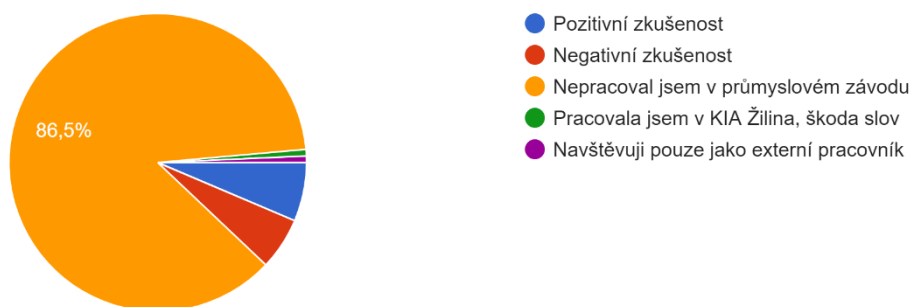
- Společenská komunitní centra, gastro "market", teoreticky i stylové openspace kanceláře s duší.
- Bydlení, veřejné prostory
- Kultura, galerie, hudební zkušebny, amatérská divadla, sdílené dílny pro veřejnost, reuse centra a opravny, zázemí neziskovek, klubů, spolků
- .
- Ne, záleží vždy na konkrétní stavbě, jejím umístění a potřebám lokality
- Techno rave
- Muzeum, koncertní hala
- Sportovní hala, obchod, škola
- Veřejná budova
- Hotel, galerie, případně opět industriální využití.
- Bytový dům
- Obecně ne, každá stavba má své možnosti s ohledem na umístění.
- nevím
- ne
- nemám
- Pořádání výstav, gastronomické zařízení
- Galerie, bydlení, restaurace
- Jakkoliv podle lokálních potřeb a zájmu.
- Minulá otázka je zavádějící ... Jakože to dogmaticky takhle nelze říct ... jsou objekty vhodné pro zachování a zachování funkce, ale některé funkce už nejsou zachovatelné... jalože je to selektivní proces který jde od nejmíň změn po zbourání, se zohledněním stavu budovy a funkce budovy
- Ne
- Pokud není možné vrátit původní funkci, tak cokoliv jiného. Například bydlení, kterého je plošně nedostatek.
- Muzeum, galerie, tržnice
- Muzeum, galerie, kulturní centrum, bydlení
- Komunitní centrum, galerie atp.
- konkrétní vlastní nápad nemám, ale líbí se mi, že jsou u nás lidé, kteří s tím umějí udělat divy.
- Ne
- kulturní centrum, bydlení, pronajem jakymkoliv jiným účelům, kreativním studiim, atelierum...škola
- Galerie, muzeum, restaurace/kavárna, místo pro pořádání kulturních akcí
- Obytné zařízení, kanceláře, lehký průmysl, aréna pro neobvykle sporty
- Velmi často je to kultura, ale dle mého se dají využívat jakkoliv. Napr. Bydlení v industriálních budovách je stále populárnější.
- Kulturní aktivity všeho druhu
- ne
- Vzdělávací institut, kulturní centra, festivaly, naučné stezky, komentované prohlídky a procházky
- ne
- Prostory školky, sociální zařízení, kulturní prostředí
- Kavárna, knihovna
- Veřejné služby a pohostinství (obchody, kavárny, restaurace, ...)
- kulturní zařízení

Jaký je podle vás důvod, že takových staveb není využito více?

(141 odpovědí)

Pokud jste někdy pracoval v průmyslovém závodě, jak vzpomínáte na tuto zkušenost?
(141 odpovědí)

G.4 DOTAZNÍK VLASTNÍKŮM/PROVOZOVATELŮM

Dotazník slouží pro studijní činnost a vědeckou práci na Fsv ČVUT v Praze, studijní program P3502 – Architektura a stavitelství – obor 3501V013 – Trvale udržitelný rozvoj a průmyslové dědictví. Konkrétní výsledky budou zahrnuty v disertační práci s názvem **Vliv výchozích podmínek na adaptabilitu industriálních staveb.**

Na základě dotazníku jsou vyhodnoceny aspekty, které přiměly vlastníka či provozovatele zabývat se využitím stavby, která by v jiných případech nenašla nové využití. Jaká byla motivace, prvotní plány, jaké překážky musely být překonány v průběhu oživení, zda bylo dosaženo naplnění plánu a zda se finančně záměr vyplatil.

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Název stavby.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

- Citová (nadšení pro industriál ...)
- Komerční
- Jiná .....

(poptávka po volném prostoru, pro kreativní účely ne nutně v industriálním prostředí)

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

(dobrá reklama, byt se v takovém prostředí dobře prodá, pragmatické rozhodnutí – mám tu stavbu, tak proč ji nevyužít pro aktivitu, kterou potřebuji ...)

Proč v této lokalitě?

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

(technický stav, kontaminace/znečištění, územní plán, úřady, vlastník, finance ...)

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Kdo byl předešlý majitel nebo je objekt ve vaší správě/pronájmu?

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

- Nebyl, protože .....
- Konzultant
- Významná role (projekt rekonstrukce, partner investora ...)
- Jméno architekta: .....

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

- Ano
- Ne
- Stále se na něm pracuje
- Dosažení jiného cíle: .....

Jakým způsobem byl záměr financován?

- Z vlastních zdrojů
- Za pomoci sbírky dobrovolníků
- Za přispění dotace/grantu: .....

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

Nákup/nájem .....

Rekonstrukce .....

Byla realizace rentabilní?

- Ztrátová
- Rentabilní
- Provoz pokryje náklady na užívání

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

(Psychicky a emočně, fyzicky, vztahově atd.)

- Ano
- Ne

Osobní pocity .....

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

Užívaná část objektu

- m² .....
- m³ .....

Celý objekt

- m² .....
- m³ .....

Šli byste do této zkušenosti znovu?

- Ano
- Ne

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Poznámka:

Výsledky jednotlivých dotazníků jsou vloženy ke konkrétním případovým studiím v kapitole G.5 PŘÍPADOVÉ STUIDE

G.5 PŘÍPADOVÉ STUDIE

Případové studie jsou seřazeny do jednotlivých karet objektů, kde jsou popsány základní locační údaje včetně fotografie. Dále u nově využitých objektů je velmi stručně popsán historický background pro dotvoření ucelené informace a celkové vyhodnocení nových zásahů.

SEZNAM PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ:

X OBJEKTY, KTERÉ NEMĚLI PŘÍZNVIVÉ VÝCHOZÍ PODMÍNKY KE SVÉ ADAPTACI:⁹⁶

- X 001** Spolková továrna na cukr, Uhříněves
- X 002** Panský pivovar, Chlum - Nalžovice
- X 003** Pražská spalovací stanice pevných odpadů, teplárna a elektrárna, Praha - Vysočany
- X 004** Věžový drážní vodojem, Praha - Smíchov
- X 005** Wilhelm Schay, továrna na lněné a damaškové zboží, Šumperk
- X 006** Transformační a měnicí stanice, Praha - Vokovice
- X 007** První čeká a.s. pro rafinování cukru, Prahy - Modřany
- X 008** Plynojem MAN Kladno, Vojtěšská huť
- X 009** Tkalcovna tanvaldské přádelny, Tanvald
- X 010** První rakouská továrna na výrobu sody/ MCHZ Dukla, Ostrava - Hrušov
- X 011** Pražská akciová tiskárna, Praha
- X 012** Sklady a válcovny č. IV a č. V - Maďarka, Kladno
- X 013** August Neuman, pletené a stávkové zboží, Vejprty
- X 014** Parostrojní pivovar Karla A. Milnera, Golčův Jeníkov
- X 015** Nádraží Vyšehrad, Praha
- X 016** Cihelna, Hořice
- X 017** Elias Palme, továrna na výrobu lustrů, Kamenický Šenov
- X 018** Jeřáb, Praha - Holešovický přístav
- X 019** Silo na štěrkopísek, Praha - Holešovický přístav
- X 020** Přádelna De Liser, Slaný
- X 021** OP Prostějov, Prostějov

Y OBJEKTY, KTERÉ MĚLI PŘÍZNVIVÉ VÝCHOZÍ PODMÍNKY KE SVÉ ADAPTACI

- Y 001** První pražský měšťanský pivovar, Praha - Holešovice
- Y 002** Děčínský pivovar, Děčín
- Y 003** Parní přečerpávací stanice, Střekov
- Y 004** Pacoldova vápenka, Praha - Velká Chuchle
- Y 005** Přádelny bavlny Leopold Mahler & spol., Praha - Holešovice
- Y 006** Vodojem Veolia, Kladno
- Y 007** Schmittova přádelna, Semily
- Y 008** Janka a spol., Radotín
- Y 009** Corso Karlín, Praha - Karlín

---

⁹⁶ Čerpáno především z publikace o jsme si zbožili - bilance mizející průmyslové éry / deset let, (VCPD FA ČVUT v Praze, 2009)

- Y 010** Hanza Zollverein, Essen (D)
- Y 011** Jatky, Kraslice
- Y 012** Jatky, Olomouc
- Y 013** Vaňkova cihelna, Hasina

Z OBJEKTY, KTERÉ BYLY VYUŽITY, I PŘES NEGATIVNÍ VLIVY SVÝCH PODMÍNEK

- Z 001** J. Walzel a synové, mechanická tkalcovna, Meziměstí
- Z 002** Autobusové garáže, Praha - Podbaba
- Z 003** Odpadní přádelna Karl Bienert Junior, Bílý Potok
- Z 004** Strauch a Schmidt, výroba destilačních aparatur, Mikulovice
- Z 005** Továrna Mastných, Lomnice n.P.
- Z 006** Adolf Prelllog, tkalcovna II, Poniklá
- Z 007** Komíny bývalých cihelen, Strupčice
- Z 008** Ivančický viadukt, Ivančice
- Z 009** Železniční výtopna, Kořenov
- Z 010** Trafostanice, Dneboh
- Z 011** Silo, Řevničov
- Z 012** Zauhlovací a vodárenská věž, Bratislavice n. N.
- Z 013** Dixova Brusírna, Temný Důl
- Z 014** Otto Kretschmer, továrna na stávkové zboží, Nová Paka
- Z 015** Továrna na stroje Rossemann & Kühnemann, Praha - Holešovice
- Z 016** Hala 22 - Praga Vysočany, Praha - Vysočany
- Z 017** Trafostanice, Praha - Smíchov
- Z 018** Mechanická sladovna, Praha - Smíchov
- Z 019** Radlická kulturní sportovna, Praha - Smíchov
- Z 020** Bývalá čokoládovna, Praha - Vršovice
- Z 021** Komín cukrovaru Modřany, Praha - Modřany
- Z 022** Továrna Dělnická, Praha - Holešovice
- Z 023** Carl Siegl sn., továrna na lněné zboží, Šumperk

ZZ ZAHRANIČNÍ OBJEKTY, DOPLNĚNÍ SPEKTRA

- Z Z01** Rudný zásobník, Gelsenkirchen (D)
- Z Z02** Skrývkový stroj F60, IBA Lužice (D)
- Z Z03** Bio věže, IBA Lužice (D)
- Z Z04** Sklad lamp, Bytom (PL)
- Z Z05** ROG, Lublaň (SLO)

TABULKA VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH NOVĚ VYUŽITÝCH PŘÍPADOVÝCH STUDÍ

Tabulka jednoduchým způsobem popisuje výsledné nové využití a nové zásahy. Jde o objektivní popis koncepce zásahu, kdo inicioval nové využití, jakým způsobem byl projekt financován, jaký stavební postup zde byl využit a zda jde o trvalé či dočasné řešení a o jak velký zásah se jednalo.

NOVÝ ÚČEL	INICIÁTOR	ROLE ARCHITEKTA	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
...	Soukromý s. Spolek Obec/Stát	Významná Konzultant neúčast	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace ROP	Konverze Muzealizace Časová konzerva	Minimální Střední Intenzivní	Objekt. solitér Soustava Objektů Areál	Jednorázový Dočasný Opakovaný Trvalý

X 001 Spolková továrna na cukr, Uhříněves

Obec: Uhříněves
Kraj: Praha

Stavba: 1868
Návrh: Fr. Vecko

Stav: Zbořeno 2000

49.6980694N, 14.3785722E

Řemeslnou stavební kvalitu si zachoval až do zrušení v roce 1968. V roce 2000 demolovány pozůstatky stavby a dnes je na místě budova městského úřadu.

X 002 Panský pivovar, Chlum – Nalžovice

Obec: Chlum u Nalžovic
Kraj: Středočeský

Stavba: pol. 17. stol
Návrh:

Stav: Zbořeno 2002

49.6980694N, 14.3785722E

Roku 1923 byly přestavěny humna na taneční sál a hostinec. Během 80. let bylo uvažováno o přestavbě na penzion. Z realizace sešlo a pivovar začal chátrat. Zbořen roku 2002. Na místě je prázdný pozemek.

X 003 Pražská spalovací stanice pevných odpadů, teplárna a elektrárna, Praha

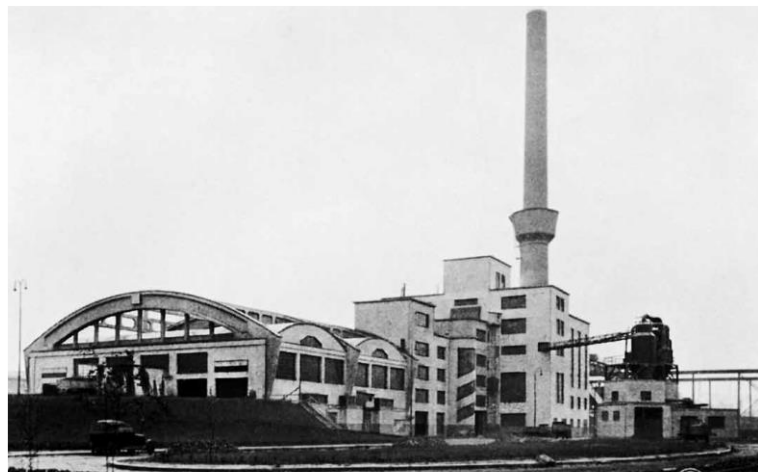
Obec: Vysočany
Kraj: Praha

Stavba: 1931-1933
Návrh: Fr. Roith

Stav: Zbořeno 2003

50.061129N, 14.304094E

Ukázka vyspělé meziválečné architektury. Spalovna patřila k nejmodernějším v Evropě. 2003 zbořena, aby ustoupila sídlišti Nová Harfa.

X 004 Věžový drážní vodojem, Praha – Smíchov

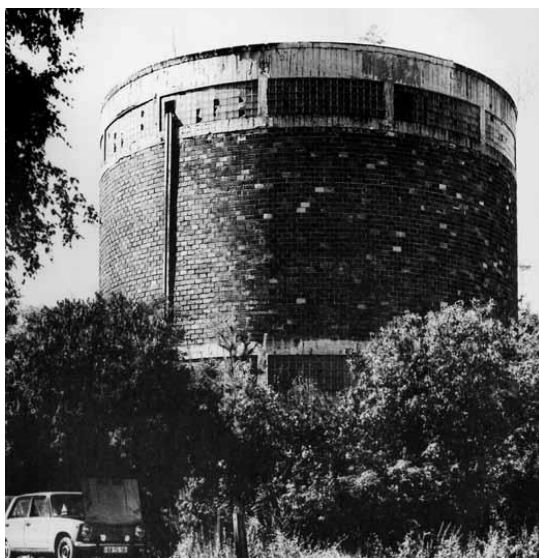
Obec: Smíchov
Kraj: Praha

Stavba: 1935
Návrh:

Stav: Zbořeno 2003

50.343745N, 14.2421485E

Vodojem zásoboval celé smíchovské nádraží včetně lokomotiv. Po napojení dráhy na městský vodovod, přestal být využíván. V roce 1999 ustoupil výstavbě rychlostní silnice Dobříšská.

X 005 Wilhelm Schay, továrna na lněné a damaškové zboží, Šumperk

Obec: Šumperk
Kraj: Olomoucký

Stavba: 1864
Návrh:

Stav: Zbořeno 2003

49.9652472N, 16.9850797E

Po skončení provozu zde byli provozovány drobné obchody, stavba i přes to musela ustoupit novému supermarketu

X 006 Transformační a měnicí stanice, Praha – Vokovice

Obec: Vokovice
Kraj: Praha

Stavba: 1930-1932
Návrh: J. Kříž

Stav: Zbořeno 2004

50.0983917N, 14.3672508E

Technická stavba inspirovaná japonskou architekturou ve spojení s funkcionalistickým tvaroslovím. Zbořena 2004 pro lukrativnost pozemku pro administrativní budovu.

X 007 První česká a.s. pro rafinování cukru, Praha – Modřany

Obec: Modřany
Kraj: Praha

Stavba: 1861
Návrh:

Stav: zbořeno 2005

49.9991250N, 14.4048139E

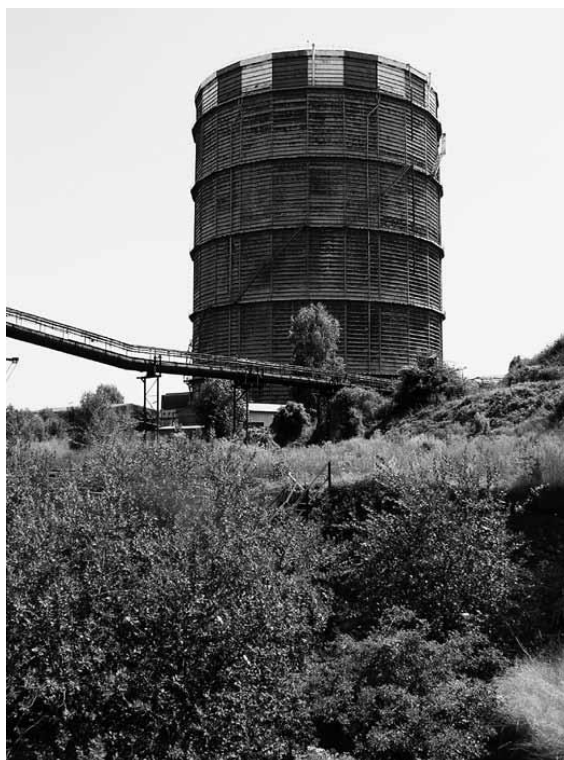
V 80. letech 19. stol. byl cukrovar rozšířen o rafinérii a díky tomu byla iniciováno zavedení železnice do Modřan. V provozu byl až do 90. let, kdy došlo k nemožnosti ekonomického rozvoje. Cukrovar měl zachovalou vývojovou kontinuitu technologie, proto si zasluhoval ochranu. Majitel získal v privatizaci objekty a jeho rychlé jednání vedlo k plošné likvidaci. V roce 2005 byl celý areál zbořen. Dnes namísto stojí pouze tovární komín

X 008 Plynojem MAN, Kladno – Vojtěšská huť

Obec: Kladno
Kraj: Středočeský

Stavba: 1951
Návrh:

Stav: Zbořeno 2005

50.1466889N, 14.1231139E

Jednalo se o nejvyšší stavbou svého druhu s výškou 84 metrů a o průměru 53.2 m. Provoz zde byl ukončen se zrušením kladenských koksoven koncem 80. let. Počátkem 90. let vznikl návrh přebudovat plynojem na obchodní centrum. Pro své monumentální vnitřní prostory a akustiku se zvažovali další alternativní možnosti. Než se cokoliv realizovalo, došlo ke svévolnému odřezávání a rozprodávání konstrukce do sběrných surovin a tím k narušení statiky. Pro důvody ohrožující veřejnost byl roku 2005 sešrotován. Dnes je zde prázdná plocha.

X 009 Tkalcovna tanvaldské přádelny, Tanvald

Obec: Tanvald
Kraj: Liberecký

Stavba: 1901
Návrh: K. Pekárek
Séquin & Knobel

Stav: Zbořeno 2006

50.7359833N, 15.3058444E

Nejstarší tanvaldská tkalcovna s tradicí již od roku 1845. Výroba zde skončila v 90. letech a v únoru 2006 byla sanována část, která se ve 30. letech zřítla. Záměrem bylo využít stavbu pro občanskou vybavenost. Bohužel v srpnu 2006 ustoupila typizované prodejně supermarketu.

X 010 První rakouská továrna na výrobu sody / MCHZ Dukla, Ostrava – Hrušov

Obec: Hrušov - Ostrava
Kraj: Moravskoslezský

Stavba: 1851
Návrh:

Stav: Zbořeno 2008

49.8637861N, 18.2965778E

Výroba sody, sulfátu, kyselin a vápna, vycházela z amerických šachovnicově založených areálů. V roce 1997 byl areál zasažen povodní a důsledkem čehož došlo ke kontaminaci půdy a statického narušení, následoval požár a úplné zastavení výroby. Areál o rozloze 60 ha byl soukromým vlastníkem zcela srovnán se zemí a nyní jde o prázdný pozemek.

X 011   Pražská akciová tiskárna, Praha

Obec: Praha
Kraj: Praha

Stavba: 1910-1914
Návrh: J. Čámský
                    Ing. V. Havel

Stav: Zbořeno 2008

50.0812028N, 14.4292333E

Přes to, že 2002 byla stavba zapsána na seznam kulturních památek, od roku 2006 probíhaly stavební práce, po nichž zbyly pouze obvodové stěny. Postupné demoliční zásahy vedly ke zrušení památkové ochrany v roce 2008. dnes je na místě nový administrativně obchodní dům.

X 012   Sklady a válcovny č. IV a č. V (Maďarka), Kladno

Obec: Kladno
Kraj: Středočeský

Stavba: 1949, 1959
Návrh:

Stav: Zbořeno 2007

50.1464139N, 14.1090806E

Probíhala zde výroba pásoviny, drátů a tyčí až do roku 2006. 27. 7. 2007 se zřítila část haly na zloděje kovů, kteří konstrukci neodborně rozebírali. Dva přišli o život, důsledkem toho bylo rozhodnuto o okamžité demolici.

X 013   August Neuman, pletené a stávkové zboží, Vejprty

Obec: Vejprty
Kraj: Ústecký

Stavba: 1907-1911
Návrh: W. Mattusch
                    A. Schreiter

Stav: Zbořeno 2007

50.4997111N, 13.0354167E

Továrna fungovala po znárodnění jako internát. Po uzavření a chátrání za spolupráce sběratelů kovů a díky narušené statice se budova v lednu 2007 zřítila a zabila člověka. Zbytek stavby nechal městský úřad z bezpečnostních důvodů zbourat

X 014 Parostrojní pivovar Karla A. Milnera, Golčův Jeníkov

Obec: Golčův Jeníkov
Kraj: Ústecký

Stavba: 1913
Návrh:

Stav: Zbořeno 2009

49.8142306N, 15.4809556E

Provoz byl ukončen v roce 1997 se zachovalou technologií, ta byla následně rozprodána a i přes to, že by pivovar byl schopný obnovit svou činnost, byl zbourán soukromým vlastníkem r. 2009. Doposud je zde prázdná parcela.

X 015 Nádraží Vyšehrad, Praha

Obec: Praha
Kraj: Praha

Stavba: 1904-1905
Návrh: A. Balšánek

Stav: Stále chátrá

50.0677222N, 14.4201111E

Dlouholeté spory o to, komu nádraží patří nakonec vyústili v roce 2007 k dražbě a odkupu soukromým vlastněn, který oficiálně není znám, a je krytý kyperskou společností. Památkový ústav udělil v této věci několik pokut, které majitel neuhradil a nádraží je v tuto chvíli v exekčním řízení. Nádraží je od roku 2000 památkově chráněno. Objekt je díky krátké ruce zákona stále v ohrožení a chátrá.

X 016   **Strojní kruhová cihelna, Hořovice**

Obec: Hořovice
Kraj: Královehradecký

Stavba: 1900
Návrh: Hoffmannův systém

Stav: Stále chátrá

50.3521806N, 15.6331056E

V provozu do 50. let. V současnosti stojí pouze pec bez obvodových zdí a střechy a snížený komín. Soukromý vlastník má na stejné parcele rodinný dům a cihelnu vnímá jako překážku ve své zahradě.

X 017   **Elias Palme, továrna na výrobu lustrů, Kamenický Šenov**

Obec: Kamenický Šenov
Kraj: Liberecký

Stavba: 1905
Návrh: A. Richter

Stav: Stále chátrá

50.7732050N, 14.4681169E

Továrna na lustry firmy Elias Palme je bezpochyby architektonicky i urbanisticky významný objekt, a to i díky své věhlasné sklářské historii. Památkově chráněný objekt od roku 2007 je v dezolátním stavu, ikonická věž je podepřena kůly a na většině stavby chybí střecha. Od roku 2021 budovu vlastní nový majitel, objekt ale zatím stále chátrá.

X 018   **Jeřáb, Praha – Holešovický přístav**

Obec: Holešovice
Kraj: Praha

Stavba: cca 60. léta 20. stol.
Návrh: -

Stav: Stále chátrá

50.1103233N, 14.4534428E

Majitelem jsou České Přístavy a.s, které nemají zájem zabývat se zakomponováním jeřábu do fungujícího parteru ani ve vznikajících studiích nové zástavby, které paradoxně těží právě z přístavního charakteru

místa. Proběhla zde vlastní iniciativa (Štibor, Mach) spojit se za podpory stavebního úřadu s jednatelkou Českých přístavů, za účelem možností nového využití. Bohužel bezvýsledně.

X 019   **Silo na Štěrkopísek, Praha – Holešovický přístav**

Obec: Holešovice
Kraj: Praha

Stavba: cca 60. léta 20. stol.
Návrh: -

Stav: Stále chátrá

50.1002781N, 14.4546231E

Obdobný případ jako holešovický jeřáb, se stejným majitelem. V minulosti byla vypracována studie na konverzi pro kavárnu s výhledem. Kvalita návrhu byla značně pochybná, nicméně k realizaci doposud nedošlo.

X 020 Přádělna De Liser, Slaný

Obec: Slaný
Kraj: Středočeský
Stavba: 1902-1903
Návrh: Séquin & Knobel
Stav: Stále chátrá

50° 13' 24.14" N, 014° 04' 41.65" E

Díky svému ekonomickému potenciálu a dopravní dostupnosti byl na místě plánován bytový dům. Vlastník měl již vydán demoliční výměr a okolní budovy již začal sanovat.

Přádělna měla být stržena v prosinci 2018. Díky zájmu ČVUT se podařilo přesvědčit město o vyjednávání s vlastníkem o nezboření. Tuto demolici se podařilo částečně oddálit. Nyní je ale stržen komín a demolici se nevyhne ani hlavní budova.

X 021 OP Prostějov

Obec: Prostějov
Kraj: Olomoucký
Stavba: 1902-1903
Návrh: Z. Plesník, J. Taťák
Stav: Zbořeno 2014

49.4734819N, 17.1382964E

Ústředním investorem bylo ministerstvo stavebního průmyslu a přímým investorem byl Oděvní průmysl n.p. Projektem byl pověřen projektový

ústav Centropjekt a autorem návrhu se stal architekt Zdeněk Plesník a Josef Taťák. Stavební práce prováděli Pozemní stavby n.p. Komplex hlavní budovy se stává ze šesti výrobních a skladových ž.b. etážových budov, propojených příčným středním traktem a vstupní admin. budovou, kotelnou a budovy údržby. Doprava byla řešena silniční odbočkou a vlečkou z blízké železnice. Kční systém tvořil ž.b. skelet s cihelnými vyzdívkami. Nepřímé osvětlení místností bylo řešeno sklobetonovými zdmi. Budova byla vybavena progresivním prefabrikovaným pláštěm, který obsahoval ventilační, vytápěcí a elektroinstalační systémy. Podnik měl také vlastní elektrárnu a vlečku. Úpadek podniku provázela série špatných manažerských rozhodnutí jako například: kvantita místo kvality, snaha dosáhnout levných výrobků na úkor propouštění zaměstnanců, rozsáhlé výprodeje poškozující značku firmy, levný import oděvů z Asie či úvěry. Dále vyplácení prémie vedení podniku ve výši desítek milionů korun i přes vysokou měsíční mzdu okolo 200 tisíc. Zaměstnanci přitom dostávali kolem 12 tisíc měsíčně.

Obec: Praha - Holešovice
Kraj: Praha

Stavba: 1895-1897
Návrh:

Rekonstrukce: 2006 – 2009
Architekt: CMC Architects

Původní fce: Pivovar
Nová funkce: Komerce
Administrativa
Bydlení

50.1058256N, 14.4509639E

HISTORIE:

Pivovar, v té době postavený na zelené louce, fungoval i po znárodnění až ro roku 1998. Poté byl bez využití až do roku 2006.

VYHODNOCENÍ:

Díky památkové ochraně a prostorovému potenciálu našel využití v širším centru současného města jako administrativní blok se službami a bydlením. Jeho okolí se v současnosti zahušťuje bytovou zástavbou a v blokové čtvrti funguje jako hojně využívaný veřejný prostor.

„Architektonický přístup k historickým stavbám, byl zaměřen na tři základní vrstvy: restaurování fasád čistým a pravdivým způsobem; citlivé úpravy, odkrývající nosné konstrukce, vyjadřující nové funkce a nový život v rekonstruovaných stavbách; nové lehké a transparentní prvky, předsazené, nebo naopak "vložené" do těl stávajících objektů. Návrh interiéru byl odvozen z celkového architektonického záměru a znovu se zde objevují tři hlavní koncepční vrstvy: rekonstrukce původních pivovarských prostor a povrchů se spoustou prostorových variací; vložení atrií – světlo přinášejících elementů, speciálních povrchů a potřebného zázemí pro nové funkce; a nakonec vrstvu nejvíce nestálou, vzniklou požadavky nového uživatele.“⁹⁷

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Polyfunkční areál	Komerční	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Areál	Trvalý

⁹⁷ [A7A]

Obec: Děčín
Kraj: Ústecký

Stavba: 1849
Návrh:

Rekonstrukce: 2014
Architekt: Studio acht

Původní fce: Pivovar
Nová funkce: Obchodní centrum

50.7719956N, 14.1932889E

HISTORIE:

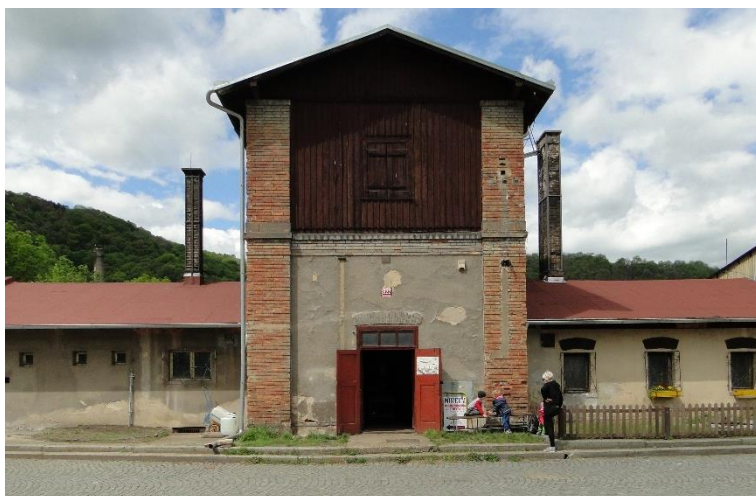
Pivovar vznikl již v roce 1849 a v průběhu následujících let byl mnohokrát modernizován a zásadní podobu získal stavbou nové varny (1897), přestavbou sklepů a sladovny (1924). provoz skončil 1997 a díky tomuto dlouhodobému provozu se dochoval v velmi dobrém stavu v autentické podobě.

VYHODNOCENÍ:

Díky odstranění problematicky adaptabilních částí jako nejstarší části objektu a pivovarský dvůr, byla realizována racionální rekonstrukce na kapacitní obchodní dům. Zbylé partie byly konvertovány neinvazivně a s minimem intervencí.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Obchodní centrum	Komerční	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava Objektů	Trvalý

Obec:	Ústí n. L. - Střekov
Kraj:	Ústecký
Stavba:	1874
Návrh:	-
Rekonstrukce:	od 2009
Architekt:	
Původní fce:	Parní přečerpávací stanice
Nová funkce:	Muzeum

50.6470389N, 14.2176267E

HISTORIE:

Do provozu byla uvedena 1874 a sloužila pro čerpání vody do lokomotiv. Voda se čerpala kanálem z Labe.

VYHODNOCENÍ:

Díky dochované technologii se přečerpávací stanice chopil spolek zubnické muzeální železnice, kteří zde obnovili chod parního stroje a pořádá zde prohlídky. Dochování technologie není samozřejmostí o to je tento nález vzácnější. Technologie se dochovala díky tomu, že o ní nikdo nevěděl a vnitřní prostory byly použity jako zapomenuté skladiště, objekt byl prakticky stále pod dohledem díky blízkosti požární stanice. V roce 2009 se členem muzea stal člověk s patřičnými znalostmi a začal parní stroj opravovat a roku 2011 jej uvedli do provozu.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Parní přečerpávací stanice	Muzeum	Spolek	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace ROP	Muzealizace	Minimální	Objekt- solitér	Trvalý

Obec:	Velká Chuchle
Kraj:	Praha
Stavba:	1894
Návrh:	Josef Linhart dle patentu J. Pacolda
Rekonstrukce:	2004
Architekt:	-
Původní fce:	Vápenka
Nová funkce:	Zachování

50.0144581N, 14.3713114E

HISTORIE:

Vápenka byla postavena v roce 1894 podle patentu profesora pražské techniky Jiřího Pacolda a dle návrhu Josefa Linharta. Vápenec se zde těžil na protějším kopci. Provoz skončil před 2. sv. válkou. Zavážecí konstrukce výtahů a lávek se bohužel nedochovala.

VYHODNOCENÍ:

Díky památkové ochraně od roku 1958 se vápenka dochovala až do 90. let. Po roce 1990 byla vápenka vrácena rodině předválečných majitelů, která ji v roce 2004 za pomoci města Prahy rekonstruovala do dnešní podoby. Při obnově rekonstrukce se podílelo ČVUT v Praze.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Zachování	Expozice	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj Podpora Města	Časová konzerva	Minimální	Objekt solitér	Trvalý

Obec: Praha, Holešovice
 Kraj: Praha
 Stavba: 1889, 1902
 Návrh:
 Rekonstrukce:
 Architekt:
 Původní fce: Přádelna bavlny
 Nová funkce: Administrativa, skladování

50° 06' 35.99" N, 014° 26' 59.46" E

HISTORIE:

Firma byla založena společníky Leopoldem Mahlerem (1836–1917) a Adolfem Leinerem (1854–1889) a plány první tovární budovy byly vytvořeny roku 1889 švýcarským průmyslovým architektem Carl Arnold Séquin-Bronner. Stavbu pak provedl stavitel Johann Kindl. Druhá, čtyřpodlažní přádelna při Jankovcově ulici byla postavena v letech 1902–1903 a byla navržena nástupnickou projekční kanceláří Sequin & Knobel. Tehdy už patřil podnik jen Leopoldu Mahlerovi a byl nazván Pražsko-Holešovická přádelna na bavlnu.

VYHODNOCENÍ:

Přádelny a další textilní továrny nejsou v lokalitě středních Čech příliš obvyklé o to více je tento typ unikátní v centru Prahy. Stavba se nachází v průmyslové lokalitě pražských Holešovic, která spadá do městské památkové zóny a zároveň svou dispozicí a zachováním nabízela velmi snadnou transformaci k jinému účelu a je tedy od 90 let konvertována na kanceláře České pošty. Stavební práce s sebou nesly určité nešvary jako přepatrování a změna tvaru oken, i přesto jde o chvályhodný počin.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Administrativa Skladování	Komerční	Stát	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt.solitér	Trvalý

Y 006 Vodojem Veolia, Kladno

Obec: Kladno
 Kraj: Středočeský

Stavba: 1933
 Návrh: Hrabě a Lozovský,
 ČKD - závod Slaný

Rekonstrukce: 2017
 Architekt:

Původní fce: Vodojem
 Nová funkce: Reprezentativní sídlo firmy

50.1383611N, 14.0829500E

HISTORIE:

Věžový vodojem byl postaven jako součást nového jímacího systému v roce 1934. Konstrukčně i architektonicky je vodojem ojedinělý díky své ocelové nýtované konstrukci, která zde byla využita poprvé v republice. Podle projektu ČKD, a. s., závod Libeň jej postavila firma Hrabě a Lozovský. Pro zásobování vodou sloužil až do roku 1996.

VYHODNOCENÍ:

Nové využití mělo koncepci navrácení do vodárenského systému, ale trochu jiným způsobem. Slouží jako reprezentativní sídlo firmy a dispečink vodárenské infrastruktury, která zásobuje pitnou vodou 290 000 obyvatel okresů Kladno, Mělník, Praha-východ, Praha-západ a Rakovník. Nad zásobníkem se nachází kruhová zasedací místnost s panoramatickým výhledem s transparentní fasádou. V nově vloženém vertikálním jádru je instalována expozice pro veřejnost o distribuci pitné vody.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Reprezentativní sídlo firmy	Administrativa	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt-solitér	Trvalý

Obec:	Semily
Kraj:	Liberecký
Stavba:	1884
Návrh:	
Rekonstrukce:	2004
Architekt:	F. Horatschke J. Duda
Původní fce:	Přádelna
Nová funkce:	Obecní úřad

50.6021906N, 15.3357244E

HISTORIE:

Mlýn rodiny Riegerů zakoupil Franz Schmitt v roce 1862 a na jeho náhonu postavil současnou odpadní přádelnu roku 1884. Nazval ji „Ida“ podle své manželky. Jednalo se o první budovu v Semilek s elektrickým osvětlením. Následně fungovala od roku 1898 jako mechanická tkalcovna a poté jako továrna na dřevěné zboží. Později byla součástí Kovožávodů Semily.

VYHODNOCENÍ:

Ideální podmínky lokality a snadná adaptabilita dvoupodlažní etážové stavby středního mřítko znamenaly, že v roce 2004 proběhla konverze na sídlo Městského úřadu. Ta odkryla původní stav budovy a doplnila ji novými prvky, jako například vestavby jednotlivých buňkových kanceláří.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Obecní úřad	administrativa	Obec	Vlastní zdroj Dotace	Konverze	Střední	Objekt.solitér	Trvalý

Obec: Radotín
Kraj: Praha

Stavba: 1907
Návrh: Josef Kočí

Rekonstrukce: 2019
Architekt: VLLNNA s.r.o.
Martin Duba Architects

Původní fce: strojírna a slévárna
Nová funkce: prodejna a restaurace

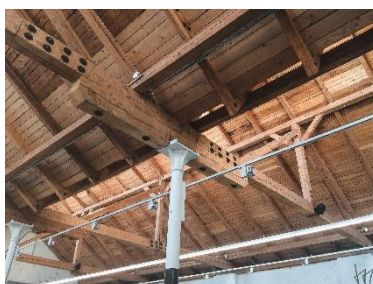
49.9849633N, 14.3616686E

HISTORIE:

J. Vindyš byl požádán, aby vyrobil sportovní náčiní pro smíchovský Sokol, jehož byl členem. Původní smíchovský podnik na výrobu zařízení pro stáčení piva do lahví, kterým se zabýval od roku 1876, rozšířil o výrobu sportovního náčiní a s tím souviselo i zbudování radotínské pobočky roku 1907. Od 30. let továrnu převzala společnost Radiátorka, výroba litinových topných těles, a později firma Janka a spol, která se zabývala výrobou ventilátorů. Poslední léta však stavba chátrala.

VYHODNOCENÍ:

Prosperující rodinná firma na prodej sportovních potřeb Ski a Bike Centrum Radotín se rozhodla přemístit do této bývalé továrny a k tomu oslovila architektky VLLNNA a Martina Dubu, aby navrhli přestavbu. Relativně nízkonákladové a především nízkozásahové řešení podtrhlo původní charakter stavby. Zachovány byly původní dřevěné konstrukce uvnitř šedové haly v níž se nachází prodejna a restaurace. V patrovém objektu se nachází administrativa. Kultivován byl i veřejný prostor, který jednoduchými principy vytváří atraktivní zákoutí.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Prodejna Restaurace	Komerční	Soukromý	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt.solitér	Trvalý

Obec: Praha, Karlín
 Kraj: Praha

Stavba: 1889
 Návrh: J. Blecha

Rekonstrukce: 2000
 Architekt: R. Bofill, P. Carniaux

Původní fce:
 Nová funkce:

50.0144581N, 14.3713114E

HISTORIE:

Stavba 80 m dlouhá, byla užívána jakou soustružna a výpravna virmy Breitfeld a Daněk a byla postavena se zdobným charakteristickým průčelým do ulice Křížíkova.

VYHODNOCENÍ:

Soustružna byla v letech 1991-2000 konvergována k administrativním účelům podle návrhu R. Bofilla a P. Carniauxe. Hala byla prakticky vyčištěna od vnitřních zdí, kterých ale nebylo mnoho, a do obvodových stěn byla vestavěna novostavba. Takové řešení umožňuje vytvoření vnitřního prostředí nezávisle na stávající budově. Charakter stávající stavby není nijak poškozen, obvodový plášť je doplněn o soudobé intervence nekonkurující esteticky historickým prvkům.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
administrativa	Komerční	Soukromý	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt solitér	Trvalý

Obec: Essen
Kraj: Porúří – Německo

Stavba:
Návrh: Fritz Schupp
Martin Kremmer

Rekonstrukce: 1989, 2002 - dosud
Architekt: Rem Koolhaas

Původní fce: Těžba uhlí
Nová funkce: Muzeum, galerie,
Vlnočasová aktivita

51.4892375N, 7.0643208E

HISTORIE:

Dokončení důlního areálu proběhlo v roce 1932 a byl považován za nejkrásnější a nejmodernější stavbu svého druhu. Architekti F. Schupp M Kremmer byli inspirováni školou Bauhausu. Místní produkce byla většinou určena k přeměně na koks. První koksovna zde byla postavena roku 1857, další v 50. a 60. letech 20. století spolu se zařízeními na výrobu dehtu, benzenu a amonných směsí. Produkce zde fungovala až do roku 1993.

VYHODNOCENÍ:

Záchrana Zollvereinu byla součástí Mezinárodní stavební výstavy (IBA) Emscher Park, desetiletého (1989-1999) budoucího programu spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko. První kroky k revitalizaci byly podniknuty již v roce 1989. Díky kontinuitě provozu a zdařilé architektonické formě si místo zachovalo maximální míru autenticity. Díky tomu je komplex od roku 2001 zapsán na seznamu světového dědictví UNESCO. Komplex je volně přístupný, některé objekty v sobě ukrývají muzea či galerie a kavárny. V bývalé prádelně uhlí je umístěno Ruhr Museum a v bývalé kotelně RedDot Design Centrum. Míra zásahu se odvíjí dle jednotlivých částí areálu, některé, především krajinné úpravy jsou často ponechány přirozené sukceci, samotné stavby jsou pak transformovány k muzejním účelům formou ponechání technologie a doplněny o nové zásahy. Míra zásahu tedy pokrývá škálu přístupů.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Museum Galerie Volnočasová aktivita	Muzeum	Soukromý subjekt Spolek Obec/Stát	Vlastní zdroj Sbírka Grand/Dotace ROP	Muzealizace	Minimální Střední Intenzivní	Areál	Trvalý

Obec: Kraslice
Kraj: Karlovarský

Stavba: 1903-1904
Návrh: Möller Anton

Rekonstrukce:
Architekt:

Původní fce: Městské jatky
Nová funkce: Expozice
Prodejna stavebnin
Restaurace

50.3182217N, 12.5177086E

HISTORIE:

Město je známé pro svou výrobu hudebních nástrojů a svou průmyslovou historii dokládá prakticky na každém rohu. Varnsdorfský architekt M. Anton navrhl jatky v letech 1903-1904 v secesním stylu, které se dochovaly ve své původní zdobnosti i s vnitřním vybavením a díky tomu jsou od 26.3.2004 chráněny jako NKP. Areál sloužil až do roku 1990

VYHODNOCENÍ:

Objekt je od roku 2002 v soukromém vlastnictví. Majitel zahájil postupnou obnovu budov, restaurování strojů (ledovací stroje, elektrické rozvody, motor atd). 3.12.2011 slavnostně spustil pístový kompresor. V obnově areálu dále pokračuje. V areálu je zprovozněna restaurace a v části funguje prodejna stavebnin. Průmyslový areál tak dále funguje pro skladování a zároveň jako expozice historických budov – toto spojení je praktickou ukázkou ekonomické rozvahy a kulturního cítění.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Expozice, prodejna stavebnin	Komerční Muzeum	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Muzealizace	Střední	Soustava Objektů	Trvalý

Y 012 Městské Jatky, Olomouc

Obec: Olomouc
Kraj: Olomoucký

Stavba: 1898-1901
Návrh: M. Lindemann,
H. Orzechowski,
F. Böhm a K. Wlaka

Rekonstrukce: 1993
Architekt: P. Fabián, J. Polách,
M. Lubič

Původní fce: Jatky
Nová funkce: Obchodní dům

49.5991364N, 17.2732144E

HISTORIE:

Jatka spolu s tržnicí sloužila až do 80. let, kdy byla část demolována a zůstala stát pouze budova dobytčí tržnice. Hala tržnice je 57,5 metrů dlouhá a 38,5 metrů široká a příhradová konstrukce segmentové střechy má rozpon 40 metrů.

VYHODNOCENÍ:

Hala po tom, co přestala sloužit svému původnímu účelu, byla využívána jako garáže pro autobusy a postupně chátrala až do roku 1991, kdy byla zapsána na seznam kulturních památek. Během následujícího roku byla vypsána veřejná soutěž na konverzi a v roce 1993 proběhla konverze na obchodní centrum. Dnešní podoba je výsledkem rekonstrukce z roku 2002.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Obchodní centrum	Komerční	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt-solitér	Trvalý

Obec: Hasina
Kraj: Středočeský

Stavba: 1927
Návrh: -

Rekonstrukce: -
Architekt: -

Původní fce: Cihelna
Nová funkce: Dům pro rodinnou rekreaci

50.3216858N, 15.1697983E

HISTORIE:

Cihelna byla založena 1927 Josefem Vaňkem. Jde o typologicky vzácnou cihelnu komorového typu a má rozměry 8,3 x 7,1 m. obsahuje 2 komory zaklenuté plochými segmentovými klenbami do nichž vede zaklenutý vchod sloužící k zavážení cihel. Zachovány byly otvory pro sypání mouru k vytápění.

VYHODNOCENÍ:

Dnes je cihelna konvertována na rekreační objekt. Konverzí cihelen je na našem území velmi málo a z architektonického hlediska jde o zdařilou ukázkou stavby přiměřeného měřítko vycházející z původní cihelny.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Dům pro rodinnou rekreaci	Individuální bydlení	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj		Střední	Objekt. solitér	Trvalý

Obec:	Meziměstí
Kraj:	Královehradecký
Stavba:	1884 - 1894
Návrh:	
Konverze:	2011 - 2013
Architekt:	Ateliér Tsunami
Původní fce:	Tkalcovna
Nová funkce:	Volnočasové centrum, obchod a skladování

50° 37' 31.31" N, 016° 14' 20.45" E

HISTORIE:

Z počátku manufakturní výroby se podniku J Walzela dařilo, z vlastních prostředků daroval obci školu. Synové Ferdinand a August pak postavili současnou tkalcovnu. Augustovi synové podnik dále rozšířili nicméně po rozpadu monarchie nastal úpadek trhu a výroba postupně slábla. Nejdéle zůstala v provozu úpravna, jež se stala součástí vrchlabské společnosti Spojených zušlechťoven. Budova se zachovala beze změn v intaktním stavu, sloužila jako skladiště a následně jako sušárna obilí

VYHODNOCENÍ:

Dříve velmi ekonomicky slabá lokalita, což dosvědčuje i historie původního podniku, kterému se nedařilo překonat ztrátu trhu při rozpadu monarchie a do roku 1934 bylo rozprodáno strojní vybavení. Poté byl objekt využíván pro skladování a sušení obilí. Nový vlastník od roku 2011 za podpory Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Severovýchod rekonstruoval na skladové, obchodní a volnočasové Centrum Walzel. Konverze byla výrazně podpořena z dotačního programu Evropské unie. Podnikatelský záměr necílí pouze na českou klientelu, ale také na polskou, což značně zvyšuje poptávku těchto služeb.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Komerční	Komerční	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj ROP	Konverze	Intenzivní	Objekt solitér	Trvalý

Obeec: Praha - Podbaba
Kraj: Praha

Stavba: 1931-32
Návrh: A. Janda, J. Žák, j. Krejcar

Konverzce: 2012
Architekt: -

Původní fce: Autobusové garáže
Nová funkce: Kryté parkovací stání
obchodního domu

50.1113778N, 14.3927250E

HISTORIE:

Jedná se o první objekt Elektrických podniků, který sloužil výhradně autobusové dopravě a který sloužil jako garáže pro 100 autobusů. Železobetonová hala s obloukovou střechou o rozponu 68,4 metrů sloužila svému účelu až do roku 2005. I proto se dochovala ve velmi dobrém stavu.

VYHODNOCENÍ:

Záměr demolice a následnou stavbu nákupního centra odvrátilo zahájení řízení o zápis na seznam kulturních památek. Díky tomu došlo ke stavbě nákupního centra na sousedním pozemku a v roce 2012 byly autobusové garáže transformovány na garážová stání pro osobní automobily pro zmíněné nákupní centrum. Jde o velmi dobrý příklad navázání na kontinuitu stávající funkce a dále o potvrzení teorie, že je zbytečné bourat stavbu a nahradit jí objektem, který vyžaduje ke svému provozu stejné nebo podobné funkční plochy jako bouraný objekt

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Kryté parkování	Komerční	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konzervace	Minimální	Objekt.solitér	Trvalý

Obec:	Bílý Potok
Kraj:	Liberecký
Stavba:	1913
Návrh:	Heinrich Zieger Josef Niesser
Konverze:	-
Architekt:	-
Původní fce:	Textilní výroba
Nová funkce:	Technické muzeum Kulturní a společenské akce

50° 52' 27.16" N, 015° 13' 04.50" E

HISTORIE:

1882 zakoupil Karl Bienert jun. Přádelnu bavlny v Bílém Potoce a přestavěl ji podle plánů J. Neissera. Budova 6.2. 1913 vyhořela a novásá, současná, budova byla postavena téhož roku v červnu podle plánů Heinricha Zieglera již se sprinklerovým systémem a parním kotlem značky Breitfeld-Daněk, který roku 1926 posílily dvě nové Francisovy turbíny značky Voith. Odpadovou přádelnu dále vedl Emil Bienert, která zpracovávala produkty okolních trhářen. Po roce 1949 byla továrna převedena do n.p. Fryba, následně n.p. Bytex a v letech 1990-2001 Mykana, a.s.

VYHODNOCENÍ:

Objekt zakoupil současný majitel jako prostor pro svou dílnu – opravu historické techniky jako jsou letecké motory, tanky atp. Následně zde zřídil expozici textilní výroby a opravnu historické techniky. Obnova je financována z vlastních zdrojů a pomocí veřejných sbírek. Lokalita není dopravně ideálně dostupná nicméně má silný koncept Jizerskohorského technického muzea a jako takové je pro svou unikátnost často vyhledáváno. Muzeum disponuje mnoha funkčními textilními stroji, jako jsou například stroje na tkanice, které v začátcích covidové epidemie ukázali schopnost částečného pokrytí poptávky po tkanicích na šití roušek.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Muzeum Oprava historické techniky	Muzeum Výroba	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj Sbírky	Konverze	Střední	Objekt. solitér	Trvalý

Obec:	Mikulovice
Kraj:	Olomoucký
Stavba:	1911
Návrh:	-
Konverze:	-
Architekt:	-
Původní fce:	Výroba destilačních aparatur
Nová funkce:	Samoobsluha

50.3024903N, 17.3267308E

HISTORIE:

Firma byla založena již roku 1865 mistrem Prellem a roku 1886 ji převzal Max Strauch. Věnoval se výrobě lihovarnických zařízení vlastní konstrukce. 1911 do firmy vstoupil inženýr Schmidt a ve stejném roce zřídili mikulovickou pobočku. Vyzáběli se zde mimo chemických a lihovarnických aparatur také pumpy a radiátory. Po znárodnění se firma stala součástí n.p. Moravské chemické závody Ostrava. po roce 1993 byla užívána Ondřejovskými strojírnami.

VYHODNOCENÍ:

Stavba se dochovala ve velmi dobrém autentickém stavu včetně řady detailů z neomítaného zdiva. Přesto, že již mnohokrát bylo zjištěno, že pro samoobsluhy a supermarkety se často podobným řetězce vyplatí stávající objekt zbořit a na místě postavit „sterilní“ prodejní halu, je zde chvályhodné, že stavba byla využita pro samoobsluhu v prakticky nezměněné podobě.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Samoobsluha	Obchod	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt solitér	Trvalý

Obec:	Lomnice n. Popelkou
Kraj:	Liberecký
Stavba:	1899
Návrh:	-
Konverze:	od 2012
Architekt:	L. Vačkářová
Původní fce:	Tkalcovna
Nová funkce:	Výstavy motocyklů a strojů Kulturně společenské události

50.5277406N, 15.3690747E

HISTORIE:

Budova vznikla roku 1899 jako mechanická tkalcovna. Soustředila se na výrobu rezných bavlněných látek, které se následně potiskovaly. Ředitel továrny Theodor Mastný, který se později stal starostou obce, prosadil vedení železnice kolem Lomnice (1906). Po 2. sv. válce sloužila továrna pro podnik Elitex z Týniště nad Orlicí. Elitex se zabýval výrobou textilních strojů a v Lomnici se specializoval na výrobu tkalcovských člunků. Z této doby zde byla provedena neobvyklá stavební úprava – odstranění stropů prvního a druhého podlaží ve 2/3 půdorysu. Zbytek továrny se dochoval v původním stavu i s okenními výplněmi.

VYHODNOCENÍ:

Současní majitelé potřebovali prostory vhodné k vystavování starých motocyklů a strojů a k pořádání kulturně společenských akcí. Všechny tyto potřebné parametry naši právě bývalé továrně a rozhodli se pro její obnovu. Slovy majitele: „*Nelituji ničeho, v prostorách se rozjela část výroby mé firmy, akce a pronájmy probíhají, stavba prospívá sobě i svému okolí.*“

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Výroba lezeckého vybavení Výstavy motocyklů a strojů	Expozice, kultura	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Muzealizace	Střední	Objekt. solitér	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Továrna Mastných v Lomnici nad Popelkou

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Pavel Doležal, Spolek pro záchranu Továrny Mastných

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

-

Proč v této lokalitě?

Lokalita byla výsledkem hledání ideální stavby, nebyla primárně důležitá

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Záchrana objektu, příležitostné konání akcí, prostor pro sbírku starých motocyklů a strojů

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Technický stav částečně, vyklizení vnitřního prostoru i vnějšího. Budova byla v dobrém stavu

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Vlastními silami a nadšením

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

Lenka Vačkářová

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

Cca 15.000.000,- za 10 let provozu a oprav (koupě, rekonstrukce)

Byla realizace rentabilní?

Provoz pokryje náklady na užívání

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Občas je to vyčerpávající, ale stále naplňující

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

Cca 5.500 m²

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Nelituji ničeho, v prostorách se rozjela část výroby mé firmy, akce a pronájmy probíhají, stavba prospívá sobě i svému okolí

Obec:	Poniklá
Kraj:	Liberecký
Stavba:	1873
Návrh:	-
Konverze:	2006
Architekt:	-
Původní fce:	Tkalcovna
Nová funkce:	Výroba horolezeckého vybavení

50° 39' 56.90" N, 015° 27' 04.80" E

HISTORIE:

Tkalcovna byla postavena již roku 1873 jako pobočka vídeňské firmy A. Prelloga a specializovala se na tzv popelín – jemné bavlněné zboží. Po znárodnění fungovala jako velkosklad potravin a tak se budova uchovala bez stavebních změn.

VYHODNOCENÍ:

Od roku 2001 slouží budova výrobě horolezeckého vybavení. Výroba zde byla zřízena díky vhodné odstupové vzdálenosti a prostorech kompatibilní s výrobou. Přesto, že v současnosti jsou podmínky pro výrobu hraniční, jako prvotní možnost rozšíření výroby byl tento počín naprosto příkladný. Nyní mají majitelé krom výborné reklamy i dobrý pocit z obnovy historického industriálního objektu.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Výroba lezeckého vybavení	Výroba	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Zachování původní funkce	Střední	Objekt. solitér	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Preložka (podle jména původního majitele Antonín Prellogg)

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Singing Rock s.r.o.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Komerční

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

Singing Rock byl nucen v roce cca v roce 2000 pro další rozvoj výroby najít/vybudovat nové prostory. Objekt Preložky byl v té době na prodej a jeho koupě byla z ekonomického hlediska vyhodnocena jako výhodnější varianta než nová budova.

Proč v této lokalitě?

Zásadním parametrem byla dostupnost ze Semil, kde Singing Rock působil v té době. V Poniklé byla příležitost koupě objektu a dopravní dostupnost byla vyhodnocena jako dostačující.

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Rozjezd výroby nového sortimentu a s postupnou rekonstrukcí objektu přesunout celou firmu do Poniklé.

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Pokud vím, jedinou velkou výzvou byla nutná významná rekonstrukce celého objektu.

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

S půjčkou od ČMZRB.

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

-

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Viz výše

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

20–25 mil. v roce 2000–2001

Byla realizace rentabilní?

Rentabilní

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Dnes jsme hrdí na to, že se nám podařilo zachránit starou textilku a chceme ji nadále využívat i přesto, že dnešní tlak na efektivitu výroby a efektivní toky materiálu skrz výrobu by byl výhodnější jednopodlažní objekt u dálnice.

Vzhledem k našemu výrobnímu zaměření na Outdoorové produkty lze objekt i fakt, že jsme rekonstruovali brownfield, využít i marketingově.

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

-

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ne

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Odpovídám jako současný provozovatel.

Pokud bych aktuálně řešil objekt pro výrobu, budu řešit efektivitu, toky materiálu dopravní dostupnost. Což neznamená, že by nemohlo jít o brownfield, ale s jinými dispozicemi, než má Preložka.

Objekt typu Preložka (ale výrazně menší) si dokážu představit jako kancelářskou budovu, budovu využívanou pro obchod (bez skladů), či vývoj.

Obec:	Strupčice
Kraj:	Ústecký
Stavba:	1863
Návrh:	-
Konverzce:	-
Architekt:	-
Původní fce:	Cihelny
Nová funkce:	Připomínka a identita místa

50° 39' 58.12" N, 015° 47' 42.13" E

HISTORIE:

Historicky zde bylo doloženo až 23 cihlářských hutí, které vyráběli cihly i střešní tašky. Díky své levné ceně a kvalitě byly výrobky velmi žádané.

„7_ Hennlichova cihelna (Ziegeli Hennlich, Hennlich-Hüte) – strojní pohon kruhové pece s 10 komorami, z nichž jedna pojmulá cca 800 cihel, vyráběly se zde i střešní tašky. V provozu ještě krátce po roce 1945. v padesátých letech 20. století byla v cihelně zřízena drůbežárna a následně tu byl chován dobytek. Chov dobytka byl ukončen začátkem 70. let a během 70. let byly hospodářské budovy a pece zbourány, zůstal stát pouze komín.“

„8_ Köhlerova cihelna (Ziegeli Köhler, Köhler Hüte) - - ruční pohon, částečně strojně poháněná komorová pec, vytápěná uhlím, v provozu cca do roku 1930. poslední vlastník město Nové Sedlo. Do současnosti se zachoval pouze komín.“

Informační panel č.8_ Interaktivní naučná stezka Strupčice

VYHODNOCENÍ:

Zbylé dva komíny jsou pozůstatkem, již nedochovaných, původně 23 cihelen, nacházejících se kolem obce Strupčice. Mají proto lokální význam a jsou nositelem identity místa. Bohužel zanedbaná údržba vedla ke zhoršení technického stavu až na pokraj bezpečnosti. Město se proto rozhodlo mezi zbořením a opravou a vypsala anketu, aby se mohla veřejnost vyjádřit k osudu komínů. Výsledkem byla oprava a zachování. Cena opravy byla nakonec nižší než vyčíslená částka ekologické likvidace.

O novém přemýšlení o strupčických komínech také vedly výsledky studentské práce na téma jejich nového využití na předmětu XVTK_2016_2017_Fsv_ČVUT_v_Praze.

https://issuu.com/martin_stibor/docs/mamato_komplet

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Připomínka a identita místa	Zachování památky	Obec	Vlastní zdroj	Konzervace	Minimální	Objekt-2 solitéry	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Komíny na Cihelně

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Obec Strupčice

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Jiná: Záchrana technické památky

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

-

Proč v této lokalitě?

-

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Pouze zachránit památku na historii

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Finance

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Přesvědčením zastupitelů o správnosti záměru komíny zachovat a ne zbourat

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

-

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

1,5 mil

Byla realizace rentabilní?

Ztrátová

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Ano, Osobní pocity: jsem rád že komíny zůstanou zachované pro další generace jako vzpomínka na výrobu cihel v obci v 19. století

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

-

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

-

Obec:	Ivančice
Kraj:	Jihomoravský
Stavba:	1870
Návrh:	Karl von Ruppert francouzská železárenská firma Cail et comp
Konverzce:	
Architekt:	
Původní fce:	Viadukt
Nová funkce:	Torzo viaduktu

49.0822894N, 16.4112728E

HISTORIE:

Původní viadukt byl prvním celoželezným mostem v Rakousku-Uhersku, poslaven byl jako jednokolejný a dokončen byl v roce 1870. v roce 1892 musely být nahrazeny kvůli poruchám litinové pilíře za železobetonové. Přezdívalo se mu Eiffelův most, kvůli podobnosti konstrukce s Eiffelovou věží. Provoz byl ukončen 1978 a byl zařazen na seznam kulturních památek.

Od roku 1979 byl ve správě Technického muzea v Brně. Z důvodu nedostatku financí začal chátrat a v roce 1987 byl vrácen pod správu drah. Kvůli nestabilnímu podloží došlo k poklesu jednoho z pilířů a v roce 1991 byl stav mostu havarijný. V plánu byla demolice čemuž bylo zabráněno včasným zásahem památkové péče a odstřelena byla pouze část jednoho pole. Z důvodu nedostatku financí byla ocelová konstrukce předána od Českých drah v roce 1998 do majetku Ivančic, zděné patky a opěry zůstaly v majetku ČD a následně přešly do správy SŽDC. V témže roce byla z velké části sejmuta památková ochrana a následně jej město prodalo firmě Schwarzmüller & Sohn CZ, která většinu viaduktu v září 1999 demolovala. Ochranný nátěr a statické zajištění probíhající od roku 2000 nebylo dokončeno rovněž z nedostatku financí.

VYHODNOCENÍ:

Díky soustavné činnosti památkové péče se podařilo zachovat alespoň krajní pole mostovky s pilířem a podpěrou. Kolotoč změn majitelů s sebou nese riziko nesystematického přístupu a financování díky kterým může dojít k nevratnému poškození

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Torzo viaduktu	Zachování památky	NPÚ	Vlastní zdroj	Konzervace	Minimální	Objekt solitér	Trvalý

Obec: Kořenov
 Kraj: Liberecký

Stavba: 1903
 Návrh:

Konverze: 2016
 Architekt: Ivan Lejčar, Petr Lédl

Původní fce: Výtopna lokomotiv
 Nová funkce: Oprava a údržba historických strojů

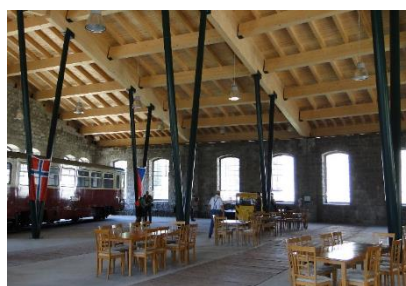
50°46'14.0"N 15°21'48.6"E

HISTORIE:

Kořenovská výtopna byla vybudována v roce 1903 jako součást technického zázemí ozubnicové železniční tratě z Tanvaldu do Kořenova a dále do Hirschbergu v Dolním Slezsku (dnes Jelenia Góra). Svému účelu sloužila do roku 1987, tehdy se pod tíhou sněhu zřítla střecha. Nevyužívaný objekt od té doby chátral. 17.3.1992 byla stavba zapsána na seznam NKP jako součást železniční ozubnicové tratě s provozními objekty, Tanvald – Harrachov.

VYHODNOCENÍ:

Železniční společnost Tanvald o.p.s. provozuje v nedaleké výpravní budově muzeum ozubnicové dráhy a rovněž pořádá vyjížďky takzvanou Zubačkou. Obnovení bývalé výtopy bylo tedy dalším počinem, jak pokračovat v této tradici. Obnova se povedla díky několikaletému úsilí mnoha dobrovolníků a podpoře grantu z Islandu, Lichtenštejnska a Norska. Přesto, že provoz pokryje náklady na užívání a obnova byla velice náročná jak po finanční stránce, tak po stránce vlastního úsilí iniciátorů, tak se tento počín vyplatil.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Oprava a údržba historických vozů Rozšíření muzea	Muzeum	Spolek	Grand/Dotace	Muzealizace	Intenzivní	Objekt. solitér	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Výtopna Kořenov

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Železniční společnost Tanvald, o.p.s.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Jiná - Vybudování železničního muzea a depozitu historických vozidel, možnost zázemí a oprava historických vozidel Zubačky

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

Objekt byl používán jako depo, pro jiné využití by se nehodil.

Proč v této lokalitě?

Protože se zde depo nacházelo od roku 1902 až do roku 1988, kdy se depu propadla střecha a bylo opuštěno. Jiná lokalita pro působení spolku pořádající zvláštní jízdy na ozubnicové trati, nepřicházelo v úvahu včetně nutnosti napojení na železniční síť.

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Plány byly stejné jako naše motivace a nedošlo k žádné změně.

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Odkup objektu, oprava stávajícího zchátralého objektu, zajištění firmy s možností oprav drážních staveb, finanční stránka (nutnost většinové spoluúčasti nějakého projektu – dotace) a spousta dalších

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Vyčkávání na vhodný projekt. Jako OPS pracujeme dobrovolně a jen s malými příspěvky obcí, na náš provoz si vyděláváme fungováním malého muzea, které pokryje náklady pouze sebe. Mnoho věcí, jsme řešili tedy přes známé, přihlašování do fondů na získání dotací pro realizaci projektů a podobně.

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Významná - Měl za úkol hlavní část a to zkreslení stavby do podoby roku 1902 a jelikož se jedná o rekonstrukci do stavu (alespoň vzhledu do roku 1902) spolupracovali jsme nejen s architekty ale i s NPU.

Jméno architekta či jiného autora návrhu

Ing.arch. Petr Lédl, Ing.arch. Ivan Lejčar

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Podpořeno grantem Islandu, Lichtenštejnska a Norska www.eeagrants.cz

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

-

Byla realizace rentabilní?

Ztrátová

Provoz pokryje náklady na užívání. Spolufinancování ze zvláštních jízd a provozu Muzea ozubnicové dráhy. Označení ztrátové jelikož jsme jako OPS závislí na financování obcí a kraje, bez jejichž pomoci, bychom fungovat nemohli

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Ano. Velice náročné především časově, psychicky, práce dobrovolníků na několik let, podílení se na stavbě fyzicky i jako dobrovolníci, všemožné konzultování a řešení různých technických i netechnických věcí si samozřejmě vyžádalo své... Ale určitě se vyplatilo. Protože mnozí naši návštěvníci mohou obdivovat díla našich předků nadále a historická jedinečná vozidla zde uložená mají své zázemí a nemusí tak chátat venku na dešti a povětrnostních vlivech a dostalo se jim tak důstojného místa kde jsou uloženy a je tak možné o ně pečovat a udržovat v provozu.

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

880 m²

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Jsme rádi, že se to podařilo bandě dobrovolníků a železničních nadčenců, protože taková stavba nemá v dnešní době. Byla to práce na několik let, s plány, které se uskutečnili ještě dříve, nežli byl vhodný projekt a několik let se čekalo na vhodné dotace a podpory. Následně řešení bodů v programovém dotačním fondu nebylo vůbec jednoduché a všechny, kteří se na tom podíleli stálo mnoho času a svých vlastních financí.

Každopádně když po pěti letech provozu vidíme návštěvníky našich akcí a celé Výtopny, kteří se k nám přijedou podívat a vidí zázemí dobrovolníků, kteří opravují své unikátní lokomotivy. Je to velká odměna.

Pavel Šturm.

Z 010 Trafostanice, Dneboh

Obec:	Dneboh
Kraj:	Středočeský
Stavba:	-
Návrh:	-
Rekonstrukce:	2011
Architekt:	-
Původní fce:	Trafostanice
Nová funkce:	Zázemí sport. areálu Vyhlídková věž

50.5265628N, 15.0241108E

HISTORIE:

Trafostanice byla postavena jako utilitární technická stavba.

VYHODNOCENÍ:

Utilitární technická stavba, která ztratila svou původní funkci se nacházela v blízkosti sportovních hřišť malé obce. Obec se nachází v těsné blízkosti Drábských světniček a slouží jako jedno z výchozích bodů turisticky atraktivního Českého Ráje. V roce 2011 byla trafostanice přestavěna na vyhlídkovou věž. I přes svou malou výšku 11m lze pozorovat nejen blízké okolí a sportovní utkání, ale také Drábské světničky, Bezděz či Ještěd. Rekonstrukce vznikla díky iniciativě SDH Dneboh za účelem zřízení zázemí pro sportovní areál.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Vyhlídková věž Zázemí sport. areálu	Konverze	Spolek	Grant/Dotace	Konverze	Střední	Objekt solitér	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Zázemí pro sportovní areál

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

SDH Dneboh

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Jiná – Zázemí pro hřiště

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

-

Proč v této lokalitě?

Stavba trafostanice stála ve sportovním areálu

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Umístit do objektu šatnu se sprchou, kuchyňku a zázemí pro ozvučení areálu

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Technický stav trafostanice a převod trafostanice na SDH

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Konzultace se stavaři a intenzivní jednání s úřady

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

-

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Za příspěví grantu a dotace

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

530.000,-

Byla realizace rentabilní?

Rentabilní

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Ano

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

3x 6,2m², 46,5 m³

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

-

Obec: Řevničov
Kraj: Středočeský

Stavba: 1928
Návrh: -

Rekonstrukce: 2014
Architekt: Pavel Martínek

Původní fce: Trafostanice
Nová funkce: Zázemí sport. areálu
Vyhlídková věž

50.1870725N, 13.8123350E

HISTORIE:

Silo bylo postaveno jako utilitární stavba pro potřeby parního mlýna Jaroslava Zajíce.

VYHODNOCENÍ:

Silo mělo být původně využito pro kanceláře vlastní stavební firmy, ale záměr byl nakonec změněn na projekt netradičního rodinného domu určeného k prodeji. Stavbu nakonec zakoupil soukromý vlastník, který je, zdá se, s bydlením spokojen. Samotný mlýn je rovněž posupně rekonstruován.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Individuální bydlení	Netradiční rodinný dům	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt solitér	Trvalý

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Loft - Silo – Řevničov

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Ing. arch. František Sulzer – vlastník

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová - Stavbu jsem koupil po dokončení vysokoškolského studia, jako mladý architekt. Ideální volba pro první bydlení mladého architekta, mimo Prahu.

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

Netradiční prostor pro bydlení se na trhu špatně prodával, takovouto stavbu by si měl člověk stavět pro sebe, nebo hledat kupce s kreativní duší který je ochotný za takový atyp zaplatit. Jako mladému architektovi mi to přišlo fajn.

Proč v této lokalitě?

shodou okolností byla tato stavba v okolí mého rodného města.

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Původně jsem toto kupoval jako první bydlení, původní plán byl bydlet zde 5 let a pak stavbu se ziskem prodat, ale zabydlel jsem se, založil rodinu a našli jsme si zde nové přátele v sousedství. Nyní zde bydlím 5 let, ale k prodeji se nechystám. životem se plány mění :)

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Nejsem autor stavby. Koupil jsem ji hotovou a jsem první obyvatel - stavba má mnoho technických nedostatků - stavební firma neumí své řemeslo.

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Nejsem autor této stavby a nestavěl jsem ji. Koupil jsem ji hotovou a jsem první obyvatel - některé překážky jsem odstranil, s některými jsem se naučil žít. Některé mne budou trápit ještě dlouho.

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Významná

Jméno architekta či jiného autora návrhu

Ing. arch. Pavel Martínek - www.pavelmartinek.com

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Stále se na něm pracuje

Jakým způsobem byl záměr financován?

Vlastní zdroje + hypoteční úvěr

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

3,5 mil Kč

Byla realizace rentabilní?

Rentabilní

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Velice smíšené pocity, jelikož jsem tuto stavbu nestavěl, koupil jsem ji od developera, dlouho budu bojovat s nějakými nedostatky, ale to je způsobeno developerem samotným a ne stavbou

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

129 m²

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Obec:	Vratislavice n. Nisou
Kraj:	Liberecký
Stavba:	1916-1917
Návrh:	Leopold Bauer
Rekonstrukce:	od r. 2015
Architekt:	-
Původní fce:	Zauhlovací a vodárenská věž
Nová funkce:	Zpřístupnění Kulturní a společenské centrum Řemeslný atelier

50.7429042N, 15.0861733E

HISTORIE:

Věž spolu s kotelnou vznikla pro areál továrny na koberce Ignaze Ginzkeyho v letech 1916-1917. Sloužila jako zásobník uhlí, který se dopravoval automaticky přes mostek do kotelny a zároveň jako vodojem pro zásobování areálu. Vrchní patro mělo sloužit jako vyhlídka, ze které bylo vidět celé impérium. Věž je světovým unikátem a je od 30.12.2015 památkově chráněna.

VYHODNOCENÍ:

Spolku AvantgArt se podařilo i přes složitou komunikaci vyjednat s majiteli pronájem zauhlovací a vodárenské věže, kterou vlastními silami vyčistili a daří se jim zde pořádat kulturně společenské aktivity, koncerty a ve vedlejších prostorách pořádají výtvarné a řemeslné kurzy. V současnosti je snaha oficiálně zpřístupnit věž pro pravidelné návštěvy. Vše vzniklo z takzvané „iniciativy zespodu“, kde chození kolem industriální stavby podnítilo zájem o ni a vyvolalo potřebu její záchrany.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Zpřístupnění Kult. spol. akce Dílny	Muzeum	Spolek	Vlastní zdroj Grant/dotace	Muzealizace	Minimální	Objekt. solitér	Opakovaný

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Zauhlovačka

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

AvantgArt, z. s.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

-

Proč v této lokalitě?

Protože se industriální památka nachází v místě, kde s rodinou žijeme.

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Chtěla jsem tam mít svůj výtvarno-řemeslný ateliér.

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Museli jsme a stále musíme řešit náročnou komunikaci s vlastníkem objektu. Postupem času se ukazuje, že i když se snažíme vše dělat dobrovolně, bez nějaké finanční podpory není projekt udržitelný.

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Jak už jsem psala, překážka v komunikaci s vlastníkem stále pokračuje. Finanční podporu stále hledáme, jak od dárců, z dotací nebo z naší kulturní činnosti.

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

-

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Stále se na něm pracuje

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů a za pomoci sbírky dobrovolníků a za příspěvní grantu/dotace

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

-

Byla realizace rentabilní?

Provoz pokryje náklady na užívání

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Ano

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

-

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

-

Obec: Horní Maršov – Temný Důl
Kraj: Královehradecký

Stavba: 1868
Návrh:

Konverze: -
Architekt: -

Původní fce: Brusírna dřeva
Nová funkce: Kulturní a společenské akce

50° 39' 58.12" N, 015° 47' 42.13" E

HISTORIE:

Dixova brusírna dřeva je poslední z desítky brusíren postavených v polovině 19. století na řece Úpě, která se dochovala. Ignaz Dix ji postavil v roce 1868 a zprvu se zde brousili smrkové špalky na vlákninu pro papírny. Vodní náhon nejdříve poháněl vodní kolo, později dvě Francisovy turbíny. 1905 byla přistavěna třípodlažní budova, která sloužila pro výrobu balícího papíru a krabicové lpnky. 1912 přešla továrna na parní pohon. Po 2. sv. válce došlo ke zkonfiskování pod n. p. Krkonošské papírny. 1965 došlo k požáru a výrobní provoz byl obnoven až po 2 letech, ale ne už pro papírenské účely, ale pro Mechaniku Praha. Vyráběli se zde například stěrače, fungovala zde i lakovna. Velmi zdařilá architektura se secesními prvky a řemeslná práce především kameníků si vysloužili roku 1996 památkovou ochranu.

VYHODNOCENÍ:

V současnosti, přesto, že jde o velmi atraktivní lokalitu s turistickým potenciálem na trase spojující lyžařská střediska, jde o ekonomicky slabou lokalitu bez napojení na silnější dopravní infrastrukturu. Přesto se současný majitel rozhodl věnovat se oživení této budovy. V současnosti zde probíhají kulturně společenské akce a postupně se pracuje na ustáleném konceptu záchrany spočívající v částečném ubytování s kulturním a turistickým potenciálem. Dle územního plánu je zde velký potenciál toto naplnit: „*Brána do hor. Rozvoj aktivit spojených s ubytováním, informacemi a technickým zázemím pro „horní polohy“ Pece pod Sněžkou, Velké Úpy a Malé Úpy. Ochranné pásmo KRNP*“

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Kulturní a společenské akce	Oživení zanedbaného místa	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj Grant/dotace	Konverze	Střední	Soustava objektů	Opakovaný

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Fabrika Temný Důl

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Dřívějším majitelem byly nějací finanční gauneři, pak to koupil Karel Chotek, ten to teď vlastní, ale veškerou správu řeší přes spolek jako právnickou osobu.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová – asi moje hobby k industriálu a ke kultuře obecně (multikulturní centrum mě hodně zajímá)

Komerční – to je asi vesměs Karlova motivace, že kdyby se to opravilo, tak by teda nějak zachránil památku, ale pak by tam mohl mít nějaký kus businessu.

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

1) Záchrana existující kulturní památky v krásné a zároveň strategické lokaci Krkonoš

2) Aktivity majitele v okolí

3) U tohohle baráku by byl hřích a obrovská tragédie ho srovnat se zemí a začít tam stavět nějaký nesmysl.

Proč v této lokalitě?

-

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Zábava (koncerty)

Business (gastro zařízení)

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Složitě je/bylo vesměs všechno! Před samotnou koupí byla problémem vlastnická struktura (několik vlastníků, spory, soudní tahanice atd.), pak to byl (ne)přístupnost do objektu (bordel a skládka) a technický stav (jakože fakt děravé střechy), pak to byla administrativa (pasportizace, ZS a vyjadřovačky úřadů, SP, dotace) a vlastně od začátku to jsou nečekaně finance ☹

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Všechno jsme to prostě postupně odmakali, někdy stylem pokus-omyl a někdy za pomoci dobrovolníků anebo vesměs bezplatné erudované veřejnosti, popř. oficiálních podporovatelů (Díky!).

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Významná role – PD a následné získání SP

Jméno architekta či jiného autora návrhu

-

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ne

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů - částečně

Za přispění dotace/grantu – dotace obce, kraje, MKČR

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

Za to „málo“, co jsme udělali doposud (zpřístupnění, pasport, částečná rekonstrukce, PD) tak cca třeba 2 500 000,- Kč

Byla realizace rentabilní?

Realizace není dokončena, takže nelze hodnotit, ale myslím si, že to rentabilní nikdy nebude (nevydělá to na tu rekonstrukci).

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Ano

Jednak je to samotný počín té záchrany (nespadlo to a snad nespadne), jestli někdy dojde k finální rekonstrukci/adaptaci, tak to bude vcelku citlivá přestavba (žádné barevné polystyrenové monstrum) a pak jsem se na tom osobně „naučil dělat“ engineering, zkušenosti jsem pak přenesl a využil i u en. vlastního RD.

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

Hele tahle čísla přesně nevím, v katastru je jenom celý pozemek, ale jsou to tisíce m² i m³ ;-)

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Projekt multikulturního centra v industriální památce je super (absence takového centra v regionu), jenom vlastník nemá tolik finančních prostředků, aby se to zrekonstruovalo. Věřím, že samotný provoz by pak na sebe v pohodě vydělal.

Z 014**Otto Kretschmer, továrna na stávkové zboží, Nová Paka
– Výroba optických vláken**

Obec: Horní Maršov – Temný důl
Kraj: Královehradecký

Stavba: 1906, 1939
Návrh: F. Wolf, J. Tauchman

Konverzce: -
Architekt: -

Původní fce: Pletárna vlněného zboží
Nová funkce: Výroba optických vláken

50.4936222N, 15.5193361E

HISTORIE:

Firmu převzal O. Kretschmer po svém otci a postupně ji rozšiřoval až bylo potřeba postavit novou moderní mechanickou přádelnu. Po konci 1. světové válce byla firma přemístěna do pražských Nuslí. Prázdný areál v roce 1919 koupila firma Hofmann a spol., továrna na sukna a ta v roce 1939, díky vysoké poptávce, nechala přistavět další patro a doplnila schodišťovou věž. V roce 1942 byl podnik vyvlastněn a vyráběly se zde součástky pro letecké motory. Po 2. světové válce firma Hofmann výrobu obnovila. Koncem 60. let začala budova sloužit jako sklad pro Velvetu n.p.

VYHODNOCENÍ:

V současné době se zde vyrábí optická vlákna a podnik prosperuje. Přesto, že se objekt nachází v centru města není zde tlak na přesun výrobního objektu mimo lukrativní pozemky či z jiného důvodu jako je například dopravní dostupnost. Jde o příklad kontinuálního výrobního provozu, byť jiného zboží.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Výroba optických vláken	výroba	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Pokračování výroby	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý

Z 015
**Továrna na stroje Rossemann & Kühnemann
Centrum současného umění DOX, Praha – Holešovice**

Obec: Praha - Holešovice
Kraj: Praha

Stavba: 1901, 1928, 1939
Návrh: A. Žižka

Konverze: 2004
Architekt: Ivan Kroupa architekti, T. Bouma, R. Kurčíková

Původní fce: Pletárna vlněného zboží
Nová funkce: Výroba optických vláken

50.1067944N, 14.4472417E

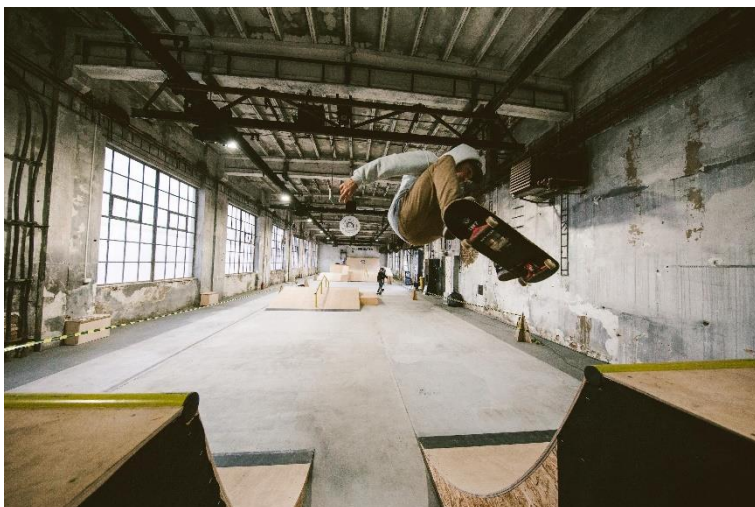
HISTORIE:

Stavba postavená v roce 1901 soužila firmě Rossemann a Kühnemann jako výroba strojů pro celou monarchii. Stavba disponovala typickým průmyslovým vzhledem – vysoká okna zaklenutá oblouky, na fasádách plochy cihel kombinované s omítkou. Po 1928 slouží budova firmě Antonína Páva, závody zámečnické a instalatérské. Po znárodnění zde sídlil n. p. Zukov a po restitucích výrobní závod Apekov.

VYHODNOCENÍ:

Objekt zakoupil v roce 2002 Leoš Válka a nechal zde postupně vybudovat centrum současného umění, tedy prostředí pro prezentace výtvarných, hudebních či literárních projektů, s přesahem mezioborovým i mezinárodním. Nové architektonické řešení propojuje nesourodé stavební části z různých období. Projekt byl financován z vlastních zdrojů za pomoci několika dalších mecenášů. Nadmíru lukrativní pozemek s potenciálem několikanásobného zhodnocení byl využit pro nestátní, nezisková a nesbírkovou instituci. Síla místa a snaha zbudovat kulturní objekt na místo bytového domu je zcela jistě hodný uznání.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Centrum současného umění	galerie	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Soustava objektů	Trvalý

Obec: Praha - Vysočany
Kraj: Praha

Stavba: -
Návrh: -

Konverze: 2018
Architekt: -

Původní fce: autovýroba
Nová funkce: krytý skatepark

50.1084717N, 14.5118233E

HISTORIE:

Hala je součástí podniku Auto – Praga, dříve Junkers A.G. Ten vznikl již v roce 1942 pro výrobu motorů. Po válce přešel podnik pod automobilku Praga. Podrobnější historie areálu viz industriálnítopografie.cz.

VYHODNOCENÍ:

Na počátku byla vize vytvořit vlastní skatepark. Ne však novostavbu, ale prostor s duší, kreativní prostor uvnitř města, ideálně z průmyslové haly. Maxim Habanec je předním českým skateboardistou a tak za finanční podpory značky Red Bull vytypoval místo a spolu s přáteli jej začal transformovat v krytý skatepark. V průběhu budování se objevilo několik problémů jako nevhodný povrch na ježdění, zatékání střechou a podobně. Nakonec za pomoci několika přátel halu vyčistili a začali ji naplno využívat. V principu jde o doslovné využití „zamést a užívat“.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Skatepark	Sportovní účely	Soukromý subjekt	Grand/dotace	Konverze	Minimální	Objekt solitér	Dočasný

Obec: Praha - Smíchov
Kraj: Praha

Stavba: 1924
Návrh: -

Konverze: 2019
Architekt: Atelier Hoffman

Původní fce: trafostanice
Nová funkce: galerie

50.0710864N, 14.3996328E

HISTORIE:

Stavba rondokubistické transformační stanice probíhala v letech 1924-1925 a od roku 2003 je památkově chráněna.

VYHODNOCENÍ:

V roce 2019 prošla trafostanice konverzí na výstavní galerii 400 ASA. Citlivá rekonstrukce na lukrativní parcele vytváří v jinak rušné městské čtvrti oázu klidu.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Galerie	galerie	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Intenzivní	Objekt solitér	Trvalý

Obec:	Praha - Smíchov
Kraj:	Praha
Stavba:	1866
Návrh:	-
Konverze:	2016
Architekt:	-
Původní fce:	mechanická sladovna
Nová funkce:	společensko kulturní centrum

50.0655878N, 14.4076003E

HISTORIE:

Původně mechanická sladovna firmy Klatscher & Löwy byla založena roku 1866.

VYHODNOCENÍ:

Ze začátku měl současný majitel Tomáš Kadlec objekt pouze pronajatý a pořádal zde undergroundové akce, koncerty, zřídil zde malý skatepark a prostory pro hudebníky. Tehdejší majitel se rozhodl objekt prodat a tak T.K. byl první kdo o koupi usiloval. Po mnoha obtížích spojených se sehnáním financí se mu podařilo získat úvěr a nyní provozuje objekt zvaný Eternia již jako vlastní. Snaha zbudovat multižánrový prostor, ve kterém se bude odrážet blízká subkultura a to v dostupné městské lokalitě na úkor lukrativnosti parcely se ukázala jako perfektní příklad správného postupu a jednání současného majitele s předchozím. Kontinuita dříve pronajatého a nyní vlastněného prostoru je možným východiskem jak dočasnou aktivitu stabilizovat a transformovat v dlouhodobou činnost.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Společensko kulturní	Undergroundový prostor	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt solitér	Trvalý

Obec:	Praha - Smíchov
Kraj:	Praha
Stavba:	-
Návrh:	-
Konverze:	2013
Architekt:	-
Původní fce:	drážní domek, skladiště
Nová funkce:	společensko sportovní kulturní centrum

50.0673861N, 14.4028961E

HISTORIE:

Objekt je součástí bývalého nákladového nádraží na Smíchově.

VYHODNOCENÍ:

Radlická kulturní sportovna je pilotním projektem několika málo nadšenců, kteří později vytvořili již známí Vnitroblok a Kavárnu co hledá jméno. Prvotním impulzem byla touha po vlastním centru kde se mísí všechny aktivity ke kterým měli iniciátoři blízko, tedy sport a kultura. Vlastními silami objekt vyčistili a osídlili, nejdříve partyzánsky, ale později na legální úrovni a nyní se zde pořádají pravidelné akce a objekt je v provozu na denní bázi. Takzvaná iniciativa zespodu se zde ukazuje jako hybný podnět zkvalitnění lokality.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Sport a kultura	Volnočasové aktivity	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt solitér	Dočasný

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Radlická - kulturní sportovna

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

Dudes&Barbies s.r.o.

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová – nadšení pro industriál

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

Z počátku to bylo u nás z důvodu "Génia loci" této budovy. Později s dalšími projekty se k této hlavní myšlence přidala ještě chuť tento druh budov "zachraňovat, vdechnutí jim druhý život" a přetvářet je k jiným účelům než původně sloužili.

Proč v této lokalitě?

Spíše to byla náhoda na začátku objevení. Ale při rozhodování, jestli do toho jít, hrálo významnou roli její dobré umístění. (Širší centrum, dobrá MHD dostupnost)

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Prvotní plány, byli více zaměřené na kombinaci sportu a kultury na denní bázi a pravidelných trénincích. V průběhu provozu se nám ukázala tato myšlenka jako složitě kombinovatelná. Tak jsme od myšlenky pravidelných sportovních trénincích upustili a sport s kulturou kombinujeme v podobě celodenních eventů - kulturních/sportovních.

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

Technický stav objektu, úřady, finance v kombinaci s nejistotou dlouhodobého využívání

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Na začátku nám pomohli "růžové brýle" který jsme měli na očích díky neznalosti všech potřeb a tím pádem i nevědomí, že to bude stát hodně úsilí a energie. :) A pak když už byl kolotoč roztočený nechtělo se nám z něj vystupovat.

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Nebyl

Jméno architekta či jiného autora návrhu

Jakub Zajíc a Lukáš Žďárský (začátky, pak se k nám přidali další. Jedna z hlavních byla a je Kateřina Šandová)

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů, Za pomoci sbírky dobrovolníků.

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

Stále projekt posouváme každým rokem. K dnešnímu dni se bavíme jen co se rekonstrukce týče v řádech nižších miliónů korun.

Byla realizace rentabilní?

Rentabilní

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Osobní pocity jsou super. Jsem velmi nadšený, že jsme se tehdy rozhodli do toho jít. Ta energie, kterou to vrací, když vidím návštěvníky si užívat nějaký event u nás na baráku je krásný.

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

Budova má něco kolem 450m² + venkovní prostor asi něco kolem 2000m²

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Plány: Stále se snažíme všechny naše prostory posouvat a rozvíjet.

Obec:	Praha - Vršovice
Kraj:	Praha
Stavba:	1903
Návrh:	J. Domek
Konverze:	2015
Architekt:	-
Původní fce:	pekárna, čokoládovna
Nová funkce:	společensko sportovní kulturní centrum

50.0649469N, 14.4523161E

HISTORIE:

Původně zde v roce 1903 vznikl mlýn a pekárna. Tu postavil Josef Domek pro manžele Müllerovi. V přízemí dvoutraktové části se nacházela prodejna a v patře kanceláře. V jednotraktové části se nacházela pekárna se čtyřmi pecemi a mlýnské stroje v přízemí, výrobní a mísírny v patře a sklady ve zvýšeném podkroví. Mlýn získali již před rokem 1913 bratři Fingerové, kteří jej v roce 1937 přestavěli na továrnu na čokoládu a cukrovinky Korda a spol.

VYHODNOCENÍ:

Od roku 2015 je budova využívána spolkem Petrohradská kolektiv. Funguje zde kavárna, divadelní a filmová představení a komunitní a společenské akce. Díky proporcím a velikostem objektu, který je začleněn do blokové městské struktury, je objekt velmi dobře využitelný právě pro tyto aktivity kolektivního městského života. Provoz prospívá rovněž svému okolí, kde dotváří občanskou vybavenost.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Kulturní a společenské akce	Volnočasové aktivity	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Střední	Objekt solitér	Trvalý

Obec: Modřany
Kraj: Praha

Stavba: 1861
Návrh:

Konverze: 2017
Architekt: Návrh vznikl z workshopu pořádaného na ČVUT v Praze, pod vedením J. Pustějovského a J. Hořické

Původní fce: Komín
Nová funkce: Oživení parteru
Orientační bod
Dominanta

49.9991250N, 14.4048139E

HISTORIE:

V 80. letech 19. stol. byl cukrovar rozšířen o rafinérii a díky tomu byla iniciováno zavedení železnice do Modřan. V provozu byl až do 90. let, kdy došlo k nemožnosti ekonomického rozvoje. Cukrovar měl zachovalou vývojovou kontinuitu technologie, proto si zasluhoval ochranu. Majitel získal v privatizaci objekty a jeho rychlé jednání vedlo k plošné likvidaci. V roce 2005 byl celý areál zbořen. Dnes namísto stojí pouze tovární komín

VYHODNOCENÍ:

Přesněji řečeno nejde o doslovné využití komínu jako takového, ale před prostorem pod ním. Komín je defacto symbolickým orientačním bodem a veškeré aktivity se odehrávají v bezprostřední blízkosti této dominanty. Již několik let zde funguje cyklopoint s barem, komunitní zahrádky a volnočasová hřiště a občasně se zde pořádají kulturně společenské akce jako například slavnosti cideru. Celá tato akce je dočasná, dokud nebude vydáno stavební povolení na rekultivaci celého areálu bývalého cukrovaru. Komín by měl zůstat v budoucnu jako součást veřejného prostoru, symbolicky odkazující na historii místa.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Komunitní a sportovní využití	Oživení	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt. solitér	Dočasný

Obec:	Praha - Holešovice
Kraj:	Praha
Stavba:	1919
Návrh:	
Konverze:	
Architekt:	22:22 architekti
Původní fce:	Továrna na lité zboží
Nová funkce:	Coworking Univerzální prostory

50.1034400N, 14.4545572E

HISTORIE:

Továrna na stroje a formy, Ing. Josef Polak. Od roku 1919 se zde vyráběla zařízení pro odlévání kovů a později v r. 1927 si zde nechali patentovat vynález tlakového liciho stroje s vertikální studenou komorou, který poprvé umožňoval sériovou výrobu odlitků ze slitin mědi či hliníku. Dále klasika, znárodnění a přesun výroby a zde zůstalo jen vývojové středisko, chvíli zde v tradici pokračovala firma Polak, s.r.o. a nakonec jen sklady.

VYHODNOCENÍ:

Dočasný projekt party architektů, kteří místo vyčistit a osídlit a vytvořili zde kulturní prostor, kde pořádali pravidelné akce, markety, dílny, výstavy a další kulturní akce a uvedli tak místo do městského života. Slovy zakladatelů architektonického studia 22:22 "Vznikla, protože jsme ji potřebovali. Hledali jsme místo pro vlastní projekty a chceme, aby se i do budoucna stala inkubátorem ručně zdatných lidí, vášnivých motorkářů, kreativních tvůrců, progresivních filmařů i kvalitních barmanů." Tento počín byl od začátku koncipován jako low-cost oživení místa, jelikož budovu měli zapůjčenou pouze dočasně. Svolení užívání od majitele bylo podmíněno tím, že až dostane stavební povolení, stavbu si převezme zpět a zrealizuje svůj stavební záměr. Přesto, že dnes je již Továrna zbořena a na místě vznikl nový bytový dům, jde o ukázkový příklad využití průmyslových staveb pomocí iniciativy zespodu a ukazuje, že tyto projekty i v dočasném režimu mají své místo ve veřejném prostoru.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Coworking Univerzální prostory	Oživení zanedbaného místa	Spolek	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Objekt-solitér	Dočasný

VÝSLEDKY DOTAZNÍKU:

Název stavby.

Továrna

Jméno vlastníka/provozovatele/organizace.

22:22 architekti - byli jsme součástí Spolku Továrna

Jaká byla motivace využívat průmyslový objekt?

Citová (nadšení pro industriál)

Pokud komerční, proč zrovna využití stávajícího objektu a ne novostavba?

-

Proč v této lokalitě?

Na tom nezáleželo

Jaké byly prvotní plány na využití objektu?

Vždy stejné-vytvořit sdílený kulturní a kreativní prostor

Které překážky jste museli překonat při realizaci svého záměru?

technický stav, kontaminace/znečištění, územní plán, úřady, vlastník, finance ...

Jakým způsobem jste dosáhli překonání těchto překážek?

Usilovnou prací :)

Byl přítomen architekt? Pokud ano, jaká byla jeho role?

Konzultant

Jméno architekta či jiného autora návrhu

Všichni přítomní se podíleli

Dosáhli jste naplnění svého prvotního plánu?

Ano

Jakým způsobem byl záměr financován?

Z vlastních zdrojů

Na kolik vyšlo finančně využití stavby (zaokrouhleně)?

Nevíme

Byla realizace rentabilní?

Provoz pokryje náklady na užívání

Vyplatilo se vám (ne finančně) absolvovat celý proces využití industriální stavby a pomoci tak uchovat tuto historickou vrstvu?

Určitě vyplatilo, celé to dávalo smysl-využití nevyužívaného objektu, líbil se nám nekonvenční prostor pro naši činnost,

Jaká je velikost užívané části objektu a celkového objektu?

To nevíme..to si už nepamatujeme

Šli byste do této zkušenosti znovu?

Ano

Vlastní názor, doplnění informací a zajímavostí z pohledu majitele či provozovatele, doporučení, budoucí plány atd:

Po čase stráveném v Továrně jsme zjistili, že nechceme mít klasický kancl. Opět jsme si zařídili kancelář z vybydleného prostoru. Na Továrně bylo obecně škoda, že šlo o dočasné využití objektu určeného k demolici

Obec:	Šumperk
Kraj:	Olomoucký
Stavba:	1905-1908
Návrh:	Josef Proisinger
Konverzce:	1997
Architekt:	P. Fabián, J. Polách
Původní fce:	Tkalcovna
Nová funkce:	Supermarket

49.9640008N, 16.9750422E

HISTORIE:

Jedná se o tkalcovnu II a tkalcovnu III firmy na lněné zboží, založené již roku 1852. Stavba vznikla rozšířením původní tkalcovny I a doplnila tak soubor staveb městského bloku. Od roku 1900 se zde vyrábělo ložní prádlo, lněná plátna, žakárové a damaškové stolní zboží a produkce byla určena pro monarchii a zbylé zboží se vyváželo do Itálie a Ameriky.

VYHODNOCENÍ:

Po roce 1995 byl areál konvertován pro komerční účely, část byla demolována pro potřeby parkování. Ve sklepech se nyní nachází diskotéka, Tkalcovna se šedovou halou je využita jako supermarket, dále se v areálu nacházejí další komerční a kancelářské prostory.

Tento koncept je perfektní ukázkou využití halového objektu pro komerční účely. Současný trend supermarketů orientovaných převážně na nízkopodlažní plošnou zástavbu můžeme připodobnit právě k podobným nízkopodlažním halám, které snadno přijmou tuto funkci a atraktivním interiérem s litinovými sloupy a horním prosvětlením.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Dominanta FVE sport	Dominanta	Obec/Stát	-	Konzervace	Minimální	Soliter Soustava objektů	Trvalý

Z 201 Rudný zásobník v Gelsenkirchenu (D)

Obec: Gelsenkirchen
Kraj: Německo

Stavba: 1875
Návrh:

Rekonstrukce: 2014
Architekt:

Původní fce: Rudný zásobník
Nová funkce: Dominanta
FVE

51°30'33.1"N 7°07'02.0"E

HISTORIE:

Ocelářský závod byl založen v roce 1872 a první vysoká pec zde byla uvedena v roce 1875. 1982 došlo k výbuchu poslední fungující vysoké pece, surové železo se pak dodávalo z Thyssen v Duisburgu a v areálu dále fungovali cementové závody.

Areál byl převzat v roce 1996 státní developerskou společností Severní Porýní – Vestfálsko. Oficiálně byl závod ukončen v roce 2004, dochovali se zde pouze stavební fragmenty. Výrobní zařízení byla prodána do České Republiky.

VYHODNOCENÍ:

Pro dlouhodobý rozvoj měst byla navržena vnitřní zelená osa se solitérními budovami, která se stala středobodem vysoce kvalitního obchodního parku pro začínající společnosti. V průběhu soutěže o rozvoj měst byly tyto oblasti identifikovány jako velký potenciál lokality. Volné a otevřené prostory byly zpřístupněny v krátké době a poskytují rámec pro dlouhodobý rozvoj lokality.

200 metrů dlouhý rudný zásobník velmi podobný tomu kladenskému, je součástí parteru nazývaného The Bunker square. Na rozdíl od Kladna, zde byla využita příležitost těchto monumentálních „monster“ v krajině a byla jim věnována pozornost. Zásobník je obklopený sportovními plochami pro bruslení, skate, bike atd. a samotný vršek slouží jako nosič solárních panelů.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Dominanta FVE sport	Dominanta	Obec/Stát	-	Konzervace	Minimální	Soliter Soustava objektů	Trvalý

Obec: Lichterfeld-Schacksdorf
Kraj: Německo

Stavba: 1991
Návrh: -

Rekonstrukce: 1998
Architekt: -

Původní fce: Skrývkový stroj
Nová funkce: Dominanta
Rozhledna

51.5877600N, 13.7789800E

HISTORIE:

Největší skrývkový stroj na světě byl součástí oblasti povrchové těžby hnědého uhlí. Ne nadarmo se mu říká položená Eiffelova věž s délkou 502 m. Postaven byl v letech 1989 až 1991 a v provozu byl pouze od března 1991 do června 1992.

VYHODNOCENÍ:

Celá oblast jezer vznikla ve spolupráci architektů, ekologů, ekonomů a mnoha dalších institucí a spolků pod zkratkou IBA⁹⁸ jejichž úkolem bylo vytvoření systému, jak oblast ukončené povrchové těžby rekultivovat a prezentovat veřejnosti. Od roku 1998 je skrývkový stroj veřejnosti přístupný.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Dominanta Dozhledna	Zachování	Obec/Stát	-	Muzealizace	Minimální	Soliter	Trvalý

⁹⁸ Internationale Bauausstellung (IBA) neboli Mezinárodní výstava architektury je německý nástroj pro městské inženýrství a architekturu , který má ukázat nové koncepty v oblasti sociálních, kulturních a ekologických myšlenek.

Obec: Lichterfeld-Schacksdorf
Kraj: Německo

Stavba: 50. léta 20. století
Návrh: -

Rekonstrukce: 2002
Architekt: -

Původní fce: Skrývkový stroj
Nová funkce: Dominanta
Rozhledna

51.4890089N, 13.7302036E

HISTORIE:

Rovněž oblast povrchové těžby hnědého uhlí na Lužicku. Tyto biověže jsou poslední zbytky výroby koksu. Věže sloužily jako filtry, kde přes vysokopevnostní strusku protékala odpadní voda obsahující fenol.

VYHODNOCENÍ:

Celá oblast jezer vznikla ve spolupráci architektů, ekologů, ekonomů a mnoha dalších institucí a spolků pod zkratkou IBA⁹⁹ jejichž úkolem bylo vytvoření systému, jak oblast ukončené povrchové těžby rekultivovat a prezentovat veřejnosti. Jde tedy o stejný způsob uvažování jako u skrývkového stroje F60. Jedna z věží je zpřístupněna pro potřeby vyhlídky.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Dominanta Dozhledna	Zachování	Obec/Stát	-	Muzealizace	Minimální	Soustava objektů	Trvalý

⁹⁹ Internationale Bauausstellung (IBA) neboli Mezinárodní výstava architektury je německý nástroj pro městské inženýrství a architekturu, který má ukázat nové koncepty v oblasti sociálních, kulturních a ekologických myšlenek.

Obec:	Bytom
Kraj:	Polsko
Stavba:	-
Návrh:	-
Rekonstrukce:	2001
Architekt:	medusa group Przemysław Łukasik
Původní fce:	Sklad lamp
Nová funkce:	Rodinný dům

46.0517056N, 14.5154453E

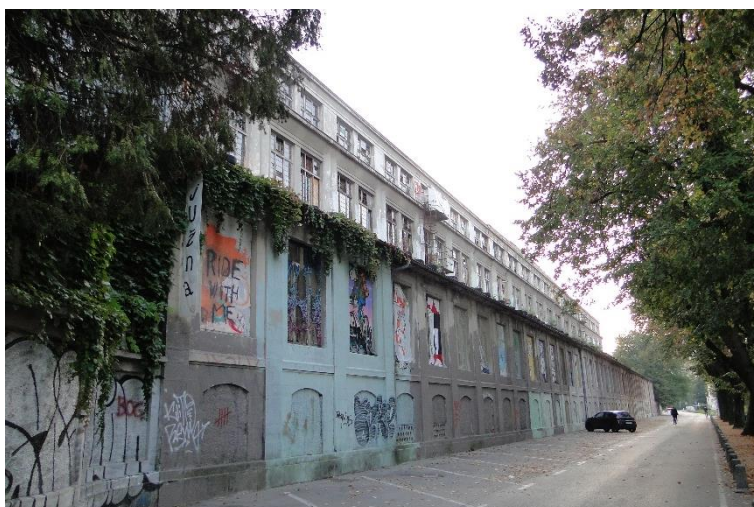
HISTORIE:

Objekt bývalého skladu lamp byl postaven pro potřeby důlního areálu v obci Bytom v Polsku. Původně šlo jednoduchý dřevěný objekt podporovaný železobetonovou podnoží, která se dochovala dodnes.

VYHODNOCENÍ:

Objekt byl zakoupen soukromým vlastníkem a transformován pro vlastní rodinné bydlení. Majitelem je architekt Przemysław Łukasik, který původní dřevěnou nástavbu nahradil zděným objektem stejných proporcí, ale splňující současné potřeby pro kvalitní vnitřní prostředí. Stavba není určena pro každého a je specifickou odpovědí na individuální požadavky.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Individuální bydlení	Individuální bydlení	Soukromý subjekt	Vlastní zdroj	Konverze	Minimální	Solitér	Trvalý

Obec:	Lublaň
Kraj:	Slovinsko
Stavba:	1871
Návrh:	-
Rekonstrukce:	2006
Architekt:	-
Původní fce:	Rudný zásobník
Nová funkce:	Samosprávní společenské centrum

46.0517056N, 14.5154453E

HISTORIE:

V roce 1871 byl pozemek koupen Ivenem Janešem a původně zde byla zbudována koželužna. Od roku 1951 do roku 1991 se zde vyráběly jízdní kola ROG, které měli stejnou konstrukci jako české favority. Od roku 1998 byla továrna uznána jako národní památka a v roce 2002 byl zakoupen městskou radou, ale zůstal bez využití.

VYHODNOCENÍ:

Od roku 2006 byl objekt obsazen squatery, kteří jej využívali jako samosprávní kulturní centrum a pořádali se zde koncerty, přednášky a další společenské akce. Mimo to, zde byla také poradna pro žadatele o azyl a největší skatepark na Balkáně. Starosta v roce 2010 pohrozil vystěhováním, ale podpora místní komunity jej odradila a téhož roku se město Lublaň zapojilo do středoevropského projektu A Second Chance: From Industrial Use to Creative Impulse, a připojila se tak k městům Norimberk (bývalá továrna AEG), Lipsko (HALLE 14 bývalé přádelny bavlny), Benátky (Arsenale) a Krakov (tramvajová vozovna). Cílem tohoto projektu bylo povýšit bývalé průmyslové areály na kulturní centra a z Rogu se stalo Rog centrum pro současné umění. Akce se neobešla bez konfliktů, soudních sporů a pokusů o demolicí ze strany městské rady. Kolektiv ROG přišel s vlastní vizí na rozvoj komplexu, ale neúspěšně a další spory vedli k zatčení několika členů, kteří se pokoušeli bránit dělníkům v demolicí. I přes několikaleté spory, nebo naopak díky nim, a tolerování této aktivity, se město Lublaň rozhodlo vybudovat kulturní centrum s názvem Rog Centre.

NOVÝ ÚČEL	KONCEPT	INICIÁTOR	FINANCOVÁNÍ	DLE METODIKY P.P.	MÍRA ZÁSAHU	ROZSAH	ŽIVOTNOST ZÁSAHU
Umělecká čtvrť	Oživení, zpřístupnění	Spolek	Vlastní zdroj		Minimální	areál	Dočasný

G6 MAPA PŘÍPADOVÝCH STUDÍ

Vliv výchozích podmínek na adaptabilitu industriálních staveb | Disertační práce
Ing. arch Martin Štibor | ČVUT - Fakulta stavební, Katedra architektury

